

הָאָחַד פִּישׁוֹן הוּא הַסֵּבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחַוִּילָה
 אֲשֶׁר שֵׁם הַזֶּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן שְׂיַדַע וְנִכְנָס
 בְּאֻמוֹנָה הַשְּׁלָמָה, רָצָה לְדַעַת כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת
 שֶׁנֶּאֱחָזְזוּ לְמִטָּה. וּמִצָּרִים הָיָה נוֹסֵעַ מִיָּמִין [ד"א
 לְיָמִין], וּמִשׁוּם כֶּף יֵרֵד לְמִצָּרִים. וּבֵא וּרְאֵה,
 הָרֶעֵב לֹא נִמְצָא בְּאֶרֶץ אֱלֹא כַּאֲשֶׁר מִסְתַּלְקִים
 רַחֲמִים מִן הַדִּין.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבֵא מִצָּרִימָה. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב? כַּאֲשֶׁר קָרַב הָיָה
 צָרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב? אֱלֹא
 כִּכְתוּב (שמות יד) וּפָרַעַה הִקְרִיב, שֶׁהוּא קָרַב אֶת
 יִשְׂרָאֵל לְתִשׁוּבָה. אֵף כִּאֲנִי הִקְרִיב, שֶׁהִקְרִיב אֶת
 עַצְמוֹ לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרֵאוּי. לָבֵא מִצָּרִימָה,
 לְהִתְבוּנָן בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶן
 וּלְהִתְרַחֵק מִמַּעֲשֵׂי מִצָּרִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה, פִּיּוֹן [ס"א מִשׁוּם]
 שְׂיַרְד אַבְרָהָם לְמִצָּרִים בְּלֵי רִשׁוֹת,
 הַשְּׁתַעֲבָדוּ בְּנָיו בְּמִצָּרִים אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, שֶׁהָרִי
 כְּתוּב וַיֵּרֵד אַבְרָהָם מִצָּרִימָה, וְלֹא כְּתוּב יָרַד
 מִצָּרִים, וְהַצֵּטֵעַר כָּל הַלִּילָה הַהוּא בְּשִׁבִיל שָׂרָה.
 וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרִי אֲשֶׁתוֹ הִנֵּה נָא יִדְעָתִי כִּי
 אֲשֶׁה יִפְתַּת מִרְאֵה אֶת. וְכִי עַד הַשָּׁעָה

ההיא לא הָיָה יוֹדֵעַ אַבְרָהָם שֶׁהִיְתָה אִשָּׁה יִפְתַּ
מְרֵאָה? אֵלָּא זֶה פְּרִשׁוּהָ, שְׁעַד הַשְּׁעָה הַהִיא
לֹא הִסְתַּכַּל בְּדַמוֹת שָׂרָה מְרַב הַצְּנִיעוֹת
שֶׁהִיְתָה בִּינֵיהֶם. וּכְשֶׁקָּרַב לְמִצְרַיִם, הִיא
הַתְּגַלְתָּה וְרֵאָה אוֹתָהּ.

דְּבַר אַחַר, בַּמָּה יָדַע? אֵלָּא עַל יְדֵי טֶרַח הַדֶּרֶךְ
אָדָם מִתְּבוּזָה, וְהִיא עֲמֻדָה בְּיַפְיָה וְלֹא
הַשְׁתַּנְתָּהּ. דְּבַר אַחַר הֵנָּה נָא יִדְעָתִי, שְׂרָאָה עָמָה
אֶת הַשְּׂכִינָה, וּמִשׁוֹם כֶּךָ בָּטַח אַבְרָהָם וְאָמַר
אֲחִתִּי אֵת. וְזֶה הַדְּבַר עוֹלָה לְשָׁנֵי גּוֹנִים – אֶחָד
כְּמִשְׁמָעוֹ, וְאֶחָד כְּכַתוּב (מְשָׁלִי ז) אָמַר לְחַכְמָה
אֲחִתִּי אֵת, וְכַתוּב (דְּבָרִים ה) וְאֵת תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ.
לְמַעַן יִיטֵב לִי בַעֲבוּרְךָ – כִּלְפֵי שְׂכִינָה אָמַר,
בַּעֲבוּרְךָ יִיטֵיב לִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְחִיְתָה
נַפְשִׁי בַּגְּלִיל, מִשׁוֹם שְׁבוּזָה יִתְעַלֶּה אָדָם וַיִּזְכֶּה
לְהַתְּעַלּוֹת לְדֶרֶךְ הַחַיִּים.

אָמַרְי נָא אֲחִתִּי וְגו'. רַבִּי יִיסָא אָמַר, יוֹדֵעַ הִיְתָה
אַבְרָהָם שְׁכָל הַמִּצְרַיִם שְׁטוּפִים הֵם
בְּזָמָה, וְכִיּוֹן שְׁכָל זֶה יָדַע, לָמָּה לֹא פָחַד עַל
אֲשֶׁתוֹ שְׁלֹא חָזַר מִן הַדֶּרֶךְ וְלֹא יִכְנַס לְשָׁם? אֵלָּא
מִשׁוֹם שְׂרָאָה עָמָה שְׂכִינָה.

השלמה מההשמטות (סימן יד)

וַיְהִי כְּבּוֹא אַבְרָם מִצְרֵימָה (שם יב). כְּבּוֹאָם הָיָה
צָרִיד (לכתב)! וְשָׂרָה הֵיכֵן הָיְתָה? אֵלָּא
אַבְרָהָם הִכְנִיסָהּ לְתִבְּהָ וְסָגַר עָלֶיהָ. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ
לְמִצְרַיִם, אָמְרוּ לוֹ: שְׁלֵם מְכֶס. אָמַר: אֲנִי אֶתֵּן
מְכֶס. אָמְרוּ לוֹ: כָּלִים אֶתָּה טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם:
אֶתֵּן מְכֶס שֶׁל כָּלִים. אָמְרוּ לוֹ: בְּגַדֵי מִשִּׁי
מְשׁוּבָּח אֶתָּה טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם: אֶתֵּן מְכֶס שֶׁל
בְּגַדֵי מִשִּׁי מְשׁוּבָּח. אָמְרוּ לוֹ: מְרַגְלִיּוֹת אֶתָּה
טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם: אֶתֵּן מְכֶס שֶׁל מְרַגְלִיּוֹת. אָמְרוּ
לוֹ: אֵי אֶפְשֶׁר אֵלָּא לִפְתּוֹחַ אֶת הַתִּבְּהָ וְנִרְאָה מֶה
בְּתוֹכָהּ. כִּיּוֹן שֶׁפְּתַחוּ אֶת הַתִּבְּהָ, הֵאִירָה אֶרֶץ
מִצְרַיִם מִהָאֹר שְׁלָהּ, זֶהוּ שְׁכַתוֹב (סו) וַיֵּרְאוּ
הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה וְגוֹמֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַיְהִי
כְּבּוֹאָם מִצְרֵימָה הָיָה לוֹ לֹמֵר! אֵלָּא בַּתִּבְּהָ וְכוּ':

(ע"כ מההשמטות).

וַיְהִי כְּבּוֹא אַבְרָם מִצְרֵימָה וַיֵּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת
הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
הִכְנִיס אֹתָהּ בְּתִבְּהָ, וּפְתַחוּ אוֹתָהּ לְקַחַת מִמֶּנָּה
מְכֶס. כִּיּוֹן שֶׁנִּפְתַּח, הָיָה אוֹר כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. מֶה זֶה מְאֹד? אֵלָּא
שֶׁרְאוּ בַּתִּבְּהָ דְמוֹת [נ"א אוֹר] אַחֲרַת. הוֹצִיאוּ

אוֹתָהּ וְרָאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְחֻלָּהּ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיִּרְאוּ
 אֹתָהּ שְׂרֵי פְרָעָה. כִּיּוֹן שְׁכַתוֹב וַיִּרְאוּ הַמְצָרִים אֶת
 הָאִשָּׁה, מַה זֶה וַיִּרְאוּ אֹתָהּ שְׂרֵי פְרָעָה? אֵלֵּא
 שְׁהוֹצִיאוּ אוֹתָהּ וְרָאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְחֻלָּהּ, וְאִזּוּ וַיְהִלְלוּ
 אֹתָהּ אֶל פְּרָעָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא
 יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁגְּיחִים בְּמַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם לֹא מְסַתְּכָלִים [בְּכָל] שְׁכָל מַה
 שֵׁישׁ בְּעוֹלָם הוּא מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא
 יוֹדֵעַ בַּתְּחִלָּה מַה שֵׁיְהִיָּה בְּסוּף, שְׁכַתוֹב (ישעיה מו)
 מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרֵיתוֹ. וְהוּא צוֹפֵה וְעוֹשֶׂה
 מַעֲשִׂים בְּרֵאשׁוֹנָה כְּדִי לְהַעֲלוֹתָם לְאַחַר יָמִים.

בֵּא רָאֵה, אֲלֵמָּלֵא שְׁנֹטְלָה שְׂרֵי לְפְרָעָה, הוּא לֹא
 הָיָה מְלָקָה. וְהֵהֱלַקְתָּהּ הַזֹּו גְרָמָה הַלְקָתָהּ
 לְאַחַר מִכָּן שֶׁיִּלְקוּ מְצָרִים בְּנִגְעִים גְּדוֹלִים. כְּתוֹב
 כָּאֵן נִגְעִים גְּדוֹלִים, וְכְתוֹב שָׁם (דברים ו) וַיִּתֵּן ה'
 אוֹתוֹת וּמִפְתֵּיִם גְּדוֹלִים וְרָעִים בְּמְצָרִים. מַה לְהִלָּן
 עֶשֶׂר מִכּוֹת – אֵף כָּאֵן עֶשֶׂר מִכּוֹת. כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נְסִים וּגְבוּרוֹת לְיִשְׂרָאֵל בְּלִילָה
 – אֵף כָּאֵן עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשָׂרָה נְסִים
 וּגְבוּרוֹת בְּלִילָה.

רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים ג) **ואתה ה' מגן בעדי**
כבודי ומרים ראשי. אמר דוד, אף על גב
שכל בני העולם יבואו לערוף עמי קרב – ואתה
ה' מגן בעדי. בא ראה, כתוב מגן בעדי. אמר דוד
לקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, מפני מה לא
עושים בי חתימה של ברכה כמו שחותמים
ברכה באברהם, שפתוב אנכי מגן לך, ואומרים
מגן אברהם?

אמר הקדוש ברוך הוא לדוד: אברהם כבר
בחנתיו וצרפתיו, ועומד לפני בקיום
שלם. אמר לו דוד: אם כך, (שם כו) **בחנני ה' ונסני**
צרפה כליותי ולבי. כיון שעשה אותו הדבר של
בת שבע, נזכר דוד לפניו על מה שאמר. אמר (שם
יז) **בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל תמצא זמתי**
בל יעבר פי.

אמר, אני אמרתי בחנני ה' ונסני, ואתה בחנת
לבי. אני אמרתי צרפה כליותי, ואתה
צרפתני בל תמצא, לא מצאת אותי כראוי. זמתי
בל יעבר פי – מי יתן והדבר הזה שחשבת, שלא
יעבר את פי. ועם כל זה חותמים בו הברכה,
שאנו אומרים מגן דוד. ומשום כך אמר דוד,

וְאַתָּה ה' מִגֵּן בְּעַדִי כְבוֹדִי וּמְרִים רֵאשִׁי. [וְזֶה]
וּדְאֵי דְרָגָה זֶה הַכְּבוֹד שְׁלִי שְׁאַנִי מִתְעַטֵּר בּוּ.

וַיֵּצֵאוּ עָלָיו פְּרֻעָה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלַחוּ אֹתוֹ. בֵּא רְאֵה,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִגֵּן לְצַדִּיקִים שְׁלֹא
יִשְׁלְטוּ בָהֶם בְּנֵי אָדָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִגֵּן עַל
אֲבָרְהָם שְׁלֹא יִשְׁלְטוּ בּוּ וּבְאַשְׁתּוֹ.

בֵּא רְאֵה, הַשְּׂכִינָה לֹא זֹזָה מִשָּׁרְהָ כָּל הַלַּיְלָה
הַהוּא. בֵּא פְרֻעָה לְקָרֵב אֵלֶיהָ – בֵּא הַמְּלֶאֶךְ
וְהַלְקָה אוֹתוֹ. כָּל פְּעַם שְׁאַמְרָה שָׂרָה הַלְקָה – הִיָּה
מְלָקָה. וְאַבְרָהָם הִיָּה מִחֲזִיק בְּרַבּוֹנוֹ, שְׁהָרִי עַל
שָׂרָה לֹא יָכְלוּ לְשַׁלֵּט עָלֶיהָ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (מִשְׁלֵי כח)
וְצַדִּיקִים כְּכַפִּיר יִבְטָח. וְכֹאֵן הַנְּסִיּוֹן שְׁלֹא הִרְהֵר
אַחַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא רְאֵה שְׁמִשּׁוּם כֶּךָ לֹא צָוָה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרַדֵּת לְמִצְרַיִם, אֲלֵא
הוּא עֲצָמוֹ מִעֲצָמוֹ יָרַד, כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיֶה פְתַחוֹן
פֶּה לְבְנֵי הָעוֹלָם שְׁאַמְרֵם לוֹ כֵּן, וְאַחַר כֶּךָ הִצְטַעַר
עַל אֲשֶׁתּוֹ.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צב) צַדִּיק כִּתְמָר
יִפְרַח כְּאֲרוֹז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה. צַדִּיק כִּתְמָר
יִפְרַח, מִפְּנֵי מָה הִקִּישׁ צַדִּיק לְתִמְרָה? מָה תִמְרָה

כִּיּוֹן שְׁגוּזָרִים אוֹתוֹ לֹא עוֹלָה עַד זְמַן רַב - אָף
 כֶּף צְדִיק, כִּיּוֹן שְׁאֲבַד מִן הָעוֹלָם, לֹא עוֹלָה אַחַר
 תַּחֲתָיו עַד זְמַן רַב. כְּאֲרֵז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה - אָף
 כֶּף גַּם.

בְּתָמָר יִפְרַח - מֵה תָּמָר לֹא עוֹלָה אֶלָּא זָכָר
 וְנִקְבָּה, אָף כֶּף הַצְּדִיק לֹא עוֹלָה אֶלָּא
 זָכָר וְנִקְבָּה. הַזָּכָר צְדִיק וְהַנִּקְבָּה צְדִיקָת, כְּמוֹ
 שְׁאֲבָרָהּם וְשָׂרָה. כְּאֲרֵז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה - מֵה הָאֲרֵז
 בְּלִבְנוֹן עֲלִיוֹן עַל הַכֹּל וְהַכֹּל יוֹשְׁבִים תַּחֲתָיו - אָף
 כֶּף הַצְּדִיק הוּא עֲלִיוֹן עַל הַכֹּל וְהַכֹּל יוֹשְׁבִים
 תַּחֲתָיו. וְהָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹמֵד אֶלָּא עַל צְדִיק אֶחָד,
 שְׁכָתוֹב (מְשַׁלֵּי י) וְצְדִיק יְסוּד עוֹלָם. וְעָלְיוֹ הָעוֹלָם
 עוֹמֵד, וּבִגְלָלוֹ נִסְמָךְ, וְעָלְיוֹ נִשְׁתָּל.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְהָרִי שְׁנִינוּ שְׁעַל שְׁבָעָה
 עֲמוּדִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, כְּכָתוּב (שֵׁם ט)
 חֲצָבָה עֲמוּדֶיהָ שְׁבָעָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, כֶּף
 הוּא וְדָאִי, אֲבָל [כְּאֵן] כָּל הָאַחֲרִים בְּשְׁבִיעֵי הֵם
 עוֹמְדִים, שֶׁהוּא סְמָךְ שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא צְדִיק,
 וְזֶה מִשְׁקָה [אֶת הָעוֹלָם] וּמְרוּהָ אֶת הָעוֹלָם [מִן
 הַכֹּל] וְזֶן לְכֹל, וְעָלְיוֹ כְּתוּב (יִשְׁעִיָּה ג) אָמְרוּ צְדִיק
 כִּי טוֹב כִּי פָרִי מְעַלְלֵיהֶם יֹאכְלוּ, וְכָתוּב (תְּהִלִּים
 קמח) טוֹב ה' לְכֹל וּרְחַמָּיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָרִי כְּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא
מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. זֶה הוּא הָעֵמוּד
שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו וְהוּא מְשַׁקֶּה לְגֵן [הָעֵדֶן],
וְהַגֶּן נִשְׁקָה מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ עוֹשֶׂה פְרוֹת. וְכָל
הַפְרוֹת פּוֹרְחִים בְּעוֹלָם וְהֵם הַקִּיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם,
הַקִּיּוֹם שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִי הֵם? נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים
שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם
כֵּן בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים עוֹלוֹת.

וּכְשֶׁנֶּחֱלָק הַלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְגֵן
הָעֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בָּהֶם. בְּמִי? אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, בְּכֻלָּם. בֵּין אוֹתָם שְׂמִדוֹרָם בְּעוֹלָם
הַהוּא, וּבֵין אוֹתָם שִׁיּוֹשְׁבִים בְּמִדוֹרָם בְּעוֹלָם
הַזֶּה, בְּכֻלָּם מִשְׁתַּעֲשֵׂעַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה.

בֵּא רְאֵה, הָעוֹלָם שְׁלֹמֵעָלָה צָרִיךְ אֶת הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ
שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וּכְשֶׁנִּשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים
יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה, כֵּלֶן
מִתְּלַבְּשׁוֹת בְּאוֹר שְׁלֹמֵעָלָה בְּדַמּוֹת נִכְבְּדָה, וּבָהֶם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׂעַ וְתֹאב לָהֶם, שֶׁהֵם
פְּרִי מַעֲשָׂיו, וְעַל זֶה נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל שֵׁישׁ לָהֶם
נִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בָּנִים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ

שְׁנֵאמַר (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם. בְּנִים
וְדַאי, פְּרִי מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, אֶפְלוּ אוֹתָם שְׁבַע עוֹלָם הַזֶּה [שֶׁל
הָאָרֶץ]. אֵיךְ? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׁבַח צוֹת
הַלְיָלָה כָּל אוֹתָם צְדִיקֵי אֲמַת, כָּלֵם מִתְעוֹרְרִים
לְקַרֵּא בַתּוֹרָה וְלִשְׁמַע אֶת תְּשׁוּבָתוֹת הַתּוֹרָה. וְהָרִי
נִתְבָּאֵר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכֹל אוֹתָם הַצְּדִיקִים
שְׁבַתוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן כָּלֵם מִקְשִׁיבִים לְקוֹלָם, וְחוּט שֶׁל
חֶסֶד נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם בְּיוֹם, שְׁכָתוּב (תהלים מב) יוֹמָם
יִצְוָה ה' חֶסְדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי.

וְעַל כֵּן הַתְּשׁוּבָתוֹת שְׁעוֹלוֹת בְּלִילָה לְפָנָיו, זו
תְּשׁוּבַת שְׁלָמָה. בֵּא רֵאָה, בְּשַׁעָה
שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ סְגוּרִים בְּבִתְיָהֶם כְּשֶׁהָרַג הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּכּוֹרֵי מִצְרַיִם, הָיוּ אוֹמְרִים הֲלֵל
וְתְשׁוּבָתוֹת לְפָנָיו.

בֵּא רֵאָה שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ הָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלְיָלָה,
שָׁאֵם תֵּאמַר שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אוֹ שׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ
וְהָיָה אוֹמֵר שִׁירוֹת וְתְשׁוּבָתוֹת – לֹא, אֲלֹא כְּמוֹ
שְׁכָתוּב (שם קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ.
אָקוּם וְדַאי בְּעַמִּידָה לְהִתְעַסֵּק בְּשִׁירוֹת וְתְשׁוּבָתוֹת
שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִשּׁוּם כֵּךְ דָּוִד הַמֶּלֶךְ חֵי לְעוֹלָמִים,

וּאֶפְלוּ בַיָּמֵי מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ הוּא מֶלֶךְ. שְׁהָרֵי שְׁנֵינוּ,
 מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, אִם מִן הַחַיִּים הוּא – דָּוִד שְׁמוֹ, וְאִם
 מִן הַמֵּתִים הוּא – דָּוִד שְׁמוֹ. וְהוּא הָיָה מִתְעוֹרֵר
 בְּבִקְרַב בְּטָרֶם יָבֵא, שְׁכָתוּב (שם נז) עוֹרָה כְּבוֹדֵי
 עוֹרָה הַנִּבֵּל וְכִנּוֹר אַעֲיָרָה שְׁחָר.

בֵּא רֵאָה, כָּל אוֹתוֹ הַלֵּילָה שְׁשָׂרָה הָיְתָה אֶצֶל
 פְּרָעָה, בָּאוּ הַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים לְזַמֵּר
 לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. אָמַר לָהֶם
 הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כָּלְכֶם לָכוּ וַעֲשׂוּ מִכּוֹת
 גְּדוּלוֹת בְּמִצְרַיִם, סִימֵן לְמִי שְׁאַנִּי עֲתִיד לַעֲשׂוֹת
 אַחֲרַי. זֶה מֵה שְׁכָתוּב וַיִּנְגַע ה' אֶת פְּרָעָה
 נִגְעִים גְּדֹלִים וְגו'.

בֵּא רֵאָה מֵה כָּתוּב, וַיִּקְרָא פְּרָעָה לְאַבְרָם וְגו'.
 מִנֵּיִן הָיָה יוֹדֵעַ, שְׁהָרֵי לֹא כָתוּב כָּאֵן כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר בְּאַבְרָמֶלֶךְ, שְׁכָתוּב וְעַתָּה הִשָּׁב אִשְׁתִּי
 הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגו', וְכָאֵן לֹא אָמַר לוֹ דְּבָר?
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָרִי כָתוּב עַל דְּבַר שְׂרֵי אִשְׁתִּי
 אַבְרָם. שְׁכָף הָיוּ אוֹמְרִים לוֹ: עַל דְּבַר שְׂרֵי
 אִשְׁתִּי אַבְרָם. שְׁהָרֵי לֹא הָיָה מְדַבֵּר עִמּוֹ כְּמוֹ
 שְׁמְדַבֵּר עִם אַבְרָמֶלֶךְ, אֲלֵא בְּדַבְּרֵי זֶה נִתְבָּאָר וְלֹא
 יוֹתֵר: הַמְּכָה הַזֹּאת הִיא עַל דְּבַר שְׂרֵי אִשְׁתִּי אַבְרָם.

וְלֹא הָיָה מְדַבֵּר [זֶה] עִמּוֹ. אִזּוּ [הוּא] יָדַע שְׂזוֹ
אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הִיא. מִיָּד – וַיִּקְרָא פְרַעֲהַ
לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר וְגו'.

וַיֵּצֵא עָלָיו פְּרַעֲהַ אֲנָשִׁים, לְמָה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַב
אָדָם לָהֶם לְהִרְעֵ לָהֶם. וַיִּשְׁלַח אֹתוֹ, לְוַיָּה
עָשׂוּ לוֹ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא: כִּן אֶתָּה עֲתִיד לַעֲשׂוֹת לְבָנָיו, אֶתָּה תְלַוָּה
אוֹתָם מֵאֶרֶץ, שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת יג) וַיְהִי בְשֶׁלַח פְּרַעֲהַ
אֶת הָעַם, שְׁלַוָּה אוֹתָם מִכָּל אֶרֶצוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל כִּן לְמָה הַזְדַּמֵּן לְאַבְרָהָם
וּלְמָה הַצְטַרֵּף? אֵלֹא כְּדֵי לְגַדֵּל אֶת שְׁמֵם
שֶׁל אַבְרָהָם וְשָׂרָה בְּעוֹלָם, שְׁאֵפְלוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁהֵם
מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם, וְלֹא יִכּוֹל הָיָה אָדָם לְהַנְצִיל מֵהֶם,
הַתְּגַדֵּל אַבְרָהָם וְהַתְּעַלָּה לְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. לְאַיִזָּה מְקוֹם? הַנְּגַבָּה [וּמָה
זֶה הוּא וְאֲשֶׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ? אֵלֹא לְהוֹדִיעַ שֶׁלֹּא
גָּזְלוּ מִמֶּנּוּ דְבַר מֵאוֹתָן מִתְּנֹת שְׁנִתְּנוּ לוֹ בְּשֶׁבִיל
שָׂרָה שֶׁתְּהִיָּה לְמֶלֶךְ].

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאָה, הַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל
חֻכְמָה, וְרִמְזוּ כָּאֵן בְּחֻכְמָה וְהַדְּרָגוֹת
שֶׁל מִטָּה שְׁאֵבְרָהֶם יֵרֵד לְעַמְקָם וַיִּדַּע אוֹתָם, וְלֹא

נְדָבֶק בָּהֶם, וְשָׁב לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, וְלֹא הִתְפַּתָּה בָּהֶם
 כְּאָדָם שֶׁכָּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְדִרְגָה הֵיחָא הִתְפַּתָּה בִּנְחָשׁ
 וְגַרְם מוֹת לְעוֹלָם. וְלֹא הִתְפַּתָּה כְּמוֹ נַח, שֶׁכָּאֲשֶׁר
 יָרַד וְהִגִּיעַ לְדִרְגָה הֵיחָא מָה כְּתוּב? (בראשית ט)
 וַיִּשֶׁת מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֲהֵלָה. אֲהֵלָה
 כְּתוּב בָּה"א.

אב"ל בְּאַבְרָהָם מָה כְּתוּב? וַיַּעַל אַבְרָם
 מִמְצָרַיִם. שְׁעָלָה וְלֹא יָרַד, וְשָׁב לְמְקוֹמוֹ
 לְדִרְגָה עֲלִיוֹנָה שֶׁנְּדָבֶק בָּהּ כְּבְרָאשׁוֹנָה.
 וְהַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה הָיָה כְּדִי לְהִרְאוֹת הַחֻכְמָה
 שֶׁהַתְקִיָּים בְּקִיּוּם שָׁלֵם כְּרְאוּי לּוֹ וְלֹא הִתְפַּתָּה,
 וְעָמַד בְּקִיּוּם וְשָׁב לְמְקוֹמוֹ. הַנִּגְבָּה – זֶה הַדְּרוֹם,
 הַדִּרְגָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁנֶּאֱחָז בָּהּ כְּבְרָאשׁוֹנָה, שֶׁכְּתוּב
 הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה. אֵף כָּאֵן הַנִּגְבָּה – מְקוֹם
 שֶׁנְּדָבֶק בּוֹ בְּרָאשׁוֹנָה.

בא רְאֵה סוּד הַדְּבָר, אִם אַבְרָם לֹא יָרַד לְמְצָרַיִם
 וְלֹא יִצְטָרֵף שֵׁם בְּרָאשׁוֹנָה, לֹא יִהְיֶה חֵלֶק
 גּוֹרְלוֹ בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּמוֹ זֶה לְבָנָיו, כְּשֶׁרָצָה
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לוֹ [ד"א לָהֶם] עִם
 אַחַד, עִם שָׁלֵם, וּלְקַרְבָּם אֵלָיו, אִם לֹא יָרְדוּ
 בְּרָאשׁוֹנָה לְמְצָרַיִם וְלֹא יִזְדַּכְּכוּ שֵׁם, לֹא הָיוּ הָעַם
 הַיְחִידִי שְׁלוֹ. כְּמוֹ כֵּן אִם לֹא נִתְּנָה הָאָרֶץ

הַקְדוּשָׁה לְכַנְעַן בְּרֵאשׁוֹנָה וַיִּשְׁלַט בָּהּ, לֹא הִיְתָה
הָאָרֶץ חֶלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל
סוּד אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּנוֹ, וְרַבִּי אַבְא וְרַבִּי יְהוּדָה. בְּעוֹדָם
הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תִּמְהַנֵּי אֵיךְ בָּנֵי
הָעוֹלָם לֹא מְשַׁגְּיחִים לְדַעַת דְּבָרֵי תוֹרָה וְעַל מָה
עוֹמְדִים. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) נִפְשֵׁי אֹיְתָךְ בְּלִילָה
אֵף רוּחֵי בְּקַרְבֵי אֲשַׁחֲרֶךְ. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ
וּבְאֵרָנוּ אוֹתוֹ.

אַבְל בֹּא רְאֵה, נִפְשׁ הָאָדָם, כְּשֶׁהוּא עוֹלָה
לְמַטָּתוֹ, יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְעוֹלָה לְמַעְלָה.
וְאִם תֹּאמַר שְׂכַלְן עוֹלוֹת – אֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד
רוֹאֶה אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, אֲלֵא הַנֶּפֶשׁ עוֹלָה וְלֹא
נִשְׁאַר בָּהּ עִם הַגּוֹף, רַק רֶשֶׁם [נְשִׁימָה] שֶׁל
הַמַּדָּה שֶׁל חַיִּית הַלֵּב.

וְהַנֶּפֶשׁ הוֹלְכַת וְרוֹצָה לְעֵלוֹת. וְכַמָּה דְרָגוֹת
לְדָרְגוֹת לְעֵלוֹת, הִיא מְשׁוֹטְטַת
וּפּוֹגֶשֶׁת בְּקַלְפוֹת שֶׁל אוֹרוֹת הַטְּמָאָה. אִם הִיא
טְהוֹרָה, שְׁלֹא נְטֻמְאָה בַּיּוֹם, עוֹלָה לְמַעְלָה. וְאִם
לֹא טְהוֹרָה, נְטֻמְאָת בֵּינֵיהֶם וְנִדְבַקַת בָּהֶם וְלֹא

עוֹלָה יוֹתֵר. וְשֵׁם מוֹדִיעִים לָהּ דְבָרִים, וְנִדְבַקְתָּ
 מֵאוֹתָם דְבָרִים שֶׁל זְמַן קָרוֹב. וְלִפְעָמִים
 שְׂצוּחִקִים עָלֶיהָ וּמוֹדִיעִים לָהּ דְבָרִים כּוֹזְבִים.
 וְאִזּוּ הוֹלַכְתָּ כְּמוֹ זֶה כָּל הַלַּיְלָה עַד שִׁיתְעוֹרֵר
 הָאִישׁ, וְשָׁבָה לְמִקוּמָה. אֲשֶׁרִי הַצְדִּיקִים שֶׁהִקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְגַלֶּה לָהֶם סוּדוֹתָיו בְּחֵלוֹם כְּדִי
 שִׁשְׁמְרוּ מִן הַדִּין. אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם
 שֶׁמְטַמְּאִים עֲצָמָם וְנִפְשָׁם.

בֵּא רָאָה, אוֹתָם שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ, כְּשֶׁעוֹלִים לְמִטָּתָם,
 הַנֶּפֶשׁ עוֹלָה וְנִכְנַסְתָּ בֵּין כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת
 בְּרֵאשׁוֹנָה, וְעוֹלָה וְלֹא נִדְבַקְתָּ בָּהֶן. אַחַר כֵּן
 הוֹלַכְתָּ וּמְשׁוֹטְטֵת וְעוֹלָה כְּפִי דְרָכָה.

אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שְׂזוּכָה לְעֵלוֹת, נִרְאִית לְפָנַי סֶבֶר
 פָּנֵי הַיָּמִים, וְנִדְבַקְתָּ בְּרִצּוֹן לְהִרְאוֹת
 בְּתִשׁוּבָה עֲלִיוֹנָה לְרֵאוֹת בְּנַעַם הַמֶּלֶךְ וּלְבַקֵּר
 בְּהִיכָלוֹ. וְזֶה הוּא הָאִישׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק תָּמִיד
 בְּעוֹלָם הַבָּא.

זוֹ הִיא הַנֶּפֶשׁ שֶׁהַכֶּסֶף שָׁלָהּ כְּשֶׁעוֹלָה בְּקִדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא [תָּמִיד] וְלֹא נִדְבַקְתָּ בְּמִינִים הִלְלוּ
 אוֹרוֹת הָאֲחֵרִים, וְהִיא הוֹלַכְתָּ אַחַר מִין קִדּוּשׁ
 בְּמָקוֹם [אַחַר מָקוֹם] שִׁיּוּצֵאת מִשָּׁם. וּמִשׁוּם כֵּן

כְּתוּב נִפְשֵׁי אֹיִתָּךְ בְּלִילָהּ, כְּדֵי לְרַדֵּף אַחֲרֶיךָ וְלֹא לְהִתְפַּתּוֹת אַחַר מִיִן אַחַר נִכְרִי.

בא רֵאָה, נִפְשֵׁי – זֶה הַנֶּפֶשׁ שֶׁשׁוֹלֵטֶת בְּלִילָהּ לְרַדֵּף אַחַר הַדְּרָגָה שְׁלֵה. הַרוּחַ בַּיּוֹם, שֶׁכְּתוּב נִפְשֵׁי אֹיִתָּךְ בְּלִילָהּ, זֶה הַנֶּפֶשׁ שֶׁשׁוֹלֵטֶת בְּלִילָהּ. אֵף רוּחֵי בְּקֶרְבֵי אֲשַׁחֲרֶךָ – זֶה הַרוּחַ שֶׁשׁוֹלֵטֶת בַּיּוֹם.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁשְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן בְּפֶרֶד – לֹא כֵן, שֶׁהֲרֵי הֵן דְרָגָה אַחַת, וְהֵן שְׁתֵּים בְּחִבּוּר אֶחָד, וְאַחַת עֲלִיוֹנָה שֶׁשׁוֹלֵטֶת עָלֶיהֶן וְנִדְבָקֶת בָּהֶן וְהֵן בָּהּ [וְנִקְרָאִים] וְנִקְרָאת נִשְׁמָה. וְכָל הַדְּרָגוֹת עוֹלוֹת בְּסוּד הַחֲכָמָה. שֶׁכְּשֶׁמְסַתְּכָלִים עַל אֵלוֹ הַדְּרָגוֹת, יִסְתַּכַּל הָאָדָם בְּחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה, וְהַנִּשְׁמָה הַזֹּאת נִכְנָסֶת בָּהֶם וְנִדְבָקִים בָּהּ. וְכִשְׁזָה שׁוֹלֵט, אֲזִי אוֹתוֹ הָאִישׁ נִקְרָא קָדוֹשׁ, שֶׁלֵּם מִן הַכֹּל. רְצוֹן אֶחָד לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

הַנֶּפֶשׁ"שׁ הִיא הַתְּעוֹרְרוֹת תַּחְתּוֹנָה, וְזוֹ סְמוּכָה בַּגּוֹף וְזָנָה אוֹתוֹ, וְהַגּוֹף אוֹחֵז בָּהּ וְהִיא אַחֲזָהּ בַּגּוֹף. אַחַר כֵּן נִתְקַנְתָּ וְנַעֲשִׂיתָ כְּפֹא לְהַשְׁרוֹת עָלֶיךָ רוּחַ בְּהַתְּעוֹרְרוֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת שֶׁנֶּאֱחָזֶת בַּגּוֹף, כְּכְּתוּב (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם.

לְאַחַר שְׁמַתְקַנִּים אֶת שְׁנֵיהֶם, עֲתִידִים לְקַבֵּל
נִשְׁמָה, שֶׁהָרִי הָרוּחַ נַעֲשִׂית כִּסָּא לְנִשְׁמָה
לְהַשְׁרוֹת עָלֶיהָ, וְהַנִּשְׁמָה הַזֹּאת הִיא נִסְתָּרֶת עַל־יִדְוֶה
עַל הַכֹּל טְמוּנַת כָּל הַטְּמוּנִים. נִמְצָא שְׁיֵשׁ [לָהּ]
כִּסָּא לְכִסָּא, וְכִסָּא לְעַלְיוֹן עַל־יָהֶם. וְכִשְׁתַּסְתַּפֵּל
בְּדַרְגוֹת, תִּמְצָא סוּד הַחֲכָמָה בְּדַבָּר הַזֶּה, וְהַכֹּל
הִיא חֲכָמָה לְהַדְבִּיק בְּגוֹן הַזֶּה דְבָרִים נִסְתָּרִים.

בֵּא רָאָה, הַנֶּפֶשׁ הִיא הַתְּעוֹרְרוֹת תַּחְתּוֹנָה
שֶׁנִּדְבַקְתָּ בְּגוֹף, כְּמוֹ הָאוֹר שֶׁל הַמָּאוֹר,
שֶׁהָאוֹר הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא שָׁחַר, נִדְבַק בְּפִתְלָה וְלֹא
נִפְרָד מִמֶּנָּה וְלֹא נִתְקַן אֶלָּא בָּהּ. וְכִשְׁנִתְקַן
בְּפִתְלָה, נַעֲשֶׂה כִסָּא לְאוֹר הָעַלְיוֹן הַלְבָן שֶׁשׁוֹרָה
עַל אוֹתוֹ הָאוֹר הַשָּׁחַר.

אַחַר כֵּן כְּשֶׁשְׁנֵיהֶם נִתְקַנִּים, נַעֲשֶׂה אוֹתוֹ אוֹר
לְבָן כִּסָּא לְאוֹר הַנִּסְתָּר שֶׁאֵינוֹ נִרְאָה וְאֵינוֹ
נוֹדַע מֶה שֶׁשָּׂרָה עַל אוֹתוֹ הָאוֹר הַלְבָן, וְאֵז הָאוֹר
שָׁלֵם. וְכֵן הָאָדָם שֶׁהוּא שָׁלֵם בְּכֹל, וְאֵז נִקְרָא
קְדוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים טז) לְקְדוּשִׁים אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ הַמָּה וְגו'. כְּמוֹ כֵן בְּסוּד עַלְיוֹן.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעַת שֶׁאֲבָרְהֶם נִכְנַס לְאֶרֶץ, נִרְאָה לוֹ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֵה' הַנִּרְאָה

אֵלָיו, וְקָבַל שָׁם נֶפֶשׁ וּבָנָה מְזִבַּח לְדִרְגָה הַהִיא.
 אַחַר כֵּן הָלוּךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה, שֶׁקָּבַל רוּחַ. אַחַר כֵּן
 [עַד] שֶׁעָלָה לְהִתְדַבֵּק תּוֹךְ הַנְּשָׁמָה, אֲזַי וַיִּבֶן שָׁם
 מְזִבַּח לַה', סֵתָם. זֶה הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא נִסְתָּרֶת
 כָּל הַנִּסְתָּרִים.

אַחַר כֵּן יָדַע שֶׁצָּרִיךְ לְהִצָּרֵף וּלְהִתְעַטֵּר בְּדִרְגוֹת,
 מִיָּד - וַיֵּרֵד אֲבָרָם מִצָּרִימָה, וְנִצַּל מִשָּׁם,
 וְלֹא הִתְפַּתָּה תּוֹךְ אוֹתָם הָאוֹרוֹת, וְנִצָּרֵף וְשָׁב
 לְמִקוּמוֹ. כִּיּוֹן שֶׁיֵּרֵד וְנִצָּרֵף, מִיָּד - וַיַּעַל אֲבָרָם
 מִמִּצְרַיִם. עָלָה וְדָאֵי וְשָׁב לְמִקוּמוֹ וְנִדְבַק בְּאִמוּנָה
 הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁכָּתוּב הַנִּגְבָּה.

מִכָּאן וְהִלָּאָה יָדַע אֲבָרָהֶם הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה
 וְנִדְבַק בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנַעֲשֶׂה הַיָּמִין
 שֶׁל הָעוֹלָם. אֲזַי, וְאֲבָרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֵה בְּכֶסֶף
 וּבְזָהָב. כָּבֵד מְאֹד - בְּצַד הַמְזָרָח. בְּמִקְנֵה -
 בְּצַד הַמַּעֲרָב. בְּכֶסֶף - מִצַּד הַדְּרוֹם. בְּזָהָב -
 מִצַּד הַצָּפוֹן.

בְּאֵן רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֲבָא וְכָל הַחֲבָרִים וְנִשְׁקוּ
 אֶת יָדוֹ. בְּכָה רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, וַיִּי, וַיִּי,
 כְּשֶׁתִּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, מִי יֵאִיר אֶת אוֹר הַתּוֹרָה?
 אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל הַחֲבָרִים שֶׁשׁוֹמְעִים דְּבָרֵי תּוֹרָה
 הִלְלוּ מִפִּיךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאָה מַה כָּתוּב. וַיִּלֹּךְ
 לְמַסְעָיו, לְפָקֵד אֶת מְקוֹמוֹ וּדְרָגָתוֹ.
 לְמַסְעָיו – לְמַסְעוֹ כָּתוּב, מִי הַמַּסְעוֹ? זֶה
 הַדְרָגָה הָרְאשׁוֹנָה שְׂרָאוּיָהּ לוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה. כָּתוּב
 כָּאֵן מַסְעוֹ, וְכָתוּב שֵׁם (מַלְכִים – א 1) אָבְן שְׁלֹמֹה
 מִסַּע נִבְנָה. וְהָרִי בְּאֶרְצוֹ אָבְן שְׁלֹמֹה וְדָאִי.
 מִסַּע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וַיִּלֹּךְ לְמַסְעָיו, כָּל אוֹתָן הַדְרָגוֹת, דְרָגָה אַחֵר
 דְרָגָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. מִנְּגַב וְעַד בַּיִת אֵל,
 לְתַקֵּן אֶת מְקוֹמוֹ וּלְחַבְרָם בְּיַחְדוֹ שָׁלֵם, שֶׁהָרִי
 מִנְּגַב וְעַד בַּיִת אֵל נִמְצָא סוּד הַחֲכָמָה כְּרָאוּי.

אֵל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שֵׁם אֶהְלָה בְּתַחֲלָה, אֶהְלָה
 בַּה"א. מִי אֶהְלָה? זֶה בַּיִת אֵל. אָבְן שְׁלֹמֹה,
 כְּמוֹ שֶׁאֶמְרֵנוּ. עוֹד רָשָׁם וְאָמַר, אֵל מְקוֹם הַמְּזַבַּח
 אֲשֶׁר עָשָׂה שֵׁם בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב לֵה' הַנִּרְאָה
 אֵלָיו. וְאֵז וַיִּקְרָא שֵׁם אֲבָרָם בְּשֵׁם ה', אֵז נִדְבַק
 בְּאֶמוּנָה הַשְּׁלֵמָה.

בֵּא רְאָה, בְּרֵאשׁוֹנָה עָלָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, שֶׁכָּתוּב
 וַיִּרְא ה' אֵל אֲבָרָם, וְכָתוּב לֵה' הַנִּרְאָה אֵלָיו,
 זֶה הַדְרָגָה הָרְאשׁוֹנָה כְּמוֹ שֶׁאֶמְרֵנוּ אָבְן שְׁלֹמֹה
 [מִסַּע נִבְנָה, וְכָתוּב לְמַסְעוֹ], וְאַחֵר כֶּךָ הַלּוֹךְ

וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה, דְּרָגָה אַחַר דְּרָגָה, עַד שֶׁהִתְעַטַּר
בְּדָרוֹם, חָלְקוּ וְגוּרְלוֹ. אַחַר כֵּן סָתַם הַדְּבָר
כְּשֶׁעָלָה וְאָמַר לֵה' סָתַם, זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
וּמִשָּׁם נִסַּע בְּדָרְגוֹת וַיֵּרֵד מִמַּעַלָּה לְמַטָּה, וְהַכֹּל
נִדְבַק בְּמִקוּמוֹ כְּרָאוּי.

וְכֵן כְּשֶׁתִּסְתַּכַּל בְּדָרְגוֹת, תִּמְצָא אֶת סוּד
הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה. מַה כְּתוּב? וַיִּלֶּךְ
לְמִסְעָיו מִנִּגְב. מִצַּד הַיָּמִין, רֵאשִׁית הָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר הָעֵמֶק לְמַעַלָּה עַד אֵין סוּף. וַיֵּרֵד
דְּרָגָה אַחַר דְּרָגָה [עַד] מִנִּגְב וְעַד בֵּית אֵל,
מִמַּעַלָּה לְמַטָּה.

וְכֵתוּב וַיִּקְרָא שֵׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה'. נִדְבַק הַיַּחֲוּד
בְּמִקוּמוֹ כְּרָאוּי, שְׁכֵתוּב אֶל מְקוֹם
הַמְזִבַּח אֲשֶׁר עָשָׂה שֵׁם בְּרֵאשִׁיטָה. מַה זֶה אֲשֶׁר
עָשָׂה שֵׁם? שֶׁהֵעֵלָה אוֹתָהּ מִמַּטָּה לְמַעַלָּה, וְעִכְשָׁן
יֵרֵד בְּדָרְגוֹת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה כְּדֵי שְׁלֵא תִזְוֶז מֵאוֹתָן
הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת וְהֵם לֹא יִזְוֶזוּ מִמֶּנָּה, וַיִּתְיַחַד
הַכֹּל בַּיַּחֲוּד אֶחָד כְּרָאוּי.

אִז הִתְעַטַּר אַבְרָהָם וְהָיָה לְחֶלֶק גּוּרְלוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְדָאֵי. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים
שְׁמֵתֵעֲטָרִים בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהוּא מִתְעַטַּר

בָּהֶם. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם
הַבָּא. עָלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמָּךְ כָּלֵם צְדִיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אָרֶץ, וְכָתוּב (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים
כְּאוֹר נֶגְהָ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נֶכוֹן הַיּוֹם.

הַלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֵה אֶחָד יִשְׁבוּ. פֶּתַח רַבִּי
שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים כה) פָּנֵה אֵלַי וְחַנּוּנִי.
בַּפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְהֵרִי בְּאָרְנוּ אוֹתוֹ
בַּכֶּמֶה מְקוּמוֹת. אֲבָל בַּפְּסוּק הַזֶּה דְּבָרִים נִסְתָּרִים
יֵשׁ בּוֹ. פָּנֵה אֵלַי – וְכִי דוֹד אָמַר פָּנֵה אֵלַי וְחַנּוּנִי?
אֵלֹא בְּעִבּוֹר דְּרַגְתּוֹ שֶׁהוּא מִתְעַטֵּר בָּהּ הוּא אָמַר.
(שם פו) תָּנֵה עֵזְךָ לְעַבְדְּךָ – תָּנֵה עֵזְךָ זֶה הָעֵז
הָעֵלְיוֹן, כְּכָתוּב (שמואל-א ב) וַיִּתֵּן עֵז לְמַלְכוֹ. מִי
מַלְכוֹ? זֶה מֶלֶךְ סֶתֶם, מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. אַף כָּאֵן
לְעַבְדְּךָ זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ מֶלֶךְ סֶתֶם.
וְהוֹשִׁיעָה לְבֵן אִמְתְּךָ – וְכִי לֹא הָיָה בֶּן יִשִׁי הוּא,
עַד שֶׁאֲמַר בְּשֵׁם שֶׁל אִמּוֹ וְלֹא בְּשֵׁם
שֶׁל אָבִיו? אֵלֹא הִנֵּה הִקְמַנּוּ, שֶׁכַּאֲשֶׁר יָבֵא אָדָם
לְקַבֵּל דְּבַר עֵלְיוֹן לְהַזְכִּיר, צָרִיךְ לְלַכֵּת בְּדַבָּר
שֶׁהוּא וְדָאִי, וְעַל כֵּן הַזְכִּיר אֶת אִמּוֹ וְלֹא אֶת אָבִיו.
וְעוֹד, הִנֵּה שָׁנִינוּ [שְׁהַרִי] שְׂזֵה מֶלֶךְ כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ.
אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֵּא רְאֵה מַה כָּתוּב. וַיְהִי רִיב
בֵּין רַעֲי מִקְנֵה אַבְרָם, רַב כָּתוּב חָסַר

יו"ד. שְׂרָצָה לוֹט לְחֹזֵר לְעִבּוּדָה הַזֶּרֶה שְׁעוֹבָדִים
 יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, וְסוֹף הַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שְׁכָתוּב
 וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרָזִי אֲזִי יֵשֵׁב בְּאָרֶץ. וּמִיָּנִין לָנוּ שְׁלוֹט
 חֹזֵר לְסוּרוֹ הָרַע לְעִבּוּדָה זָרָה? שְׁכָתוּב וַיִּסַּע
 לוֹט מִקָּדָם. מֵהוּ מִקָּדָם? מִקְדָּמוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם.
 כְּתוּב כָּאֵן וַיִּסַּע לוֹט מִקָּדָם, וְכָתוּב וַיְהִי בְּנִסְעָם
 מִקָּדָם. מֵה לְהֵלֵן נְסִיעָה מִקְדָּמוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם –
 אֵף כָּאֵן כֵּן.

בִּיּוֹן שְׂיַדַע אֲבָרָהֶם שְׁלִכְךָ נְטָה לְבוֹ שֶׁל לוֹט,
 מִיָּד – וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֶל לוֹט וְגוֹ' הַפָּרֶד
 נָא מֵעָלַי. אֵינְךָ כְּדָאֵי לְהִתְחַבֵּר עִמִּי. אֲזִי נִפְרָד
 מִמֶּנּוּ אֲבָרָהֶם וְלֹא רָצָה לְלַכֵּת וְלְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ,
 שְׁכָל מִי שֶׁמִּתְחַבֵּר לְרָשָׁע, סוֹפוֹ לְלַכֵּת אַחֲרָיו
 וְלְהַעֲנִשׁ בְּגִלְלוֹ.

מִיָּנִין לָנוּ? מִיְהוֹשֶׁפֶט שֶׁהִתְחַבֵּר עִם אַחָאָב,
 וְאֶלְמָלֵא זְכוּת אָבוֹת נַעֲנַשׁ שָׁם, שְׁכָתוּב
 (דְּבָרֵי הַיָּמִים – ב' יח) וַיִּזְעַק יְהוֹשֶׁפֶט. וְאֲזִי נִצַּל, שְׁכָתוּב
 וַיִּסִּיתֶם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן לֹא רָצָה אֲבָרָם
 לְלַכֵּת עִם לוֹט. וְעַם כָּל זֶה לֹא רָצָה לוֹט
 לְחֹזֵר מִסוּרוֹ הָרַע, אֶלֶּא וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת
 כָּל כְּפָר הַיִּרְדֵּן וַיִּסַּע לוֹט מִקָּדָם. נִסַּע מִקְדָּמוֹנוּ

שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא רָצָה לְדַבֵּק בְּאַמוּנָה הַשְּׁלֵמָה
כְּמוֹ אַבְרָהָם.

אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, לְהַדְבִּיק בְּמָקוֹם
הָאַמוּנָה וְלִדְעַת הַחֲכָמָה לְהַדְבִּיק
בְּרַבּוֹנוֹ. וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכֶּכֶר וַיֵּאָהֵל עַד סְדֵם,
עִם אוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שִׁיצְאוּ מִתּוֹךְ
הָאַמוּנָה, שְׁכַתּוּב וְאַנְשֵׁי סְדֵם רָעִים וְחַטָּאִים לֵה'
מָאֵד. כֹּל אֶחָד נִפְרָד לְדַרְכּוֹ כְּרֵאוּי. מִשׁוּם כֶּף
אֲשֶׁרִיחֵם הַחֲבָרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יוֹמֵם
וְלַיְלָה, וְהַחֲבָרוֹת שֶׁלָּהֶם עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְעַלֵּיהֶם כָּתוּב (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּה'
אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרֵד לוֹט מֵעִמּוֹ וְגו'.
רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (יוֹנָה א) וַיִּקָּם יוֹנָה לְבָרַח
תַּרְשִׁישָׁה מִלְּפָנֵי ה' וְגו'. אוֹי לְמִי שֶׁמִּסְתַּתֵּר
מִלְּפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב בּוֹ (יִרְמִיָּה כג)
הֲלוֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אָנִי מְלֵא נְאֻם ה',
וְהוּא בָּא לְבָרַח מִלְּפָנָיו?!

אַלְא כָּתוּב (שִׁיר ג) יוֹנָתִי בַּחֲגוּי הַסְּלַע בְּסִתְר
הַמְּדַרְגָּה. יוֹנָתִי – זוֹ כְּנִסְתִּי יִשְׂרָאֵל. בַּחֲגוּי
הַסְּלַע – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא עוֹלָה עַל כָּל הָעוֹלָם.

מֵה הַסְּלַע הוּא עֲלִיּוֹן וְחִזְקָה עַל הַכֹּל, אָף יְרוּשָׁלַיִם
 הִיא עֲלִיּוֹנָה וְחִזְקָה עַל הַכֹּל. בְּסֵתֶר הַמְּדֻרְגָה – זֶה
 [בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ] הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא בֵּית קִדְשֵׁי
 הַקְּדוּשִׁים, הֵלֵב שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

וּמִשׁוּם כֵּן כָּתוּב בְּסֵתֶר הַמְּדֻרְגָה, מִשׁוּם שֶׁשָׂם
 הֵיטָה הַשְּׂכִינָה נִסְתָּרָת, כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁהִיא
 צְנוּעָה לְבַעֲלָהּ וְאֵין יוֹצֵאת מִבֵּיתָה הַחוּצָה, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכח) אֲשַׁתְּךָ כְּגַפְּנֵי פוֹרְיָה בְּיַרְכְּתֵי
 בֵּיתְךָ וְגו'. כֵּן כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָה שׁוֹרָה מִחוּץ
 לַמְּקוֹמָה בְּסֵתֶר הַמְּדֻרְגָה אֲלָא בְּזִמְנֵי שֶׁל הַגְּלוּת
 שֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַגְּלוּת. וּמִשׁוּם שֶׁהִיא בְּגְלוּת, לְשֹׂאֵר
 הָעַמִּים יֵשׁ טוֹבָה וְשְׁלוֹהַּ יוֹתֵר.

סדר הלימוד ליום ל תשרי (יום 30 בשנה)

בֵּא רְאֵה, בְּזִמְנֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹרִים בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה,
 הַכֹּל הָיָה מְתַקֵּן כְּרָאוּי, וְהַכֶּסֶף שָׁלֵם עֲלֵיהֶם,
 וְעוֹשִׂים אֶת הָעֲבוּדָה, וּבּוֹקֵעַ הָאוֹרִים שֶׁל
 הָעוֹלָם. וְאוֹתָהּ הָעֲבוּדָה עוֹלָה לְמַעְלָה בְּמִקְוָמָה,
 מִשׁוּם שֶׁהָאַרְץ לֹא הִתְתַּקְּנָה לְעֲבוּדָה אֲלָא
 לְיִשְׂרָאֵל לְבָדָם. וּמִשׁוּם כֵּן שֹׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹרִים הָיוּ מִתְרַחֲקִים, שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוֹלְטִים בָּהּ כְּמוֹ
 עַכְשָׁיו, מִשׁוּם שֶׁלֹּא נִזְוְנוּ אֲלָא מִהַתְּמַצִּית.

וְאֵם תֹּאמֶר, הֲרִי רָאִינוּ כַּמָּה מַלְכִים הָיוּ שֶׁשָּׁלְטוּ
 בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמְּקַדָּשׁ קָיָם עַל הָעוֹלָם – בֵּא
 רָאָה, בְּבֵית רֵאשׁוֹן, כְּשֶׁטָּרַם טְמָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת
 הָאָרֶץ, לֹא הָיוּ שׁוֹלְטִים שָׂאֵר הָעַמִּים עֹבְדֵי
 עֲבוֹדָה, אֲלָא נְזוֹנוּ מִן הַתְּמַצִּית, וּבָהּ הָיוּ שׁוֹלְטִים
 וְלֹא כָּל כָּךְ. כִּיּוֹן שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל וְטְמָאוּ אֶת
 הָאָרֶץ, אָז כְּבִיכּוֹל דָּחוּ אֶת הַשְּׂכִינָה מִמְּקוֹמָהּ,
 וְהִתְקַרְבָּה לְמָקוֹם הָאַחֵר, וְאָז שָׁלְטוּ שָׂאֵר הָעַמִּים
 וְנִתְּנָה לָהֶם הָרְשׁוּת לְשַׁלֵּט.

בֵּא רָאָה, עַל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא שׁוֹלֵט מִמֶּנָּה אַחֵר
 פָּרַט לְקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ. וּבִשְׁעָה
 שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ מְקַטְרִים לְעִבּוּדָה הַזֵּרָה
 שֶׁבְּתוֹךְ הָאָרֶץ, כְּבִיכּוֹל נִדְחָתָה הַשְּׂכִינָה
 מִמְּקוֹמָהּ, וּמוֹשְׁכִים וּמְקַטְרִים לְקֶשֶׁר עִבּוּדָה זָרָה
 לְתוֹךְ הַשְּׂכִינָה, וְאָז נִתְּנָה לָהֶם הַשְּׁלִיטָה, מִשּׁוֹם
 שֶׁקִּטְרַת הַיָּא קֶשֶׁר לְהִתְקַשֵּׁר, וְאָז שָׁלְטוּ שָׂאֵר
 הָעַמִּים וּבָטְלוּ נְבִיאִים, וְכָל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת
 הִעֲלִינוּ לֹא שָׁלְטוּ בָאָרֶץ.

וְלֹא הִסִּירוּ אֶת שְׁלִיטַת שָׂאֵר הָעַמִּים, מִשּׁוֹם
 שֶׁהֵם מְשַׁכּוּ אֶת הַשְּׂכִינָה אֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה
 הִנֵּה בְּבֵית שְׁנֵי לֹא סָרָה הַשְּׁלִיטָה מִשָּׂאֵר הָעַמִּים,
 וְכָל שֶׁכֵּן בְּגִלּוֹת שֶׁשְׂכִינָה בְּשָׂאֵר הָעַמִּים, הַמְּקוֹם

שָׁשׁ שׁוֹלְטִים שְׁאָר הַמַּמְנִים. וּמִשׁוּם כֵּן כָּל־
 יוֹנְקִים מִן הַשְּׂכִינָה שֶׁנִּקְרְבַת אֲלֵיהֶם.
 וַיַּעַל זֶה, בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ שְׁרוּיִים עַל הָאָרֶץ
 וְעוֹבְדִים אֶת עֲבוֹדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 הַשְּׂכִינָה הִיְתָה צְנוּעָה בִּינֵיהֶם, וְלֹא יֵצְאָה מִתּוֹךְ
 בֵּיתָהּ הַחוּצָה בְּגִלוּי. וּמִשׁוּם כֵּן, כָּל אוֹתָם
 הַנִּבְיָאִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַזִּמְן, לֹא נִטְלוּ נְבוּאָה
 אֶלָּא בְּמִקּוֹמָהּ, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וּמִשׁוּם כֵּן יוֹנָה
 הָיָה בּוֹרַח מִחוּץ לְאָרֶץ הַקְּדוֹשׁ, כְּדִי שְׁלֹא תִתְגַּלֶּה
 עָלָיו הַנְּבוּאָה, וְלֹא יֵלֶךְ בַּשְּׁלִיחוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי רָאִינוּ שֶׁהִתְגַּלְתָּה הַשְּׂכִינָה
 בְּבָבֶל, שֶׁהִיא בַּחוּץ – הִנֵּה פִּרְשָׁנוּ שְׂכָתוֹב
 (יחזקאל א) הִיָּה הָיָה, שֶׁהָיָה מָה שְׁלֹא הָיָה מִלְּפָנֵי כֵן
 מִיּוֹם שֶׁנִּבְנְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַנְּבוּאָה הִיא הִיְתָה
 לְשַׁעֲתָהּ. וְכִתּוּב עַל נֶהַר כְּבֹד, הַנֶּהַר שֶׁכְּבֹד הָיָה
 מִן הַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְהַשְּׂכִינָה תָמִיד
 הִתְגַּלְתָּה עָלָיו, שְׂכָתוֹב (בראשית ב) וְנֶהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן
 לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְגו' [שֵׁם הָאֶחָד
 וְגו'], וְזֶה הוּא אֶחָד מֵהֶם.

וְשֵׁם נִגְלְתָה הַשְּׂכִינָה לְפִי שֶׁעָה שֶׁהַצְּטֻרְכוּ אוֹתָהּ
 יִשְׂרָאֵל לְפִי צַעֲרָם, אֲבָל בְּזִמְן אַחֵר לֹא

הַתְּגַלְתָּהּ. וּמִשׁוּם כֶּךָ יוֹנָה, כִּדְי שְׁלֵא תִשָּׁרָה עָלָיו
הַשְּׂכִינָה וְלֹא תִתְגַּלֶּה עָלָיו, הֵלֶךְ מֵאַרְץ הַקֹּדֶשׁ
וּבִרְחַ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (יוֹנָה א) מִלְּפָנַי ה'. וְכָתוּב כִּי
יִדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלְּפָנַי ה' הוּא בִרְחַ

בא רֵאָה, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׂכִינָה לֹא מִתְגַּלֶּה אֶלָּא
בְּמָקוֹם הֶרְאוּי לָהּ, אַף כֶּךָ לֹא רֵאוּיָה וְלֹא
מִתְגַּלֶּה אֶלָּא בְּאָדָם שְׂרָאוּי לָהּ. שְׁהָרִי מִיּוֹם
שֶׁעָלָה עַל רְצוֹנָהּ שֶׁל לוֹט לְהִתְהַפֵּךְ לְסוּרוֹ הָרַע,
הַסְתַּלְקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵאַבְרָהָם. וְכִשְׁהַסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ
לוֹט, מִיַּד שָׁרְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּמָקוֹמָהּ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרֶד לוֹט
מֵעֲמוּ וְגו'.

בא רֵאָה, כִּיּוֹן שְׂרָאָה אַבְרָהָם שְׁלוֹט הָיָה שָׁב
לְסוּרוֹ הָרַע, הָיָה פּוֹחַד אַבְרָהָם. אָמַר, אוּלַי
חַס וְשָׁלוֹם מִשׁוּם הַחֲבָרוֹת עִם זֶה אֲבִדְתִי בְּגִלְלוֹ
אֶת הַחֶלֶק הַקֹּדֶשׁ שֶׁעֵטַר אוֹתִי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ
הוּא. כִּיּוֹן שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ, אָמַר לוֹ, שָׂא נָא עֵינֶיךָ
וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֵתָה שָׁם.

כְּמוֹ מָה זֶה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֵתָה שָׁם? שְׁנֵדְבַקְתָּ
בוֹ בַתְּחִלָּה וְהִתְעַטַּרְתָּ בְּאַמוּנָה הַשְּׁלֵמָה.
צְפָנָה וְנִגְבָּה וְקִדְמָה וְיִמָּה – אֵלּוּ הֵם מִסְעָיו שֶׁהָיוּ

בַּתְּחִלָּה, שְׁכָתוּב וַיִּלְךָ לְמַסְעָיו. וְכָתוּב הַלּוֹךְ
וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה – אֵלּוּ הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהַתַּעֲטָר
בְּאִמּוּנָה הַשְּׁלֵמָה בַּתְּחִלָּה.

וְאִז הַתְּבַשֵּׁר שֶׁלֹּא תִזְוֶה מִמֶּנּוּ וּמִבְּנָיו לְעוֹלָמִים,
שְׁכָתוּב כִּי אֵת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה.
מָה זֶה אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה? זֶה הַדְּרָגָה הָרִאשׁוֹנָה
שֶׁהַתְּגִלָּתָהּ לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֵה' הַנִּרְאָה אֵלָיו.
וּמִשׁוּם כֶּךָ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה, מִשׁוּם שֶׁהַדְּרָגָה
הָרִאשׁוֹנָה הִזּוּ נִכְלָלָת מְכֹל הַדְּרָגוֹת וְכֻלָּן נִרְאוֹת
בָּהּ. וּמִשׁוּם כֶּךָ כִּי אֵת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה
רֹאֶה וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר נִקְלַע לְבֵית אַכְסִינְיָה בְּלוֹד, וְהָיָה עִמּוֹ
רַבִּי חִזְקִיָּה. קָם בְּלִילָה לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה. קָם
רַבִּי חִזְקִיָּה אֵלָיו. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, הַחֲבָרִים
נִמְצְאִים בְּאַרְמוֹן צַר.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שִׁיר ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי
הַיַּעַר וְגו'. כְּתַפּוּחַ – זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא, שֶׁהוא נִחְמָד וּמִתְעַטָּר בְּגוֹנָיו מְכֹל שְׂאֵר
הָאֵילָנוֹת שְׂאִין מִי שְׂדוּמָה לוֹ. רָשׁוּם הוּא מִן
הַכֹּל, רָשׁוּם הוּא שְׂאִין אַחַר כְּמוֹתוֹ. מִשׁוּם כֶּךָ
בְּצֵלוֹ חִמְדָּתִי. בְּצֵלוֹ וְלֹא בְּצֵל שֶׁל אַחֵר. בְּצֵלוֹ

וְלֹא בְצֶל שֶׁל שְׁאֵר הַמַּמְנִים. חֲמֵדְתִּי – מְתִי? מִן הַיּוֹם שֶׁהִיָּה אֲבָרְהָם בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא נֶחְמַד וְאֵהֵב אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֵהָבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מא) אֲבָרְהָם אֵהָבִי. וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֶפְזִי – זֶה הוּא יִצְחָק, שֶׁהוּא פְּרִי קְדוּשׁ.

דְּבַר אַחַר בְּצֶלּוֹ חֲמֵדְתִּי וַיִּשְׁבַּתִּי – זֶה יַעֲקֹב. וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֶפְזִי – זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעָשָׂה פְרוֹת קְדוּשִׁים בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית לו) אֵלֶּה תִּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. שְׁכָל אוֹתָם הַתּוֹלְדוֹת שֶׁל יַעֲקֹב [יוֹסֵף שֶׁהוּא שְׁעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת] [נ"א בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק הֵם עוֹמְדִים, שְׁעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת כְּעֵין כָּלָם] [ד"א שְׁבָטִים], וּמִשׁוּם כֶּךָ נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל עַל שֵׁם אֶפְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) הִבֵּן יִקִּיר לִי אֶפְרַיִם וְגו'.

דְּבַר אַחַר כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר – זֶה אֲבָרְהָם, שְׁדוּמָה לְתַפּוּחַ שֶׁמַּעֲלֶה רֵיחוֹת, וְנִצְטִיץ בְּאִמּוֹנָה שְׁלֵמָה עַל כָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, וְנִרְשָׁם אֶחָד לְמַעֲלָה וְנִרְשָׁם אֶחָד לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב אֶחָד הִיָּה אֲבָרְהָם. מָה הַטַּעַם הִיָּה אֶחָד? שֶׁלֹּא הִיָּה אַחַר בְּעוֹלָם שֶׁעָלָה לְאִמּוֹנַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פָּרַט לוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה, וְהִרִי כָּתוּב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ

אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרֶן? אָמַר לוֹ, עַד כַּעַת הֵם לֹא הָיוּ
בְּדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁהִתְעַטַּר בָּהֶם אַבְרָהָם.

אַחַר כֵּן אָמַר לוֹ, עוֹד שָׁמַעְתִּי, שְׁלֹא נִקְרָא
אַבְרָהָם אֶחָד עַד שֶׁהִתְעַלָּה בְּיִצְחָק
וַיַּעֲקֹב. כִּיִּן שֶׁהִתְעַלָּה בְּיִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְהָיוּ
שְׁלֹשָׁתָם אֲבוֹת הָעוֹלָם, אִזּוֹ נִקְרָא אַבְרָהָם אֶחָד.
וְאִזּוֹ הוּא תְּפִיחַ בְּעוֹלָם, מְצִיָּן מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.
אָמַר לוֹ, יִפָּה אִמְרָתָּ.

דְּבַר אַחַר, כְּתִפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר – זֶה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. כֵּן דוּדֵי – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. בְּצִלוֹ – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. חֲמֻדָּתִי
וַיִּשְׁבְּתִי – בַּיּוֹם שֶׁנִּגְלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַר
סִינַי וְקִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע
(שמות כד).

וּפְרִיּוֹ מְתוֹק לְחֻכֵּי – אֵלּוֹ דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שְׁכַתּוֹב
בָּהֶם (תהלים יט) וּמְתוֹקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת
צוּפִים. דְּבַר אַחַר וּפְרִיּוֹ מְתוֹק לְחֻכֵּי – אֵלּוֹ
נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שְׁכָלָן פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְעוֹמְדוֹת עִמּוֹ לְמַעְלָה.

בֵּא רְאֵה, כָּל נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵן פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּלָן אֶחָד בְּסוּד אֶחָד.

וּכְשִׁיּוֹרְדוֹת לְעוֹלָם, כָּלֵן נִפְרְדוֹת בְּגוֹנִים זָכָר
וּנְקֵבָה, וְהֵן זָכָר וּנְקֵבָה מִחִבְרוֹת יַחַד.

וּבֵא וּרְאֵה, תְּשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לְזָכָר עוֹשֶׂה נֶפֶשׁ,
וּתְשׁוּקַת הַזָּכָר לְנְקֵבָה עוֹשֶׂה נֶפֶשׁ.
וְהֶרְצוֹן שֶׁל תְּשׁוּקַת הַזָּכָר לְנְקֵבָה וְהַתְּדַבְּקוֹתוֹ
בָּהּ מוֹצִיָּא נֶפֶשׁ, וְכוֹלֵל תְּשׁוּקַת [תְּשׁוּקָתוֹ]
הַנְּקֵבָה וְנוֹטֵל אוֹתָהּ. וְנִכְלָלַת הַתְּשׁוּקָה
הַתְּחִתּוֹנָה בַּתְּשׁוּקָה שְׁלֵמָעֵלָה, וְנַעֲשִׂית רְצוֹן
אֶחָד בְּלִי פְרוּד.

וְאִז [נוֹטֵל] כּוֹלֵל הַכֹּל נְקֵבָה, וּמִתְעַבְּרַת מִן
הַזָּכָר, וְהַתְּשׁוּקוֹת שֶׁל שְׁנֵיהֶם נִדְבְּקוֹת יַחַד,
וְעַל כֵּן הַכֹּל כָּלוּל זֶה עִם זֶה. וּכְשֶׁהִנְשָׂמוֹת
יוֹצְאוֹת, הֵן יוֹצְאוֹת יַחַד זָכָר וּנְקֵבָה. אַחַר כָּךְ,
כִּיּוֹן שִׁיּוֹרְדוֹת, נִפְרְדוֹת זו לְצַד זֶה וְזו לְצַד זֶה,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזוּג אוֹתָן אַחַר כָּךְ. וְהַזְּוּג
לֹא נִתֵּן לְאַחַר, אֶלָּא לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ,
שֶׁהוּא יוֹדֵעַ אֵת זְוּגָם לְחִבְרַת אוֹתָם כְּרֵאוּי.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁזוּכָה בְּמַעֲשָׂיו וְהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ
הָאֱמֶת כִּדִּי שֶׁתְּחַבֵּר נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ כְּמוֹ
שֶׁהִיא בַּתְּחִלָּה. שֶׁהֲרִי אִם הוּא זוּכָה בְּמַעֲשָׂיו, זֶהוּ
אָדָם שָׁלֵם כְּרֵאוּי. וּמִשׁוּם כֵּן כָּתוּב וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק

לְחַכִּי, שֶׁהוּא בְּתִקּוּן מְבָרָךְ שִׁיתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ
הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵכֵל תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם אִם
זוֹכָה וְאִם לֹא זוֹכָה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כִּף שִׁמְעָתִי, שְׁכָתוּב (הוֹשַׁע יֵד)
מִמְּנֵי פְרִיָךְ נִמְצָא. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר
לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְדָאֵי מִמְּנֵי פְרִיָךְ נִמְצָא. לֹא כָתוּב
פְרִיִי נִמְצָא, אֶלָּא פְרִיָךְ. אוֹתָהּ תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה
שֶׁעוֹשֶׂה נֶפֶשׁ וְנִכְלָלֶת בְּכַח הַזְכָּר, וְנִכְלָלֶת נֶפֶשׁ
בְּנֶפֶשׁ, וְנַעֲשׂוֹת אַחַת כּוֹלָלֶת זוּ בְּזָה, כִּפִּי
שֶׁאֲמַרְנוּ. לְאַחַר מִכֵּן נִמְצָאִים שְׁנֵיהֶם בְּעוֹלָם,
וְדָאֵי בְּכַח הַזְכָּר נִמְצָא פְרִי הַנִּקְבָּה.

דְּבַר אַחַר, בְּתְשׁוּקַת הַנִּקְבָּה נִמְצָא פְרִי הַזְכָּר,
שְׂאֵם לֹא תְשׁוּקַת הַנִּקְבָּה לְזָכָר, לֹא נַעֲשׂוּ
פְרוֹת לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב מִמְּנֵי פְרִיָךְ נִמְצָא.
וַיְהִי בִימֵי אֲמֶרְפֶּל מֶלֶךְ שְׁנַעַר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי
פָּתַח, (יִשְׁעִיָּה מֵא) מִי הָעִיר מִמְּזֶרַח צְדָק
יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ וְגו'. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹ
הַחֲבֵרִים. אֲבָל הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא בְּסוּד שֶׁל
הַחֲכָמָה, שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, שְׁבַעָה רְקִיעִים עָשָׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה, וְכֵלָם לְהוֹדִיעַ אֶת
כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵלָם עוֹמְדִים לְהוֹדִיעַ
אֶת סוּד הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה.

בא רָאָה, יֵשׁ רְקִיעַ עֲלִיּוֹן נִסְתָּר לְמַעְלָה
מֵאוֹתָם הַשְּׁבָעָה, וְזֶה הוּא הָרְקִיעַ
שֶׁמְנַהֵגָם וּמְאִיר לְכֻלָּם, וְזֶה אֵינוֹ נוֹדֵעַ, וְעוֹמֵד
בְּשֵׂאלָה שְׁלֵא יְדוּעָה, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא נִסְתָּר
וְעֵמֶק, וְכֻלָּם תְּמַהִים עָלָיו. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ נִקְרָא
מ"י, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׂוּהָ שְׁכַתּוֹב (אִיּוֹב לח) מִבְּטָן מִי
יֵצֵא הַקֶּרַח, וְנֶאֱמַר. וְזֶה הוּא הָרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן
שֶׁעוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָם הַשְּׁבָעָה.

וַיֵּשׁ לְמַטָּה רְקִיעַ שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן מְכֻלָּם וְלֹא מְאִיר.
וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן שְׁלֵא מְאִיר, אוֹתוֹ
הָרְקִיעַ שֶׁעֲלִיָּהֶם מִתְחַבֵּר עִמוֹ, וְשֵׁתִי הָאוֹתִיּוֹת
הִלְלוּ הוּא כּוֹלֵלִם בְּתוֹכּוֹ, וְנִקְרָא יָם, שֶׁאוֹתוֹ
הָרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא מ"י.

מִשּׁוֹם שְׁכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים הָאֲחֵרִים נֶעֱשִׂים
נִחְלִים וְנִכְנָסִים אֵלָיו, וְאִזּוֹ הוּא הַיָּם
הָעֲלִיּוֹן, וְעוֹשֶׂה פְרוֹת וְדָגִים לְמִינֵיהֶם. וְעַל זֶה
אָמַר דָּוִד (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחֹב יָדָיִם שֶׁם
רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדֻלוֹת.

וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְזֻרַח צָדֵק
יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. מִי הָעִיר מִמְזֻרַח – זֶה
אֲבָרָהִם. צָדֵק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ – [נ"א זו שָׂרָה. ד"א

צָדֵק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ וְגו' [זֶה הוּא הַרְקִיעַ הַתַּחְתּוֹן
שֶׁל כָּל הַרְקִיעִים שֶׁנַּעֲשָׂה יָם.

יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם, מִי זֶה? הוּא הַרְקִיעַ הַתַּחְתּוֹן
שֶׁאֲמַרְנוּ, שְׁעוֹשֵׂה נְקֻמוֹת וּמְפִיל שׁוֹנְאִים.
וּבָזֶה הַשְּׁתַּבַּח דָּוִד וְאָמַר (תהלים יח) וְאִיבֵי נִתְתָּה
לִי עֶרְף וּמִשְׁנְאֵי אֶצְמִיתֶם. (ישעיה מא) יִתֵּן לְפָנָיו
גּוֹיִם – אֵלוֹ הֵם הָעַמִּים שֶׁהָיָה אֲבָרְהָם רוֹדֵף
אֲחֵרֵיהֶם, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹרֵג אוֹתָם.
[וּמְלָכִים יִרְדֵּי, (מה זֶה יִרְדֵּי? אֵלֵּא) אֵלוֹ הַמְּלָכִים
שֶׁמִּמְנִים לְמַעַלָּה עָלֵיהֶם. יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם – אֵלוֹ
הָעַמִּים שֶׁלְמַטָּה] וּמְלָכִים יִרְדֵּי – אֵלוֹ הַמְּמַנִּים
הַגְּדוֹלִים שֶׁלְמַעַלָּה. שֶׁכֹּפֵּאֲשֶׁר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עוֹשֵׂה דִין בְּעוֹלָם [ד"א בָּעַם], הוּא עוֹשֵׂה דִין
בְּכֹל, בְּמַעַלָּה וּבְמַטָּה.

יִרְדֹּפִם יַעֲבוֹר שְׁלוֹם אֶרֶץ בְּרַגְלָיו לֹא
יָבוֹא, (ישעיה מא ג). יִרְדֹּפִם – זֶה אֲבָרְהָם, שֶׁאֲבָרְהָם
הָיָה רוֹדֵף אוֹתָם, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה עוֹבֵר
לְפָנָיו וְהוֹרֵג אוֹתָם, שֶׁכִּתוּב יַעֲבוֹר שְׁלוֹם. זֶה
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא שְׁלוֹם.

אֶרֶץ בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא, וְכִי עוֹלָה עַל דַּעְתָּךְ
שֶׁאֲבָרְהָם הָיָה הוֹלֵךְ בְּתוֹךְ הָעַנְנִים אוֹ

בְּתוֹךְ סוּסִים וּמִרְכָּבוֹת? אֲלֵא אֲרַח בְּרַגְלֵי לֹא יָבוֹא, שְׁלֹא הָיָה הוֹלֵךְ לְפָנַי אֲבָרְהֵם לֹא מִלְּאֶף וְלֹא שְׁלִיחַ, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוֹ, שְׁכַתוֹב אֲרַח בְּרַגְלָיו. מִי זֶה רַגְלָיו? אֵלֹה הַמְּלֹאכִים שֶׁתַּחֲתֵיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְגו'.

דְּבַר אַחַר מִי הָעִיר מִמְזַרְח – בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעִיר אֶת הָעוֹלָם לְהַבִּיא אֶת אֲבָרְהֵם וּלְקַרֵּב אוֹתוֹ אֵלָיו, הַהֲתַעוֹרְרוֹת הַזֹּז מִשּׁוֹם שֶׁעֲתִיד הָיָה לְצֵאת מִמֶּנּוּ יַעֲקֹב וּלְהַעֲמִיד שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים כָּלֵם צְדִיקִים לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה תָּמִיד קוֹרֵא לוֹ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מא) קִרְא הַדְּרוֹת מִרְאֵשׁ. וּמִשּׁוֹם כֵּן, צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ וַדָּאִי לְרַגְלוֹ – לְהִתְחַבֵּר בּוֹ בְּעִבּוּדָתוֹ וּלְקַרֵּב אוֹתוֹ אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יא) הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ.

דְּבַר אַחַר מִי הָעִיר מִמְזַרְח – שְׁמִשָּׁם רֵאשִׁית הָאוֹר לְהָאִיר. מִשּׁוֹם שֶׁהַדְּרוֹם, אוֹתוֹ הַחֹזֵק שֶׁל הָאוֹר שְׁלוֹ הוּא מִן הַמְזַרְח. וְעַל כֵּן, מִי הָעִיר – אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הַדְּרוֹם. מִמְזַרְח – מִשּׁוֹם שֶׁהוּא

נוסע ונזון בראשונה, ותשוקתו של אותו הרקיע
העליון לתת למזרח.

צדק יקראהו לרגלו – זה המערב, שהוא תמיד
קורא לו ולא שוקט, כמו שנאמר (תהלים פג)
אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל,
משום שהמערב תמיד מתעורר אליו. יתן לפניו
גוים ומלכים ירד, שהרי ממנו מקבל את החזק
להכניע את כל אותם העמים של העולם.

רבי יהודה אמר, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח – זה
אברהם, שלא נטל התעוררות אל הקדוש
ברוך הוא אלא ממזרח. משום שראה את השמש
שיוצאת בבקר מצד המזרח, נטל התעוררות
לנפשו שהוא הקדוש ברוך הוא. אמר, זה הוא
המלך שברא אותי. עבד לו כל היום ההוא.
לערב ראה השמש שנאסף [והלבנה יוצאת]
והלבנה מאירה. אמר, זה הוא ודאי ששולט על
אותה העבודה שעבדתי כל היום הזה, שהנה
נחשך לפניו ולא מאיר. עבד לו כל הלילה ההוא.

לבקר ראה שהלכה החשכה והאיר צד המזרח.
אמר, ודאי כל אלו יש עליהם מלך
ושליט שמנהיג אותם. כיון שראה הקדוש ברוך

הוא את תְּשׁוּקָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֱלֹו, אֲזַי הִתְגַּלָּה
אֱלֹו וְדִבֵּר עִמּוֹ, שֶׁכָּתוּב צְדָק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ,
שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ וְהִתְגַּלָּה עָלָיו.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (שם מה) דִּבֵּר צְדָק מִגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל.
כָּל דִּבְרֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵם אֲמַת וְעוֹשֶׂה
מִיִּשְׂרָאֵל. בַּמָּה הוּא עוֹשֶׂה מִיִּשְׂרָאֵל? מִשּׁוּם
שֶׁכָּאֲשֶׁר בָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא
הָיָה עוֹמֵד, וְהָיָה מִתְמוּטֵט לְכָאן וּלְכָאן. אָמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם: מַה לָּךְ שְׂאֵתָה
מִתְמוּטֵט? אָמַר לוֹ: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵינִי יְכוֹל
לְעֵמֵד, שְׂאִין בִּי יְסוּד עַל מַה שְׂאֵתְקִים. אָמַר לוֹ:
הָרִי אֲנִי עֲתִיד לְהַעֲמִיד בְּךָ צְדִיק אֶחָד שֶׁהוּא
אַבְרָהָם שְׂיֵאֵהֵב אוֹתִי. מִיַּד עָמַד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ.
זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֱלֹה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם. אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם אֱלֹה
בְּאַבְרָהָם. בְּאַבְרָהָם מִתְקִים הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, (ישעיה מה) מִגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהִנֵּה
הַשֵּׁיב הָעוֹלָם לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אוֹתוֹ
אַבְרָהָם עֲתִיד הוּא שְׂיֵצְאוּ מִמֶּנִּי בָּנִים שְׂיִחְרִיבוּ
אֶת הַמְּקֻדָּשׁ וַיִּשְׂרְפוּ אֶת הַתּוֹרָה. [נ"א לְצֵאת
מִמֶּנּוּ יִשְׁמַעֵאל. אָמַר לוֹ: הִנֵּה יִצְחָק! אָמַר לוֹ:
עֲתִיד לְצֵאת מִמֶּנּוּ עֲשׂוּ הַרְשַׁע שְׂיִחְרִיב אֶת בֵּית

הַמְקַדֵּשׁ וַיִּשְׂרֹף הַתּוֹרָה.] אָמַר לוֹ: עֲתִיד אָדָם
אֶחָד לָצֵאת מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא יַעֲקֹב, וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם
עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים כְּלָם צְדִיקִים. מִיֵּד הַתְּקִים הָעוֹלָם
בְּשִׁבְלֹו. זֶהוּ שְׁפָתוֹב מִגִּיד מִיִּשְׂרָיִם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, הָרִי הָעֲרֵנוּ, וַיְדַבֵּר, וַיִּגְדּוּ,
וַיֵּאמֶר – כְּלָם לְטַעַמָם מִתְּפָרְשִׁים. וַיְדַבֵּר
הוּא בְּגִלּוּי, דְּרָגָה חִיצוֹנָה, שְׂאִינָה דְרָגָה פְּנִימִית
כְּמוֹ אוֹתָן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת. וְזֶהוּ דִבְרַי צְדָק.
וַיִּגְדּוּ, הוּא רָמַז לְדְרָגָה פְּנִימִית עֲלִיּוֹנָה שְׁשׁוֹלְטָת
עַל הַדְּבֹר, וְזֶהוּ מִגִּיד מִיִּשְׂרָיִם. מִי הַמִּיִּשְׂרָיִם? זֶה
הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׂעִיִּקֹב שְׂרוּי בָּהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(תהלים ט) אֶתָּה כּוֹנֵנָת מִיִּשְׂרָיִם. וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוֹב
מִגִּיד וְלֹא כְּתוֹב דּוֹבֵר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְהָרִי כְּתוֹב (דברים ד) וַיִּגְדּוּ לְכֶם
אֶת בְּרִיתוֹ? אָמַר לוֹ, כֶּף הוּא וְדָאִי, הִיא
הַדְּרָגָה שְׁשׁוֹלְטָת עַל הַתְּחִתּוֹנָה שֶׁהִיא דִבְרַי צְדָק,
וְהַכֹּל [בָּהּ] הוּא [נ"א לְשִׁתֵּל הַפְּרִי] לְהַתְּבוּנָן [יִשׁ]
כָּאֵן. בֹּא רְאֵה, שְׂאִיִּן עַל גַּב שֶׁהַדְּבֹר הוּא תְּחִתּוֹן,
אֵל תֵּאמֵר שְׂאִינוּ עֲלִיּוֹן, אֶלָּא וְדָאִי הַדְּבֹר הוּא
מְלֵא מִן הַכֹּל וְהוּא דְרָגָה עֲלִיּוֹנָה, וְסִימָן לְדְבָר –
(שם לב) כִּי לֹא דְבָר רַק הוּא מְכֹם.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לְבֵית חָמִיו, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי חֲזִיא וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזַקְיָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִנֵּה רָאִיתִי שֶׁהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל מַעֲלָה אֵינָה אֶלָּא כְּשִׁמְתְּעוֹרֵר לְמַטָּה, שֶׁהָרִי הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מַעֲלָה תְלוּיָה בְּתִשׁוּקָה שֶׁל מַטָּה [הַדְּבָר].

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחֲרַשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט אֵל. זֶה הִיא הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מַטָּה כְּדִי לְשַׁלֵּט. אָמַר דָּוִד, אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ, לְהַעֲרִיר אֵל הָעֲלִיּוֹן וּלְהַתְּחַבֵּר אֶל הַיְמִינִין. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם (שם) כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יִהְיֶינָה וְגו'. [וְכָתוּב] כִּי נִוְעָצוּ לֵב יַחֲדוּ עֲלֶיךָ בְּרִית יְכַרְתּוּ. וּמִשּׁוּם כֵּן, אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ לְהַעֲרִיר כָּל־פִּי מַעֲלָה, שֶׁהָרִי אֲזַי מִתְעוֹרֵר הַיְמִינִין וְקוֹשֵׁר אוֹתָהּ עִמָּה. וְכֹאשֵׁר נִקְשְׁרַת בַּיְמִינִין, אֲזַי נִשְׁבְּרִים הַשּׁוֹנְאִים, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) 'מִיִּנְךָ ה' נִאֲדָרִי בְּכַח יְמִינְךָ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

וְבֹא וּרְאֵה, בְּשַׁעֲהַ שֶׁהַתְּחַבְּרוּ כָּל אוֹתָם הַמְּלָכִים לְהִלָּחֵם בְּקָרֵב עַל אַבְרָהָם, הַתִּיַעֲצוּ לְהַעֲבִירוּ מִן הָעוֹלָם, וְכִיּוֹן שֶׁשָּׁלְטוּ בְלוֹט בֶּן אָחִיו שֶׁל אַבְרָהָם, מִיַּד הָלְכוּ, שֶׁכָּתוּב וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אָחִי אַבְרָם וַיִּלְכוּ. מָה הַטַּעַם?

מִשׁוּם שְׂדֵמוֹתוֹ שֶׁל לוֹט הִיְתָה דוֹמָה לְאַבְרָהָם,
וּמִשׁוּם כֶּף וַיִּלְכוּ, שֶׁכָּל אוֹתוֹ הִקְרַב הָיָה בְּשִׁבְלֵוֹ.

מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׂאֵבְרָהֶם הָיָה מוֹצִיא אֶת בְּנֵי
הָעוֹלָם מֵעֲבוֹדַת זָרָה וּמִכְנִיּוֹת אוֹתָם לְעֲבוֹדַת
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעוֹד, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעִיר
אוֹתָם בְּעוֹלָם כְּדֵי לְגַדֵּל אֶת שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם
בְּעוֹלָם וּלְקַרֵּב אוֹתוֹ לְעֲבוֹדָתוֹ. וְסוּד הַדְּבָר – כִּי
שְׂאֵבְרָהֶם הִתְעוֹרַר לְרֹדֵף אַחֲרֵיהֶם, אֲזִי אֱלֹהִים אֵל
דָּמִי לָךְ, עַד שֶׁהִכֵּל נִקְשַׁר לְאַבְרָהָם. וּכְשֶׁהִכֵּל
נִקְשַׁר לְאַבְרָהָם, אֲזִי נִשְׁבְּרוּ כָּל הַמַּלְאָכִים מִלְּפָנָיו,
כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, שֶׁכָּתוּב יְמִינָךְ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב וְגו'.
וּמִלְכֵי צָדֵק מָלְךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לְחֵם וַיִּזֶן.

רַבִּי שְׂמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם
סוֹכּוֹ וְגו'. בֵּא רְאָה, כְּשֶׁעָלָה בְּרִצּוֹן הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, הוֹצִיא שְׁלֵהֶבֶת
אַחַת שֶׁל הַמָּאוֹר שֶׁל הַנִּיצוֹץ הַקָּשָׁה, וְנִשְׁפָּ רוח
בְּרוּחַ חֲשׂוּכָה וְשׁוֹרְפָת. וְהוֹצִיא מִתּוֹךְ צְדָדֵי
הַתְּהוֹם טָפָה אַחַת, וְחִבְּר אוֹתָם יַחַד, וּבְרָא בָהֶם
אֶת הָעוֹלָם.

אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהֶבֶת עָלְתָה וְהִתְעַטְרָה בְּשִׂמְאֵל,
וְאוֹתָהּ הַטָּפָה עָלְתָה וְהִתְעַטְרָה בְּיָמִין.

עָלוּ אֶחָד עִם אֶחָד, הִחְלִיפוּ מְקוֹמוֹת, זֶה לְצַד זֶה וְזֶה לְצַד זֶה. זֶה שְׂרִיר עָלָה, וְזֶה שְׁעָלָה יָרַד. נִקְשְׂרוּ זֶה עִם זֶה וַיִּצְאָה מִבִּינֵיהֶם רוּחַ שְׁלָמָה, וְאִזּוֹ אוֹתָם שְׁנֵי הַצְּדָדִים נַעֲשׂוּ אֶחָד, וְנִתְּנָה בִּינֵיהֶם [הַרוּחַ] וְהִתְעַטְרוּ הָאֶחָד עִם הָאֶחָד. וְאִזּוֹ נִמְצָא שְׁלוֹם לְמַעְלָה וְשְׁלוֹם לְמַטָּה, וְהִדְרָגָה הִתְקַיְּמָה.

הַתְּעַטְרָה ה"א עִם וְא"ו, וְא"ו עִם ה"א, וְאִזּוֹ עָלְתָה ה"א וְנִקְשְׂרָה בְקֶשֶׁר שְׁלָם.
וְאִזּוֹ וּמַלְכֵי צְדָק מְלַךְ שְׁלָם. מְלַךְ שְׁלָם הוּא וְדָא מְלַךְ שְׁשׁוּלֵט בְּשְׁלָמוֹת. מְתֵי הוּא מְלַךְ שְׁלָם?
בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, כְּשֶׁכָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת.

[דְּבַר אַחַר מַלְכֵי צְדָק מְלַךְ שְׁלָם, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רְצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא כְהֵנָּה מִשָּׁם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן. כִּיּוֹן שֶׁהַקָּדִים בְּרַכְתּוֹ אַבְרָהָם לְבְרַכְתּוֹ רַבּוֹנוֹ, אָמַר לוֹ אַבְרָהָם: וְכִי מְקַדִּימִים בְּרַכְתּוֹ הָעֶבֶד לְבְרַכְתּוֹ רַבּוֹ? מִיָּד נִתְּנָה הַכְּהֵנָּה לְאַבְרָהָם, שְׁכָתוֹב (תְּהִלִּים קי) [נָאֵם ה' לְאֹדְנִי שָׁב לִימִינִי. וְכָתוֹב אַחֲרָיו, נִשְׁבַּע ה' וְלֹא יִנָּחַם אֶתָּה כִּהְיִן לְעוֹלָם עַל דְּבַרְתִּי מַלְכֵי צְדָק. שְׁכָתוֹב וְהוּא כִּהְיִן לְאֵל עֲלִיּוֹן, וְאִין זְרַעוּ כִּהְיִן].

דְּבַר אַחַר וּמִלְכֵי צֶדֶק – זֶה הָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן.
 מִלֶּךְ שָׁלֵם – זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. שֶׁהַתַּעֲטָר
 אֶחָד עִם אֶחָד בְּלִי פְרוּד שְׁנֵי עוֹלָמוֹת יַחַד, וְאַפְלוּ
 הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא הַכֹּל, וְהוּא דְבַר אֶחָד.
 הוֹצִיא לְחֵם וַיֵּיז – שָׁבוּ שְׁנֵי אֱלוֹ. וְהוּא כֹהֵן לְאֵל
 עֲלִיּוֹן – מְשַׁמֵּשׂ עוֹלָם נֶגֶד עוֹלָם. וְהוּא כֹהֵן – זֶה
 הַיָּמִין. לְאֵל עֲלִיּוֹן – הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וּמְשׁוֹם כֶּף
 צָרִיד הַכֹּהֵן לְבָרַךְ אֶת הָעוֹלָם.

בֵּא רֵאה, הַבְּרָכוֹת נוֹטֵל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה,
 כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר עִם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וְאִזּוּ וַיְבָרְכֵהוּ
 וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן. כֶּף זֶה וְדָאֵי. כְּמוֹ
 כֵּן צָרִיד הַכֹּהֵן לְמַטָּה לְקֶשֶׁר קְשָׁרִים וּלְבָרַךְ אֶת
 הַמָּקוֹם הַזֶּה, כְּדֵי שִׁיתְקַשֵּׁר הַיָּמִין לְקֶשֶׁר שְׁנֵי
 עוֹלָמוֹת יַחַד. בְּרוּךְ אַבְרָם – סוּד הַדְּבַר הוּא
 תְּקוּן הַבְּרָכוֹת.

בְּרוּךְ אַבְרָם – כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ, בְּרוּךְ אַתָּה. לְאֵל
 עֲלִיּוֹן – ה' אֱלֹהֵינוּ. קִנְיָה שְׁמַיִם וָאָרֶץ –
 מִלֶּךְ הָעוֹלָם. וְהַפְּסוּק הַזֶּה הוּא סוּד הַבְּרָכוֹת.
 [וּמְשׁוֹם כֶּף] וַיְבָרְכֵהוּ – מִמַּטָּה לְמַעְלָה. וּבְרוּךְ
 אֵל עֲלִיּוֹן [אֲשֶׁר מִגַּן צָרִיד בִּידָד], וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן
 – מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכַל – לְהַתְדַבֵּק
 בַּמָּקוֹם שֶׁהַקְּשֵׁר נִקְשָׁר לְמַטָּה.

בְּעוֹרָם הוֹלְכִים פָּגַשׁ בָּהֶם רַבִּי יִיסָא וַיהוּדֵי אֶחָד

עֲמוּ. וְהָיָה אוֹתוֹ הַיְהוּדֵי אוֹמֵר, (שם כה)

לְדוֹד אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשָׂא. לְדוֹד, וְכִי לָמָּה לֹא

כָּתוּב מְזִמּוֹר לְדוֹד אוֹ לְדוֹד מְזִמּוֹר? אֶלֶּא בְּשִׁבִיל

דְּרַגְתּוֹ אָמַר דּוֹד אֶת הַתְּשַׁבַּחַת שְׁאָמַר בְּשִׁבִילוֹ.

אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשָׂא, אֵלֶיךָ ה' לְמַעְלָה. נִפְשִׁי, מִי

זוֹ נִפְשִׁי? [אֲשָׂא] זֶה דּוֹד, [הוּא] הַדְּרַגָּה

הַרְאִישׁוֹנָה שְׁאָמְרָנוּ. אֲשָׂא – אֲעֲלֶה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר

(שם קכא) אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים. מְשׁוּם שְׁדוֹד הָיָה

מְשַׁתְּדֵל כָּל יָמָיו לְהַעֲלוֹת אֶת דְּרַגְתּוֹ לְהַתְּעַטֵּר

לְמַעְלָה וּלְהַתְּקַשֵּׁר שֵׁם בְּקֶשֶׁר שְׁלֵם כְּרֵאוּי.

כְּמוֹ כֵּן (שם קג) לְדוֹד בְּרַכִּי נִפְשִׁי אֶת ה'. מְשׁוּם

דְּרַגְתּוֹ אָמַר. וּמָה אָמַר בְּרַכִּי נִפְשִׁי אֶת ה'?

אֶת – לְהַתְּקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר לְמַעְלָה. וְכָל קְרִבִּי, מִי הֵם

קְרִבִּי? אֵלוֹ שְׁאָר חַיּוֹת הַשָּׂדֶה שְׁנֹקְרָאוֹת קְרִבִּים,

כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שיר ה) וּמַעֲי הָמוּ עָלָיו. דְּבַר אַחַר

בְּרַכִּי נִפְשִׁי – בְּשִׁבִילוֹ הוּא אָמַר. אֶת ה' – זוֹ

שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. אֶת ה' – הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא, רְאִיתִי אוֹתָךְ שְׁבָאתָ

עִם הַשְּׂכִינָה וְהַתְּחַבְּרָתָּ. אָמַר לוֹ, כִּךְ זֶה

וַדַּאי. וְשֵׁלֶשׁ פְּרֻסָּאוֹת שֶׁהִלְכְּתִי עִמָּה וְאָמַרְהָ לִי

כְּמָה דְּבָרִים מְעֻלִים, וְאֲנִי שְׁמַרְתִּי אוֹתָם לְיוֹם

הִזָּה, וְלֹא יִדְעֵתִי שֶׁהוּא הַמָּאֹר שְׁמַאִיר כְּמוֹ
שָׂרְאִיתִי כַּעֵת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְיִהוּדֵי הַהוּא, מֶה שְׁמַךְ? אָמַר
לוֹ, יוֹעֵזֶר. אָמַר לוֹ, יוֹעֵזֶר וְאֶלְעָזָר [דְּבָר
אֶחָד] יוֹשְׁבִים יַחַד. יֵשְׁבוּ עַל סֵלַע אֶחָד בְּשָׂדֵה
הַהוּא. פָּתַח אוֹתוֹ הַיִּהוּדִי וְאָמַר, (ישעיה מג) אֲנֹכִי
אֲנֹכִי הוּא מִחָה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעְנֵי וַחֲטֹאתֶיךָ לֹא
אֶזְכֹּר. מָה הַטַּעַם פְּעַמִּים אֲנֹכִי אֲנֹכִי?

אָמַר אֶחָד בְּסִינֵי, וְאֶחָד בְּשַׁעַה שְׁבָרָא אֶת
הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב (שמות כ) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ.
זֶה הוּא בְּסִינֵי. וְאֶחָד כְּשִׁבְרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב
(ישעיה מה) אֲנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בְּרֹאֲתִי.
הוּא כְּדֵי לְהִרְאוֹת שְׂאִין פְּרוּד בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה.

מִחָה פְּשָׁעֶיךָ, לֹא כְּתוּב מַעְבִּיר פְּשָׁעֶיךָ אֶלֶּא
מִוָּחָה, כְּדֵי שְׁלֹא יִתְרָאוּ לְעוֹלָמִים. לְמַעְנֵי,
מֶה זֶה לְמַעְנֵי? מִשּׁוֹם אוֹתָם הֶרְחַמִּים שְׁתַּלּוּיִים
בִּי, שְׁכָתוּב (דברים ד) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

דְּבָר אַחַר מִחָה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעְנֵי - בֵּא רְאָה,
הֶרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעְלָה,
שְׁכָאֲשֶׁר אוֹתָם חֲטָאִים עוֹלִים, רַחֲמִים וְאוֹר
עֲלִיּוֹן וַיִּנְיֶקֶת הַבְּרָכוֹת לֹא יוֹרְדוֹת לְמַטָּה,

וְהִדְרָגָה הַזֶּה אֵינָה נּוֹטֶלֶת בְּרִכּוֹת שְׁלִמְעָלָה לְהַנִּיק לְמִטָּה. וּמִשּׁוּם כֵּן לְמַעַנִי, כְּדֵי שְׁלֵא יִמְנָעוּ בְּרִכּוֹת לְהַנִּיק [לו] לְכָל. כְּמוֹ כֵּן, (שם לב) רְאוּ עֲתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. לְהִרְאוֹת שְׁאִין פְּרוּד בֵּין מַעְלָה וּמִטָּה, כְּמוֹ שְׁנַתְבְּאָר.

בא ראה, כמו זה כְּשֶׁנִּמְצְאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם, מִתְעוֹרְרוֹת בְּרִכּוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת. כִּיּוֹן שְׁבֵא אֲבָרְהָם, הִתְעוֹרְרוּ בְּרִכּוֹת לְעוֹלָם, שְׁכַתּוֹב וְאֲבָרְכֶךָ וְהִיָּה בְּרַכָּה. מַה זֶה וְהִיָּה בְּרַכָּה? רְמֵז שְׁיִמְצְאוּ בְּגִלְלוֹ בְּרִכּוֹת לְמַעְלָה וּמִטָּה, שְׁכַתּוֹב וְנִבְרְכוּ בְּךָ וְגו', וְכַתּוֹב וְאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ.

בא יִצְחָק וְהוֹדִיעַ לְכָל שְׁיֵשׁ דִּין וְיֵשׁ דִּין לְמַעְלָה לְהַפְרֵעַ מִן הָרְשָׁעִים, וְהוּא עוֹרֵר אֶת הַדִּין בְּעוֹלָם כְּדֵי שְׁיִירְאוּ מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. בָּא יַעֲקֹב וְעוֹרֵר רַחֲמִים בְּעוֹלָם, וְהַשְׁלִים אֶת הָאֱמוּנָה בְּעוֹלָם כְּרָאוּי.

בימי אֲבָרְהָם מַה כְּתוֹב? וּמִלְכֵי צֶדֶק מְלֶךְ שָׁלֵם. שֶׁהִתְעַטֵּר הַכֶּסֶּא בְּמִקּוּמוֹ, וְאֵז נִמְצָא מְלֶךְ שָׁלֵם לְלֹא פָגַם כְּלָל. הוֹצִיא לְחֵם וְיִין – שֶׁהוֹצִיא מְזוֹנוֹת וּבְרִכּוֹת לְעוֹלָמוֹת כְּלָם כְּרָאוּי. הוֹצִיא לְחֵם וְיִין – שְׁלֵא יִמְנָעוּ הַבְּרִכּוֹת מִכָּל הָעוֹלָמוֹת.

הוציא - כמו שִׁנְאַמַר תּוֹצֵא הָאָרֶץ, מֵהַדְרָגוֹת
שְׁלַמְעֵלָה מוֹצֵא מְזוֹנוֹת וּבְרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְהוּא כֵּהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן - שֶׁהֵכֵל נִמְצָא בְּשִׁלְמוֹת
עֲלִיּוֹנָה כְּרָאוּי. לְהִרְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁהִרְשָׁעִים
עוֹשִׂים פָּגָם בְּעוֹלָם וּמוֹנְעִים בְּרָכוֹת, כִּךָּ גַם
בְּשִׁבִיל הַצְּדִיקִים בָּאוֹת בְּרָכוֹת לְעוֹלָם, וּבְגִלְגָּלִם
מִתְבָּרְכִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכַל, מֵה זֶה מַעֲשֵׂר מְכַל?
מֵאוֹתָם הַבְּרָכוֹת שִׁיּוֹצְאוֹת מְכַל, מִשׁוּם
שֶׁהוּא הַמְּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שִׁיּוֹרְדוֹת לְעוֹלָם
יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. דְּבַר אַחַר וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכַל -
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ מַעֲשֵׂר, וַיְמַה הוּא? זוֹ
הַדְרָגָה שֶׁכָּל פְּתַחֵי הָאֱמוּנָה וְהַבְּרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
עוֹמְדוֹת בָּהּ, וְהִיא מַעֲשֵׂר, וְהִיא אַחַת מֵעֲשָׂרָה,
וְהִיא עֲשָׂרָה מִמָּאָה. מִכָּאן וְהִלָּאָה נִכְנָס אַבְרָהָם
בְּקִיּוֹם שְׁלַמְעֵלָה כְּרָאוּי.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, יָפָה אָמַרְתָּ. אָמַר לוֹ רַבִּי
אֶלְעָזָר, מֵה מַעֲשִׂיךָ? אָמַר לוֹ, מִלְּמַד
תִּינוּקוֹת בְּמִקְוֵי. כָּעֵת בָּא רַבִּי יוֹסִי מִכְּפָר חֲנִיץ
לְעִיר, וְסָלְקוּ אוֹתָם מֵאֶצְלִי, וְהוֹשִׁיבוּ אוֹתָם
אֶצְלוֹ. וְהָיוּ נוֹתְנִים לִי כָּל בְּנֵי הָעִיר שָׂכָר כְּמוֹ

אותו הזמן שהתינוקות היו אצלי, והסתכלתי
 בעצמי שלא ראוי לי להנות מהם בחנם,
 והשפרתי עצמי עם החכם [ההוא] הזה. אמר רבי
 אלעזר, כאן צריך את הברכות של אבא.

קמו. הלכו לפני רבי שמעון [אחר כך], והיה
 יושב ולומד כל יום לפני רבי שמעון.
 ויום אחד היה עסוק בנטילת ידים לפניו. אמר,
 כל מי שלא נוטל ידיו כראוי, אף על גב שנענש
 למעלה – נענש למטה. ומה ענשו למטה?
 שגורם לעצמו עני. כמו שענשו כך – כך זוכה
 מי שנוטל ידיו כראוי, שגורם לעצמו ברכות
 שלמעלה, ששורות הברכות על ידו כראוי
 ומתברך בעשר.

אחר כך הקדים רבי שמעון, וראה אותו שנוטל
 ידיו במים, ונוטל ידיו בשעור רב של מים.
 אמר רבי שמעון, מלא ידיו מברכותיה. וכך היה.
 מאותו היום והלאה התעשר ומצא אוצר, והיה
 עוסק בתורה ונותן מזון לעניים כל יום, והיה
 שמח עמהם, ומסביר להם בפנים מאירות. קרא
 עליו רבי שמעון, (ישעיה מא) ואתה תגיל בה'
 בקדוש וגו'.

סדר הלימוד ליום א חשון [יום 31 בשנה]

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם וְגו'.
 רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר ז) אֲנִי לְדוּדֵי וְעָלִי
 תְּשׁוּקָתוֹ. הָרִי פָּרְשׂוּהָ, אֲבָל בְּהִתְעוֹרְרוֹת שְׁלֹמֶטָה
 תִּמְצָא הֵהֱתַעֲוֲרוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁהָרִי אֵין מִתְעוֹרֵר
 לְמַעְלָה עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְמַטָּה, וְהַבְּרָכוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה
 לֹא נִמְצְאוֹת אֶלָּא בְּמָה שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, וְאֵינוֹ רִיקָן.
מִנֵּין לָנוּ? מֵאַשְׁתַּ עוֹבְדֵיהֶוּ שְׁאָמַר לָהּ אֱלִישַׁע
 (מלכים-ב ד) הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָךְ בְּבֵית. שְׁהָרִי
 הַבְּרָכוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה אֵינָן שׁוֹרוֹת עַל שְׁלַחַן רִיק וְלֹא
 בְּמָקוֹם רִיק. מָה כָּתוּב? וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל
 בְּבֵית כִּי אִם אָסוּף שָׁמֶן. מָה זֶה אָסוּף? אֶלָּא
 אָמְרָה לוֹ, הַשְּׁעוֹר שֶׁל הַשָּׁמֶן הַזֶּה אֵינוֹ אֶלָּא כְּדֵי
 מְשִׁיחַת אֶצְבַּע קִטְנָה.

אָמַר לָהּ, נַחֲמַתְנִי, שְׁהָרִי לֹא יִדְעַתִּי אֵיךְ יִשְׁרוּ
 הַבְּרָכוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה בְּמָקוֹם רִיק, אֲבָל
 עֲכָשׁוּ שֵׁישׁ לָךְ שָׁמֶן, זֶהוּ מָקוֹם שִׁמְצָאוֹ בּוֹ
 בְּרָכוֹת. מִנֵּין לָנוּ? שְׁכָתוּב (תהלים קלג) כְּשָׁמֶן הַטּוֹב
 וְגו'. וּבְסוּפוֹ מָה כָּתוּב? (שם) כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת
 הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וּבְמָקוֹם הַזֶּה שׁוֹרוֹת
 הַבְּרָכוֹת. [וְנִתְבָּאֵר].

וְאֵם תאמר, (שם) כְּטַל חֶרְמוֹן שִׁירַד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן, וְלֹא כְּתוֹב שֶׁמֶן אֶלָּא טַל? אֶלָּא הוּא שֶׁמֶן וְהוּא טַל. אוֹתוֹ הַטַּל הוּא שֶׁהַטִּיל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהַשֶּׁמֶן הָעֲלִיּוֹן. שְׂאוֹתוֹ הַשֶּׁמֶן יוֹצֵא לְצַד הַיְמִינִי.

שְׁנַיִם הֵם – יֵינן וְשֶׁמֶן, וְהִלְכוּ לְשְׁנֵי צְדָדִים – הַיֵּינן לְצַד שְׂמָאל, וְהַשֶּׁמֶן לְצַד יְמִינִי. וּמֵצַד הַיְמִינִי יוֹצֵאוֹת בְּרָכוֹת לְעוֹלָם, וּמִשָּׁם נִמְשַׁחַת הַמַּלְכוּת הַקָּדוֹשָׁה. וּמִשׁוּם שֶׁהַשֶּׁמֶן הִיָּה נִתְקַן לְמִטָּה בְּרֵאשׁוֹנָה, הַשֶּׁמֶן מְזַמֵּן לְמַעְלָה הַרְקַת הַבְּרָכוֹת.

בֵּא רֵאָה, מֵהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הַשֶּׁמֶן הַזֶּה שֶׁלְמַעְלָה בָּא לְהַרְיֵק עַל דָּוִד וּשְׁלֹמֹה לְהַתְּבַרֵךְ [עַל] בְּנוֹ. מִנֵּינן לָנוּ? שֶׁפְּתוּב וַיַּעֲמֵד הַשֶּׁמֶן. כְּתוּב כָּאן וַיַּעֲמֵד, וְכְתוּב שָׁם (ישעיה יא) שָׂרֵשׁ יֵשִׁי אֲשֶׁר עֲמַד לְגִס עַמִּים.

בֵּא רֵאָה, מִשְׁלַחַן שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵאוֹת הַבְּרָכוֹת וּמְזוּן לְעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ שִׁימָצֵא רֵיק אֶפְלוּ רָגַע אֶחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּלְקוּ מִשָּׁם הַבְּרָכוֹת. אִף כֵּן לֹא מְבָרְכִים עַל שְׁלַחַן רֵיק, שֶׁהַרִי הַבְּרָכוֹת שֶׁלְמַעְלָה אֵין שׁוֹרוֹת עַל שְׁלַחַן רֵיק.

בא ראה מה כָּתוּב, אָנִי לְדוּדֵי וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ.
 אָנִי לְדוּדֵי בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כֶּן וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ.
 אָנִי לְדוּדֵי לְתַקֵּן לוֹ מְקוֹם בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כֶּן וְעָלִי
 תְּשׁוּקָתוֹ. דְּבַר אַחַר אָנִי לְדוּדֵי, שְׁהָרִי שְׁנִינוּ
 שְׁשָׁכִינָה לֹא נִמְצְאת עִם הַרְשָׁעִים. כִּיּוֹן שָׁבָא
 הָאָדָם לְהִטָּהֵר וּלְהִתְקַרֵּב לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִז
 הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עָלָיו. זֶהוּ שְׁפָתוֹב אָנִי לְדוּדֵי –
 בְּהִתְחַלָּה, וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ – לְאַחַר מִכֵּן. בָּא הָאָדָם
 לְהִטָּהֵר – מִטְּהָרִים אוֹתוֹ.

בא ראה, אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שְׁאַבְרָהָם רָדַף
 אַחַר הַמְּלָכִים הִלְלוּ וְהָרַג אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, הִיָּה אַבְרָהָם תּוֹהָה. אָמַר, אוּלַי חֹס
 וְחָלִילָה גִרְעָתִי אוֹתוֹ הַשָּׂכָר שֶׁהֵיטִי מִחֲזִיר בְּנֵי
 אָדָם אֶל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחֲזָתִי בָּהֶם לְקַרֵּב
 אוֹתָם אֵלָיו, וְכַעַת נִהְרָגוּ אֲנָשִׁים עַל יָדֵי מִיד
 אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵל תִּירָא אַבְרָם
 אֲנִכִי מִגֵּן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד וְגו'. שְׂכָר
 קִבְלָתָ עֲלֵיהֶם, שְׁהָרִי כָּלָם לֹא יִזְכּוּ לְעוֹלָמִים.

הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם בְּמַחֲזָה לְאֹמֵר, מֶה זֶה
 בְּמַחֲזָה? אֵלָּא בְּאוֹתוֹ הַמְרָאָה, הַדְּרָגָה שְׁכָל
 הַדְּמִיּוֹת נִרְאוֹת בָּהּ. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בָּא רָאָה,

טָרַם שְׁנַמּוּל אַבְרָהָם, הִיָּתָה דְרָגָה אַחַת מְדַבְּרַת עִמוֹ, וּמִי הַמַּחְזֶה הַזֶּה? שְׁכַתּוּב (במדבר כד) מַחְזֶה שְׂדֵי יַחְזֶה. פִּיּוֹן שְׁנַמּוּל, הָיוּ כָּל הַדְּרָגוֹת שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה הַזֹּה, וְאִז דָּבַר עִמוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שמות 1) וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי. וְטָרַם שְׁנַמּוּל, לֹא הָיוּ אוֹתֵן הַדְּרָגוֹת שׁוֹרוֹת עָלָיו לְדַבֵּר.

וְאֵם תֹּאמַר שֶׁהֵנָּה בַּתְּחִלָּה כָּתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם, וְכָתוּב וַיִּסַּע אַבְרָם הַלֹּךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה, וְכָתוּב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ. הֵנָּה כָּאֵן אוֹתֵן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת. וְכַעַת אוֹמְרִים, שֶׁטָרַם שְׁנַמּוּל לֹא הָיָה אוֹתֵן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה הַזֹּה לְדַבֵּר עִמוֹ?

בֵּא רֵא, בַּתְּחִלָּה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲכָמָה לְאַבְרָהָם לְדַעַת אֶת הַחֲכָמָה לְהַדְּבִק בּוֹ, וַיִּדַּע אֶת סוּד הָאֲמוּנָה, אֲבָל לְדַבֵּר עִמוֹ לֹא הִיָּתָה אֲלֵא הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּה לְבִדְהָ. פִּיּוֹן שְׁנַמּוּל, כָּל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת הָיוּ שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה הַזֹּה הַתַּחְתּוֹנָה כְּדִי לְדַבֵּר עִמוֹ, וְאִז הִתְעַלָּה אַבְרָהָם בְּכָל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

בֵּא רֵא, טָרַם שְׁנַמּוּל הָאָדָם, לֹא נֶאֱחָז בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. פִּיּוֹן שְׁנַמּוּל, נִכְנַס

בְּשֵׁמוֹ וְנִנְאָחֵז בּוֹ. וְאִם תֹּאמַר, אֲבָרְהָם שֶׁנִּנְאָחֵז בּוֹ
 טָרָם שֶׁנִּמְוֹל? כִּף הָיָה, שֶׁנִּנְאָחֵז בּוֹ וְלֹא כִּרְאוּי,
 שֶׁהָרִי מִתּוֹךְ הָאֵהָבָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁאֵהָב אוֹתוֹ
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרַב אוֹתוֹ, אַחַר כִּף צָוָה אוֹתוֹ
 שִׁמּוֹל וְנִתְנָה לוֹ הַבְּרִית, הַקָּשֶׁר שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת
 הָעֲלִיּוֹנוֹת. הַבְּרִית – הַקָּשֶׁר לְקָשֶׁר הַכֹּל יַחַד
 לְהַכְלִיל זֶה עִם זֶה. הַבְּרִית – הַקָּשֶׁר שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר
 בּוֹ. וּמִשׁוֹם כִּף, טָרָם שֶׁנִּמְוֹל אֲבָרְהָם, דְּבוּרוֹ לֹא
 הָיָה עִמּוֹ אֶלָּא בְּמַחְזָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

בא רֵאָה, בְּשַׁעָה שֶׁכָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָעוֹלָם, לֹא נִבְרָא אֶלָּא עַל הַבְּרִית, כְּמוֹ
 שֶׁנִּנְאָמַר בְּר"א שִׁי"ת, בְּרָא אֱלֹהִים. וְהֵינּוּ [בְּרִית]
 שֶׁעַל הַבְּרִית קִיַּם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
 וְכַתּוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקּוֹת
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. שֶׁהָרִי הַבְּרִית הִיא הַקָּשֶׁר
 שֶׁהַיּוֹם וְהַלַּיְלָה לֹא נִפְרָדִים.

אמר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּשְׁכָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָעוֹלָם, עַל תְּנַאי הָיָה: שֶׁכַּפָּאָשֶׁר יִבְאוּ
 יִשְׂרָאֵל, אִם יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה – יָפָה, וְאִם לֹא –
 הָרִינִי מִחֲזִירְכֶם לְתַהוֹ וְבַהּוֹ. וְהָעוֹלָם לֹא הִתְקַיַּם
 עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וְקִבְּלוּ תּוֹרָה, וְאִז
 הִתְקַיַּם הָעוֹלָם.

ומאותו היום והלאה, הקדוש ברוך הוא בורא עולמות, ומי הם? זווגי בני האדם. שהרי מאותו הזמן הקדוש ברוך הוא מזוג זווגים ואומר: בת פלוני לפלוני. ואלו הם העולמות שהוא בורא. בא ראה, אנכי מגן לך, אנכי – זו היא הדרך הראשונה שנאחז בה בתחלה.

סתרי תורה

אחר הדברים האלה וגו' – אלו דברי תורה, שכתוב (דברים ה) את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם. מה להלן דברי תורה – אף כן דברי תורה. אחר שהשתדל אדם בעולם הזה בדברים האלה, הקדוש ברוך הוא מבשר לו ומקדים לנשמה שלום [בשורות טובות], זהו שכתוב אל תירא אברם אנכי מגן לך, מכל המינים הרעים של הגיהנם.

שכר הרבה מאד, משום שכל מי שמשתדל בתורה בעולם הזה, זוכה ונוחל ירשת נחלה בעולם הבא, ככתוב (משלי ח) להנחיל אהבי יש. מה זה י"ש? זה י"ש מאין שלש עשרה נהרות אפרסמון טהור [מדות] שנותנים לו ירשה עליונה בעולם הבא [נ"א זה העולם הבא].

וּאֶצְרַתִּיהֶם אִמְלֵא – בְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵעֶשֶׂר וְכָל טוֹב
שֶׁל הָעוֹלָם.

מִי שֶׁהוֹלֵךְ לְיָמִין – זוֹכֵה לְעוֹלָם הַבָּא, וּמִי
שֶׁהוֹלֵךְ לְשְׂמָאל – הֵנָּה עֶשֶׂר בְּעוֹלָם הַזֶּה
[שְׂיֵשׁ שְׂמָאל קָדוֹשׁ וַיֵּשׁ שְׂמָאל טָמֵא. וְזֶה הוּא
שְׂאֲמָרְנוּ, מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, נוֹתֵנִים לוֹ אַרְבֵּי
יָמִים בְּעוֹלָם הַבָּא וְנוֹתֵנִים לוֹ עֶשֶׂר וְכַבּוּד בְּעוֹלָם
הַזֶּה, שְׁנַאֲמַר (מִשְׁלֵי א) אַרְבֵּי יָמִים בְּיָמִינָהּ וְגו'. וּמִי
שֶׁיִּרְצֶה שְׂיִהְיֶה הַגּוֹף בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מִתְעַסֵּק
בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, נוֹתֵנִים לוֹ עֶשֶׂר בְּעוֹלָם
הַזֶּה מִצַּד הַשְּׂמָאל, מִצַּד הַיָּצָר הָרַע, וּבְעֶשֶׂר הַזֶּה
עוֹשֶׂה רַע וַיּוֹרֵשׁ גִּיהֶנָם. וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אֵין
בְּעוֹלָם הַזֶּה עֶשֶׂר מִצַּד הַקְּדוּשָׁה? כֵּן, שְׁכָל הַמְּקַיֵּם
אֶת הַתּוֹרָה מֵעַנִּי, סוֹפּוֹ לְקַיְּמָה מֵעֶשֶׂר, וְזֶהוּ עֶשֶׂר
טוֹב שֶׁמִּצַּד הַקְּדוּשָׁה].

כְּשֶׁבֵא מִשָּׁם רַבִּי אַבָּא, הָיָה מְכַרִּיז: מִי רוֹצֵה
עֶשֶׂר וּמִי רוֹצֵה אַרְבֵּי חַיִּים בְּעוֹלָם הַבָּא,
יָבֵא וַיִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. הָיוּ מִתְכַּנְּסִים אֵלָיו כָּל
הָעוֹלָם. הָיָה רוֹק אֶחָד בְּשִׁכּוּנָתוֹ. יוֹם אֶחָד בָּא
אֵלָיו. אָמַר לוֹ: רַבִּי, אֲנִי רוֹצֵה לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה כְּדִי
שְׂיִהְיֶה לִי עֶשֶׂר. אָמַר לוֹ: הֵנָּה וַדָּאִי. אָמַר לוֹ:
מַה שְּׂמָךְ? אָמַר לוֹ: יוֹסִי. אָמַר לְתַלְמִידָיו

שִׁיקְרָאוּ לוֹ רַבִּי יוֹסִי בְּעַל הָעֵשֶׁר וְהַכְּבוֹד. יֵשֵׁב
וְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

לְיָמִים הָיָה עוֹמֵד לְפָנָיו. אָמַר לוֹ: רַבִּי, אֵיפֹה
הָעֵשֶׁר? אָמַר: נִשְׁמַע מִזֶּה שְׁלֹא עָשָׂה
לְשֵׁם שָׁמַיִם. נִכְנָס לְחֻדְרוֹ, שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה
אוֹמֵר: אֵל תַּעֲנִישׁ אוֹתוֹ [שׁוֹב אֵלָיו], שְׁיִהְיֶה אִישׁ
גְּדוֹל. שָׁב אֵלָיו. אָמַר לוֹ: שָׁב, בְּנִי, שָׁב, וְאֲנִי נוֹתֵן
לְךָ עֵשֶׁר.

בִּינְתָיִם בָּא אִישׁ אֶחָד וְכָלִי שֶׁל פֶּז בִּידוֹ. הוֹצִיא
אוֹתוֹ וְנָפַל אוֹר בְּבֵיתוֹ. אָמַר לוֹ: רַבִּי,
אֲנִי רוֹצֵה לְזָכוֹת בַּתּוֹרָה וְאֲנִי לֹא זָכִיתִי, וְרוֹצֵה מִי
שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּשַׁבְּלִי, שֶׁהָרִי יֵשׁ לִי עֵשֶׁר רַב
שֶׁהִשְׁאִיר לִי אָבִי, שֶׁכָּאֵשֶׁר יֵשֵׁב עַל שְׁלַחְנוֹ הָיָה
מְסַדֵּר עָלָיו שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי כּוֹסוֹת מְאֵלוֹ, וְאֲנִי רוֹצֵה
לְזָכוֹת בַּתּוֹרָה וְאֲנִי נוֹתֵן עֵשֶׁר.

אָמַר לְאוֹתוֹ הָרוֹק: תִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְזֶה נוֹתֵן
לְךָ עֵשֶׁר. נָתַן לוֹ אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל הַפֶּז.
קָרָא עָלָיו רַבִּי אֲבָא: (אִיּוֹב כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זֶהָב
וְזָכוּכִית וּתְמוֹרְתָהּ כְּלִי פֶז. יֵשֵׁב וְלָמַד בַּתּוֹרָה,
וְהָאָדָם הַהוּא הָיָה נוֹתֵן לוֹ עֵשֶׁר. לְיָמִים נִכְנָסָה
חֲמֻדַּת הַתּוֹרָה לְמַעְיוֹ. יוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב וְהָיָה

בוֹכָה. מָצָא אוֹתוֹ רַבּוֹ שֶׁהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ:
עַל מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: וּמָה אֲנִי מַנִּיחַ אֶת
חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא בְּשִׁבִיל זֶה? אֲנִי רוֹצֵה אֲלֵא
לְזָכוֹת אֲצִלִּי. אָמַר: עֲכָשׁוּ מִזֶּה נִשְׁמַע שֶׁהִנֵּה
עֹשֶׂה לְשֵׁם שָׁמַיִם.

קָרָא לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, אָמַר לוֹ: טַל אֶת עֶשְׂרֶף וְתַן
אוֹתוֹ לִיתוּמִים וְעֲנִיִּים, וְאֲנִי נוֹתֵן לָךְ חֵלֶק
יֵתֵר בְּתוֹרָה בְּכָל מָה שֶׁאֲנִי לוֹמֵד. הֶחְזִיר לוֹ רַבִּי
יוֹסִי אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל פָּז, וְעַד הַיּוֹם לֹא סָר שְׁמוֹ,
וּמִבְּנָיו בֶּן פְּזִי, וְהֵינּוּ רַבִּי יוֹסִי בֶּן פְּזִי, וְזָכָה
לְכַמָּה תוֹרָה הוּא וּבְנָיו [מִשּׁוּם שֶׁלָּמַד תוֹרָה].
שָׂאִין לָךְ שְׂכָר טוֹב בְּעוֹלָם כְּמִי שֶׁלוֹמֵד תוֹרָה
וּמְקַיֵּם אוֹתָהּ.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם
בְּמַחְזָה לְאִמְרוֹ וְגו'. בְּכָל מְקוֹם שֶׁכְּתוּב
בְּתוֹרָה בְּמַחְזָה, זֶה הַשֵּׁם שֶׁהִתְגַּלָּה לְאַבוֹת, וּמִי
הוּא? שְׁדִי, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת ו) וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל
יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדִי, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בְּמִדְבָר כד)
אֲשֶׁר מַחְזָה שְׁדִי יַחְזָה. וְזֶה הַמְּרָאָה שֶׁכָּל
הַמְּרָאוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת נִרְאִים מִתּוֹכָן. כְּמוֹ הַמְּרָאָה
הַזֶּה שֶׁכָּל הַדְּמִיוֹת נִרְאוֹת בּוֹ וְהַכֹּל אֶחָד. מְרָאָה
וּמַחְזָה הוּא אֶחָד. זֶה תְּרַגְּוֹם וְזֶה לְשׁוֹן הַקֶּדֶשׁ.

אָמַר רבי יוסי, רבים הם בתורה, ועל כן היתה רשות לאונקלוס לתרגם באותה הלשון שגלה הקדוש ברוך הוא בתורה, והלשון הזו היא נסתרת מהמלאכים העליונים. במחזה, [שהנה] שהיה נסתר מהמלאכים העליונים שאינם יודעים בזה כשמדבר עם אברהם.

מָה הטעם? משום שאברהם לא היה מהול, והיה ערל סתום בשר, ומשום כך היה מסתיר מהם בלשון תרגום. כמו כן בכלעם, שכתוב אשר מחזה שדי יחזה. יחזה, נסתר היה הדבר מתוך מלאכי השרת כדי שלא יהיה להם פתחון פה שהקדוש ברוך הוא מדבר עם אותו הערל הטמא, שהרי המלאכים הקדושים אינם [קוראים] נזקקים ללשון תרגום.

אִם תאמר שלא יודעים - והרי גבריאל למד את יוסף שבעים לשון, והתרגום הוא אחד משבעים לשון? אלא ידוע יודעים, אבל שנינו שלא נזקקים, שאין חוששים ואין מתבוננים עליו, שהרי הוא מאוס לפניהם מכל שאר הלשונות.

וְאִם תאמר, שהואיל והוא מאוס מן המלאכים העליונים, למה תרגם אונקלוס את

התורה בלשון הזו, ויונתן בן עזיאל את המקרא? אלא מאוס הוא לפניהם, וכך צריך! שאין קנאה למלאכים העליונים עם ישראל יותר, ועל כן תרגום תורה ומקרא כן, ואינו מאוס, שהרי בכמה מקומות כתב הקדוש ברוך הוא בתורה כן.

ומשום כן הוא נסתר מתוך המלאכים העליונים הקדושים. ועל כן התגלה לאברהם בדרך נסתר, שלא ישגיחו בו המלאכים הקדושים, ולא יהיה להם פתחון פה שהקדוש ברוך הוא התגלה על איש ערל. מתי התגלה לו בהתגלות של מלאכים עליונים? כאשר נתן לו ברית קיום הקדש, שכתוב וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים – השם של הקדש, ולא כתוב במחזה השם בהתגלות.

לאמר, מה זה לאמר? לאמר ולהכריז בכל לשון שלא תהיה במכסה, לא בלשון אחרת, אלא בלשון שכלם מדברים בה, שיכולים לומר זה לזה ולא יכולים לקטרג ולומר פתחון פה, ועל כן וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים ולא מחזה, משום שהיה מכניס אותו לברית קיום הקדש וקרב אותו אליו.

רבי יהודה אָמַר, מִשּׁוּם כֶּךָ הֵה"א לֹא נִתְּנָה לוֹ
עַד שֶׁנִּמּוּל. מָה הַטַּעַם? שֶׁהִיא מִמַּשׁ נִקְרֵאת
בְּרִית. וְעַל כֵּן, כִּיּוֹן שֶׁנִּכְנַס בְּבְרִית, אֲזַי נִתְּנָה לוֹ
הָאוֹת הֵ"א, שֶׁכְּתוּב אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אִתְּךָ וְהִיִּתְּ
לְאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם וְלֹא יִקְרָא עוֹד שְׁמֶךָ אֲבָרָם וְגו'.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רַבִּי חֲזִיא הָיָה הוֹלֵךְ
לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. פָּגַשׁ אוֹתוֹ רַבִּי
חֲגַאי. אָמַר לוֹ, הַדְּרֵךְ הַזֶּה שֶׁמִּתְקַנֵּת לִפְנֵי מֶר, לֵאמֹן
הוֹלֵכֶת הִיא? אָמַר לוֹ, לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר.
אָמַר לוֹ, וְגַם אֲנִי אֵלֶיךָ עֹמֶךָ? אָמַר לוֹ, אִם תּוּכַל
לְהִבִּין לְהַשְׁכִּיל לְמָה שֶׁתִּשְׁמַע – לֵךְ, וְאִם לֹא –
שׁוּב לְאַחֲרֶיךָ. אָמַר לוֹ, שְׁלֵא יַחֲשַׁשׁ מוֹר לְזָה,
שֶׁהָרִי אֲנִי שֹׁמְעֵתִי כַּמָּה סוּדוֹת שֶׁל תּוֹרָה וְיִכְלַתִּי
לְעַמֵּד בָּהֶן.

פְּתַח רַבִּי חֲגַאי וְאָמַר, מָה שֶׁכְּתוּב (במדבר כח) אֶת
קָרְבְּנִי לְחֲמִי לְאִשֵּׁי וְגו', אֶת קָרְבְּנִי – זֶה
קָרְבַן הַבֶּשֶׂר שֶׁנִּקְרַב לְכַפֵּר דָּם עַל דָּם, בְּשָׂר עַל
בְּשָׂר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת לֹא נִקְרְבִים אֶלָּא
הַבֶּשֶׂר לְכַפֵּר עַל הַבֶּשֶׂר.

וְכַךְ שֹׁמְעֵתִי, אִם אָדָם חָטָא – בְּהֵמָה מָה חָטָאָה
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי

יְקָרִיב מִכֶּם קָרְבָּן וְגו' ? לָמָּה ? אֲלֵא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עָשָׂה אֶת רוּחַ בְּנֵי אָדָם וְאֶת רוּחַ הַבְּהֵמָה,
 וְהַפְרִיד זֶה מִזֶּה, וּמִשׁוּם כֵּן (קהלת ג) רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם
 הַעֲלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה וְגו'. וַדַּאי
 נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

בְּטוֹרִם שְׁחָטָא אָדָם מַה כְּתוּב ? (בראשית א) וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֶרַע
 זֶרַע וְגו', וְכָתוּב לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ, וְלֹא יוֹתֵר!
 כִּיּוֹן שְׁחָטָא וְהֵיִצֵר נִשְׂאָב לְגוֹפּוֹ, וּבְכָל אוֹתָם
 הַתּוֹלְדוֹת עָשָׂה דִין, וְאַחַר בָּא נֹחַ וְרָאָה שֶׁהִנֵּה
 הַגּוֹף נִבְנָה מִהַמְּקוֹם שֶׁל הֵיִצֵר הָרַע, הַקָּרִיב קָרְבָּן
 כְּמוֹ שֶׁהַקָּרִיב אָדָם, מַה כְּתוּב ? (שם ח) וַיִּרַח ה' אֶת
 רִיחַ הַנִּיחֹחַ וְגו', וְכָתוּב כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע
 מִנְּעֻרָיו. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וְהִלָּאָה,
 הוֹאִיל וְהַגּוֹף נִשְׂאָב מֵאוֹתוֹ הֵיִצֵר הָרַע, יִתְעַנֵּג
 הַגּוֹף כְּמוֹ שְׂרָאוּי לוֹ, יֹאכַל בָּשָׂר. כִּיִּרַק עֵשֶׂב נָתַתִּי
 לָכֶם אֶת כָּל.

כְּשֵׂאוֹכֶיךָ בָּשָׂר, מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר מִתְעַנֵּג הַבָּשָׂר
 שְׁלוֹ, וּמִתְעַרְבִים זֶה עִם זֶה וּמִתְגַּדְּלִים
 מִמֶּנּוּ הַגּוֹף, וּמֵאוֹתוֹ הֵעֲנֵג הַגּוֹף חוּטָא בְּכַמָּה
 חֻטָּאִים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַבָּשָׂר כְּפָרָה עַל
 הַגּוֹף. בָּשָׂר אוֹכֵל, וּבָשָׂר מִתְרַבֶּה מִמֶּנּוּ, וְבוֹ חֻטָּא.

מִשׁוּם כֶּךָ בִּשְׂר לְכַפֵּר עַל גּוֹפוֹ, וְהַבֶּשֶׂר שְׂאוּכַל
 עוֹשֶׂה דָם לְגוּף [מִשׁוּם כֶּךָ הַדָּם שֶׁנִּשְׁאָר מֵאוֹתוֹ
 הַבֶּשֶׂר שְׂאוּכַל, הַבֶּשֶׂר עוֹשֶׂה לְגוּף דָּם]. מִשׁוּם
 כֶּךָ, הַדָּם שֶׁנִּשְׁאָר מֵאוֹתוֹ הַבֶּשֶׂר בַּחוּץ, מְתַעֲתֵד
 לְכַפֵּר עַל הַדָּם שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאוֹתוֹ הַבֶּשֶׂר שְׁלוֹ,
 שְׁכָתוּב (ויקרא יז) כִּי הַדָּם הוּא בִּנְפֶשׁ יִכַּפֵּר.

כְּתוּב קִרְבָּנִי, וְכָתוּב קִרְבָּנְכֶם, שְׁכָתוּב (שם א)
 תִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבָּנְכֶם. מַה בֵּין זֶה לְזֶה?
 אֵלָּא קִרְבָּנִי – כְּמוֹ שְׁלָמִים שְׁבָאִים עַל שְׁלוֹם.
 קִרְבָּנְכֶם – כְּמוֹ חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת שְׁבָאִים עַל חֲטָא
 וְאָשָׁם. מִשׁוּם כֶּךָ, (במדבר כח) אֶת קִרְבָּנִי – בִּשְׂר.
 לְחַמֵּי – לְחָם וַיֵּינ. רֵיחַ – זו הַקְּטֹרֶת. נִיחָחִי – זו
 נַחַת רוּחַ שֶׁעוֹשֶׂה הַכֹּהֵן בְּרָצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ,
 וְהַלּוּיִם בְּרָצוֹן שֶׁל שִׁיר וּשְׁבָחָה.

תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ, מַה זֶה בְּמוֹעֵדוֹ?
 אִם תֹּאמַר בְּכָל יוֹם בְּבִקְרָב וּבְעָרֵב, מַה
 זֶה בְּמוֹעֵדוֹ? [נ"א מָה אוֹמֵר שֶׁהוּא מוֹעֵדוֹ?] אֵלָּא
 הַמוֹעֵדוֹ שֶׁשׁוּלֵט בְּאוֹתָהּ עֵת רָצוֹן, הַרָצוֹן שֶׁנִּמְצָא
 לְמַעַלָּה בְּדִרְגָּה יְדוּעָה. וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּמוֹעֵדוֹ.

בְּשִׁנְקָרֵב הַקִּרְבָּן. הַכֹּל נוֹטְלִים חֵלֶק, וּמְתַפְזְרוֹת
 הַקְּלָפוֹת לְכָל צֵד, וְהַיְחוּד נִקְרָב

וּמְתִיחַד, וְהַמְּאֻרֹת מְאִירִים, וְנִמְצָא רְצוֹן בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּסוּד שֶׁל
יְחִיד אֶחָד כְּרֵאוּי. בָּא רַבִּי חִיָּא וְנִשְׁק אֹתוֹ. אָמַר
לוֹ, נֶאֱדָה אֶתָּה, בְּנִי, מִמְּנֵי לְלַכֵּת וְלִרְאוֹת אֶת סִבְר
פְּנֵי הַיָּמִים. [עוֹד פִּתַּח וְאָמַר דְּוֹד הַמְּלָךְ, שֶׁהוּא
רְבִיעִי, שֶׁהוּא אֶבֶן מְאָסוּ הַבּוֹנִים] [נ"א לְמָה דְּוֹד
הַמְּלָךְ יֵרֵשׁ הַמְּלָכוֹת? שֶׁהוּא הַרְּבִיעִי, שֶׁהוּא אֶבֶן
מְאָסוּ הַבּוֹנִים].

הִלְכּוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, רָאָה אוֹתָם יוֹשְׁבִים עַל
הַשַּׁעַר. אָמַר לוֹ לְשַׁמֵּשׁ, לֵךְ וְאָמַר לָהֶם,
הַכֶּסֶף הַזֶּה שֶׁל שְׁלֹשָׁה עֲמוּדִים מֵהוּא כָּל אֶחָד
[הַכֶּל אֶחָד]? אָמְרוּ לוֹ, לֵךְ וְאָמַר לוֹ לְמַר, שְׁלֹא
לְחַנֵּם אָמַר דְּוֹד הַמְּלָךְ, שֶׁהוּא הַרְּבִיעִי, אֶבֶן מְאָסוּ
הַבּוֹנִים. אָמַר לוֹ, לֵךְ וְאָמַר לָהֶם, שְׁאִיפָה מְאָסוּ
בוֹ בְּדוֹד שֶׁהוּא אֶבֶן מְאָסוּ הַבּוֹנִים.

הַחֲזִיר רַבִּי חִיָּא אֶת רֵאשׁוֹ לְרַבִּי חַגַּאִי, וְאָמַר
לוֹ, הַשְּׁמַעְתָּ בְּזָה דְּבַר? אָמַר, שְׁמַעְתִּי
בְּפִסּוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (שִׁיר א) "בְּנִי "אִמִּי" נִחְרוּ בִּי
שְׁמוֹנֵי וְגו', שֶׁהַפִּסּוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שְׁלֵמָה,
וְעַל דְּוֹד הַמְּלָךְ הוּא נֶאֱמַר, כְּשֶׁדָּחַו אוֹתוֹ הָאֲחִים
שְׁלוֹ מֵהֶם.

וְעוֹד שְׁמַעְתִּי, מָה רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת
 מַלְכוּת לַיהוּדָה מְכַל אַחֲיוּ? אֵלָּא אוֹתִיּוֹת
 שְׁמוֹ חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן כְּבוֹד
 לְשְׁמוֹ, וּמִשּׁוּם כֶּךָ יָרַשׁ אֶת הַמַּלְכוּת. וְעוֹד
 שְׁמַעְתִּי, יְהוּדָה – הֲנִיּה אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ וְדַאי. ד'
 אֵינְנָה לְמָה? אֵלָּא זֶה דְּוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּקְשַׁר בְּשְׁמוֹ
 מְכַל בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב (הושע ג) וּבִקְשׁוּ אֶת ה'
 אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָם וְגו'. הֲנִיּה דְּוֹד קָשׁוּר
 בְּשְׁמוֹ. וְעוֹד, שֶׁהוּא קָשׁוּר שֶׁל תְּפִלִּין וְדַאי, ד' דְּוֹד
 הַמֶּלֶךְ [ד"א קָשׁוּר שֶׁל תְּפִלִּין וְדַאי], וּמִשּׁוּם כֶּךָ
 דְּוֹד נִקְשַׁר בְּשְׁמוֹ.

נְכַנְסוּ. כִּיּוֹן שֶׁנְּכַנְסוּ, יֵשְׁבוּ לְפָנָיו. שְׁתַּק רַבִּי
 אֶלְעָזָר וְהֵם שְׁתַּקוּ. נְכַנְס רַבִּי אֶלְעָזָר
 לְחֻדְרוֹ, וְשָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: לֵךְ וְאָמַר
 לָהֶם מָה שֶׁהֵם רוֹצִים, שֶׁהָרִי הֵם כְּשָׂרִים. חָזַר
 אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, אִם יֵשׁ מִי שֶׁשָּׁמַע דָּבָר –
 שְׁיֹאמַר לִי. אָמְרוּ לוֹ, אָנוּ מְחַכִּים לְהִיּוֹת
 מוֹאָרִים מִתּוֹךְ הַצַּחֲחוֹת שֶׁל הַמְּאוֹר הָעֶלְיוֹן,
 וּלְהַבִּין וּלְהַשְׁכִּיל.

פְּתַח וְאָמַר, (חֲבִיקוּק ב) וְה' בִּהִיכַל קִדְשׁוֹ הִס
 מִפְּנֵיו כָּל הָאָרֶץ. כְּשֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְבָרָא אֶת הָעוֹלָם, הִסְתַּכַּל בְּתוֹךְ הַמַּחְשָׁבָה

סוד התורה ורשם רשומים, ולא הִיָּה יָכוֹל
לַעֲמֹד, עַד שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא הַיָּכֹל פְּנִימִי
עֲלִיּוֹן וְסוּד נִסְתָּר, וְשֵׁם נִרְשָׁמוּ וְהִצְטַיְרוּ
הָאוֹתִיּוֹת בַּחֲקִיקוֹתֶיהֶן.

כִּיּוֹן שְׁזָה נִבְרָא, הִיָּה מְסַתְּפֵל בְּהִיכֹל הַזֶּה,
וְרוֹשֵׁם לְפָנָיו צִיּוּרִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם,
שְׁכָתוֹב הֵם מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ. רֶשֶׁם לְפָנָיו רְשׁוּמִים
וְצִיּוּרִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. רָצָה לְבָרָא שָׁמַיִם, מָה
עָשָׂה? הִסְתַּפֵּל בְּאוֹר הָרֵאשׁוֹן וְהִתְעַטֵּף בּוֹ וּבָרָא
שָׁמַיִם, שְׁכָתוֹב (תהלים קד) עֲטָה אוֹר כְּשֶׁלְמָה, וְאַחַר
כֵּן נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה.

הִסְתַּפֵּל לַעֲשׂוֹת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, עָשָׂה הַיָּכֹל
אַחַר וְנִכְנַס בּוֹ, וּמִמֶּנּוּ הִסְתַּפֵּל וְרֶשֶׁם
לְפָנָיו אֵת כָּל הָעוֹלָמוֹת לְמַטָּה וּבָרָא אוֹתוֹ. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב וְה' בְּהִיכֹל קָדְשׁוֹ הֵם מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ.
ה"ס מִפְּנֵי – ה"ס רֶשֶׁם לְפָנָיו כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל כָּל
הָעוֹלָם, שֶׁהֵם שְׁשִׁים וְחָמֵשׁ כְּחֶשְׁבוֹן ה"ס. שְׁשִׁים
וְחָמֵשׁ הֵן. וְכֵלֵן רֶשֶׁם לְפָנָיו כְּשֶׁבָרָא אֵת הָעוֹלָם.
מִשׁוּם כֵּן כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ אֶלָּא
לְאוֹתָם שִׁיּוּדָעִים דְּרָכָיו וְהוֹלְכִים בָּהֶם בְּדֶרֶךְ
אַמֶּת כְּרֵאוֹי.

בִּינְתֵימ שְׁהִיָּה מְדַבֵּר עִמָּם, בָּאָה אֵשׁ וְהִקִּיפָה
 אוֹתוֹ, וְהֵם יֵשְׁבוּ בַחוּץ. שְׁמַעוּ קוֹל
 אֶחָד שְׁהִיָּה אוֹמֵר: אֵי קְדוּשׁ, הֵבִיאֲנִי הַמֶּלֶךְ
 חֲדָרָיו, בְּכֹל אוֹתָם הַחֲדָרִים שֶׁל פְּנֵי הַזֶּקֶן, הָעֵלָם
 הַקְּדוּשׁ [הָעֵלְמָה הַקְּדוּשָׁה] שֶׁנִּמְסְרוּ הַמִּפְתָּחוֹת
 שְׁלֵהֶם בְּיָדוֹ, וְכֹלָם מִתְקַנְנִים לָךְ וּלְאוֹתָם
 שֶׁבִשְׂבִילָךְ. וּבַחֲיִיךָ הַקְּדוּשִׁים, כָּל צָבָא הַשָּׁמַיִם
 נִגְלִיָּה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ.

בְּשִׂאֵלָה רְאוּ כָךְ, הַזְדַּעְזְעוּ, וּפְחַד רַב נִפְלַ
 עֲלֵיהֶם. אָמְרוּ, אֵינָנו רְאוּיִים לָזֶה,
 נִצָּא מִכָּאן וְנִלְךָ לְדַרְפְּנוּ. [הֶלְכוּ]. יֵשְׁבוּ שָׁם כָּל
 אוֹתוֹ יוֹם וְלֹא יִכְלוּ לִרְאוֹת אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ, אֵין
 רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּשְׁבַּח כָּאן. יִצְאוּ
 מִשָּׁם וְהֶלְכוּ.

בַּעֲוֹדָם הוֹלְכִים, פָּתַח רַבִּי חֲזִיא וְאָמַר, (שם קג)
 בָּרְכוּ ה' מִלְּאֲכִיו גְּבִרֵי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ
 וְגו'. אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׂאָר הָעַמִּים שֶׁל
 הָעוֹלָם, שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל
 שְׂאָר הָעַמִּים וְעָשָׂה אוֹתָם חֶלְקוֹ וְנִחַלְתּוֹ, וְעַל כֵּן
 נִתְּן לָהֶם תּוֹרָה קְדוּשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם הָיוּ בְּרִצּוֹן
 אֶחָד עַל הַר סִינַי וְהִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לְשִׁמְיעָה.

כִּיּוֹן שֶׁהַקְּדִימוֹ עֲשִׂיהָ לְשִׁמְיעָה, קָרָא הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְפַמְלִיָּה שְׁלוֹ. אָמַר לָהֶם, עַד
 כָּאֵן אַתֶּם הֵייתֶם יְחִידִים לְפָנַי בְּעוֹלָם, מִכָּאֵן
 וְהִלָּא הִנֵּה בְּנֵי בְּאֶרֶץ חֲבָרִים עִמָּהֶם בְּכֹל. אֵין
 לָכֶם רְשׁוֹת לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמִי עַד שִׁישְׂרָאֵל
 יִתְחַבְּרוּ עִמָּכֶם בְּאֶרֶץ, וְכֻלְכֶם תִּהְיוּ יַחַד חֲבָרִים
 לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמִי, מִשׁוּם שֶׁהַקְּדִימוֹ עֲשִׂיהָ
 לְשִׁמְיעָה כְּמוֹ שְׁעוֹשִׂים הַמְּלֵאכִים הָעֲלִיוֹנִים
 בְּרָקִיעַ, שֶׁכְּתוּב בְּרָכוּ ה' מְלֵאכָיו גְּבוּרֵי כֹחַ עֲשִׂי
 דְּבָרוֹ לְשִׁמ"ע בְּקוֹל דְּבָרוֹ. עֲשִׂי דְּבָרוֹ בְּהִתְחַלָּה,
 וְאַחַר כֵּךְ לְשִׁמְעַ.

דְּבַר אַחַר בְּרָכוּ ה' מְלֵאכָיו - אֵלוֹ אוֹתָם
 הַצְּדִיקִים בְּאֶרֶץ שְׁהֵם חֲשׁוּבִים לְפָנַי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמְלֵאכִים הָעֲלִיוֹנִים בְּרָקִיעַ,
 מִשׁוּם שְׁהֵם גְּבוּרֵי כֹחַ שְׁמַתְגַּבְּרִים עַל יְצָרָם
 כְּגַבּוֹר טוֹב שְׁמַתְגַּבֵּר עַל שׁוֹנְאוֹ. לְשִׁמְעַ בְּקוֹל
 דְּבָרוֹ - שְׁזוֹכִים בְּכֹל יוֹם לְשִׁמְעַ קוֹל מְלַמְעָלָה
 בְּשַׁעָה שְׁמַצְטָרְכִים.

כַּעַת מִי יְכוֹל לַעֲמֹד עִם אוֹתָם שְׁהֵם קְדוֹשִׁים
 עֲלִיוֹנִים? אֲשֶׁרֵי אוֹתָם שְׁיְכוּלִים לַעֲמֹד
 לְפָנֵיהֶם. אֲשֶׁרֵי אוֹתָם שְׁיְכוּלִים [לְמִי שְׁיֻכַּל]
 לְהִנָּצֵל מִלְּפָנֵיהֶם. הַשְּׁגַחְתּוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

עֲלֵיהֶם בְּכֹל יוֹם. אֵיךְ אָנוּ יְכוּלִים לְהַכְנִס
 לְפָנֵיהֶם? וְעַל זֶה כָּתוּב (שם סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר
 וּתִקְרַב, וְכָתוּב (שם פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ בְּךָ וְגו'.
 (עד כאן סתרי תורה).

זָהָר

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדָנִי יְהוָה מַה תַּתֵּן לִי. אֲדַנִּי –
 אֲלֹף דָּלָת נוּ"ן יו"ד. אֱלֹהִים – יו"ד
 ה"א וי"ו ה"א [אֱלֹהִים יְהוָה בְּנִקּוּד אֱלֹהִים].
 אֲלָא סוּד הַדָּבָר – חֲבוּר שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת יַחַד,
 הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וְהָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן.

מַה תַּתֵּן לִי וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי, שְׂאִין לִי בֵּין.
 וְלִמְדָנוּ, שְׁכָל מִי שְׂאִין לוֹ בֵּין בְּעוֹלָם הַזֶּה
 נִקְרָא עֲרִירִי, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ויקרא כ) עֲרִירִים יִהְיוּ.
 וְאַבְרָהָם, עַל מָה אָמַר הַדָּבָר הַזֶּה שְׂאֵמַר מַה תַּתֵּן
 לִי? כְּבִיכּוֹל לֹא הָאֱמִין בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

אָלָא אָמַר לוֹ הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ –
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד – בְּעוֹלָם
 הַבָּא. מִיָּד הַתְּעוֹרֵר אַבְרָהָם בְּסוּד הַחֲכָמָה וְאָמַר
 מַה תַּתֵּן לִי, שְׁהֲרִי יִדְעָתִי שְׁלֹא מְקַבֵּל שְׁכָר
 לְהַכְנִס לְעוֹלָם הַהוּא אָדָם שְׁלֹא מוֹלִיד בֵּין. וְעַל
 זֶה אָמַר מַה תַּתֵּן לִי וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. שְׁהֲרִי לֹא
 תַתֵּן לִי, שְׁלֹא זְכִיתִי בּוֹ. מִכָּאֵן שְׂאָדָם שְׁלֹא זוֹכֵה

בְּכַנִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא זוֹכֵה בְּעוֹלָם הַהוּא
לְהַכְנִיס לְתוֹךְ הַפְּרָגוֹד.

וְאֲבָרְהָם הִיָּה רוֹאֵה בְּאַצְטִגְנִינּוֹת שְׁלוֹ שְׁלֹא
יִוָּלֵד. מַה כָּתוּב? וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה

וּגּוֹ'. [אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, צֵא
מֵאַצְטִגְנִינּוֹת שְׁלֹךְ. אֲבָרָם אֵינוֹ מוֹלִיד. אֲבָרְהָם
מוֹלִיד] אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵל תִּסְתַּכַּל
בְּזֶה, אֲלֵא בִּסּוּד שֶׁל שָׁמַי יִהְיֶה לָךְ בֶּן. זֶהוּ
שְׁכָתוּב כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ. הַסּוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
שְׁמִשָּׁם נִקְשָׁר לוֹ עִם זֶה [בֶּן] וְלֹא מֵהֵצֵד הָאֲחֵר.

כֹּה - שֶׁהוּא הַשַּׁעַר לְתַפְלָה, בָּהּ יִמָּצֵא בְרָכָה, בָּהּ
יִמָּצֵא אָדָם אֶת בְּקִשְׁתּוֹ. כֹּה - אוֹתוֹ הֵצֵד

שָׁבָא מֵצֵד הַגְּבוּרָה, שֶׁהָרִי מֵצֵד הַגְּבוּרָה בָּא
יִצְחָק. וְאוֹתוֹ צֵד הַגְּבוּרָה נִקְרָא כ"ה, שְׁמִשָּׁם
בָּאִים פְּרוֹת וּפְרוֹת לְעוֹלָם, וְלֹא מֵהֵצֵד שְׁלִמְטָה
שֶׁל כּוֹכָבִים וּמְזָלוֹת.

אִז וְהֵאֱמַן בַּה'. נִדְבֵק לְמַעְלָה וְלֹא נִדְבֵק לְמַטָּה.
וְהֵאֱמַן בַּה', וְלֹא בְּכוֹכָבִים וּמְזָלוֹת. וְהֵאֱמַן

בַּה' - שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ שְׂיִרְבֶּה אֶת שְׁכָרוֹ לְעוֹלָם
הַבָּא. וְהֵאֱמַן בַּה' - בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שֶׁנִּתְּנָה לוֹ,
שְׁמִשָּׁם יָבֵא לוֹ זֶרַע לְהוֹלִיד בְּעוֹלָם. וַיַּחֲשֹׁבֶהּ לוֹ
צְדָקָה. וַיַּחֲשֹׁבֶהּ לוֹ - שְׂאָף עַל גֵּב שֶׁהִיא דִּין,

כָּאֵלוּ הִיא רַחֲמִים ה"כּה" הַזֹּאת. דְּבַר אַחַר
וַיַּחֲשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה - שֶׁקָּשָׁר קָשָׁר עֲלִיוֹן בַּתְּחִתּוֹן
לְחֻבְרָם יַחַד.

בא רָאָה, הִנֵּה הַעִירוֹ, אֲבָרְהָם מוֹלִיד - אֲבָרְם
אֵינוֹ מוֹלִיד. וְכִי תֹאמַר שֶׁהִנֵּה הוֹלִיד אֶת
יִשְׁמָעֵאל בְּעוֹדוֹ אֲבָרְם? אֲלֹא הִבֵּן הַהוּא
שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הוֹלִיד אוֹתוֹ
בְּעוֹדוֹ אֲבָרְם, שֶׁהָרִי בְּעוֹדוֹ אֲבָרְם הוֹלִיד לְמִטָּה.
כִּיִּן שֶׁנִּקְרָא אֲבָרְהָם וְנִכְנַס בְּבִרְיִת, אִזּוֹ הוֹלִיד
לְמַעְלָה. וּמִשׁוּם כֵּן אֲבָרְם אֵינוֹ מוֹלִיד בְּקָשָׁר
עֲלִיוֹן, אֲבָרְהָם מוֹלִיד כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְנִקְשָׁר
לְמַעְלָה בִּיצְחָק.

וַיְהִי אֲבָרְם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וְגו'.

רַבִּי אֲבָא פִּתְחַ, (שְׁמוּאֵל-ב כב) כִּי מִי אֵל
מִבְּלַעְדֵי ה' וּמִי צוּר וְגו'. דְּוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת
הַפְּסוּק הַזֶּה, כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' - מִי הוּא
הַשְּׁלִיט אוֹ הַמְּמַנֶּה שְׂיִכּוֹל לַעֲשׂוֹת דְּבַר מִבְּלַעְדֵי
ה'? אֲלֹא מִי שֶׁהִצְטוּהָ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מִשׁוּם שֶׁכָּלֵם אֵין עוֹמְדִים בְּרִשׁוֹתָם וְלֹא יְכוּלִים
לַעֲשׂוֹת דְּבַר. וּמִי צוּר - וּמִי הוּא הַתְּקִיף שְׂיִכּוֹל
לַעֲשׂוֹת תְּקִיף וּגְבוּרָה מֵעֲצָמוֹ מִבְּלַעְדֵי אֱלֹהֵינוּ?

אָלָא כְּלָם בְּיַד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יְכוּל
לַעֲשׂוֹת דְּבַר, רַק מְרֻשׁוֹתוֹ.

דְּבַר אַחַר כִּי מִי אֵל מְבַלְעֵדֵי ה' – שֶׁהַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הִכַּל בְּרֻשׁוֹתוֹ, וְלֹא כְּמִי שֶׁנִּרְאָה
בְּמִרְאָה הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזְלוֹת, שֶׁכְּלָם מְרֻאִים דְּבַר,
וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַלִּיפוֹ לְגוֹן אַחֵר. וּמִי צוּר
זוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ, הָרִי פְּרֻשׁוֹהָ שְׂאִין צִיר כְּמוֹ
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא צִיר שְׁלָם, עוֹשֶׂה
וּמְצִיר דְמוֹת בְּתוֹךְ דְמוֹת, וּמְשַׁלֵּם אֶת אוֹתָהּ
הַדְמוֹת בְּכָל תְּקוּנָהּ, וּמְכַנֵּס בּוֹ נֶפֶשׁ עֲלִיוֹנָה,
שְׂדוּמָה לְתִקּוּן הָעֲלִיוֹן, מִשּׁוּם כֶּךָ אֵין צִיר כְּמוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֵּא רְאֵה, מֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁל אָדָם, כְּשֶׁמְתַעוֹרֶרֶת
תְּשׁוּקָתוֹ לְנִקְבָתוֹ, וּנְקַבְתּוֹ מְתַעוֹרֶרֶת אֵלָיו,
אִז מִתְחַבְּרִים שְׁנֵיהֶם יַחַד, וְיוֹצֵא מֵהֶם בֵּן אֶחָד
שֶׁכָּלוּל מִשְׁתֵּי דְמוֹת כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא צִיר אוֹתוֹ בְּצִיּוֹר שֶׁנִּכְלָל מִשְׁנֵיהֶם. וְעַל
כֵּן צִרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּזִמְנֵי הַהוּא, כְּדִי
שִׁמְצֵא הַדְמוֹת הַהִיא בְּצִיּוֹר שְׁלָם כְּרֹאוּי.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, בֵּא רְאֵה, כְּמָה גְדוּלֵים הֵם
מַעֲשֵׂיוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי
הָאֲמָנוֹת וְהַצִּיּוֹר שֶׁל הָאָדָם הִיא כְּמוֹ הָעוֹלָם,

ובְכָל יוֹם וַיּוֹם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת,
וּמְזַנֵּג זַוְגִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרְאוּי לוֹ, וְהוּא צִיֵּר
אֶת דְּמוֹתֵם טָרֵם בּוֹאֵם לְעוֹלָם.

סדר הלימוד ליום ב חשון [יום 32 בשנה]

בא רְאֵה, שְׁאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב זֶה סֵפֶר
תּוֹלְדוֹת אָדָם, וְכִי סֵפֶר הָיָה לוֹ? אֵלָּא
פְּרֻשָׁה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לְאָדָם
הָרֵאשׁוֹן דוֹר דוֹר וְדוֹרָשׁוֹ וְכוּ'. אִיךָ הִרְאָה לוֹ?
אִם תֵּאמַר שֶׁרְאָה בְּרוּחַ הַקָּדֹשׁ שֶׁהֵם עֲתִידִים לְבֹא
לְעוֹלָם כְּמִי שְׁרוּאָה בְּחֻכְמָה מֵהַ יְבֵא לְעוֹלָם – לֹא
כֵן, אֵלָּא רְאָה בְּעֵינַי אֶת כָּלָם, וְאוֹתָהּ הַדְּמוֹת
שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד בָּהּ בְּעוֹלָם, אֶת כָּלָם הוּא רְאָה
בְּעֵינַי. מָה הֵטַעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,
כָּל הַנִּפְשׁוֹת הָעֲתִידוֹת לַעֲמֹד בְּבִנְיַי הָאָדָם, כֵּלֵן
עוֹמְדוֹת לְפָנַי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ הַדְּמוֹת
מִמֶּשׁ שֶׁעֲתִידוֹת לַעֲמֹד בָּהּ בְּעוֹלָם.

כְּמוֹ כֵּן כָּל אוֹתֵם הַצְּדִיקִים, אַחַר שִׁיּוּצָאִים מִן
הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל הַנִּפְשׁוֹת עוֹלוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לָהֶם דְּמוֹת אַחֲרֵת לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהּ
כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה. מִשּׁוּם כֵּן כָּלָם עוֹמְדִים
לְפָנָיו, וְרְאָה אוֹתֵם אָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּעֵינַי.

וְאִם תֹּאמֶר, שְׂאֲחֵר שְׂרָאָה אוֹתָם לֹא עֲמָדוּ
בְּקִיּוּמָם – בָּא וְתִרְאֶה, כָּל דְּבָרֵי הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הֵם בְּקִיּוּם וְעוֹמְדִים לְפָנָיו עַד שְׂיֻרְדִים
לְעוֹלָם. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (דְּבָרִים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ
פֹּה וְגו'. הֲרֵי פִרְשׁוּהָ, שְׁכָל בְּנֵי הָאָדָם שְׁעֵתִידִים
לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם, כְּלָם נִמְצְאוּ שָׁם.

כָּאן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שְׁהֲרֵי כָּתוּב אֶת אֲשֶׁר אֵינְנוּ
פֹּה וְגו', וּמִשְׁמַע אֱלוֹ [כְּלָם] שְׂיִצְאוּ מֵאוֹתָם
שְׁעֲמָדוּ שָׁם, מִשׁוּם שְׁכָתוּב עִמָּנוּ הַיּוֹם, וְלֹא
כָּתוּב עִמָּנוּ עוֹמְדֵי הַיּוֹם. אֲלֵא וְדַאי [כָּאן] כְּלָם
עֲמָדוּ שָׁם, אֲלֵא שְׁלֵא נִרְאוּ לְעֵינַי, מִשׁוּם כֶּךָ כָּתוּב
עִמָּנוּ הַיּוֹם אִף עַל גַּב שְׁלֵא נִרְאוּ.

וְאִם תֹּאמֶר, מָה הַטַּעַם לֹא נִרְאוּ כָּאן כְּמוֹ שְׁנִרְאוּ
לְאָדָם הִרְאֵשׁוֹן שְׂרָאָה אוֹתָם עֵינַי בְּעֵינַי, וְהֲרֵי
כָּאן רָאוּ יוֹתֵר? אֲלֵא כָּאן, כְּשֶׁנִּתְּנָה תוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל, מִרְאָה אַחֵר וּדְרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת. הָיוּ רוֹאִים
וּמִסְתַּכְּלִים עֵינַי בְּעֵינַי, וְהָיוּ מִשְׁתוֹקְקִים לְהִסְתַּכֵּל
וְלִרְאוֹת בְּכַבּוּד רְבוּנָם, וּמִשׁוּם כֶּךָ רָאוּ אֶת הַכְּבוֹד
הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא מֵאַחֵר.
וְעַל כֵּן, כָּל בְּנֵי הָאָדָם שְׁעֵתִידִים לְעֲמֹד בְּעוֹלָם,
כְּלָם עוֹמְדִים לְפָנָי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

בְּאוֹתָן הַדְּמִיּוֹת מִמֶּשׁ שְׁעֵתִידִים לַעֲמֵד בְּהֵן. זֶהוּ
 שְׁכָתוֹב (תהלים קלט) גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיִךְ וְעַל סִפְרֶךָ
 וְגו'. גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיִךְ, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם
 שְׁדָמוֹת אַחֲרַת עֲלִיּוֹנָה הִיְתָה כְּזֶה, וּמִשּׁוֹם כֶּף
 כְּתוֹב (שם יח) וּמִי צוֹר זוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ, מִי הַצִּיר
 הַטּוֹב שְׁצִיר [שְׁכוֹלֵל] הַכֹּל [זֶה עִם זֶה] כְּמוֹ
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

דְּבַר אַחַר כִּי מִי אֱלוֹהֵי – זֶה סוּד הַדְּבַר, שְׁהָרִי
 אֵל הוּא כָּלִל שְׁנִכְלָל מְכַל הַדְּרָגוֹת. וְאִם
 תֹּאמַר שְׁאֵל הַזֶּה הִיא דְרָגָה אַחֲרַת, מִשּׁוֹם
 שְׁכָתוֹב (שם ט) וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם? בֵּא רְאֵה, שְׁהָרִי
 אֵין אֵל מִבְּלַעֲדֵי ה' שְׁאִינוֹ לְבַדּוֹ, וְלֹא נִפְרָד
 לְעוֹלָמִים, וְעַל כֵּן כְּתוֹב (שמואל-ב כב) כִּי מִי אֵל
 מִבְּלַעֲדֵי ה' וְגו'. וּמִי צוֹר וְגו', שְׁהָרִי צוֹר אִינוֹ
 לְבַדּוֹ, אֲלֹא הַכֹּל אַחַד, כְּכָתוֹב (דברים ד) וַיִּדְעַתָּ
 הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתָּ אֶל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגו'.

בֵּא רְאֵה, שְׁטָרֵם שְׁנִמּוֹל אֲבָרְהָם, הִיָּה מְדַבֵּר עִמּוֹ
 מִתּוֹךְ מַחְזָה לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר, שְׁכָתוֹב הִיָּה
 דְּבַר ה' אֵל אֲבָרָם בְּמַחְזָה וְגו'. בְּמַחְזָה – בְּאוֹתוֹ
 הַמְרָאָה, הַדְּרָגָה שְׁכָל הַדְּמִיּוֹת נִרְאוֹת בָּהּ, כְּמוֹ
 שְׁנֹאֲמַר. וְהַמַּחְזָה הַזֶּה הוּא סוּד הַכְּבִירִית.

וְאִם תֹּאמַר שְׁמֵשׁוּם כִּי נִקְרָא מַחְזָה, מִשׁוּם
 שֶׁהִיא הַדְרָגָה הַמְרֹאָה שְׁכָל הַדְמִיּוֹת
 נִרְאוֹת בָּהּ וְאִזּוּ נִקְרָאת מַחְזָה - הֲרִי אָמַרְתָּ
 בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁטָרִם שְׁנַמּוּל אֲבָרְהָם, לֹא הִיָּה מְדַבֵּר
 עִמוֹ, רַק הַדְרָגָה הַזֹּאת שְׁאִין שׁוֹרִים עָלֶיהָ הַדְרָגוֹת
 הָאֲחֵרוֹת, וְעַכְשָׁיו אָמַרְתָּ בַּמַּחְזָה - הַמְרֹאָה שֶׁל כָּל
 הַדְרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת הַזֵּה, וְהֲרִי טָרִם שְׁנַמּוּל כְּתוּב
 הִיָּה דְבַר ה' אֶל אֲבָרָם בַּמַּחְזָה?

אֲלָא הַדְרָגָה הַזֹּאת הִיא הַמְרֹאָה שֶׁל כָּל הַדְרָגוֹת
 הָעֲלִיּוֹנוֹת, וּבַמְרֹאָה שֶׁל הַדְרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
 נִתְקַנְנָה. וְאִי עַל גַּב שְׁבָאוֹתוֹ הַזְּמַן אֲבָרְהָם לֹא
 הִיָּה מְהוּל - הַדְרָגָה הַזֹּאת בַּמְרֹאָה שֶׁל הַדְרָגוֹת
 הָעֲלִיּוֹנוֹת הִיא, וּבְכָל אוֹתָם הַגְּוֹנִים עוֹמְדֵת,
 וְהַמְרֹאָה שֶׁל אוֹתָם הַגְּוֹנִים עוֹמֵד תַּחְתֶּיהָ. אַחַד
 מִיָּמִין - גְּוֹן לְבָן, וְאַחַד מִשְׂמָאל - גְּוֹן אָדָם, אַחַד
 שְׁכָלוֹל מִכָּל הַגְּוֹנִים. וְהוּא הַמְרֹאָה שְׁכָל הַגְּוֹנִים
 הָעֲלִיּוֹנִים עוֹמְדִים עָלָיו. וְעַל זֶה בַּמְרֹאָה הַזֵּה
 עֹמֵד עַל אֲבָרְהָם וְדַבֵּר עִמוֹ, וְאִי עַל גַּב שֶׁלֹּא
 נַמּוּל. כִּיּוֹן שְׁנַמּוּל מֵהַ כְּתוּב? וַיֵּרָא ה' אֶל אֲבָרָם.
בֵּא רְאֵה, בְּכַלְעָם [אָמַר] כְּתוּב מַחְזָה שְׁדִי,
 וּבְאֲבָרְהָם כְּתוּב מַחְזָה סְתָם. מֵהַ בֵּין זֶה
 לָזֶה? אֲלֹא מַחְזָה שְׁדִי אֵלּוֹ שְׁלֵמָטָה [שְׁיִצְאוּ]

מִמְנוּ, וְהֵם הַמְרָאָה שְׁלוֹ. מִחֻזָּה סִתָּם, מִחֻזָּה זֶה
הוּא ה' [שֶׁל כָּל מְרָאָה] שְׁכָל הַדְּמִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
נִרְאוֹת בּוֹ. וּמִשׁוּם כֶּךָ כָּתוּב בְּאַבְרָהָם מִחֻזָּה סִתָּם,
וּבְבַלְעָם מִחֻזָּה שְׂדֵי.

וַיַּעַל כֵּן, טָרַם שְׁנַמּוּל אַבְרָהָם, הִיָּתָה לוֹ הַדְּרָגָה
הַזֹּאת כְּפִי שְׁאֵמְרָנוּ. כִּיּוֹן שְׁנַמּוּל, מִיָּד וַיִּרְא
אֱלֹהֵי ה' וְגו'. נִרְאוּ כָּל [שְׁאֵר] הַדְּרָגוֹת עַל הַדְּרָגָה
הַזֹּאת, וְהַדְּרָגָה הַזֹּאת דְּבָרָה עִמּוֹ כְּרֵאוּי בְּשִׁלְמוֹת.
וְאַבְרָהָם נִקְשֶׁר מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, וְנִכְנַס לְבְרִית
הַקֹּדֶשׁ כְּרֵאוּי בְּשִׁלְמוֹת.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ח)

שְׂכִינָה נִקְרָאת אוֹת בְּרִית מְצַד שֶׁל צְדִיק יְסוּד
עוֹלָם. זֹאת אוֹת הַבְּרִית - בְּסִינֵי. [בֵּין]
הָעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי, וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - נִצַּח הוֹד.
אוֹת - זֶה צְדִיק. הִיא - זוֹ שְׂכִינָה. (שְׁמוֹת ל"א) כִּי
שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם - מִכְּתָר עַד
הָעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי, שְׁאִין שֵׁשׁ בְּכָל מְקוֹם אֲלָא מְצַד
הָאוֹת ו', וְאִין שְׂבִיעִי אֲלָא מְצַד הָאוֹת י', עֲטָרָה
עַל רֵאשׁוֹ. הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה הִיא אוֹת, הַחֲכָמָה
הַתְּחִתּוֹנָה הִיא אוֹת, וְתִקְנּוּ לְמוֹל לְשִׁמְנָה שְׁשָׁם
הִיא חֲכָמָה עַד הַיְסוּד, לְקַבֵּל בָּהֶם י' קִטְנָה
לְהַעֲלוֹתָהּ עַד הַכְּתָר לְהִיּוֹת עֲטָרָה עַל רֵאשָׁם,

וְתִקְנֵנוּ לְשֵׁים הָעֶרְלָה בְּכָלִי וְעֶפֶר, לְקַיִם וְנִחַשׁ עֶפֶר
 לְחֶמוֹ: (ע"כ מההשמטות).

בא ראה, כִּיּוֹן שְׁנִמּוֹל אֲבָרָהֶם, יֵצֵא מִהָעֶרְלָה,
 וְנִכְנַס לְבְרִית הַקְּדוּשָׁה, וְהִתְעַטֵּר בְּעֶטְרָה
 קְדוּשָׁה, וְנִכְנַס בְּבְרִית שְׁהֵעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ, וְאִז
 הַתְּקִיִּים הָעוֹלָם בְּגִלְלוֹ, מִשּׁוּם שְׁכָתוֹב (ירמיה לג) אִם
 לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא
 שָׁמַתִּי, וְכָתוֹב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
 וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָה, בְּהִ"א בְּרָאָם, בְּאֲבָרָהֶם, וְהַכֹּל
 עוֹמֵד בְּסוּד אֶחָד. וּבִשְׁעָה שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הִרְאָה לְאָדָם אֶת כָּל אוֹתָם הַדּוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְרָאָה אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כָּל דּוֹר וְדוֹר, כָּלֵם
 עוֹמְדִים בְּגֵן הָעֵדֶן בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת שְׁעֵתִידִים
 לְעֵמֵד בְּהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

ובא וּרְאָה, הֵרִי נִתְבָּאֵר, כִּיּוֹן שֶׁרָאָה אֶת דָּוִד
 שְׂאִין בּוֹ חַיִּים כָּלֵל, תָּמָה, וְהוּא נָתַן לוֹ
 מִשְׁלוֹ שִׁבְעִים שָׁנִים. מִשּׁוּם כֶּף הָיָו לוֹ לְאָדָם
 תִּשְׁעַ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שָׁנִים, וְאוֹתָם הַשִּׁבְעִים עָלוּ
 לוֹ לְדוֹד. וְהַדְּבָר הַזֶּה הוּא סוּד שֶׁל חֻכְמָה, שֶׁלְדוֹד
 אֵין [יָמִים] פָּרֵט לְשִׁבְעִים הַשָּׁנִים מֵאָדָם הִרְאִשׁוֹן.
 וְהַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל חֻכְמָה. וְכָל מֵה שְׁלִמְטָה, הַכֹּל
 הוּא בְּסוּד שֶׁל מַעְלָה.

וְבֵא וּרְאֵה, בְּכֹל אוֹתָן הַדְּמִיּוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כָּלֵם לְפָנָיו זוגות זוגות. לְאַחַר מִכֵּן, כְּשֶׁבָּאִים לְעוֹלָם הַזֶּה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַוְּג זְווגִים.

אָמַר רַבִּי [יְהוּדָה] יִצְחָק, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [מְזַוְּג זְווגִים וְאוֹמֵר] אוֹמֵר בֵּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה זֶה אוֹמֵר, וַהֲרִי כָּתוּב (קהלת א) אֵין כָּל חֶדֶשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כָּתוּב, שׁוֹנֵה לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה כָּאן הַכְּרוּז, וַהֲרִי אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי חִיָּיא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִמֶּשׁ שְׂיוּצָא אָדָם לְעוֹלָם, בֵּת זְווגוּ מְזַמְּנָת לוֹ? אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שֶׁנִּשְׁמָוְתִיהֶם מִתְעַטְרוֹת לְפָנָי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ טָרָם יְבֹאוּ לְעוֹלָם. שְׂכָף שְׁנִינוּ, בְּשָׁעָה הַהִיא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא נְשָׁמוֹת לְעוֹלָם, כָּל אוֹתָן הַרוּחֹת וְהַנְּשָׁמוֹת, כְּלֵן כְּלוֹלוֹת זָכָר וּנְקֵבָה שְׂמֵחַ בְּרוֹת יַחַד.

וְנִמְסְרוֹת בִּידֵי אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה הַשְּׁלִיחַ שְׁנַתְּמָנָה עַל הָרִיוֹנוֹת בְּנֵי הָאָדָם, וְשָׂמוּ לִילָה. וּבְשָׁעָה שִׁיּוֹרְדוֹת וְנִמְסְרוֹת בִּידָיו, נִפְרְדוֹת,

וּלְפַעֲמִים זֶה מְקַדִּים לְפָנַי זֶה, וּמֹרִיד אוֹתָם בְּכַנִּי
הָאָדָם. וּכְשֶׁמֵּגִיעַ [מְכָה] זְמַן זְוֹגָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁמֶכִּיר אוֹתָן הַרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת מְחַבֵּר אוֹתָן
כְּבָרָא שׁוֹנָה וּמְכַרִּיז עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁמֵּתַחֲבָרִים,
נַעֲשִׂים גּוֹף אֶחָד וּנְשָׁמָה אַחַת, יָמִין וּשְׂמָאל
כְּרָאוּי, וּמְשׁוּם כֶּף אֵין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשְּׁמֶשׁ.
וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי שְׁנִינוּ שְׂאִין זְוֹג אֲלָא לְפִי
מַעֲשֵׂי וְדַרְכֵי הָאָדָם - כֶּף זֶה וְדָאִי! שְׂאִם זֹכָה
וּמַעֲשֵׂיו כְּשָׂרִים, הוּא זֹכָה לְהִתְחַבֵּר עִם אוֹתוֹ
שְׁלוֹ כְּמוֹ שִׁצָּא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָא, מִי שֶׁמַּעֲשֵׂיו כְּשָׂרִים, בְּאִיזָה
מָקוֹם יִבְקֶשׁ [יּוֹשֵׁב] אֶת זְוֹגוֹ? אָמַר לוֹ,
הֲרִי שְׁנִינוּ, לְעוֹלָם יִמְכַר אָדָם וְכוּ' וַיִּשָּׂא בַת
תַּלְמִיד חָכָם, [ד"א וּבֵא רֵאֵה] שְׁתַּלְמִיד חָכָם
פְּקֻדוֹן רַבּוֹנוֹ נִפְקָד בִּידוֹ. שְׁנִינוּ בְּסוּד הַמְּשָׁנָה,
כָּל אוֹתָם שְׂבָאוּ בְּגִלְגוּל שֶׁל נְשָׁמוֹת, יְכוּלִים
לְהַקְדִּים בְּרַחֲמִים אֶת זְוֹגָם. וְעַל זֶה הֵעִירוּ
הַחֲכָמִים, אֵין נוֹשָׂאִים נָשִׁים בְּמוֹעֵד, אֲבָל
מְקַדְשִׁים, שְׂמָא יְקַדְּמוּ אַחַר בְּרַחֲמִים. וַיִּפֶּה
אָמְרוּ אַחַר בְּדִיוֹק. וְעַל כֵּן קָשִׁים הַזְּוֹגִים לְפָנַי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כָּל פְּנִים וְדָאִי כְּתוּב כִּי
יִשְׂרָיִם דַּרְכֵי ה'.

רבי יהודה שלח לרבי אלעזר. אמר, הרי סוד
הדבר ידעתי, אותם שבאו בגלגול נשמות
– מאיזה מקום להם יש זוג? שלח לו, כתוב
(שופטים כא) **מה נעשה להם לנותרים לנשים וגו'.**
וכתוב **ו**חטפתם **לכם וגו'.** פרשת בני בנימין
מוכיחה, ועל זה שנינו שמה יקדמנו אחר
ברחמים. וכי אותו אחר אין לו בת זוגו? אבל
תמצא זה כמו אדם שנשא בת זוגו ולא היו לו
ממנה בנים ומת, יבא אחיו ויבס את אשתו
ויולד לו ממנה בן. הבן הזה הוא המת שנשמתו
חזרה לעולם, זה הוא האחר שאין לו בת זוג
אלא אמו. וזה הוא שמה יקדמנו אחר ברחמים,
שיכול להקדים אחר לשא את אשתו של זה
ברחמים ובתפלה. ואף על גב שאמרתי לך
שיכולים להקדים אחר ברחמים, לא יכול אלא
אם (הוא) בעלה הוא רשע והוא צדיק].

אמר רבי יהודה, [כעת] זה הוא ודאי שקשים
הזווגים לפני הקדוש ברוך הוא. אשרי
חלקם של ישראל שהתורה מלמדת אותם את
דרכי הקדוש ברוך הוא, וכל הנסתרות והגנוזים
שגנוזים לפניו. ודאי כתוב (תהלים יט) תורת ה'
תמימה וגו'. אשרי חלקו של מי שמשתדל

בתורה ולא נפרד ממנה, שכל מי שנפרד מן התורה אפלו שעה אחת, כמי שנפרד מחיי העולם, שכתוב (דברים ל) כי היא חייך וארך ימך, וכתוב (משלי ג) ארך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך.

ויהי אברם בן תשעים שנה וגו'. רבי יוסי פתח, (ישעיה ס) ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'. אשריהם ישראל מכל שאר העמים, שהקדוש ברוך הוא קרא להם צדיקים. שלמדנו, מאה ועשרים [וחמש] ושמונה אלפים בעלי כנפים שהולכים וטסים את כל העולם, ושומעים קול ואוחזים את אותו הקול.

כמו ששנינו שאין לך דבר בעולם שאין לו קול והולך וטס ברקיע. ואוחזים בו בעלי כנפים, ומעלים את אותו הקול [לרבונו] שאומרים [בעלי הדין] ודנים אותו הן לטוב הן לרע, שכתוב (קהלת י) כי עוף השמים יליך את הקול וגו'.

מתי דנים את אותו הקול? רבי חייא אמר, בשעה שבן אדם שוכב וישן ונשמתו יצאה ממנו, והיא מעידה בבן האדם, ואז דנים

אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (מיכה ז) מְשַׁכַּבְתָּ חֵיקֶךָ
שְׁמֹר פְּתָחֵי פִיךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְעִידָה
בְּאָדָם. רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל מֶה שְׁאָדָם עוֹשֶׂה
בְּכָל יוֹם, נִשְׁמָתוֹ מְעִידָה בּוֹ בְּאָדָם בְּלִילָה.

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר, בְּתַחֲלַת הַשְּׁעָה
הָרֵאשׁוֹנָה בְּלִילָה, כְּשֶׁנוֹשֵׁף [שְׁיוֹצֵא]
הַיּוֹם וְנִכְנָס הַשֶּׁמֶשׁ, בְּעַל הַמִּפְתָּחוֹת שְׁמַמְנָה עַל
הַשֶּׁמֶשׁ נִכְנָס בְּתַרְיִסָּר שְׁעָרִים שְׁפָתוּחִים בַּיּוֹם.
אַחַר שֶׁנִּכְנָס בְּכָלֶם, כָּל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים הַסְּתוּמִים
[הַפְּתוּחִים], הַכְּרוֹז עוֹמֵד וּמִתְחִיל לְהַכְרִיז.
עוֹמֵד מִי שְׁעוֹמֵד וְאוֹחֵז אֶת אוֹתָם הַמִּפְתָּחוֹת.
אַחַר שְׁסִיִּים הַכְּרוֹז, כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הָעוֹלָם
מִתְּכַנְּסִים וְעוֹלִים, וְאֵין מִי שְׁפּוֹתֵחַ [פָּה] פְּתַחוֹן
פֶּה וְהַכֹּל שׁוֹקֵטִים. אַז מִתְּעוֹרְרִים הַדִּינָיִם
שְׁלַמְטָה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְהַלְבָּנָה
מִתְחִילָה לְהָאִיר.

וּבְעֵלְי הַיְבָבָה תּוֹקְעִים וּמִיִּלְלִים. תּוֹקְעִים שְׁנִית.
אַז מִתְּעוֹרְרַת שִׁירָה וּמְזַמְרִים לְפָנָי
רְבוֹנָם. כִּמָּה בְּעֵלְי מְגַנְּיִם עוֹמְדִים בְּמִקּוֹמָם
וּמְעוֹרְרִים דִּינָיִם בְּעוֹלָם. אַז בְּנֵי הָאָדָם יִשְׁנִים,
וְהַנְּשָׂמָה יוֹצֵאת וּמְעִידָה עֵדוֹת וּמִתְחַיֶּבֶת בְּדִין.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם אָדָם, וְהַנְשָׂמָה
שָׁבָה לְמִקוּמָהּ.

בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה, כְּשֶׁהַצְּפָרִים מִתְעוֹרְרוֹת, צַד
הַצָּפוֹן מִתְעוֹרֵר בְּרוּחַ, עוֹמֵד בְּמִקוּמוֹ
הַשְּׂרָבִיט שֶׁבְּצַד הַדְּרוֹם, וּמִכָּה בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ
וְשׁוֹקֵט וּמִתְבַּסֵּם. אִזּוֹ מִתְעוֹרֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמִנְהַגָּיו לְהִשְׁתַּעֲשַׂע עִם הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל אָדָם שְׁעוֹמֵד
לְהִשְׁתַּעֲשַׂע בַּתּוֹרָה, שְׁהָרִי הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְכֹל הַצְּדִיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן, כֻּלָּם
מִקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שִׁיר ח) הַיּוֹשֵׁבֶת
בְּגַנִּים חֲבָרִים מִקְשִׁיבִים לְקוֹלָךְ הַשְּׂמִיעֲנִי. וְלֹא
עוֹד, אֲלֹא שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁף עָלָיו חוּט
אֶחָד שֶׁל חֶסֶד שִׁיְהִיָּה [תְּמִיד] שְׁמוֹר בְּעוֹלָם,
שְׁהָרִי עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ. זֶהוּ
שְׂכָתוֹב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסְדּוֹ וּבַלְיָלָה
שִׁירָה עֲמִי.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּשָּׁעָה הַזֹּאת
בַּתּוֹרָה, וְדָאֵי יֵשׁ לוֹ חֶלֶק תְּמִיד בְּעוֹלָם
הַבָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה הַטַּעַם תְּמִיד? אָמַר לוֹ,
כִּן לְמִדְּנֹו, שְׁכָל חִצּוֹת לֵילָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַקְּדוּשׁ

ברוך הוא בגן עדן, כל הנטיעות של הגן משקים יותר מאותו הנחל שנקרא נחל קדומים, נחל עדנים, שאין פוסקים מימיו לעולמים. כפיכול אותו שעומד ומשתדל בתורה, כאלו אותו הנחל מוריק על ראשו ומשקה אותו בתוך אותם הנטיעות שבגן עדן. [אמר רבי יוסי] ולא עוד, אלא הואיל וכל הצדיקים שבתוך גן העדן מקשיבים לו, שמים לו חלק באותה השקאת הנחל. נמצא שיש לו חלק תמיד בעולם הבא.

רבי אבא היה בא מטבריה לבית טרוניא שלחמיו, ורבי יעקב בנו היה עמו. נפגשו בכפר טרשא. כשרצו לשכב, אמר רבי אבא לבעל הבית: יש כאן תרנגול? אמר לו בעל הבית: למה? אמר לו: משום שאני קם בחצות הלילה ממש.

אמר לו: לא צריך, שהרי סימן יש לי בבית – שהמשקל הזה שלפני מטתי, אני ממלא אותו במים, ומטפטף טפה טפה. ובחצות הלילה ממש מתרוקנים כל המים, ומתגלגל הגלגל [הדבוק] הזה ונוהם, ונשמע קולו בכל הבית. ואז הוא חצות הלילה ממש.

וְזִקְן אֶחָד הָיָה לִי שְׁהִיָּה קָם בְּכָל חֲצוֹת לַיְלָה
 וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וּמִשׁוּם כֶּךָ עָשָׂה אֶת זֶה.
 אָמַר רַבִּי אֲבָא: בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁשְׁלַחֲנִי לְכָאן.
 בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה נָהִים אוֹתוֹ הַגְּלִגֵּל [הַדְּבוּק]. קָמוּ
 רַבִּי אֲבָא וְרַבִּי יַעֲקֹב, וְשָׁמְעוּ אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ
 שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב בְּיַרְכְּתֵי הַבַּיִת וּשְׁנֵי בָּנָיו עִמּוֹ, וְהָיָה
 אוֹמֵר, כְּתוּב (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת
 לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךְ. מָה רָאָה דָּוִד שֶׁהוּא אָמַר
 חֲצוֹת לַיְלָה וְלֹא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה? אֵלֶּא חֲצוֹת לַיְלָה
 – וְדַאי לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר כֶּךָ. וְכִי כֶּךָ נִקְרָא
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? כֵּן, שְׁהָרִי חֲצוֹת לַיְלָה מִמֶּשׁ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא וְסִיעָתוֹ, וְאִזּוֹ הִיא הַשְּׁעָה
 שֶׁנִּכְנָס לְגַן הָעֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְּדִיקִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא לְרַבִּי יַעֲקֹב, וְדַאי נִשְׁתַּתַּף עִם
 הַשְּׁכִינָה וְנִתְחַבֵּר יַחַד. קָרְבוּ וַיִּשְׁבוּ עִמּוֹ.
 אָמְרוּ לוֹ, אָמַר דְּבַר פִּיךָ, שִׁיפָּה אָמַרְתָּ, מִנֵּין לָךְ
 זֶה? אָמַר לָהֶם, דְּבַר זֶה לְמִדְתֵּי מִסְבִּי. וְעוֹד הָיָה
 אוֹמֵר, שֶׁשְׁלַשׁ [שְׁתַּחֲלֵת] הַשְּׁעוֹת הָרֵאוּשׁוֹנוֹת שֶׁל
 הַלַּיְלָה, כָּל הַדִּינָיִם שֶׁלְמִטָּה מִתְעוֹרְרִים וְהוֹלְכִים
 וּמִשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם.

וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִמֶּשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִתְעוֹרֵר בְּגַן עֵדֶן, וְהַדִּינָיִם שֶׁלְמִטָּה

אין נמצאים. וכל המנהגים שלמעלה בלילה, אין נמצאים אלא בחצות הלילה ממש. מנין לנו? מאברהם, שכתוב (בראשית יד) ויחלק עליהם לילה. במצרים – (שמות יב) ויהי בחצי הלילה. ובמקומות רבים בתורה כף נמצא. ודוד היה יודע.

[וּמָדָה] ומנין היה יודע? אלא כף אמר הזקן, שכלכותו תלויה בזה [הלילה], ועל זה עומד בשעה הזו ואומר שירה, ולכן קרא לקדוש ברוך הוא חצות לילה [ממש] אקום להודות לך וגו', שהרי כל הדינים תלויים מכאן, ודיני המלכות נמצאים מכאן. ובאותה השעה נקשר דוד בזה, וקם ואמר שירה. בא רבי אבא ונשקו. אמר לו, ודאי כף הוא. ברוך הרחמן ששלחני לכאן.

בא ראה, הלילה הוא דין בכל מקום, והרי הקמנו את הדברים, וכף הוא ודאי, והרי הערתי לפני רבי שמעון. אמר אותו הילד בנו של אותו האיש, אם כף, למה כתוב חצות לילה? אמר לו, הרי נאמר שבחצות הלילה מתעוררת מלכות השמים.

אמר, אני שמעתי דבר. אמר לו רבי אבא, אמר בני טוב, שהרי דבר פיך יהיה קול

המאור. אָמַר, אָנִי שְׁמַעְתִּי, שְׁהָרִי הַלֵּילָה הוּא דִין
הַמְּלָכוֹת, וּבְכָל מְקוֹם הוּא דִין. וְזֶה שְׁאָמַר חֲצוֹת,
מִשׁוּם שְׁיוֹנְקַת בְּשָׁנֵי גּוֹנִים [חֲצוֹת] – בְּדִין וְחֹסֵד.
וּדְאִי שְׁהַמְחִצִית הָרֵאשׁוֹנָה הִיא דִין, שְׁהָרִי
בַּמְחִצִית הָאֲחֵרֶת הִיא מְאִירָה פְּנֵיהָ בְּצַד הַחֹסֵד,
וְעַל כֵּן חֲצוֹת לֵילָה כְּתוּב וְדְאִי.

קם רַבִּי אַבָּא וְשֵׁם יְדוּ בְּרֵאשׁוּ וּבִרְךָ אוֹתוֹ.
אָמַר, וְדְאִי חֲשַׁבְתִּי שְׁאִין נִמְצְאָת חֲכָמָה,
רַק בְּאוֹתָם הַצְּדִיקִים שְׁזָכוּ בָּהּ. כְּעַת רְאִיתִי
שְׁאֶפְלוּ יְלָדִים בְּדוֹר שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן זָכוּ
לְחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה. אֲשַׁרְיָךְ רַבִּי שְׁמַעוֹן! אוֹי לְדוֹר
שְׁאֵתָה תִּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ! יֵשְׁבוּ עַד הַבֶּקֶר
וְהִתְעַסְקוּ בַתּוֹרָה.

פתַּח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, וְעַמְדָּה כְּלָם צְדִיקִים וְגוֹ'.
הַדְּבָר הַזֶּה הָרִי בְּאֵרוֹהוּ הַחֲבָרִים, מָה
הַטַּעַם כְּתוּב (ישעיה ס) וְעַמְדָּה כְּלָם צְדִיקִים, וְכִי כָל
יִשְׂרָאֵל הֵם צְדִיקִים? וְהָרִי כִּמָּה רְשָׁעִים יֵשׁ
בְּיִשְׂרָאֵל, כִּמָּה חוֹטְאִים וְכִמָּה רְשָׁעִים שְׁעוֹבְרִים
עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה.

אףֵּא כֵּן שָׁנָה בְּסוּד הַמְּשָׁנִיּוֹת: אֲשַׁרְיָהֶם יִשְׂרָאֵל
שְׁעוֹשִׂים קָרְבָן שֶׁל רְצוֹן לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שְׁמַקְרִיבִים אֶת בְּנֵיהֶם לְשִׁמוֹנָה יָמִים לְקָרְבָן,

וּכְשֶׁנִּמְוָלִים, נִכְנָסִים לְחֶלֶק הַטּוֹב שֶׁל הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוֹב (משלי י) וְצִדִּיק יְסוּד עוֹלָם.
 וְכִיּוֹן שֶׁנִּכְנָסוּ בְּחֶלֶק הַזֶּה שֶׁל הַצִּדִּיק, הֵם נִקְרָאִים
 צִדִּיקִים. וְדַאי כָּלֶם צִדִּיקִים.

וְעַל כֵּן לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, כְּכָתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ
 לִי שַׁעֲרֵי צְדָק אָבֹא בָם, וְכָתוּב זֶה הַשַּׁעַר לֵה'
 צִדִּיקִים יָבֹאוּ בּוֹ, אוֹתָם שֶׁנִּמְוָלוּ וְנִקְרָאִים
 צִדִּיקִים. נִצֵּר מִטְעֵי – נִצֵּר מֵאוֹתָם הַנְּטִיעוֹת שֶׁנִּשְׁטַע
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֵדֶן. הָאֶרֶץ הַזֹּאת הִיא אַחַת
 מֵהֵן, וְעַל כֵּן יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל חֶלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא,
 וְכָתוּב (שם לו) צִדִּיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ. (יסעיה ס) לְעוֹלָם
 יִירָשׁוּ אֶרֶץ, מַה זֶה לְעוֹלָם? כִּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ
 בְּמִשְׁנֵתֵנוּ, וְהָרִי הַדָּבָר הַזֶּה נִתְבָּאָר בֵּין הַחֲבָרִים.
 [וְלִמְדָנוּ, מַה רָאָה הַכָּתוּב שֶׁלֹּא נִקְרָא אֲבָרָהָם עַד
 עֵתָהּ?] [נ"א בֹּא רָאָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא קָרָא
 לְאֲבָרָהָם אֲבָרָהָם עַד עֵתָהּ, מַה הַטְעַם? אֲלֵא כִּי
 בְּאֲרָנוּ, שֶׁעַד עֵתָהּ לֹא נִמְוָל, וְכִשְׁנִמְוָל, הִתְחַבְּרָה
 בּוֹ הַה"א הַזֶּה וְשָׂרְתָהּ בּוֹ]. אֲלֵא כִּי בְּאֲרָנוּ, שֶׁעַד
 עַכְשָׁיו לֹא נִמְוָל, וְכִשְׁנִמְוָל, הִתְחַבְּרָה לַה"א הַזֶּה
 וְהִשְׁכִּינָה שָׂרְתָהּ בּוֹ, וְאִזּוֹ נִקְרָא אֲבָרָהָם.

וְהֵינּוּ מַה שְׁכָתוֹב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
 וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם. וְשָׁנָה בָּהּ בְּרָאָם, וְשָׁנָה

בְּאַבְרָהָם. מָה אֹמְרִים? אֵלָא זֶה חֲסֵד וְזוֹ
הַשְּׂכִינָה, וְהַכֹּל יוֹרֵד יַחַד, וְהַדָּבָר לֹא קָשָׁה, וְזֶה
וְזֶה הִיא.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב לְרַבִּי אַבָּא, הֵה' הַזֶּה שֶׁל הַבְּרָאָה
הִיא קִטְנָה, וְהֵ' שֶׁל הַלֵּה' (דְּבָרִים ל"ב) –
גְּדוּלָה. מָה בֵּין זֶה לְזֶה? אָמַר לוֹ, זֶה שְׂמִטָּה, וְזֶה
יּוֹבֵל, וְיֵישׁ שְׂשׁוּנִים שֶׁהַכֹּל אֶחָד. שְׂפָאֵשׁר מְאִירָה
מִהַצְּדִיק, אָז עוֹמֶדֶת בְּשִׁלְמוֹת וְהִיא גְּדוּלָה,
שְׁהָרִי מוֹאֲרֵת כְּרֵאוּי. וּפְעָמִים שְׁלֹא עוֹמֶדֶת
בְּשִׁלְמוֹת וַיּוֹנֶקֶת מִצַּד הָאַחֵר, אָז הִיא קִטְנָה].
וּמִשׁוּם כֶּף לְפְעָמִים שֶׁהַלְּבָנָה עוֹמֶדֶת בְּשִׁלְמוֹתָהּ,
וְלְפְעָמִים בְּחֶסְרוֹנָהּ, וּבְפָנֶיהָ נִמְצָא וְנוֹדָע, וְהַכֹּל
יָפָה, וְזֶה הוּא בְּרוּר הַדָּבָר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בָּהֶם מִכָּל שְׂאָר
הָעַמִּים וְנִתְּן לָהֶם אוֹת הַבְּרִית הַזֶּה, שְׂכָל מִי
שֵׁישׁ בּוֹ אוֹת הַבְּרִית הַזֶּה, אֵין יוֹרֵד לְגִיחֵנָם אִם
הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ כְּרֵאוּי, שְׂאֵין מְכַנֵּס אוֹתוֹ
לְרִשׁוֹת אַחֲרֵת וְלֹא מְשַׁקֵּר בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ. שְׂכָל מִי
שְׂמִשְׁקֵר בְּזֶה, כְּמִי שְׂמִשְׁקֵר בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא, שְׂכָתוֹב (הוֹשַׁע ה) בֵּה' בְּגָדוֹ כִּי בָנִים
זָרִים יִלְדוּ.

עוד אמר רבי אבא, בזמן שהאדם מעלה את בנו להכניסו לברית הזו, קורא הקדוש ברוך הוא לפמליא שלו ואומר, ראו איזו ברירה עשיתי בעולם! באותה השעה מזדמן [לו] אליהו, וטס את העולם בארבע טיסות ומזדמן לשם, ועל זה שנינו שצריך אדם לתקן כסא אחר לכבודו, ויאמר: זה הכסא של אליהו. ואם לא, אינו שורה שם. והוא עולה ומעיד לפני הקדוש ברוך הוא. **בא** ראה, בראשונה כתוב (מלכים-א יט) מה לך פה אליהו וגו', וכתוב קנא קנאתי לה' אלהי צבאות כי עזבו בריתך בני ישראל וגו'. אמר לו, חייך, שבכל מקום שהרשם הקדוש הזה ירשמו אותו בני בבשרם, אתה תזדמן לשם. והפה שהעיד שישראל עזבו, הוא יעיד שישראל מקימים את הברית הזו. והרי שנינו, על מה נענש אליהו לפני הקדוש ברוך הוא? על שאמר לשון הרע על בניו.

בינתים בא אור היום, והיו אומרים דברי תורה. קמו ללכת, אמר לו אותו האיש, במה שעסקתם בלילה הזה השלימו. אמרו, מה הוא? אמר לו, שתראו למחר את פניו של בעל הברית, שהרי אשתי בקשה את

הַבְּקָשָׁה הַזֹּאת מִכֶּם, וּמִלַּת הַבְּרִית שֶׁל בְּנֵי
שְׁנוּלָד לִי – לְמַחֵר תִּהְיֶה הַהֲלוּלָא שְׁלוֹ. אָמַר
רַבִּי אַבָּא, זֶה הִיא בְּקָשָׁה שֶׁל מְצוּהָ, וְנֹשֵׁב
לְרֹאוֹת אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה.

חֲכָמוֹ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּאוֹתוֹ הַלִּילָה כְּנִס אוֹתוֹ
הָאִישׁ אֶת כָּל אוֹהֲבָיו, וְכָל אוֹתוֹ הַלִּילָה
הַתְּעַסְקוּ בַתּוֹרָה, וְלֹא הִיָּה מִי שִׁישֵׁן. אָמַר לָהֶם
אוֹתוֹ הָאִישׁ, בְּבְקָשָׁה מִכֶּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמֵר
דְּבַר חֲדָשׁ בַּתּוֹרָה.

פְּתַח אֶחָד [רַבִּי אַבָּא] וְאָמַר, (שׁוֹפְטִים ה) בְּפָרְעַ
פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַתְּנַדֵּב עִם בְּרֹכּוֹ ה'.
מָה רָאוּ דְבוּרָה וּבָרַק שֶׁפְּתַחוּ בְּפָסוּק הַזֶּה? אֵלָּא
כִּן שְׁנִינוּ, אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֵלָּא עַל הַבְּרִית
הַזֹּאת, שְׂכָתוֹב (יִרְמִיָּה לֵג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה
וְגו'. שֶׁהָרִי שְׂמַיִם וְאָרֶץ עַל זֶה קִיָּמִים. מְשׁוּם כִּן,
כָּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל מְקִיָּמִים אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, חֲקוֹת
שְׂמַיִם וְאָרֶץ עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. וְכָל זְמַן שֶׁחָס
וְשָׁלוֹם מִבְּטָלִים אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, אֵין שְׂמַיִם וְאָרֶץ
מִתְקַיֵּמִים, וְאֵין נִמְצְאוֹת בְּרָכוֹת בְּעוֹלָם.

בֵּא רָאָה, לֹא שָׁלְטוּ שְׂאָר הָעַמִּים עַל יִשְׂרָאֵל
אֵלָּא כְּשֶׁבָטְלוּ מֵהֶם אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת. וְמָה

בטלו מהם? שלא נפרעו ולא נתגלו. ועל זה כתוב (שמואל-א יב) ויעזבו בני ישראל את ה' וגו' וימכרו אתם ביד סיסרא. ויעזבו את ה' ממש. עד שבאה דבורה ונדבה את כל ישראל לדבר הזה, אז נכנעו שונאיהם תחתיהם.

והינו מה ששנינו, שאמר הקדוש ברוך הוא ליהושע, וכי ישראל הם אטומים ולא נפרעו ולא התגלו ולא מקימים את בריתי, ואתה רוצה להכניסם לארץ ולהכניע את שונאיהם? (יהושע ה) שוב מל את בני ישראל שנית. ועד שנפרעו ונתגלתה הברית הזו, לא נכנסו לארץ ולא נכנעו שונאיהם. אף כאן, כיון שהתנדבו ישראל באות הזו, נכנעו שונאיהם תחתיהם וחזרו הברכות לעולם. זהו שכתוב בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'.

קם אחר, פתח ואמר, (שמות ד) ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו. את מי? את משה. אמר לו הקדוש ברוך הוא, וכי אתה הולך להוציא את ישראל ממצרים ולהכניע מלך גדול ושליט, ואתה שכחת ממך את הברית, שבנך לא נמול? מיד - ויבקש המיתו.

לְמִדְנוּ, יָרַד גְּבִרְיָאֵל בְּשִׁלְהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ לְשׁוֹרֵף
 אוֹתוֹ, וְנִרְמַז לְנִחָשׁ אֶחָד שׁוֹרֵף לְשִׂאֵף
 אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ. לָמָּה נִחָשׁ? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, אֵתָּה הוֹלֵךְ לְהַרְגֵּן אֶת הַנִּחָשׁ הַגָּדוֹל וְהַחֲזָק,
 וּבִנְיָן לֹא נִמּוּל?! מִיָּד נִרְמַז לְנִחָשׁ אֶחָד לְהַרְגֵּן
 אוֹתוֹ, עַד שֶׁרָאֵתָה צְפוּרָה וּמָלָה אֶת בְּנָהּ וְנִצּוּל.
 זֶהוּ שְׁכָתוּב וַתִּקַּח צְפוּרָה צֹר. מַה זֶה צֹר? אֵלָּא
 רְפוּאָה. וּמָה הָרְפוּאָה? שְׁכָתוּב וַתִּכְרַת אֶת עַרְלַת
 בְּנָהּ. שְׁנַצְנִצָּה בָּהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

קָם אַחֵר וְאָמַר, (בראשית מה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחִיו
 גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמֶר וְגו'. וְכִי לָמָּה קָרָא
 לָהֶם, וְהָרִי הֵם הָיוּ קְרוּבִים אֵלָיו? אֵלָּא בְּשַׁעַה
 שֶׁאָמַר לָהֶם אֲנִי יוֹסֵף אַחֵיכֶם, תָּמָהוּ שֶׁרָאוּ אוֹתוֹ
 בְּמַלְכוּת עֲלִיוֹנָה. אָמַר יוֹסֵף, הַמַּלְכוּת הַזֹּאת, מִשׁוּם
 זֶה הִרְוַחְתִּי אוֹתָהּ. גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ, שֶׁהָרָאָה
 לָהֶם אֶת בְּרִית הַמִּלָּה. אָמַר, זוֹ גְרָמָה לִי אֶת
 הַמַּלְכוּת הַזֹּאת, מִשׁוּם שֶׁשְׁמַרְתִּי אוֹתָהּ.

מִכָּאֵן לְמִדְנוּ, שְׁמִי שְׁשׁוּמֵר אֶת אוֹת הַבְּרִית הַזֹּאת,
 הַמַּלְכוּת שְׁמוּרָה לוֹ. מִנֵּיִן לָנוּ? מִבְּעוֹז,
 שְׁכָתוּב (רות א) חַי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר. שִׁיצְרוּ הָיָה
 מִתְגַּרְהַ בּוֹ, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁבוּעָה וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית
 הַזֹּאת, מִשׁוּם כִּף זָכָה שִׁיצְאוּ מִמֶּנּוּ מַלְכִים שְׁלִיטִים

עַל כָּל שְׂאֵר הַמְּלָכִים, וְהַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא
בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פְּתַח אַחַר וְאָמַר, כְּתוּב (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶנּה עָלַי
מַחֲנֶנָה וְגו'. כֶּךָ שְׁנִינוּ, בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ,
מַה זֶה בְּזֹאת? זוֹ אוֹת הַבְּרִית הַמְּזַמֶּנֶת תָּמִיד
אֶצֶל אָדָם, וְנִרְמְזָה לְמַעֲלָה. וּמִשׁוּם כֶּךָ נֶאֱמַר
בְּזֹאת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב זֹאת אוֹת הַבְּרִית, זֹאת
בְּרִיתִי, וְהַכֹּל בְּדַרְגָּה אַחַת. וְשְׁנִינוּ, זֶה וְזֹאת הֵם
בְּדַרְגָּה אַחַת וְלֹא נִפְרָדִים. וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּךָ,
הֲרִי שְׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם כֶּךָ, לְמַה דָּוִד בִּלְבָדוֹ וְלֹא
אַחַר? אֲלֹא מִשׁוּם שֶׁהִיא אַחֲזָה בּוֹ וְנִרְמְזָה בּוֹ,
וְהִיא כְּתוּר הַמְּלָכוֹת.

בֵּא רֵא, מִשׁוּם שֶׁאֵת הַזֹּאת הִזּוּ לֹא שָׁמַר
אוֹתָהּ דָּוִד הַמֶּלֶךְ כְּרֵאוּי, הַמְּלָכוֹת
הָעֲבָרָה מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן. וְכֶךָ לְמַדְנּוּ,
הַזֹּאת הִזּוּ נִרְמְזָה בַּמְּלָכוֹת שֶׁלְמַעֲלָה, וְנִרְמְזָה
בִּירוּשָׁלַיִם, הַקְּרִיָּה הַקְּדוּשָׁה. בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה
שֶׁדָּוִד עָבַר עָלֶיהָ, יֵצֵא קוֹל וְאָמַר: דָּוִד, בְּמַה
שֶׁנִּקְשַׁרְתָּ תוֹתֵר. אוֹתָךְ טוֹרְדִים מִירוּשָׁלַיִם,
וְהַמְּלָכוֹת תּוֹסֵר מִמֶּךָ. מִנֵּיץ לָנוּ? שֶׁכְּתוּב
(שמואל-ב יב) הַנְּנִי מְקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתְךָ.
מִבֵּיתְךָ בְּמַדִּיק. וְכֶךָ הִיא. בְּמַה שֶׁעָבַר עָלָיו

נַעֲנֶשׁ. וּמָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ כָּךְ - שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם
עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

פֶּתַח אַחַר וְאָמַר, (תהלים צד) לוֹלִי ה' עֲזָרְתָה לִי
כַּמְעַט שְׁכָנָה דוּמָה נִפְשִׁי. לְמַדְנֹו, בַּמָּה
זוֹכִים יִשְׂרָאֵל שְׁאִינָם יוֹרְדִים לַגִּיהֶנֶם כְּמוֹ שְׁאָר
הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְאִין נְמַסְרִים בְּיַדִּי
דוּמָה? [אֶלָּא] בָּאוֹת הַזֶּו.

שְׁכַרְךָ לְמַדְנֹו, בְּשַׁעָה שְׁאָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה, כַּמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל (מְלֻאכֵי חֲבָלָה)
מְחַבְּלִים נִפְקָדִים עָלָיו. מְרִימִים עֵינָיִם וְרוֹאִים אֶת
הָאוֹת הַזֶּו, שֶׁהִיא בְּרִית הַקִּדְשׁ, וְנִפְרָדִים מִמֶּנּוּ,
וְאִינוֹ נִתֵּן בְּיַדִּי דוּמָה לְרִדָּת לַגִּיהֶנֶם. שְׁכָל מִי
שֶׁנִּמְסָר בְּיָדוֹ, וְדָאֵי יוֹרֵד לַגִּיהֶנֶם. וּמֵהָאוֹת הַזֶּו
פּוֹחֲדִים עָלְיוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים, וְהַדִּינִים הָרַעִים אֵין
שׁוֹלְטִים בּוֹ בְּאָדָם אִם הוּא זוֹכֵה לְשָׁמַר אֶת
הַבְּרִית הַזֶּו, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נֶאֱחָז בְּשִׁמּוֹ שֶׁל הַקִּדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

כִּיּוֹן שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ לֹא שָׁמַר אֶת אוֹת הַבְּרִית הַזֶּו
כְּרָאוּי, הָעֲבָרָה מִמֶּנּוּ הַמְּלָכוֹת, וְנִטְרַד
מִירוֹשָׁלַיִם. מִיָּד פָּחַד, כִּי סָבַר שְׁיִוְרִידוֹ אוֹתוֹ מִיָּד,
וְיִמְסְרוּ אוֹתוֹ בְּיַד דוּמָה וְיִמּוֹת בְּעוֹלָם הֵהוּא, עַד
שֶׁהִתְבַּשֵּׁר עָלָיו, שְׁכַתּוֹב (שְׁמוּאֵל-ב ב) גַּם ה' הֵעֲבִיר

חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה פָּתַח וְאָמַר,
לוֹלֵי ה' עֲזַרְתָּה לִי כִמְעַט שְׁכַנָּה דוֹמָה נִפְשִׁי.

פָּתַח אַחַר וְאָמַר, מַה זֶה [שְׁכַתּוֹב] שֶׁאָמַר דָּוִד
(שם טו) וְהִרְאֵנִי אֶתוֹ וְאֵת נֹוֹהוּ? [מֵהוּ

וְהִרְאֵנִי אֶתוֹ וְאַחַר כֵּן וְאֵת נֹוֹהוּ?] מִי יִכּוֹל לְרַאוֹת
אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֲלֵא כֵּן שְׁנִינוּ, בַּשְּׁעָה
הַהִיא שֶׁגָּזַר עָלָיו אוֹתוֹ הָעֲנֵשׁ, וְדוֹד יָדַע שֶׁעַל
שֶׁלֹא שָׁמַר הָאוֹת הַזֶּה כְּרֵאוּי נַעֲנֵשׁ בְּזֶה, שֶׁהַכֹּל
יַחַד אַחֲזוּז, וְהַכֹּל נִרְמָז בְּאוֹת הַזֶּה, וְלֹא נִקְרָא צְדִיק
מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אוֹתוֹ כְּרֵאוּי – הִיָּה מִבְּקֵשׁ
בְּקִשְׁתּוֹ וְאוֹמֵר, וְהִרְאֵנִי אֶתוֹ וְאֵת נֹוֹהוּ.

מַה זֶה אֶתוֹ? [הָאוֹת שְׁלוֹ, אוֹת הַבְּרִית, שֶׁהָרִי
אוֹתוֹ שֶׁל הַקְּב"ה הָאוֹת שְׁלוֹ] זֶה אוֹת הַבְּרִית
[שְׁלוֹ] הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהָרִי אֲנִי פּוֹחַד שֶׁאֲבַדָּה מִמֶּנִּי.
מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁשְׁנֵי אֵלּוּ – הַמַּלְכוּת
וִירוּשָׁלַיִם – אַחֲזוּזוֹת בְּזֶה. וּמִשּׁוֹם כֵּן תְּלָה
בְּבִקְשָׁתּוֹ אֶתוֹ וְאֵת נֹוֹהוּ, שֶׁתַּחֲזוֹר הַמַּלְכוּת שֶׁל
הָאוֹת הַזֶּה לְמִקּוֹמָהּ, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

סדר הלימוד ליום ג חשון [יום 33 בשנה]

פָּתַח אַחַר וְאָמַר, (איוב יט) וּמִבְּשָׂרֵי אֶחְזֶה
אֵלֶיהָ. מַה זֶה וּמִבְּשָׂרֵי? הִיָּה צָרִיךְ

להיות ומעצמי! אלא מבשרי מממש, ומה היא? שכתוב (ירמיה יא) ובשר קדש יעברו מעליך, וכתוב (בראשית יז) והיתה בריתי בבשרכם. ששנינו, בכל זמן שנרשם אדם ברשם הקדוש של האות הזו, ממנה רואה את הקדוש ברוך הוא, ממנו מממש, והנשמה הקדושה נאחזת בו.

ואם לא זוכה, שאינו שומר את האות הזו, מה כתוב? (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו, שהרי הרשם של הקדוש ברוך הוא לא נשמר. ואם זוכה ושומר אותו, אין השכינה נפרדת ממנו. מתי מתקים בו? כאשר הוא נשא, והאות הזו נכנסת למקומה [ששנינו, מה הטעם וא"ו ה"א הולכות יחד? אלא אחת זכר ואחת נקבה]. משתתפים יחד, ונקרא שם אחד, אז שורה עליהם החסד העליון. באיזה מקום שורה? בצד הזכר. ומי החסד? חס"ד א"ל שבא ויוצא מהחכמה העליונה ומתעטר בזכר. ומשום כך נתבשמת הנקבה. [נ"א ששנינו, הסוד של וי"ו ה"א הולכים יחד כמו שזכר ונקבה משתתפים יחד והם אחד, אז שורה עליהם החסד העליון, ומתעטר בזכר ונתבשמת הנקבה].

עוֹד שְׁנִינוּ, אֱלוֹהַּ כֶּן הוּא. א"ל, אור החכמה.
 ו' זָכַר, ה' נִקְבָּה. כְּשִׁמְשֵׁת תַּפִּים יַחַד נִקְרָא
 אֱלוֹהַּ. וְהַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה מִהַמְּקוֹם הַזֶּה נֶאֱחָזֶת,
 וְהַכֹּל תְּלוּי בְּאוֹת הַזֶּה, וְעַל כֵּן כָּתוּב וּמִבְּשָׂרִי
 אֶחָזֶה אֱלוֹהַּ. זוֹ הִיא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, מִבְּשָׂרִי
 מִמָּשׁ, מִהָאוֹת הַזֶּה מִמָּשׁ. וְעַל כֵּן אֲשַׁרִּיהֶם
 יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים שְׁאֲחוּזִים בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 אֲשַׁרִּיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם
 כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' וְגו', וּמִשׁוּם
 כֶּן חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וּמָה בְּכֹל כֶּן אַתֶּם חֲכָמִים,
 וְאַתֶּם יוֹשְׁבִים כָּאֵן? אָמְרוּ לוֹ, אִם
 הַצְּפָרִים יַעֲקְרוּ מִמְּקוֹמָם, לֹא יוֹדְעִים לְאֵן טָסוֹת.
 זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי כז) כְּצִפּוֹר נוֹדְדֶת מִן קִנְיָה כֵּן אִישׁ
 נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

וְהַמְּקוֹם הַזֶּה זָכָה אוֹתָנוּ לַתּוֹרָה, וְהַדְּרֵךְ הַזֶּה
 שְׁלָנוּ. בְּכֹל לַיְלָה, חֲצִי אָנוּ יֹשְׁנִים,
 וְחֲצִי אָנוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. וּכְשֶׁאָנוּ עוֹמְדִים
 בַּבֶּקֶר, רִיחוֹת הַשְּׂדֵה וְנִהְרוֹת מִים מְאִירִים לָנוּ אֶת
 הַתּוֹרָה, וְהִיא מְתִישְׁכֶת בְּלִבָּנוּ. וְאַתְּ הַמְּקוֹם הַזֶּה
 הָרִי דָנוּ אוֹתוֹ לְמַעַלָּה פַּעַם אַחַת, וְכִמָּה שָׂרִי
 מְגַנְיִם הַסְּתַלְקוּ בְּאוֹתוֹ הַדִּין עַל עֲנַשׁ הַתּוֹרָה, וְאִז

ההשתדלות שֶׁלָנוּ יוֹמָם וְלַיְלָה הִיא בַּתּוֹרָה,
וְהַמָּקוֹם הַזֶּה מְסִיעַ לָנוּ, וּמִי שֶׁנִּפְרָד מִכָּאן, כְּמִי
שֶׁנִּפְרָד מִחַיֵּי הָעוֹלָם.

הַרִיב יָדוּ רַבִּי אַבָּא וּבְרַךְ אוֹתָם. יֵשְׁבוּ עַד
שֶׁהָאִיר הַיּוֹם. אַחַר שֶׁהָאִיר הַיּוֹם, אָמְרוּ
לְאוֹתָם הַתִּינוּקוֹת שֶׁלְפָנֵיהֶם: צְאוּ וּרְאוּ אִם הָאִיר
הַיּוֹם, וְכָל אֶחָד יֹאמֶר דְּבַר חֲדָשׁ בַּתּוֹרָה לְאִישׁ
הַגָּדוֹל הַזֶּה. יֵצְאוּ וּרְאוּ שֶׁהָאִיר הַיּוֹם. אָמַר אֶחָד
מֵהֶם, מְזַמֵּנֵת בַּיּוֹם הַזֶּה אֵשׁ מְלַמְעָלָה. אָמַר אַחֵר,
וּבְבֵית הַזֶּה. אָמַר אַחֵר, זֶקֶן אֶחָד כָּאֵן שֶׁעֲתִיד
בַּיּוֹם הַזֶּה לְהַשְׁרִיף בָּאֵשׁ הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
הַרְחֵמֵן יִצִּילֵנוּ.

תַּמָּה וְלֹא יָכַל לְדַבֵּר. אָמַר, עֲשֵׂן הַמַּלְכוּת נִתְפָּס
בְּאַרְצָן. וְכֵן הָיָה, שֶׁהַיּוֹם הַהוּא רָאוּ
הַחֲבָרִים אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה וְהִקְפּוּ בָאֵשׁ, וּרַבִּי אַבָּא
לָהֵטוּ פָּנָיו כְּאֵשׁ מִשְׁמַחַת הַתּוֹרָה.

שְׁנֵינּוּ, כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא יֵצְאוּ כָלֵם מִן
הַבֵּית, וְהַבֵּית נִקְשֶׁר בְּעֶשֶׂן, וְהָיוּ
מְחַדְּשִׁים דְּבָרִים בְּתוֹכָם כְּאִלּוּ קִבְלוּ הַיּוֹם
הַהוּא תּוֹרָה מֵהַר סִינִי. אַחֵר שֶׁהִסְתַּלְקוּ, לֹא הָיוּ
יודְעִים אִם הוּא יוֹם וְאִם לַיְלָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
בְּעוֹדְנוּ עוֹמְדִים, יֹאמֶר כָּל אֶחָד מֵעַמָּנוּ דְּבַר

חָדָשׁ שֶׁל חֲכָמָה לְקָשֶׁר חֶסֶד לְבַעַל הַבַּיִת, בַּעַל
הַהִלּוּלָא.

פְּתַח אֶחָד וְאָמַר, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵּב
יִשְׁכֵּן חֲצַרְיָךְ וְגו'. בַּתְּחִלָּה חֲצַרְיָךְ, לְאַחַר
מִכֵּן בֵּיתְךָ, וְלְאַחַר מִכֵּן הַיְכָלְךָ. זֶה פְּנִימֵי מִזְּהָ,
זֶה [נ"א לְתוֹךְ] לְמַעַלָּה מִזְּהָ. יִשְׁכֵּן חֲצַרְיָךְ
בַּתְּחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר
בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ.

נִשְׁבָּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ לְאַחַר מִכֵּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(משלי כד) בְּחֲכָמָה יִבְנֶה בַיִת. לֹא כְּתוֹב
הַחֲכָמָה יִבְנֶה בַיִת. שְׂאֵם הָיָה כְּתוֹב כֶּף, מִשְׁמַע
שְׁחֲכָמָה נִקְרְאת בַיִת. אֲלֵא כְּתוֹב בְּחֲכָמָה יִבְנֶה
בַיִת, הֵינּוּ מֵה שְׁכָתוֹב (בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו'.

קְדוֹשׁ הַיְכָלְךָ לְאַחַר זֶה הוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. שְׁכָף
שְׁנִינּוּ, מֵה זֶה הַיְכָל? כְּלוֹמַר ה"י כ"ל,
זֶה וְזֶה, וְהַכֹּל נִשְׁלָם יַחַד. מֵה מוֹכִיחַ רֹאשׁ
הַכְּתוֹב שְׁכָתוֹב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵּב יִשְׁכֵּן
חֲצַרְיָךְ? זֶה מִי שְׁמַקְרִיב אֶת בְּנוֹ קָרְבָן לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְצוֹנּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּקָרְבָן הַהוּא, וּמִתְרַצֶּה בּוֹ וּמְקַרֵּב אוֹתוֹ, וְשֵׁם אֶת
מְדוּרוֹ בְּשְׁנֵי חֲדָרִים, וְאוֹחֵז אֶת זֶה וְאֶת זֶה,

שְׁאוֹתֶם הַשָּׁנִים נִקְשְׂרוּ יַחַד, שְׁכַתוֹב יִשְׁכֵן
חֲצִרְיָה, וְדַאי שְׁנֵי חֲצִרְיָה.

מִשׁוֹם כִּךְ הַחֲסִידִים הִרְאוּ שׁוֹנִים, זְקַנְיָנוּ שֶׁל כָּאן,
כְּשֶׁמְקַרְיָבִים אֶת בְּנֵיהֶם לְקַרְבֵּן הַזֶּה,
פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁכֵן
חֲצִרְיָה. אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים עָלֵיהֶם אוֹמְרִים:
נִשְׁבָּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ קְדוֹשׁ הַיְכָלְךָ. אַחַר כֵּךְ מְבַרֵךְ
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בְּבְרִיתוֹ
שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְאוֹתָם שְׁעוֹמְדִים עָלֵיהֶם
אוֹמְרִים: כָּשֶׁם שֶׁהַכְּנִסְתָּנוּ לְבְרִית וְכוּ'. וְשׁוֹנֵינוּ,
בְּתַחֲלָה יִבְקֵשׁ אָדָם רַחֲמִים עָלָיו, וְאַחַר כֵּךְ עַל
הָאַחַר, שְׁכַתוֹב (ויקרא טז) וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ – בְּתַחֲלָה,
וְאַחַר כֵּךְ – וּבַעֲד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל. וְאָנוּ לְקַחְנוּ
אֶת הַדֶּרֶךְ הַזֶּה, וְכֵךְ יִפָּה וְרָאוּ לְפָנֵינוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי כֵּךְ הוּא וְנֶאֱדָה הַדְּבָר. וּמִי
שֶׁלֹּא אוֹמֵר כֵּךְ, הוּא מוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ
מֵעֲשֶׂרָה חֲפוֹת שְׁעֵתִיד לַעֲשׂוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְצַדִּיקִים בְּעוֹלָם הַבָּא. וְכֹלָם נִקְשְׂרִים בְּזֶה.
וּמִשׁוֹם כֵּךְ עֲשֶׂרָה דְבָרִים שֶׁל הָאֱמוּנָה יֵשׁ בְּפִסּוּק
הַזֶּה אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב וְגו', וּמְכַל דְּבָר וְדָבָר
נַעֲשִׂית חֲפָה אַחַת מְמַנָּה. אֲשֶׁרִי חֲלַקְכֶם בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁהֲרִי הַתּוֹרָה נִקְשְׂרֵת

בְּלִבְכֶם כְּאֵלֹה עֲמַדְתֶּם בְּגוֹפְכֶם בְּהַר סִינַי בְּשַׁעֲהָ
שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

פְּתַח אַחַר וְאָמַר, (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי
וְזִבְחָתָ עָלָיו אֶת עֲלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֵמֶיךָ וְגו'.

שְׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁמְקַרֵּיב אֶת בְּנוֹ לְקָרְבָן הַזֶּה, כְּאֵלֹה
הַקָּרִיב אֶת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְכֵאלֹה בָּנָה מִזְבֵּחַ שָׁלֵם לְפָנָיו. מִשּׁוֹם
כִּי צָרִיךְ לְסַדֵּר מִזְבֵּחַ עִם כָּלִי אֶחָד מֵלֵא עֶפְרַיִם
לְמוֹל עָלָיו אֶת הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, וְנִחַשְׁבַּ לְפָנָיו
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאֵלֹה זִבְחַ עָלָיו עוֹלוֹת
וְקָרְבָּנוֹת, צֵאן וּבְקֹר.

וְנוֹחַ לוֹ יוֹתֵר מִכָּלֶם, שְׁכַתּוֹב וְזִבְחָתָ עָלָיו אֶת
עֲלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֵמֶיךָ וְגו'. בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי. מֵהוּ אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי? [אֵת] זו
הַמִּילָה, שְׁכַתּוֹב בָּהּ (תהלים כה) סוּד ה' לִירְאִיו
וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֶם. מִזְבֵּחַ הָאֲדָמָה הַזֶּה וְדַאי כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ, מֵהוּ כְּתוֹב אֶחָדֵינוּ? וְאִם מִזְבֵּחַ אֲדָמָה
תַעֲשֶׂה לִּי. רָמַז לְגַר כְּאֲשֶׁר מִתְגַּיֵר, שֶׁהֵם מֵעַם
קִשָּׁה עַרְף וּקִשָּׁה לֵב. זֶה נִקְרָא מִזְבֵּחַ אֲבָנִים.

לא תִּבְנֶה אֶתְהֵן גְּזִית, מֵהוּ זֶה? שְׁצָרִיךְ לְהַכְנִיסוּ
לְעִבּוֹדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, [כְּדִין] וְלֹא יִמּוֹל

אותו, עד שִׁישְׁכַּח עֲבוּדָה הָאֲחֵרֶת שְׁעָבַד עַד עֵתָהּ, וַיִּסֵּר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ קְשֵׁי הַלֵּב. וְאִם נִמּוּל וְלֹא הוֹסֵר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ קְשֵׁי הַלֵּב לְהִכָּנֵס לְעִבּוּדֵת הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֲרִי הוּא כְּפֶסֶל הָאֶבֶן הַזֶּה שְׂגוּזָרִים אוֹתוֹ מִהֲצַד הַזֶּה וּמִן הַצֵּד הַזֶּה, וְנִשְׁאָר אֶבֶן כְּבִרְאֵשׁוֹנָהּ. מִשּׁוּם כֵּן לֹא תִבְנֶה אֶתְהֵן גְּזִית. שָׂאֵם הוּא נִשְׁאָר בְּקִשְׁיוֹתוֹ – כִּי חֲרַבְךָ הַנִּפְתָּ עָלֶיךָ וַתַּחֲלִלְהָ. כְּלוּמַר, אוֹתָהּ הִמִּילָה שְׁנִמּוּל אֵינָה מוֹעִילָה לוֹ.

מִשּׁוּם כֵּן, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִי שֶׁמִּקְרִיב אֶת הַקְּרָבָן הַזֶּה בְּשִׂמְחָה וּבְרִצּוֹן לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְצָרִיךְ לְשִׂמַּח בַּחֲלֹק הַזֶּה כָּל הַיּוֹם [הַהוּא], שְׂכָתוּב (שם ה) וַיִּשְׂמְחוּ כָּל חוֹסֵי בְךָ לְעוֹלָם יִרְנְנוּ וְתִסַּף עָלֵינוּ וַיַּעֲלֵצוּ בְךָ אֱהִי שְׂמֹךְ. **פְּתַח אַחַר וְאָמַר**, (בראשית יז) וַיְהִי אֲבָרָם בֵּין תִּשְׁעִים שָׁנָה וַתִּשְׁעַ שָׁנִים וַיֵּרָא ה' וַגּו', אֲנִי אֵל שְׂדֵי הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וַגּו'. בְּפֶסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְעֵינַי בּוֹ, וְקָשָׁה בְּכִמָּה דְרָכִים. וְכִי עַד עֵתָהּ לֹא הִתְגַּלְּהַ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם אֱלֹא [עַד] כְּעֵת, כְּשֶׁהִגִּיעַ לַיָּמִים הָאֵלֶּה, וַיֵּרָא ה' אֵלָיו וְלֹא קִדְּם? וְהֲרִי כְּתוּב וַיֹּאמֶר ה' אֵל אֲבָרָם. וְה' אָמַר אֵל אֲבָרָם. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדוּעַ תִּדְעַ וַגּו', וְכַעֲת

מוֹנֶה אֶת חֲשֹׁבוֹן הַיָּמִים, וְכִשְׁמוֹנֶה אוֹתָם, כְּתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם, נִשְׁמַע שְׁעַד עֵתָה לֹא הִתְגַּלְּהָ עֲלָיו! וְעוֹד, שְׁכָתוּב בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעַ שָׁנִים. בַּתְּחִלָּה שָׁנָה, וְאַחַר כֵּן שָׁנִים!

אָלָא כֵּן שָׁנִינוּ, כָּל אוֹתָם הַיָּמִים לֹא כְּתוּב וַיֵּרָא. מָה הַטַּעַם? אָלָא כָּל מָה שֶׁהִיָּה אָטוּם וְסָתוּם, [כֵּן] לֹא הִתְגַּלְּהָ עֲלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרָאוּי. כָּעֵת הִתְגַּלְּהָ אֵלָיו, שְׁכָתוּב וַיֵּרָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת בּוֹ הָאוֹת הַזֹּו, הַכֶּתֶר הַקְּדוֹשׁ.

וְעוֹד, כְּשֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ זֶרַע קְדוֹשׁ, וְקְדוֹשׁ לֹא יִהְיֶה כְּשֶׁעֲדִין הוּא בְּבֶשֶׁר אָטוּם, אָלָא אָמַר, כָּעֵת שֶׁהוּא בֶּן תִּשְׁעִים וְתִשְׁעַ שָׁנִים וְלִזְמַן קָרוֹב הוּא שִׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע קְדוֹשׁ, שִׁיְהִיָּה הוּא קְדוֹשׁ בְּהִתְחַלָּה, וְאַחַר כֵּן יֵצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע קְדוֹשׁ. מִשּׁוּם כֵּן מָנָה אֶת יָמָיו בְּזֶה, וְלֹא בְּכָל הַזְּמַנִּים הַלְלוּ שֶׁבְּהִתְחַלָּה. עוֹד, תִּשְׁעִים שָׁנָה – שְׁכָל יָמָיו הָרָאוּשׁוֹנִים לֹא הָיוּ שָׁנִים, אָלָא כְּשָׁנָה אַחַת, שֶׁלֹּא הָיוּ יָמָיו יָמִים. עַכְשָׁו שֶׁהִגִּיעַ לָזֶה, הֵם שָׁנִים וְלֹא שָׁנָה.

וַיֵּאמֶר אֵלָיו אָנִי אֶל שְׁדֵי. מָה מִשְׁמִיעַ שְׁעַד עַכְשָׁו לֹא אָמַר אָנִי אֶל שְׁדֵי? אָלָא

כָּךְ שְׁנִינוּ, עֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּתָרִים
תַּחְתּוֹנִים שְׂאִינָם קְדוּשִׁים לְמַטָּה, וְכָל אוֹתָם
שְׁלֵא נְמוּלִים, נְטַמְּאִים בָּהֶם.

וּרְשׁוּמִים בָּהֶם. וּמָה הָרְשׁוּם שֵׁישׁ בָּהֶם?
שְׁנֵרָאָה בָּהֶם שִׁי"ן דְּל"ת וְלֹא יוֹתֵר,
וּמִשׁוּם כָּךְ נְטַמְּאִים בָּהֶם וְנִדְבָקִים בָּהֶם. אַחַר
שְׁנֵמוּלִים יוֹצְאִים מֵאֵלּוּ, וְנִכְנָסִים לְכַנְפֵי הַשְּׂכִינָה,
וּמִתְגַּלְּהַם בָּהֶם יו"ד, הָרֶשֶׁם הַקְּדוּשׁ, אוֹת הַבְּרִית
הַשְּׁלֵם, וְנִרְשָׁם בָּהֶם שְׂד"י, וְנִשְׁלָמִים בְּקִיּוּם
שְׁלֵם, וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּזֶה אָנִי אֵל שְׂדִי.

הַתְּהִלָּה לְפָנַי וְהִיָּה תָמִים. שְׁלֵם. שְׁכַעַת אוֹת
חֲסֵרָה בְּרֶשֶׁם שֶׁל שִׁי"ן וְדְל"ת. מוֹל
אֶת עֲצָמָךְ, וְהִיָּה שְׁלֵם בְּרֶשֶׁם שֶׁל יו"ד. וּמִי שֶׁהוּא
בְּרֶשֶׁם הַזֶּה, רְאוּי לְהִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁם הַזֶּה, שְׁכַתוּב
(בְּרֵאשִׁית כח) וְאֵל שְׂדִי יְבָרֵךְ אוֹתָךְ.

מָה זֶה אֵל שְׂדִי? הֵהוּא שְׁמֵמְנוּ יוֹצְאוֹת הַבְּרָכוֹת,
הוּא שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים,
וְהַכֹּל פּוֹחֲדִים מִירָאָתוֹ וּמִזְדַּעְזְעִים. מִשׁוּם כָּךְ, מִי
שְׁנֵמוּל, כָּל אוֹתָם שְׂאִינָם קְדוּשִׁים מִתְרַחֲקִים
מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹלְטִים בּוֹ, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁלֵא יוֹרֵד
לְגִיהֵנָם, שְׁכַתוּב (ישעיה ס) וְעִמָּךְ כָּלֶם צְדִיקִים וְגו'.

כָּל אוֹתָם שֶׁנִּמְלוּ נִקְרְאִים צְדִיקִים, וּמִשׁוּם כֵּן
 לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, שְׂאִין יוֹרֵשׁ אֶת הָאֶרֶץ הַזֹּאת
 אֲלֵא הַהוּא שֶׁנִּקְרָא צְדִיק. אִף כֵּן, וְעַמּוּד כָּלֵם
 צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ וְגו']

אָמַר רַבִּי אֲבָא, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
 הַבָּא, אֲשֶׁרִי חִלְקִי שְׂבָאֲתִי לְשִׁמְעַע אֶת
 הַדְּבָרִים הַלְלוּ מִפִּיכֶם. כָּלְכֶם קְדוֹשִׁים, כָּלְכֶם בְּנֵי
 הָאֱלֹהִים הַקְּדוֹשׁ. עֲלֵיכֶם כָּתוּב (שם מד) זֶה יֹאמֵר
 לֵה' אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לֵה'
 וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה. כָּל אֶחָד מִכֶּם אַחֲזוֹ וְקָשׁוּר
 בַּמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְאַתֶּם גְּדוֹלִים מִמְּנִים
 מִגְּנִים מֵאוֹתָהּ הָאֶרֶץ שֶׁנִּקְרָאת אֶרֶץ הַחַיִּים,
 שֶׁגְּדוּלְיָהּ אוֹכְלִים מִן הַמֶּן שֶׁל הַטֵּל הַקְּדוֹשׁ.

פֶּתַח אַחַר וְאָמַר, (קהלת י) אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ שְׁמֵלְכֶךָ
 בֶּן חוֹרִים וְשֶׁרִיךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ. וְכָתוּב (שם)
 אִי לֶךְ אֶרֶץ שְׁמֵלְכֶךָ נָעַר וְשֶׁרִיךְ בַּבֶּקֶר יֹאכְלוּ.
 הַפְּסוּקִים הַלְלוּ קָשִׁים הַדְּדִית, וְלֹא קָשִׁים. זֶהוּ
 שְׂכָתוּב אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ - זוֹ הָאֶרֶץ שֶׁלְמַעְלָה
 שְׁשׁוֹלְטֵת עַל כָּל אוֹתָם הַחַיִּים שֶׁלְמַעְלָה, וּמִשׁוּם
 כֵּן נִקְרָאת אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעַלֶּיהָ כָּתוּב (דברים יא)
 אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרֵשׁ אֶתָּה תָמִיד. וְכָתוּב
 אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכַּנְתָּ תֹאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תִחַסֵּר

כל בָּהּ. לא תַחֲסֹר כל בָּהּ, בְּמִדְיָק. וְכַל כֶּף לְמָה?
מִשּׁוּם שְׁכַתּוּב שְׁמֶלֶכְךָ בֶּן חוּרִים, זֶה הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ד) בְּנִי בְכָרִי יִשְׂרָאֵל.

בֶּן חוּרִים, מַה זֶה בֶּן חוּרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא
כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תְּהִיָּה לָכֶם, וְכַתּוּב
וַקְרֵאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ, שְׁהִרִי כָּל הַחֲרוּת בָּאָה מִן
הַיּוֹבֵל, וּמִשּׁוּם כֶּף בֶּן חוּרִין. וְאִם תֹּאמַר, בֶּן
חוּרִין, וְלֹא כַתּוּב בֶּן חֲרוּת – כֶּף זֶה בּוֹדֵאֵי. בֶּן
חֲרוּת הִיא צְרִיף לְהִיּוֹת!

אָלֵא בְּמִשְׁנַתְנוּ הַסְתוּמָּה לְמִדְנּוּ, כְּשֶׁמִתְחַבְּרוֹת
י"ד בָּהּ, אֲזַי כַתּוּב וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְאֵל תֹּאמַר כְּשֶׁמִתְחַבְּרִים, אֵלֵא
וְדֵאֵי מִתְחַבְּרִים, וּמִשּׁוּם כֶּף כַתּוּב בֶּן חוּרִים. וְעַל
כֶּן אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ שְׁמֶלֶכְךָ בֶּן חוּרִים, וְשֶׁרִיךְ בְּעֵת
יֵאכְלוּ – בְּשִׁמְחָה, בְּשִׁלְמוֹת וּבְרִצּוֹן.

אֵי לָךְ אֶרֶץ שְׁמֶלֶכְךָ נֶעַר – זֶו הָאֶרֶץ שְׁלַמְטָה.
שְׁלַמְדְנּוּ, כָּל שְׂאָר אֲרָצוֹת שְׂאָר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, נִתְּנוּ לְגְדוּלִים מְגַנִּים
שְׁמִמְנִים עֲלֵיהֶם. וּמֵעַל לְכֻלָּם הֵהוּא שְׁכַתּוּב בּוֹ
(תהלים לו) נֶעַר הֵייתִי גַם זְקַנְתִּי. וְלְמִדְנּוּ, הַפְּסוּק
הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שָׁרוּ שֶׁל עוֹלָם, וְעַל כֶּן כַתּוּב אֵי

לך ארץ שמלכך נער. אוי לעולם שיונק מהצד הזה. וכשישראל בגלות, יונקים כמי שיונק מרשות אחרת.

וְשָׂרִיף בבקר יאכלו - ולא בכל היום. בבקר - ולא בזמן אחר של היום. ששנינו, בשעה שהחמה זורחת ובאים וסוגדים לשמש, הרגז תלוי בעולם. בשעת המנחה הרגז תלוי בעולם. מי גרם את זה? משום שמלכך נער, שהוא שנקרא נער. ואתם צדיקי האמת, קדושים עליונים, בני המלך הקדוש, אין יונקים מן הצד הזה, אלא מאותו המקום הקדוש שלמעלה. עליכם כתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

פְּתַח רבי אבא ואמר, (ישעיה ה) אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו וגו', ויעזקהו ויסקלהו וגו'. בפסוקים הללו יש להתבונן, למה כתוב שירה? הנה צריך להיות תוכחה! לידידי? הנה צריך להיות לדודי, כמו שכתוב שירת דודי. כרם הנה לידידי בקרן בן שמן? הסתכלתי בכל התורה ולא מצאתי מקום שנקרא בן שמן. אלא את הפסוקים הללו בארו החברים בכמה צורות, והכל יפה וכך זה. אבל

אֲשִׁירָה נָא לִיְדִידִי - זֶה יִצְחָק, שְׁהִיָּה יְדִיד,
וְנִקְרָא יְדִיד טָרַם שְׂיִצָּא לְעוֹלָם.

לָמָּה יְדִיד? שְׂשָׁנִינוּ, אֶהְבֶּה רַבָּה הֵיְתָה לְקָדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בּוֹ שְׁלֹא נַעֲשֶׂה טָרַם שְׂנַמּוּל
אֲבָרְהָם אָבִיו, וְנִקְרָא שָׁלֵם, וְנוֹסְפָה לוֹ ה"א
לְהַשְׁלִימוֹ, וְכֵן לְשָׂרָה הָרִי נִתְּנָה לָהּ ה"א
הַזֹּאת. כָּאֵן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, ה' לְשָׂרָה זֶה יָפָה,
אֲבָל לְאַבְרָהָם לָמָּה ה"א וְלֹא יו"ד? יו"ד הִיָּה
צָרִיךְ לְכַתֵּב, שְׁהָרִי הוּא הִיָּה זָכָר. אֲלֵא סוּד
עָלִיוֹן הִיָּה [הוּא] סְתוּם אֲצִלְנוּ אֲבָרְהָם עָלָה
לְמַעַלָּה, וְנִטַּל סוּד מֵה"א הַעֲלִינָה שְׁהִיא
הָעוֹלָם שֶׁל הַזָּכָר. ה"א הַעֲלִינָה וְה"א
הַתַּחְתּוֹנָה, זוֹ תְלוּיָהּ בְּזָכָר וְזוֹ וְדָאִי בְּנִקְבָּה.
וּמִשׁוּם כֵּךְ אֲבָרְהָם עָלָה בְּה"א שְׁלַמְעֵלָה,
וְשָׂרָה יְרָדָה בְּה"א שְׁלַמְטָה.

עוֹד, שְׁכַתּוּב כֹּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ, וְלִמְדָנוּ זִרְעֶךָ -
זִרְעֶךָ מִמֶּשׁ, שְׁהִיָּה מִתְחִיל לְהַכְּנִס בְּבְרִית
הַזֹּו. וּמִי שְׁמִתְחִיל לְהַכְּנִס בְּבְרִית הַזֹּו - נִכְנָס.
וּמִשׁוּם כֵּךְ הִגֵּר שְׁמִתְגִּיר נִקְרָא גֵר צָדֵק, מִשׁוּם
שְׁלֹא בָּא מִגְזַע קָדוֹשׁ שְׂנַמּוּלוֹ. וְעַל כֵּן, מִי שְׂנִכְנָס
בְּזֶה - שְׁמוֹ כְּזֶה: אֲבָרְהָם. מִשׁוּם כֵּךְ כְּתוּב בּוֹ כֹּה
יִהְיֶה זִרְעֶךָ, זִרְעֶךָ מִמֶּשׁ, וְנִמְסָר לוֹ ה"א. וְאִם לֹא

נְמַסְרָה ה"א לְשָׂרָה, הִיָּה לוֹ לְאַבְרָהָם לְהוֹלִיד
לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁהִכָּה הַזוֹ מוֹלִידָה לְמַטָּה.

אַחַר שֶׁנְּמַסְרָה לְשָׂרָה ה"א, הִתְחַבְּרוּ שְׁתֵּי הַה"ן
יַחַד וְהוֹלִידוּ לְמַעְלָה, וּמָה שִׁיִּצָּא מֵהֶם הוּא
יו"ד. מִשּׁוֹם כֶּף יו"ד אוֹת הָרֵאשׁוֹ שֶׁל יִצְחָק, זָכָר.
מִכָּאן מִתְחִיל הַזָּכָר לְהִתְפַּשֵּׁט, וְעַל כֵּן כְּתוּב
(בראשית כא) כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ זָרַע. בִּיִּצְחָק וְלֹא
בְךָ. יִצְחָק הוֹלִיד לְמַעְלָה, שְׁכָתוּב (מיכה ז) תִּתֵּן
אֶמֶת לִיעֶקֶב, וַיַּעֲקֹב הַשָּׁלִים הַכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אַבְרָהָם בָּזָה נֶאֱחָז וְלֹא יוֹתֵר,
וְהִרִי כְּתוּב חֶסֶד לְאַבְרָהָם? אֲלֵא חֲלָקוּ כֶּף
הוּא, מִשּׁוֹם שֶׁעָשָׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי הָעוֹלָם. אֲבָל
לְהוֹלִיד – כָּאֵן הוּא אֶחָז וּמִכָּאן מִתְחִיל, וְעַל כֵּן
לֹא נִמּוּל אַבְרָהָם אֲלֵא בֶּן תְּשָׁעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנָה,
וְסוּד הַדְּבָר הִרִי יְדוּעַ, וּבִאֲרֻנוֹהוּ בְּמִשְׁנַתְנוּ.

וּמִשּׁוֹם כֶּף יִצְחָק, הַדִּין הַקָּשָׁה, יִצָּא לְאַחֲז
לְחֲלָקוֹ וְלְהוֹלִיד, וְנִקְרָא חֶסֶד, וְעַל כֵּן
יַעֲקֹב הַשָּׁלִים הַכֹּל מֵהֶצֶד הַזֶּה וּמֵהֶצֶד הַזֶּה. מֵצַד
הָאֲחִיזָה אַבְרָהָם וַיִּצְחָק לְחֲלָקָם לְמַעְלָה הִיא
הַשְּׁלֵמוֹת. מֵהֶצֶד שֶׁנִּתֵּן לָהֶם לְהוֹלִיד מִלְּמַטָּה
לְמַעְלָה הִיא שְׁלֵמוֹת. וְעַל כֵּן כְּתוּב (ישעיה מט)

יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. בּוֹ נֶאֱחָזוּ הַגְּנוּנִים
מִמַּעַלָּה וּמִמַּטָּה.

וַיַּעַל בֶּן כְּתוּב כְּאֵן שִׁירָה, שְׁכָתוּב (שם ה) אֲשִׁירָה
נָא לִידִידִי. שִׁירָה וְדָאֵי. שְׁזָה נִקְרָא לְהוֹלִיד
זָכָר, שְׁהָרִי נִקְרָא יָדִיד טָרָם שְׁיָבָא לְעוֹלָם. וַיֵּשׁ
אוֹמְרִים, [זָה] אֲשִׁירָה נָא לִידִידִי – זָה אַבְרָהָם,
שְׁנֶאֱמַר (ירמיה יא) מָה לִּידִידִי בְּבֵיתִי. וְאַבְרָהָם יָרַשׁ
יִרְשָׁה שֶׁל נַחֲלַת הַחֶלֶק הַזֶּה. אָבֵל [עַל] מָה
שְׁאֲמַרְנוּ שְׁזָה יִצְחָק – כֶּף זָה.

שִׁירַת דּוּדֵי לְכַרְמוֹ – זָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׁנִקְרָא דּוּדֵי, שְׁכָתוּב (שיר ה) דּוּדֵי צַח
וְאָדוּם. יָדִידִי – אוֹחֵז בְּדוּדֵי, זָכָר, וּמִמְנוֹ נִטַּע
כֶּרֶם, שְׁכָתוּב כֶּרֶם הִיָּה לִידִידִי.

בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֹן, מָה זָה בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֹן? אֵלָא בְּמָה
יִצָּא הַכֶּרֶם הַזֶּה וּבְמָה נִטַּע? חֲזַר וְאָמַר
בְּקֶרֶן, מָה זָה קֶרֶן? שְׁכָתוּב (יהושע ו) בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל.
בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל מִתְחִיל. וְהַקֶּרֶן הַזֶּה אֲחוּזָה בְּאוֹתוֹ
הַזָּכָר שְׁנִקְרָא בֶּן שָׁמֹן.

מָה זָה בֶּן שָׁמֹן? כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר בֶּן חוּרִים, וּשְׁנֵינִיָּהִם
דְּבָר אֶחָד. שָׁמֹן, שְׁמֶשֶׁם שׁוֹפֵעַ שָׁמֹן וּגְדָלָה
לְהַדְלִיק הַמְּאוּרוֹת, וּמִשׁוּם כֶּף בֶּן שָׁמֹן. וְהַשָּׁמֶן

וְהַמְשַׁחָה הִלְלוּ שׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים וּמְדַלְקִים
מְאֹרוֹת, עַד שְׁנוּטֵל אוֹתוֹ וְכוּנֵס אוֹתוֹ הַקָּרֵן הַזֶּה.
וְזֶה נִקְרָא קָרֵן הַיּוֹבֵל. מִשּׁוּם כֶּף אֵין מְשִׁיחַת
הַמְּלָכוֹת אֶלָּא בְּקָרֵן, וְעַל כֵּן נִמְשָׁחַה מְלָכוֹת דָּוִד,
שֶׁנִּמְשַׁח בְּקָרֵן וְנֶאֱחָז בּוֹ.

וַיַּעֲזֹקֵהוּ וַיִּסְלָקֵהוּ – כְּטַבַּעַת הַזֶּה שֶׁמְקִיפָה אֶת
כָּל הַצְּדִדִּים. וַיִּסְקָלֵהוּ – שֶׁהִסִּיר מִמֶּנּוּ
וּמִחֲלָקוֹ אֶת כָּל אוֹתָם שְׂרִים גְּדוֹלִים, כָּל אוֹתָם
הַמְּגַנִּים, כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים הַתְּחַתּוֹנִים. וְהוּא
לִקַּח לוֹ אֶת [הַקָּרֵן] הַכֶּרֶם הַזֶּה לְחֻלְקוֹ, שֶׁכְּתוּב
(דְּבָרִים לב) כִּי חִלַּק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וַיִּפְעֵהוּ שִׂרְק – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמִיָּה ב) וְאֲנֹכִי
נִטְעַתִּיךָ שׂוֹרֵק כְּלֵה זֶרַע אֲמַת. כְּל"ה
כְּתוּב בְּה"א. מִכָּאֵן הַתְּחִיל אֲבָרְהָם לְהוֹלִיד
לְמַעֲלָה, וּמִזֶּה יֵצֵא זֶרַע אֲמַת. כְּלֵה זֶרַע אֲמַת
וְדָאִי. הֵינּוּ שֶׁכְּתוּב כֵּה יִהְיֶה זֶרַעַךְ, וְהַכֹּל דְּבָר
אַחַד. אֲשֶׁרִי חֲלָקְסָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּרְשׁוּ אֶת
הַיִּרְשָׁה הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה. סוּף הַפָּסוּק (ישעיה ה) – וַיִּבֶן
מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ. מַה זֶה מִגְדָּל? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח)
מִגְדָּל עֵז שֵׁם ה' בּוֹ יִרוּץ צְדִיק וְנִשְׁגָּב. בּוֹ יִרוּץ
צְדִיק וְדָאִי.

וְגַם יִקַּב חֶצֶב בּוֹ – זֶה הַשַּׁעַר שֶׁל הַצְּדָק, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק. מֵה
 מִשְׁמִיעֵנוּ? שֶׁכָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמּוּל, נִכְנָס
 בְּשַׁנְיֵיהֶם וְזוֹכֵה לְשַׁנְיֵיהֶם. וּמִי שֶׁמִּקְרִיב אֶת בְּנוֹ
 לְקָרְבָן הַזֶּה, מִכְּנִיס אוֹתוֹ לְשֵׁם הַקְּדוּשׁ. וְעַל
 הָאוֹת הַזֹּאת מִתְקִימִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה
 לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
 לֹא שָׁמַתִּי. וּבְעַל הַהִלּוּלָא הַזֶּה זָכָה לְכָל, לְרֵאוֹת
 אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פָּנִים בְּפָנִים בַּיּוֹם הַזֶּה.
 אֲשָׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לַיּוֹם הַזֶּה, וְאֲשָׁרֵי חֶלְקֵךָ
 עִמָּנוּ. וְהַבֵּן הַזֶּה שֶׁנּוֹלַד לְךָ, קָרָאנוּ עָלָיו
 (ישעיה מג) כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְגוֹ', יִצְרָתִיו אֶף
 עֲשִׂיתִיו. וְכָתוּב (שם נד) וְכָל בְּנִיךָ לְמוֹדֵי ה' וְגוֹ'.
 לִוּוּ אֶת רַבִּי אַבְא שֶׁלְּשָׁה מִלִּין.

אָמְרוּ לוֹ, בְּעַל הַהִלּוּלָא הַזֶּה הַמְּאַרְחַ שְׁלֵךְ זָכָה
 לְכָל זֶה מִשׁוּם שְׁקִים אֶת קִיּוֹם הַמִּצְוָה.
 אָמַר, מֵה הִיא? אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, אֲשֶׁתִּי, אֲשֶׁת
 אַחִי הִיְתָה, וְהוּא מֵת בְּלִי בָנִים, וְנָשְׂאתִי אוֹתָהּ,
 וְזֶה הַבֵּן הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה לִּי מִמֶּנָּה, וְקָרָאתִי לוֹ
 בְּשֵׁם אַחִי שֶׁנִּפְטָר. אָמַר לוֹ, מִכָּאן וְהִלָּאָה קָרָא לוֹ
 אִידִי, וְזֶה הוּא אִידִי בַר יַעֲקֹב. בֵּרַךְ אוֹתָם רַבִּי
 אַבְא וְהִלֵּךְ לְדַרְכוֹ.

כַּאֲשֶׁר בָּא, סֵדֶר הַדְּבָרִים לְפָנַי רַבִּי אֶלְעָזָר,
 וּפְחַד לֹמֵר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹם אֶחָד הָיָה
 לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מֵהוּ שְׁכַתוֹב
 וַיִּפֹּל אֲבָרָם עַל פָּנָיו וַיִּדְבֹּר אֶתֹּו אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי
 הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ? מִשְׁמַע שְׁעַד שְׁלֵא נִמּוֹל, הָיָה
 נוֹפֵל עַל פָּנָיו וּמְדַבֵּר עִמּוֹ. אַחַר שֶׁנִּמּוֹל, עִמַּד
 בְּקִיּוּמוֹ וְלֹא פָּחַד. אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ, שְׁמַצָּא
 אֶת עֲצָמוֹ מֵהוּל.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֲבָא, אִם נוֹחַ לְפָנַי מִר שְׁאֵמַר
 לְפָנָיו מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְּעַלִּים שְׁשִׁמְעֵתִי
 בְּזֵה? אָמַר לוֹ, אָמַר. אָמַר לוֹ, אֲנִי פּוֹחַד שְׁלֵא
 יַעֲנֶשׂוּ עַל יָדַי. אָמַר לוֹ, חַס וְשְׁלוֹם, (תהלים קיב)
 מִשְׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נֶכּוֹן לְבִי בְּטוֹחַ בֵּה'. סִפֵּר
 לוֹ הַמְּעַשָּׂה, וְסִדֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים.

אָמַר לוֹ, וְכִי כָּל הַדְּבָרִים הַמְּעַלִּים הִלְלוּ הָיוּ
 טְמוּנִים אֶצְלָךָ וְלֹא אָמַרְתָּ אוֹתָם? גּוֹזְרֵנִי
 עֲלֶיךָ שְׁכָל שְׁלֵשִׁים הַיָּמִים הִלְלוּ תִלְמַד
 וְתִשְׁכַּח, וְלֹא כָּתוּב (משלי ג) אֵל תִּמְנַע טוֹב
 מִבְּעַלְיוֹ בְּהִיּוֹת לְאֵל יִדְּךָ לַעֲשׂוֹת? וְכָךְ הָיָה.
 אָמַר, גּוֹזְרֵנִי שְׁבַתוֹרָה הַזֹּו יִגְלוּ לְבָבְל [וַיִּגְלוּ
 בְּכַבָּל] בֵּין הַחֲבָרִים.

הַלְיָשָׁה דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּא. יוֹם אֶחָד רָאָה אוֹתוֹ
 רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, דְּפוּס לְבָבְךָ מִצּוּי
 בְּפִנְיָהּ. אָמַר לוֹ, לֹא עַל שְׁלִי הוּא, אֲלֵא עַל
 שְׁלָהֶם! אָמַר לוֹ, חַס וְשְׁלוֹם שְׁנַעְנֵנְשׁוּ, אֲלֵא
 מִשׁוּם שְׁדַבְרִים הַתְּגַלוּ בֵּינֵיהֶם כָּל כָּךְ. יִגְלוּ לְבִין
 הַחֲבֵרִים, וְיִלְמְדוּ אוֹתָם הַדְרָכִים, [וּמִתְמַתְקִים]
 וַיִּתְכַּסּוּ הַדְּבָרִים בְּתוֹכָם, שְׁהָרִי אֵין הַדְּבָרִים
 מִתְּגַלִּים אֲלֵא בֵּינֵינוּ, שְׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הַסְּכִים עִמָּנוּ, וְעַל יְדִינוּ מִתְּגַלִּים הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (ישעיה נח) אֲזַי יִבְקַע כְּשַׁחַר
 אוֹרֶךְ וְגו'. עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַכְרִיז עַל בְּנָיו וַיֹּאמֶר, אֲזַי יִבְקַע כְּשַׁחַר אוֹרֶךְ
 וְאַרְכְּתָךְ מִהֲרָה תִצְמַח וְהִלֵּךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָה כְּבוֹד
 ה' יֵאֱסָפֶךָ.

פֶּרֶשֶׁת וִירָא

(דף צו' ע"ב - דף קכ' ע"ב)

רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח, (שיר ב) הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עֵת
 הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצָנוּ.
 הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, כְּשִׁבְרָא הַקְּב"ה אֶת הָעוֹלָם,
 נִתַּן בְּאֶרֶץ כָּל הַכַּח שְׁרָאוּי לָהּ, וְהַכֹּל הָיָה בְּאֶרֶץ,
 וְלֹא הוּצִיָּא פְרוֹת בְּעוֹלָם עַד שְׁנִבְרָא אָדָם. כִּיּוֹן
 שְׁנִבְרָא אָדָם, הַכֹּל רָאוּי [ד"א לְצִאת] בְּעוֹלָם,
 וְהָאֶרֶץ גָּלְתָה אֶת פְּרוֹתֶיהָ וְכַחַה שְׁנִפְקְדוּ בָּהּ.

כְּמוֹ זֶה הַשָּׁמַיִם לֹא נִתְּנוּ כַּחוֹת לְאָרֶץ עַד שְׁבֹא
 אָדָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ב) וְכֹל שֵׁיחַ הַשָּׁדָה
 טָרָם יִהְיֶה בְּאָרֶץ וְכֹל עֵשֶׂב הַשָּׁדָה טָרָם יִצְמַח כִּי
 לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד
 אֶת הָאֲדָמָה. נִסְתַּתְּרוּ בָּהּ כָּל אוֹתָם תּוֹלְדוֹת וְלֹא
 הִתְגַּלוּ, וְהַשָּׁמַיִם הִתְעַכְּבוּ, שְׁלֹא הִמְטִירוּ עַל
 הָאָרֶץ מְשׁוּם שְׁאָדָם אֵין, שְׁלֹא נִמְצָא וְלֹא נִבְרָא,
 וְהַכֹּל הִתְעַכְּבַּ בְּגִלְלוֹ. כִּיּוֹן שֶׁנִּרְאָה אָדָם, מִיַּד
 הַנִּצְּנִים נִרְאוּ בְּאָרֶץ, וְכֹל הַכַּחוֹת שֶׁנִּסְתַּתְּרוּ, הִתְגַּלוּ
 וְנִתְּנוּ בָּהּ.

יעת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, שֶׁהִתְתַּקֵּן תְּקוּן הַתְּשַׁבְּחוֹת
 לְזִמְרָה לְפָנֵי הַקָּב"ה מֵה שְׁלֹא נִמְצָא עַד שְׁלֹא
 נִבְרָא אָדָם. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, שֶׁהָרִי
 [זֶה] [כָּל] דְּבַר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [ד"א
 שְׁעֵשָׂה] הַקָּב"ה שְׁלֹא נִמְצָא בְּעוֹלָם עַד שֶׁנִּבְרָא
 אָדָם. כִּיּוֹן שֶׁנִּמְצָא אָדָם, הַכֹּל נִמְצָא.

אחר שְׁחָטָא, הַכֹּל הִסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם וְהִתְקַלְלָה
 הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ג) אַרְוֵרָה
 הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ וְגו', וְכָתוּב כִּי תַעֲבֹד אֶת
 הָאֲדָמָה לֹא תֹסֵף תֵּת כַּחַה לָךְ וְגו', וְכָתוּב וְקוּץ
 וְדַרְדַּר תִּצְמִיחַ לָךְ.

בא נח ותקן קרדמים ופצירות בעולם. אחר כך, וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אלה. באו בני העולם וחסאו לפני הקב"ה, והסתלקו צבאות הארץ [של העולם] כמקדם, והיו עומדים עד שבא אברהם.

כיון שבא אברהם [לעולם], מיד הנצנים נראו בארץ, התתקנו והתגלו כל הצבאות בארץ. עת הזמיר הגיע, בשעה שאמר לו הקב"ה למול. כיון שהגיע אותו הזמן שברית נמצאה בו באברהם ונמול, אז התקיים בו כל הפסוק הזה, והתקיים העולם, ודבר הקב"ה היה בהתגלות בו. זהו שכתוב וירא אליו ה'.

רבי אלעזר פתח הפסוק הזה [בשעה] אחר שנמול אברהם. שעד שלא נמול, לא דבר עמו אלא מתוך דרגה תחתונה, והדרגות העליונות לא היו קימות על אותה הדרגה. כיון שנמול, מיד הנצנים נראו בארץ. אלו הדרגות התחתונות שהוציאה והתקינה הדרגה התחתונה הזו. עת הזמיר הגיע – אלו ענפי הערלה. וקול התור נשמע בארצנו – זהו קול שיוצא מתוך אותו פנימי של הכל, ואותו קול נשמע, וזה קול שגזור דבר לדבר ועושה לה שלמות.

בא רֵאָה שְׁעַד שְׁלֹא נִמּוֹל אֲבָרְהָם לֹא הִיְתָה עָלָיו
 אֲלֹא הַדְרָגָה הַזֹּו כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. כִּיּוֹן [אַחַר]
 שְׁנִמּוֹל מָה כְּתוּב? וַיִּרְא אֱלֹו ה'. לְמִי? שְׁהָרִי לֹא
 כְּתוּב וַיִּרְא ה' אֶל אֲבָרְם? שְׁאֵם לְאֲבָרְם אִז מָה
 הַשְּׁבַח כָּאֵן יוֹתֵר מִבְּהַתְחַלָּה עַד שְׁלֹא נִמּוֹל
 שְׁכְּתוּב וַיִּרְא ה' אֶל אֲבָרְם? אֲלֹא סוּד נִסְתָּר הוּא.
 וַיִּרְא אֱלֹו ה' - לְאוֹתָהּ דְרָגָה שְׁדַבְּרָה עִמּוֹ, מָה
 שְׁלֹא הָיָה מִקְדָּם לָזֶה עַד שְׁלֹא נִמּוֹל. שְׁכַפְּעַת
 הַתְּגָלָה הַקּוֹל וְהַתְּחַבֵּר בְּדַבּוּר כְּשֶׁדַּבֵּר עִמּוֹ. וְהוּא
 יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל. וְהוּא - וְלֹא גָלָה מִי. אֲלֹא כָאֵן
 גָּלָה אֶת הַחֲכָמָה שְׁכָל הַדְרָגוֹת שְׁרוּיֹוֹת עַל
 הַדְרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה הַזֹּו אַחַר שְׁנִמּוֹל אֲבָרְהָם.

בא רֵאָה, וַיִּרְא אֱלֹו ה' - זֶהוּ הַסּוּד שְׁקוֹל
 שְׁנִשְׁמַע שְׁהַתְּחַבֵּר בְּדַבּוּר וּמַתְּגָלָה בּוֹ.
 וְהוּ"א יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל - זֶהוּ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
 שְׁעֵמֵד לְהָאִיר עָלָיו. כְּחֵם הַיּוֹם, שְׁהָרִי הוּאֵר
 הַיְמִין, הַדְרָגָה שְׁאֲבָרְהָם נִדְבֵק בּוֹ. דְּבַר אַחַר כְּחֵם
 הַיּוֹם - בְּשַׁעָה שְׁמַתְקַרְבַּת דְרָגָה לְדְרָגָה בְּתִשׁוּקָה
 שֶׁל זֶה כְּנֶגֶד זֶה.

וַיִּרְא אֱלֹו. אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַד שְׁלֹא נִמּוֹל
 אֲבָרְהָם, הָיָה אָטוּם. כִּיּוֹן שְׁנִמּוֹל, הַכֹּל
 הַתְּגָלָה, וְשִׁרְתָּה עָלָיו שְׁכִינָה בְּשִׁלְמוֹת כְּרָאוּי. בֵּא

רָאָה, וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל. וְהוּא – זֶהוּ הָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן שְׁשׁוּרָה עַל עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה. אֵימָתִי?
כַּחַם הַיּוֹם, בְּזִמְנֵן שְׁתִּשׁוּקְתוֹ שֶׁל צְדִיק אֶחָד
לְשֵׁרוֹת בּוֹ.

מִיד – וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים
נֹצְבִים עָלָיו. מִי הֵם שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים? אֵלּוּ
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שְׁעוֹמְדִים עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת,
וּמֵהֶם הִיא יוֹנְקֵת [יְסוּד הָעוֹלָם] וְנִזְוֵנִית. וְאִז –
וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאתָם. שְׁתִּשׁוּקַת הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה
הַזֹּאת לְהַתְּחַבֵּר בָּהֶם וְחִדּוֹתֶיהָ לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרֵיהֶם.
וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה, לְהַתְּקִין לָהֶם כֶּסֶף.

בֵּא רָאָה, הַקַּב"ה עֹשֶׂה אֶת דְּוִד הַמֶּלֶךְ עֲמוּד
אֶחָד מֵהַכֶּסֶף הָעֲלִיּוֹן כְּמוֹ הָאֲבוֹת. וְאֵף עַל
גַּב שֶׁהוּא כֶּסֶף אֲלֵיהֶם, אֲבָל בְּזִמְנֵן שְׁמֵתְחַבֵּר בָּהֶם
הוּא עֲמוּד אֶחָד לְהַתְּתַקֵּן בְּכֶסֶף הָעֲלִיּוֹן, וּלְכַף
נִטֵּל אֶת הַמַּלְכוּת בְּחִבְרוֹן דְּוִד הַמֶּלֶךְ שְׁבַע שָׁנִים
לְהַתְּחַבֵּר בָּהֶם, וְהֵרִי נֹאמֵר.

חִוּסָפְתָא

וַיֵּרָא אֲלֵיו ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא. לָמָּה בְּאֵלֵי מִמְרָא
וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר? אֵלּוּ מִשׁוֹם שְׁנַתֵּן לוֹ
עֲצָה עַל בְּרִית הַמִּלָּה שְׁלוֹ. בְּשַׁעֲהָ שְׁאֵמֵר

הַקְּבִ"ה לְאַבְרָהָם לְהַמּוֹל, הֵלֶךְ אַבְרָהָם לְהַמְלִיךְ
עִם חֲבֵרָיו. אָמַר לוֹ עֲנֵר: אַתָּה בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה,
וְאַתָּה מַעִיק לְעֶצְמֶךָ?

אָמַר לוֹ מִמָּרָא: הַזְכַּרְתָּ אֶת הַיּוֹם שֶׁזָּרְקוּ אוֹתְךָ
הַכַּשְׂדִּים לְתוֹךְ כֶּבֶשׂן הָאֵשׁ, וְאוֹתוֹ רָעַב
שֶׁעָבַר עַל הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יב) וַיְהִי רָעַב
בְּאֶרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיִם, וְאוֹתָם מְלָכִים
שֶׁרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְהִפִּיתָ אוֹתָם, וְהַקְּבִ"ה הִצִּיל
אוֹתְךָ מֵהַכֵּל וְלֹא יָכַל אִישׁ לַעֲשׂוֹת לְךָ רַע? קוּם
וַעֲשֵׂה אֶת מִצְוֹת רַבּוֹנְךָ! אָמַר לוֹ הַקְּבִ"ה: מִמָּרָא,
אַתָּה נָתַתָּ לוֹ עֶצָה לְהַמּוֹל, חֲיִיךָ אֵינִי מִתְגַּלֶּה עָלָיו
אֶלָּא בַּפְּלִטְרִין שְׁלֶךְ. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּאַלְנֵי מִמָּרָא.

(עַד כָּאן הַתּוֹסֵפֶת).

סדר הלימוד ליום ד חשון [יום 34 בשנה]

מְדַרְשׁ הַנְּעִלָּם

רַבּוֹתֵינוּ פָּתְחוּ בַּפֶּסוּק הַזֶּה, (שִׁיר א) לְרִיחַ שְׁמֹנֶיךָ
טוֹבִים שֶׁמֶן תּוֹרֵק שְׁמֶךָ וְגו'. שָׁנוּ
רַבּוֹתֵינוּ, נִשְׁמָה זוֹ שֶׁל בֶּן הָאָדָם, בְּשַׁעַת שְׁעוֹלָה
מֵהָאֶרֶץ לְרַקִּיעַ וְעוֹמֶדֶת בְּאוֹתוֹ זֶהר עָלָיו
שֶׁאִמְרָנוּ, הַקְּבִ"ה מְבַקֵּר אוֹתָהּ.

בא תשמע, אמר רבי שמעון בר יוחאי, כל נשמת הצדיקים, כיון שעומדת במקום שכונת הכבוד, שראויה לשבת, הקב"ה קורא לאבות ואומר להם: לכו ובקרו את פלוני הצדיק שבא, והקדימו לו שלום משמי. והם אומרים: רבון העולם, לא ראוי לאבא ללכת לראות את הדין. הדין ראוי לראות ולהראות ולדרש את אביו.

והוא קורא ליעקב ואומר לו: אתה שהיה לך צער בנים, לך וקבל [למדו] פני פלוני הצדיק שבא לכאן, ואני אלך עמך. זהו שכתוב (תהלים כד) מבקשי פניך יעקב סלה. לא נאמר מבקש, אלא מבקשי. אמר רבי חייא, מראש הפסוק משמע, שכתוב זה דור דרשו וגו'.

אמר רבי יעקב אמר רבי חייא (נ"א עקיבא), יעקב אבינו הוא כסא הכבוד. וכן תנא דבי אליהו, יעקב אבינו הוא כסא בפני עצמו, שכתוב (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב. ברית כרת הקב"ה ליעקב לבדו יותר מכל אבותיו, שעשה לו כסא הכבוד, פרט מן הראשון.

רבי אליעזר היה יושב והיה עוסק בתורה. בא אליו רבי עקיבא ואמר לו, במה מר עוסק?

אָמַר לוֹ, בְּפֶסוּק הַזֶּה שְׁכָתוּב (שמואל-א ב) וְכִסָּא
 כְּבוֹד יִנְחִלִים. מַהוּ כִּסָּא כְבוֹד יִנְחִלִים? זֶה יַעֲקֹב
 אָבִינוּ שֶׁעָשָׂה לוֹ כִּסָּא כְבוֹד לְבָדוֹ לְקַבֵּל תּוֹרָה
 בְּעַד נִשְׁמַת הַצַּדִּיק, וְהַקֶּב"ה הוֹלִיךְ עִמּוֹ בְּכָל רֹאשׁ
 חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ, וְכִשְׁרוּאָהּ הַנִּשְׁמָה אֶת כְּבוֹד
 הָאֶסְפֶּקְלָרִיָּה שֶׁל שְׁכִינַת רַבּוֹנוֹ, מְבָרַכַת
 וּמְשַׁתַּחֲוֶה לְפָנֵי הַקֶּב"ה. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קד)
 בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה'.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, הַקֶּב"ה עוֹמֵד עָלָיו, וְהַנִּשְׁמָה
 פּוֹתַחַת וְאוֹמְרַת: ה' אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד וְגו'!
 כָּל הַפְּרָשָׁה, עַד הַסִּיּוֹם שְׁאוֹמֵר יִתְמוּ חֻטָּאִים וְגו'!
 וְעוֹד אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, וְלֹא זֹו בְּלִבְד, אֲלֵא
 מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ עַל הַגּוֹף שֶׁנִּשְׁאַר בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 וְאוֹמֵר (שם קג) בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קֶרְבִּי וְגו'!
 וְהַקֶּב"ה הוֹלִיךְ. מִנֵּיִן לָנוּ זֶה? מִהַפֶּסוּק הַזֶּה
 שְׁכָתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵינוּ מִמְּרָא.
 זֶה יַעֲקֹב. מַה זֶה מִמְּרָא? מִשּׁוֹם שִׁירֵשׁ מְאֵתִים
 עוֹלְמוֹת מַעְדָּן, וְהוּא כִּסָּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִמְּרָא
 בְּגִימְטְרִיא מְאֵתִים שְׁמוֹנִים וְאַחַת הִיא. מְאֵתִים
 שֶׁל עֵדָן, שְׁכָתוּב (שיר ח) וּמְאֵתִים לְנִטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ,
 וּשְׁמוֹנִים וְאַחַת שֶׁהוּא כִּסָּא. וְלִכֵּן נִקְרָא וַיֵּרָא
 אֵלָיו ה' בְּאֵלֵינוּ מִמְּרָא. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מִמְּרָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה בְּאַלְנֵי? רְצוֹנוֹ לומר
 חֲזָקוֹ, זֶהוּ שְׁפָתוֹב אֲבִיר יַעֲקֹב. וְהוּא יֵשֵׁב
 פֶּתַח הָאֵהָל, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים טו) ה' מִי יִגְדֹר
 בְּאֵהָלָךְ וְגו'. כָּחַם הַיּוֹם, שְׁפָתוֹב (מלאכי ג) וְזָרְחָה
 לָכֶם יִרְאֵי שָׁמַי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַפְּאִי, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הֵלֶךְ
 הִקְבֵּ"ה, וּמְשׁוֹם שְׁשׁוּמְעִים הָאֲבוֹת,
 אֲבָרְהָם יִצְחָק, שְׁהִקְבֵּ"ה הוֹלֵךְ אֵלָיו, תּוֹבְעִים
 מֵיַעֲקֹב לְלָכַת עִמָּם וּלְהַקְדִּים לוֹ שְׁלוֹם, וְהִם
 עוֹמְדִים עָלָיו, מִמָּה שְׁפָתוֹב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא
 וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נֹצְבִים עָלָיו. שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים
 [שְׁעוֹמְדִים] אֵלָיו הָאֲבוֹת, אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב,
 שְׁעוֹמְדִים עָלָיו וְרָאוּ מַעֲשֵׂים טוֹבִים [שְׁעָשָׂה]
 שְׁעוֹשִׂים. וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל
 וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה, מְשׁוֹם שְׁרָאָה שְׁכִינַת הַכְּבוֹד
 עִמָּם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר א) עַל פֶּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ
 [אֵלָיו הֵן הָאֲבוֹת].

דִּבֶּר אַחַר וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאַלְנֵי מְרַא, רְבוּתֵינוּ
 פֶּתַחוּ בְּפִסּוּק הַזֶּה בְּשַׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל
 אָדָם. שְׁשֵׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעַת פְּטִירְתוֹ
 שֶׁל אָדָם הוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל, שְׁהַנְשָׂמָה
 מִתְפַּרְדֶּת מִן הַגּוּף. וְלֹא נִפְטָר אָדָם מִן הָעוֹלָם עַד

שְׂרֹאָה אֶת הַשְּׂכִינָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שמות לג) כִּי לֹא יֵרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי. וּבָאִים עִם הַשְּׂכִינָה שְׁלֹשָׁה מֵלָאכֵי הַשָּׂרָת לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וְגו'. כָּחַם הַיּוֹם - זֶה יוֹם הַדִּין הַבּוֹעֵר כְּתַנּוּר לְהַפְרִיד אֶת הַנִּשְׁמָה מִן הַגּוֹף. וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אָנָשִׁים, הַמְּבַקְרִים מַעֲשָׂיו מֵה שְׁעָשָׂה, וְהוּא מוֹדֶה עֲלֵיהֶם בְּפִיו. וְכִיּוֹן שֶׁהַנִּשְׁמָה רוֹאֶה כָּךְ, יוֹצֵאת מִן הַגּוֹף עַד פֶּתַח בֵּית הַבְּלִיעָה, וְעוֹמְדַת שָׁם עַד שְׁמִתּוּדָה כָּל מֵה שְׁעָשָׂה הַגּוֹף עִמָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִזּוֹ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק הִיא שְׁמִחָה בְּמַעֲשֵׂיהָ וּשְׁמִחָה עַל פְּקוּדוֹנָה. שְׁשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק מִתְאַוָּה אֵימָתִי תֵצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הֶבֶל כְּדִי לְהִתְעַנֵּג בְּעוֹלָם הַבָּא.

שָׁנֹו רְבוּתֵינוּ, כְּשִׁחְלָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, אוֹתוֹ יוֹם עָרַב שֶׁבֶת הָיָה, וְהוֹשִׁיב לִימֵינוּ אֶת הוֹרְקָנוּס בְּנוֹ, וְהָיָה מְגַלָּה לוֹ עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת, וְהוּא לֹא הָיָה מְקַבֵּל דְּבָר בְּדַעְתּוֹ שֶׁחָשַׁב שֶׁמְטָרְף בְּדַעְתּוֹ הָיָה. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה שֶׁדַּעַת אָבִיו מִתִּישְׁבֶת עָלָיו, קִבֵּל מִמֶּנּוּ מְאֹה שְׁמוֹנִים וְתֵשַׁע סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים.

כְּשֶׁהִגִּיעַ לְאַבְנֵי שֵׁשׁ שְׂמַתְעָרְבִים בְּמַיִם
הַעֲלִינִים, בָּכָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּפְסָק
לוֹמֵר. אָמַר, עֲמַד שָׁם בְּנִי. אָמַר לוֹ, אָבָא, לָמָּה?
אָמַר לוֹ, אֲנִי רוֹאֶה שְׂאֲנִי מְמַהֵר לְחַלְפֵי מִן הָעוֹלָם.
אָמַר לוֹ, לָךְ וְאָמַר לְאַמְךָ שְׂתַעֲלֶה אֶת הַתְּפִלִּין
שְׁלִי לְמָקוֹם עֲלִיוֹן, וְאַחַר שְׂאֲסַתְּלַק מִן הָעוֹלָם,
וְאָבָא לְכָאן כְּדֵי לְרְאוֹת אוֹתָם. לֹא תִבְכוּ, שֶׁהֵם
קְרוֹבִים עֲלִינִים וְלֹא תַחְתּוֹנִים, וְדַעַת בְּנֵי אָדָם
לֹא מְשִׁיגָה אוֹתָם.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, נִכְנְסוּ חַכְמֵי הַדּוֹר לְבַקֵּר
אוֹתָם, וְקָלַל אוֹתָם עַל שֶׁלֹּא בָאוּ לְשִׁמֵּשׁ
אוֹתוֹ, שֶׁשָּׁנִינוּ, גְּדוּלָה שְׁמוּשָׁה יוֹתֵר מִלְמוּדָהּ. עַד
שָׁבָא רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ, עֲקִיבָא, עֲקִיבָא, לָמָּה
לֹא בָאתָ לְשִׁמֵּשׁ אוֹתִי [שֶׁהָרִי בָּאָה הָעֵת
לְהַצְרִיף]? אָמַר לוֹ, רַבִּי, לֹא הָיָה לִי פְנָאִי. רְתַח
וְאָמַר, אֲתָמָּה עָלֶיךָ אִם תָּמוֹת מִיַּתַּת עֲצָמְךָ. קָלְלוּ
שְׂמִיתָתוֹ תַּהֲיֶה קֶשֶׁה מִכָּלֶם.

בְּכָה רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לוֹ, רַבִּי, תִּלְמַד אוֹתִי
תּוֹרָה. פָּתַח פִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּמַעֲשֵׂה
מְרֻכְבָּה. בָּאָה אִשׁ וְהִקִּיפָה אֶת שְׁנֵיהֶם. אָמְרוּ
חַכְמֵים, נִשְׁמַע מִזֶּה שֶׁאֵין אָנוּ רְאוּיִים וּכְדָאִים

לְכָךְ. יֵצְאוּ לַפֶּתַח הַחִיצוֹן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. הֲיֵה מַה
שֶׁהִיָּה, וְהָאֵשׁ הִלְכָה.

וְלִמַּד בְּבִהָרָת עֲזָה שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת הִלְכוֹת פְּסוּקוֹת,
וְלִמַּד אוֹתוֹ מֵאֲתִים וְשֵׁשׁ עָשָׂר טְעָמִים
שֶׁל פְּסוּקֵי שִׁיר הַשִּׁירִים, וְהָיוּ עֵינָי רַבִּי עֲקִיבָא
זוֹלְגוֹת דְּמַעוֹת, וְחִזְרָה הָאֵשׁ כְּבַתְחִלָּה. כְּשֶׁהִגִּיעַ
לְפִסּוּק (שִׁיר ב) סִמְכוּנֵי בְּאֲשֵׁישׁוֹת רַפְדוּנֵי בַתְּפוּחִים
כִּי חוֹלֵת אֶהְבֶּה אָנִי, לֹא יִכַּל רַבִּי עֲקִיבָא לְסַבֵּל,
וְהָרִים קוֹלוֹ בְּבִכְיָה. וְהָרִים קוֹלוֹ וְלֹא הִיָּה מְדַבֵּר
מִיִּרְאֵת הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיָּתָה שָׁם.

הַזְרָה לוֹ כָּל עֲמָקוֹת וְסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים שֶׁהָיוּ
בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, וְהַשְּׂבִיעוּ שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא
יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוֹם פְּסוּק מִמֶּנּוּ, כְּדֵי שֶׁהִקְבִּי"ה לֹא
יִחָרִיב אֶת הָעוֹלָם בְּגִלְלוֹ, וְלֹא רוּצָה לְפָנָיו
שֶׁהִבְרִיּוֹת יִשְׁתַּמְּשׁוּ בוֹ מְרַב הַקְּדוּשָׁה שֵׁישׁ בוֹ.
אַחַר יֵצֵא רַבִּי עֲקִיבָא וּבְכָה, וְנִבְעוּ עֵינָיו מֵיָם,
וְהָיָה אוֹמֵר, וַי רַבִּי! וַי רַבִּי! שֶׁהָעוֹלָם נִשְׁאַר יְתוֹם
מִמֶּךָ. נִכְנָסוּ אֵלָיו כָּל שְׂאֵר הַחֲכָמִים, וְשִׁאלוּ
אוֹתוֹ, וְהֵשִׁיב לָהֶם.

הִיָּתָה דְּחוּקָה לוֹ [הַשְּׁעָה] לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. הוֹצִיא
שְׁתֵּי זְרוּעוֹתָיו וְשָׂם אוֹתָם עַל לְבוֹ. פֶּתַח

וְאָמַר, אוי הָעוֹלָם, הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן חוּזֵר לְהִתְפַּנֵּס
וּלְהִגָּנֵז מִן הַתַּחְתּוֹן כָּל אֹר וּמְאֹר. אוי לָכֶם שְׂתִי
זְרוּעוֹת, אוי לָכֶם שְׂתִי תוֹרוֹת שְׂיֵהִיו נִשְׁפָּחִים
הַיּוֹם הַזֶּה מִן הָעוֹלָם. שְׂאֲמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל יְמֵי
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיְתָה הַשְּׂמוּעָה מְאִירָה מִפִּיּו כִּיּוֹם
שֶׁנִּתְּנָה בְּהַר סִינַי.

אָמַר, תּוֹרָה [לְמַדְתִּי וּגְמָרָא] הִבְנֵתִי וְחֻכְמָה
לְמַדְתִּי וְשִׁמוּשׁ עֲשִׂיתִי, שְׂאֵלוֹ יֵהִיו כָּל
בְּנֵי אָנוּשׁ שֶׁל הָעוֹלָם סוֹפְרִים, לֹא יוּכְלוּ לְכַתֵּב,
וְלֹא חָסְרוּ תְלִמְדֵי מַחְכְּמָתִי אֶלָּא כַּמְכָּחֹל בְּעֵינַי,
וְאֲנִי מֵרַבּוֹתֵי אֶלָּא כְּמִי שֶׁשׂוֹתָה בַּיָּם. וְלֹא הָיָה
אֶלָּא לְהַחְזִיק טוֹבָה לְרַבּוֹתָיו יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

וְהָיוּ שׂוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ בְּאוֹתוֹ סַנְדָּל שֶׁל יְבוּם,
עַד שֶׁיִּצְאָה נִשְׁמָתוֹ וְאָמַר טְהוֹר. וְלֹא
הָיָה שֵׁם רַבִּי עֶקִיבָא. כְּשֶׁיִּצְאָה הַשְּׂבֵת, מָצָא
אוֹתוֹ רַבִּי עֶקִיבָא שְׂמַת. קָרַע בְּגָדוֹ וְשָׂרַט כָּל
בְּשָׂרוֹ, וְדָם יָרַד וְנִמְשַׁךְ עַל זְקָנוֹ. הָיָה צוּחַ
וּבּוֹכָה. יִצָּא הַחוּצָה וְאָמַר: שָׁמַיִם שָׁמַיִם, אָמְרוּ
לְשִׁמְשׁ וּלְלִבְנָה, שְׂהָאֹר שְׂהָיָה מְאִיר יוֹתֵר
מֵהֶם הָרִי נִחְשֵׁךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעָה שֶׁנִּשְׂמַת הַצַּדִּיק רוּצָה
לְצֵאת - שְׂמַחָה, וְהַצַּדִּיק בְּטוּחַ בְּמִיתָתוֹ

כְּדֵי לְקַבֵּל שְׁכָרוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיֵּרָא וַיִּרְץ
 לְקַרְאָתָם, בְּשִׁמְחָה לְקַבֵּל פְּנֵיהֶם. מֵאִיזָה מְקוֹם?
 מִפֶּתַח הָאָהֳל, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶרְצָה –
 אֶל הַשְּׂכִינָה.

רַבִּי יוֹחָנָן פֶּתַח וְאָמַר, (שיר ב) עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם
 וְנָסוּ הַצִּלְלִים סָב דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצַבִּי אוּ
 לְעַפְר הָאֵילִים. עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם וְגוֹ' – זוֹ אֲזַהְרָה
 לְאָדָם בְּעוֹדוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהַרְף עֵינַי. בֵּא
 רָאָה מָה כָּתוּב, (קהלת ו) וְאֵלוֹ חִזָּה אֶלְךָ שָׁנִים
 פְּעָמִים וְגוֹ'. בְּיוֹם הַמִּיתָה, כָּל מָה שְׁחִיָּה, נֶחֱשָׁב
 כְּיוֹם אֶחָד אֶצְלוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, נִשְׁמַתוּ שֶׁל אָדָם מִתְּרָה בּוֹ
 וְאוֹמְרֵת עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם [וְנָסוּ הַצִּלְלִים],
 וַיִּדְמָה בְּעֵינָיֶךָ כְּהַרְף עֵינַי בְּעוֹדֶךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה.
 וְנָסוּ הַצִּלְלִים, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (איוב ח) כִּי צַל יִמִּינוּ עָלַי
 אֶרֶץ. בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, סָב דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצַבִּי וְגוֹ'.

דִּבֶּר אַחַר עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם וְגוֹ' – אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי, זוֹ אֲזַהְרָה לְאָדָם בְּעוֹדוֹ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהַרְף עֵינַי: מָה הַצִּבִּי קָל
 בְּרִגְלָיו – אֵף אֶתָּה הִיָּה קָל כְּצַבִּי אוּ כְּעַפְר
 הָאֵילִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֶךָ כְּדֵי שְׁתַּנַּחַל הָעוֹלָם

הַבָּא, שֶׁהוּא הָרִי בְּשָׁמַיִם, הַנִּקְרָא הַר ה', הַר
הַתַּעֲנוּג, הָהָר הַטּוֹב. ע"כ מדרש הנעלם.

סתרי תורה

מְשַׁלֵּת הַמֶּלֶךְ נִרְאִית בְּשִׁלְשָׁה גִּוְנִים, גִּוֶן אֶחָד
– מֵרְאָה שֶׁנִּרְאָה לְעֵין מֵרְחוֹק, וְאֵין
הָעֵין יְכוּלָה לְעַמֵּד בְּבִרְוֵר שְׂרוּאָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
מֵרְחוֹק, עַד שֶׁנוּטְלָת הָעֵין מֵרְאָה קָטָן בְּקִמּוּץ
שְׁלֵה, וְעַל זֶה כָּתוּב (יִרְמִיָּה ל"א) מֵרְחוֹק ה' נִרְאָה לִי.

גִּוֶן שֵׁנִי – מֵרְאָה שֶׁל הָעֵין הַזֹּאת [נ"א שֶׁל אֶחָד]
בְּסֵתֵר שְׁלֵה, שְׁאֵין הַגִּוֶן הַזֶּה נִרְאָה לְעֵין, רַק
בְּסֵתֵר קָטָן, שֶׁתּוֹפֵס וְלֹא עוֹמֵד בְּבִרְוֵר, סוֹתֵם
הָעֵין וּפּוֹתַח מְעַט וְלוֹקַח אוֹתוֹ הַמֵּרְאָה. וְהַגִּוֶן
הַזֶּה [נ"א הַגִּוֶן וְזֶה] צָרִיךְ לְפִתְרוֹן לְעַמֵּד עַל מַה
שֶׁלּוֹקַחַת הָעֵין, וְעַל זֶה כָּתוּב (ש"ס א) מָה אַתָּה רֹאֵה.

הַגִּוֶן הַשְּׁלִישִׁי הוּא זֶהר הָאֶסְפֵּקְלָרִיָּה הַמְּאִירָה
שֶׁלֹּא נִרְאָה בּוֹ כָּלֵל, חוּץ מִגְּלָגוּל הָעֵין
כְּאֶשֶׁר הוּא סְתוּם בְּסִתִּימוֹת וּמִגְּלָגָלִים לוֹ בְּגִלְגוּל
וְנִרְאָה בְּגִלְגוּל הַזֶּה אֶסְפֵּקְלָרִיָּה הַמְּאִירָה. וְלֹא
יְכוּל לְעַמֵּד בְּאוֹתוֹ הַגִּוֶן, רַק שְׂרוּאָה זֶהר מְאִיר
בְּסֵתֵר הָעֵין, וְעַל זֶה כָּתוּב (יחזקאל ל"ז) הִיְתָה עָלַי יַד
ה', (ש"ס ל"ג) [וַיֵּד ה' הִיְתָה עָלַי] וַיֵּד ה' עָלַי חֲזָקָה.

וְכָל־מִפְרָשִׁים מִנְבִיאֵי הָאֱמֶת, פָּרַט לְמֹשֶׁה
הַנְּאֻמָּן הָעֲלִיּוֹן שְׁזָכָה לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה בְּמָה
שֶׁלֹּא נִרְאָה כָּלֵל. עָלְיוֹ כָּתוּב (במדבר יב) לֹא כֵן
עֲבָדִי מֹשֶׁה וְגו'.

וַיִּירָא אֱלֹהֵי, נִרְאָתָה וְנִתְגַּלְתָּה לִּי הַשְּׂכִינָה תוֹךְ
אוֹתָן דְּרָגוֹת שֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּצִדּוֹ, מִיכָא"ל
לְצַד יָמִין, גְּבֻרִיא"ל לְצַד שְׂמָאל, רַפְא"ל לְפָנִים,
אוֹרִיא"ל לְאַחֹר, וְעַל זֶה נִגְלְתָה עָלְיוֹ הַשְּׂכִינָה
בְּאֵלוֹנִים [נ"א צְלָמִים] הִלְלוּ שֶׁל הָעוֹלָם, כְּדִי
לְהִרְאוֹת לְפָנֵיהֶם בְּרִית [ד"א רָשָׁם רֵאשׁוֹן] הַקָּדוֹשׁ
שֶׁהִיָּתָה בְּכָל הָעוֹלָם בְּסוּד הָאֱמוּנָה.

וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל. מֵה זֶה פֶּתַח הָאֵהֶל? זֶה
הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא בְּרִית, סוּד הָאֱמוּנָה. כָּחַם
הַיּוֹם, זֶה הַסוּד שֶׁנִּדְבַק בּוֹ אֲבָרָהֶם, הַחֲזֵק שֶׁל צַד
הַיָּמִין, הַדְּרָגָה שְׁלוֹ. פֶּתַח הָאֵהֶל – סוּד הַשְּׁעָר שֶׁל
צַדֵּק פֶּתַח הָאֱמוּנָה, שְׂאֵז נִכְנָס בּוֹ אֲבָרָהֶם בְּאוֹתוֹ
הָרָשָׁם הַקָּדוֹשׁ. כָּחַם הַיּוֹם – זֶהוּ צַדִּיק, הַדְּרָגָה
שֶׁל חֲבוּר אֶחָד שֶׁנִּכְנָס בּוֹ מִי שֶׁנִּמּוּל וְנִרְשָׁם בּוֹ
הָרָשָׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהָרִי נִתְבַּטֵּל מִן הָעֲרָלָה וְנִכְנָס
בְּקִיּוּם שֶׁל שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ שֶׁהֵן סוּד הָאֱמוּנָה.
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים וְגו' – אֵלּוֹ שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים
שְׁלוֹחִים שֶׁמְתַלַּבְּשִׁים בְּאֹיֵר, וַיּוֹרְדִים

לְעוֹלָם הַזֶּה [וְנִרְאִים] בְּמִרְאָה שֶׁל בֶּן אָדָם,
וְהַשְּׁלֵשָׁה הֵם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, מִשּׁוֹם שֶׁהִקְשֵׁת לֹא
נִרְאִית אֲלָא בְּשְׁלֵשָׁה גּוֹנִים – לְבָן, אָדָם וַיִּרְק, וְכַף
הוּא בּוֹדָאֵי.

וַיִּשְׁלֶשֶׁת הָאֲנָשִׁים הִלְלוּ שְׁלֵשָׁה גּוֹנִים. גּוֹן לְבָן,
גּוֹן אָדָם, גּוֹן יִרְק (רַחֲמִים). הַגּוֹן הַלְבָן זֶה
מִיכָא"ל, שֶׁהוּא צַד הַיְמִין. הַגּוֹן הָאָדָם זֶה
גְּבֻרִיא"ל, הַצַּד שֶׁל הַשְּׂמָאל. הַגּוֹן הַיִּרְק זֶה
רַפָּא"ל. וְאֵלוֹ הֵם שְׁלֹשֶׁת גּוֹנֵי הַקְּשֵׁת, שְׂאִין
הַקְּשֵׁת נִרְאִית אֲלָא עִמָּהֶם. וּמִשּׁוֹם כֶּף וַיִּרְא אֵלָיו,
גְּלוּי שְׂכִינָה בְּשְׁלֹשֶׁת הַגּוֹנִים הִלְלוּ.

וְאֵת כָּלֶם הַצְּטֻרְכוֹ. אֶחָד לְרַפָּא אֶת הַמִּילָה, וְזֶהוּ
רַפָּאֵל, בְּעַל הַרְפּוּאוֹת. וְאֶחָד לְבִשָׁר אֶת
שָׂרָה עַל הַבֶּן, וְזֶהוּ מִיכָאֵל, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הַתְּמַנָּה
לַיְמִין, וְכָל הַטּוֹבוֹת וְהַבְּרוּכוֹת שֶׁבִּידוֹ נִמְסְרוּ מִצַּד
הַיְמִין. וְאֶחָד לְהַפֵּךְ אֶת סְדוּם, וְזֶהוּ גְּבֻרִיאֵל
שֶׁהוּא לְשְׂמָאל, וְהוּא מְמַנֶּה עַל כָּל הַדִּינִים שֶׁל
הָעוֹלָם מִצַּד (הַדִּין) הַשְּׂמָאל לְדוֹן וְלַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי
מִלְאָךְ הַמּוֹת, שֶׁהוּא בְּעַל הַהֶרֶג שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ.

וְכִלָּם עָשׂוּ שְׁלִיחוֹתָם, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי
לוֹ. וְהַמִּלְאָךְ גְּבֻרִיא"ל בְּשְׁלִיחוֹת לְנִשְׁמָה

הקדושה, ומלאך המות בשליחותו לנפש של היצור הרע. ועם כל זה הנשמה הקדושה לא יוצאת עד שרואה שכינה.

בשראה אותם מחברים כאחד, אז ראה שכינה [כמו זה] בגוניה והשתחוה, שכתוב (בראשית לג) וישתחו ארצה, כמו אצל יעקב שנאמר (שם מז) וישתחו ישראל על ראש המטה, לשכינה. ולגבי השכינה אמר בשם אדנ"י, ולגבי הצדיק אדו"ן, שהרי אז נקרא אדון כל הארץ כשמוארת מצדיק ומוארת בגוניה, שהרי משום [זהו כזה אז] זה נשלם למעלה.

מכאן שפראה שלמטה מושך המשכה מלמעלה, שהרי הגונים הללו מושכים המשכה מלמעלה מאותם מקורות עליונים. אדנ"י מושך מלמעלה בשלשת הגונים הללו שמתלבש בהם, ובהם נוטלת כל מה שנוטלת מלמעלה. ומשום שהם חבור שלה ותומכים שלה בכל, נאמר שם אדנ"י, שהרי שם זה התגלה לו כלול בסודות עליונים, התגלה לו בגלוי מה שלא היה מקדם לכן כשלא היה מהול. ועד שנמול, לא רצה הקב"ה להוציא ממנו קדוש. כיון שנמול, מיד יצא ממנו הזרע הקדוש.

וְלָכֵן הִתְגַּלְתָּה עָלָיו שְׂכִינָה בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת
קְדוּשׁוֹת. (דניאל יב) וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהַר
הַרְקִיעַ. זַה"ר זֹהַר שְׁזוּהָרִים בְּדִלְקוֹת שֶׁל זֹהַר.
זַה"ר שְׂמַאִיר שְׂמַדְלִיק וְנוֹצֵץ לְכַמָּה צְדָדִים.

זַה"ר עוֹלָה וְיוֹרֵד. זַה"ר נוֹצֵץ לְכָל עֵבֶר. זַה"ר
שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא. זַה"ר שְׁלֵא פּוֹסֵק
לְעוֹלָמִים. זַה"ר שְׁעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת. זַה"ר טְמִיר
וְגִנוּז, הִתְנוּצְצוֹת שֶׁל כָּל הַנִּיצוּצִים וְכָל
הַדְּרָגוֹת בּוֹ. יוֹצֵא וְטְמִיר. נִסְתָּר וְגִלּוֹי. נִרְאָה
וְלֹא נִרְאָה. [זַה"ר] סֵפֶר זֶה מְעִין הַבְּאֵר, יוֹצֵא
בְּיוֹם, נִסְתָּר בְּלֵילָה, מְשַׁתְּעֵשֶׂע בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה
בְּתוֹלְדוֹת שְׁהוֹצִיא.

זַה"ר שְׁזוּהָר וּמַאִיר לְכָל, הַכֶּלֶל שֶׁל הַתּוֹרָה,
וְזֵהוּ שְׁנִרְאָה, וְכָל הַגְּוֹנִים נִסְתָּרִים בּוֹ
וְנִקְרָא בְּשֵׁם שֶׁל אֲדֹנָי. שְׁלֵשָׁה גְּוֹנִים נִרְאִים
לְמַטָּה מְאֹלוֹ שְׁלֹשֶׁת הַגְּוֹנִים שְׁלִמְעֵלָה. מְאֹלוֹ
הָעֲלִיוֹנִים הַכֹּל נִמְשָׁךְ [לְגִבֵּי זֹהַר] [אוֹתָם]
הָעֲלִיוֹנִים. [זֹהַר] שְׁלֵא נִרְאָה, וְנוֹצֵץ בְּשָׁנִים עֹשֶׂר
נְצַנְצִים וְזֹהָרִים שְׁנוּצְצִים מִמֶּנּוּ. שְׁלֵשָׁה עֹשֶׂר
הֵם בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ וְגו', הַסּוּד שֶׁל אֵין סוּף
נִקְרָא יְהו"ה.

כַּאֲשֶׁר מִתְחַבֵּר זֶהר תַּחְתּוֹן אֲדַנִּי בְּזֶהר עֲלִיוֹן
 יְהוֹ"ה, נַעֲשֶׂה שֵׁם נִסְתָּר שְׁבוּ יוֹדְעִים
 נְבִיאֵי הָאֱמֶת וּמִסְתַּכְלִים לְתוֹךְ הַזֶּהר הָעֲלִיוֹן, וְזֶה
 יֵאֱהָדוּנָהּ, מְרֵאוֹת טְמִירִים [חִיּוֹת טְמִירוֹת],
 שְׁכָתוֹב (יחזקאל א) כְּעֵין הַחֲשָׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

מִשְׁנָה. עֲלִיוֹנִים גְּבוּהִים טוֹבִים שֶׁל הַיָּמִין, תִּשְׁע
 נִקְדוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה יוֹצְאוֹת וְנִחְלָקִים
 בָּאוֹתִיּוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת בָּהֶם נוֹסְעוֹת, [מְטֹלְטָלִים]
 מִסְעוֹתָיו דְּקִיקִים בְּסוּדוֹת. [הַיְכָל] חוֹלְקִים, אֱלוֹ
 תִשְׁעַת הַשְּׁלִיטִים עַל הָאוֹתִיּוֹת, הָאוֹתִיּוֹת
 הַתִּפְשָׁטוּ מֵהֶם. נִשְׁאָרוּ נִקְוָדִים לְהַכְנִיסָם לָהֶם.
 לֹא נוֹסְעִים רַק כְּשֹׂאֵלָה יוֹצְאִים.

הֵם בְּסוּד שֶׁל אֵין סוּף. כָּל הָאוֹתִיּוֹת [נוֹסְעוֹת]
 מִסְעוֹת בְּסוּד שֶׁל אֵין סוּף. כְּמוֹ שֶׁהֵם
 נוֹשְׂאִים אוֹתָם, כִּךָּ הֵם נוֹסְעִים. אֱלוֹ הַנִּסְתָּרִים
 אוֹתִיּוֹת גְּלוּיּוֹת וְלֹא גְלוּיּוֹת. אֱלוֹ טְמִירִים עַל מֵה
 שְׁשׁוּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת.

תִּשְׁעָה שְׁמוֹת חֲקוּקוֹת עִם עֲשָׂרָה, וְהָרֵאשׁוֹן
 אֶהְיָה. [י'ד ה"א] אֶהְיָה אֲשֶׁר
 אֶהְיָה, יְהוֹ"ה, א"ל, אֱלֹהִי"ם, יְהוֹ"ה, צְבָאוֹת,
 אֲדוֹן, שַׁד"י. [וּמֵהַשֵּׁם הַזֶּה יוֹד ה"א וְא"ו ה"א

מִתְפַּשֵּׁט כ"ב אוֹתִיּוֹת, וְסוּד הַשֵּׁם מִנְצַפ"ךְ הָרִי
 כ"ז אוֹתִיּוֹת, וְזֶהוּ סוּד יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה
 אָחָד. יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה - הָרִי י"ד אוֹתִיּוֹת.
 אָחָד סוּד י"ג אוֹתִיּוֹת, וּמֵהֶם יִתְפַּשֵּׁטוּ רמ"ח
 אֲבָרִים, שֵׁם בֶּן מ"ב וְשֵׁם בֶּן ע"ב מִנְצַפ"ךְ חֲמִשָּׁה
 גְּבוּרוֹת, וּמִמֶּנּוּ יִתְפַּשֵּׁט הַסוּד שֶׁל חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי
 בֵּינָה, וּמֵהֶם יִתְפַּשֵּׁטוּ ע"ב. הָרִי רמ"ח אֲבָרִים
 עִם יי' אֱלֹהֵיכֶם אִמְתָּ.

אֵלֶּה הֵם עֲשָׂרָה שְׁמוֹת חֲקוּקִים בְּצַדִּיקָה, וְכָל
 הַשְּׁמוֹת הֵלְלוּ נִחְקְקוּ מֵאֲתִים אַרְבָּעִים
 וּשְׁמוֹנָה אֲבָרִים וְנִכְנָסִים בְּאֲרוֹן הַבְּרִית הָאָחָד,
 וּמִיָּהוּ? הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא אֲדֹנָי. וְזֶה [ד"א סוּד]
 הַתְּגִלָּה עֲכָשׁוּ לְאֲבָרָהֶם. [נ"א יְהו"ה צְבָאוֹת,
 וּנ"א א"ל אֲדֹנָי]. מִיכָאֵל שֵׁם הַיָּמִין שְׁאוּחֵז
 וּמִשְׁמַשׁ אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה יוֹתֵר מֵאוֹתָם הָאֲחֵרִים.
 בְּכָל מְקוֹם שֶׁסוּד הַשֵּׁם הַזֶּה שָׁם - מִיכָאֵל
 שָׁם. אִם הִסְתַּלַּק מִיכָאֵל הַזֶּה - מִסְתַּלַּק אֱלֹהִים
 עִם שְׂדֵי.

בְּהַתְחַלָּה שֶׁלְשָׁה אֲנָשִׁים, וְהַתְּגַלְמוּ בְּצִיּוֹר שֶׁל
 אֲוִיר וְהָיוּ אוֹכְלִים, אוֹכְלִים וְדָאֵי,
 שְׁהָאֵשׁ שְׁלָהֶם אוֹכְלָת וּמְכַלָּה הַכֹּל וְעוֹשִׂים נַחַת
 רוּחַ לְאֲבָרָהֶם. הֵם אֵשׁ וְדָאֵי, וְאוֹתָהּ הָאֵשׁ

מִתְכַּסֶּה בְּצִיּוּר שֶׁל אֲוִיר וְלֹא נִרְאִיתָ. וְאוֹתוֹ מֵאֲכָל
 אִשׁ לוֹהֶטֶת וְאוֹכֶלֶת אוֹתוֹ, וְאַבְרָהָם מְקַבֵּל נַחַת
 רוּחַ מְזֵה.

כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּלַּקָה הַשְּׂכִינָה מֵהַ כָּתוּב? וַיַּעַל
 אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. מִיַּד מִסְתַּלֵּק עִמּוֹ
 מִיכָאֵל, שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמְּלָאכִים סְדָמָה וְגו'.
 שְׁלֹשָׁה כָּתוּב בַּהֲתַחֲלָה, וְעַכְשָׁו שְׁנַיִם. אֲלֵא
 מִיכָאֵל שֶׁהוּא יְמִין הַסְתַּלֵּק עִם הַשְּׂכִינָה.

הַמְּלָאכִי שֶׁנִּרְאָה לְמִנּוּחַ יָרַד וְהִתְגַּלַּם [לוֹ] בְּאֲוִיר
 וְנִרְאָה לוֹ, וְזֶהוּ אוֹרִיאֵל. מֵהַ שְׁלֵא יָרַד
 עִם אֱלוֹהִים לְאַבְרָהָם – יָרַד כָּאֵן לְבִדּוֹ לְבִשׁוֹר לְמִנּוּחַ
 שֶׁבֵּא מִדֵּן. וּמִשׁוּם שְׁלֵא חָשׁוּב כְּמוֹ אַבְרָהָם, לֹא
 כָּתוּב שְׁאָכַל, שֶׁהָרִי כָּתוּב (שׁוֹפְטִים יג) אִם תַּעֲצֹרְנִי
 לֹא אֲכַל בְּלַחְמָךְ. וְכָתוּב, וַיְהִי בַעֲלוֹת הַלֵּהב מֵעַל
 הַמִּזְבֵּחַ, וַיַּעַל מִלְּאֲךָ ה' בְּלֵהַב הַמִּזְבֵּחַ וְגו'. וְכֵן
 וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. מִשׁוּם שֶׁבּוֹ הִסְתַּלֵּק
 מִיכָאֵל, וְנִשְׁאַרוּ רַפָּאֵל וְגַבְרִיאֵל.

וַעֲלִיָּהֶם כָּתוּב שְׁנֵי הַמְּלָאכִים סְדָמָה. בְּעָרֵב –
 בְּשַׁעַר שְׁהַדִּין תְּלוּי עַל הָעוֹלָם. אַחַר
 כֵּן הִסְתַּלֵּק אַחַד, וְנִמְצָא שְׁגַבְרִיאֵל לְבִדּוֹ. בְּזִכּוֹת
 אַבְרָהָם נִצַּל לוֹט, וְהוּא אָף כֵּן זָכָה בָּהֶם, וַעֲלֵ זֶה
 בָּאוּ אֵלָיו. (ע"כ ס"ת).

זהר:

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים כד) **מי יעלה בהר ה'**
ומי יקום במקום קדשו. בא ראה, כל בני
העולם לא רואים על מה עומדים בעולם,
והימים הולכים ועולים ועומדים לפני הקב"ה
כל אותם ימים שבני אדם עומדים בהם בעולם
הזה, שהרי כלם נבראו וכלם עומדים למעלה.
ומנין לנו שנבראו? שכתוב (שם קלט) **ימים יצרו.**

ובשמיניעים הימים להעלות מן העולם הזה,
כלם קרבים לפני המלך העליון.

זהו שכתוב (מלכים א-ב) **ויקרבו ימי דוד למות.**
ויקרבו ימי ישראל למות. משום שפאשר בן
אדם הוא בעולם הזה, אינו משגיח ולא מתבונן
על מה הוא עומד, אלא כל יום ויום חושב פאלו
הוא הולך בריקנות, שהרי כשהנשמה יוצאת מן
העולם הזה, לא יודעת לאיזו דרך מעלים אותה.
שהרי הדרך לעלות למעלה למקום שאור
הנשמות העליונות מאירות, לא נתן לכל
הנשמות, שהרי כמו שהוא ממשיך עליו בעולם
הזה, כך נמשך לאחר שיוצא ממנו.

בא ראה, אם בן אדם נמשך אחר הקב"ה
ותשוקתו אחריו בעולם הזה, אחרי זה

כְּשִׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, הוּא נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, וְנוֹתְנִים לוֹ
 דֶּרֶךְ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה אַחַר אוֹתָהּ מְשִׁיכָה שְׁנִמְשָׁךְ
 בְּרִצּוֹן כָּל יוֹם בְּעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹם אֶחָד נִפְגַּשְׁתִּי בְּעִיר אַחַת
 מֵאוֹתָם שֶׁהָיוּ מִן בְּנֵי קֶדֶם, וְאָמְרוּ לִי
 מֵאוֹתָהּ חֲכָמָה שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מִיָּמִים רֵאשׁוֹנִים,
 וְהָיוּ מוֹצְאִים סְפָרִים שֶׁל הַחֲכָמָה שְׁלָהֶם, וְקָרְבוּ
 לִי סֵפֶר אֶחָד, וְהָיָה כְּתוּב בּוֹ, שְׁכֵמוֹ שֶׁהִרְצוֹן
 שֶׁל הָאָדָם מִתְכַּוֵּן בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּן מִמְּשִׁיךְ
 עָלָיו רוּחַ מְלַמְעָלָה כְּמוֹ אוֹתוֹ הִרְצוֹן שְׁנֹדֵבֵק בּוֹ.
 אִם רְצוֹנוֹ הַתְּכַוֵּן לְדַבֵּר עֲלִיוֹן קְדוֹשׁ, הוּא
 מִמְּשִׁיךְ אוֹתוֹ הַדְּבָר מְלַמְעָלָה לְמִטָּה אֵלָיו.

וְאִם רְצוֹנוֹ לְהִתְדַבֵּק בְּצַד הָאֲחֵר וּמִתְכַּוֵּן בּוֹ, הוּא
 מִמְּשִׁיךְ אֶת אוֹתוֹ הַדְּבָר מְלַמְעָלָה לְמִטָּה
 אֵלָיו. וְהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁעַקֵּר הַדְּבָר תְּלוּי בְּדַבּוּרִים
 וּבִמְעֻשָׂה וּבְרִצּוֹן לְהִתְדַבֵּק, וּבְזֶה נִמְשָׁךְ מְלַמְעָלָה
 לְמִטָּה אוֹתוֹ הַצַּד שְׁנֹדֵבֵק בּוֹ.

וּמִצְאָנוּ בּוֹ כָּל אוֹתָם מַעֲשִׂים וְעִבּוּדוֹת הַפּוֹכְכִים
 וְהַמְזֻלוֹת וְדַבָּרִים שֶׁהִצְטָרְכוּ לָהֶם, וְאִיךְ
 הִרְצוֹן לְהִתְכַוֵּן בָּהֶם כְּדִי לְמַשֵּׁךְ אוֹתָם אֵלֵיהֶם.
 כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁרוֹצֵה לְהִתְדַבֵּק לְמַעְלָה בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ,

שְׁהָרִי בְּמַעֲשֵׂה וּבְדַבּוּרִים וּבְרָצוֹן הַלֵּב לְכוֹן
בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר תְּלוּי הַדָּבָר לְמִשָּׁךְ אוֹתוֹ אֵלָיו
מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה וּלְהַדְבִּיק בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר.

וְהָיוּ אוֹמְרִים, כְּמוֹ שֶׁבֶן אָדָם נִמְשָׁךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה
– כִּף גַּם מוֹשָׁכִים אוֹתוֹ כְּשִׁיּוּצָא מִן הָעוֹלָם

הַזֶּה. וּבִמָּה שֶׁנִּדְבַּק בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִמְשָׁךְ אַחֲרָיו –
כִּף נִדְבַּק בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. אִם בְּקִדְשׁ – בְּקִדְשׁ, וְאִם
בְּטַמְאָה – בְּטַמְאָה. אִם בְּקִדְשׁ, מוֹשָׁכִים אוֹתוֹ
לְאוֹתוֹ הַצַּד וְנִדְבַּק בּוֹ לְמַעֲלָה וְנַעֲשֵׂה מְמַנָּה
שֶׁמֶשׁ לְשִׁמְשׁ לְפָנָי הַקְּב"ה בֵּין אוֹתָם שְׁאָר
מְלֻאָכִים. כְּמוֹ שֶׁכִּף נִדְבַּק לְמַעֲלָה וְעוֹמֵד בֵּין
אוֹתָם קְדוּשִׁים, שֶׁכְּתוּב (זְכַרְיָה ג) וְנָתַתִּי לָךְ מֵהַלְכִים
בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה.

כִּף גַּם כְּמוֹ זֶה. אִם בְּטַמְאָה, מוֹשָׁכִים אוֹתוֹ
לְאוֹתוֹ הַצַּד וְנַעֲשֵׂה כְּאֶחָד מֵהֶם לְהַדְבִּיק
עִמָּם, וְהֵם נִקְרָאִים נִזְקֵי בְּנֵי אָדָם. וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה
שִׁיּוּצָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לוֹקְחִים אוֹתוֹ וְשׂוֹאֲבִים
אוֹתוֹ לְגִיּוֹנָם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁדָנִים אֵת בְּנֵי
הַטַּמְאָה שֶׁטְּמָאוּ עִצְמָם וְרוּחָם, וְאַחַר כִּף נִדְבַּק
בָּהֶם, וְהוּא מְזִיק כְּאֶחָד מֵאוֹתָם מְזִיקֵי הָעוֹלָם.

אָמַרְתִּי לָהֶם, בְּנֵי, דָּבָר זֶה קָרוֹב לְדַבְרֵי תוֹרָה,
אֲבָל יֵשׁ לָכֶם לְהִתְרַחֵק [מִתּוֹךְ] מֵאוֹתָם

הספרים [הללון] כְּדִי שְׁלֹא יִסְטָה לְבַכְּם לְעִבּוּדוֹת
הֶלְלוּ וּלְכֹל אוֹתָם הַצְדָּדִים שְׁאָמַר כָּאֵן שְׁמָא חֵס
וְשְׁלוֹם [לא] תִּסְטוּ מֵאַחַר עֲבוּדַת הַקֶּב"ה, שְׁהֲרִי
כָּל הַסְּפָרִים הֶלְלוּ מִטְעִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם, מִשּׁוֹם
שְׁבַנֵי קָדָם הָיוּ חֲכָמִים, וִירֶשֶׁת הַחֲכָמָה הַזֹּאת יִרְשׁוּ
מֵאַבְרָהָם שְׁנַתָּן לְבָנָי הַפִּילֹגָשִׁים, שְׁכַתּוּב (בראשית
כה) וְלְבָנֵי הַפִּילֹגָשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם
מִתְּנַת וַיִּשְׁלַחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ בְּעוֹדוֹנוֹ חַי קְדָמָה
אֶל אֶרֶץ קָדָם. וְאַחַר כֵּן נִמְשְׁכוּ בְּאוֹתָהּ חֲכָמָה
לְכַמָּה צְדָדִים.

אָבִי זָרַע יִצְחָק, חָלְקוּ שֶׁל יַעֲקֹב, לֹא כֵּן,
שְׁכַתּוּב (שם) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ
לְיִצְחָק. זֶהוּ חֵלֶק הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הָאָמוּנָה שְׁבָה
נִדְבֵק אַבְרָהָם וַיִּצָּא מֵאוֹתוֹ גּוֹרֵל וּמֵאוֹתוֹ הַצֵּד.
מַה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב? (שם כח) וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו,
וְכַתּוּב וְאַתָּה יַעֲקֹב עֲבָדִי וְגו'. מִשּׁוֹם כֵּן צָרִיךְ
הָאָדָם לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר הַקֶּב"ה וּלְהִדְבֵק בּוֹ תָּמִיד,
שְׁכַתּוּב (דברים י) וְבוֹ תִדְבֹק.

בֵּא רֵאָה, (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגו'. אַחַר
כֵּן חָזַר וּפָרַשׁ, נָקִי כַפַּיִם. שְׁלֹא עוֹשֶׂה בְּיָדָיו
צָלָם, וְלֹא מַחֲזִיק עִמָּהֶם בְּמָה שְׁלֹא צָרִיךְ. וְעוֹד,
שְׁלֹא נִטְמָא בָהֶם וְלֹא מִטְמָא בָהֶם אֶת הַגּוֹף כְּמוֹ

אוֹתָם שְׁמַטְמָאִים אֶת עֲצָמָם בְּיָדַיִם לְהַטְמָא, וְזֶה
הוּא נְקִי כַפַּיִם וְכַר לְבָב, כְּמוֹ זֶה שֶׁלֹּא מוֹשֵׁךְ אֶת
רְצוֹנוֹ וְלָבוֹ לְצַד הָאֲחֵר אֲלֵא לְהַמְשִׁיךְ אֲחֵר
עֲבוּדַת הַקֶּבֶ"ה.

אִשָּׁר לֹא נִשָּׂא לְשׂוֹא נַפְשׁוֹ. כְּתוּב נַפְשׁוֹ וְנִקְרָא
נַפְשִׁי, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ, נַפְשִׁי – זוֹ נַפֵּשׁ דָּוִד,
צַד הָאֲמוּנָה. נַפְשׁוֹ – זוֹ נַפֵּשׁ הָאָדָם מִמֶּשׁ. מְשׁוּם
שְׁכֵאֲשֵׁר יֵצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנַפְשׁוֹ תִתְעַלֶּה
בְּמַעֲשִׂים שְׁכֵשְׁרִים, עַל מֵה שִׁיתְקִים בָּהֶם לְלַכַּת
בֵּין כָּל אוֹתָם הַקְדוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קטז)
אֲתַהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. וּמְשׁוּם שֶׁלֹּא
נִשָּׂא לְשׂוֹא נַפְשִׁי, יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת ה' וְגו'.

בֵּא רֵאָה, אַחֵר שֶׁנִּמּוּל אֲבָרָהֶם, הִיָּה יוֹשֵׁב
וְכוֹאֵב, וְהַקֶּבֶ"ה שָׁלַח אֵלָיו שְׁלֵשָׁה
מְלָאכִים בְּגִלּוּי לְהַקְדִּים לוֹ שְׁלוֹם. וְאִם תֵּאֱמַר,
שֶׁהָרִי בְּנִגְלָה וְכִי מִי יָכוֹל לְרַאוֹת מְלָאכִים, וְהָרִי
כְּתוּב (שם קד) עֲשֵׂה מְלָאכִיו רוֹחוֹת וְגו' אֲלֵא
וְדַאי שֶׁרָאָה אוֹתָם שֶׁיִּרְדּוּ לְאַרְץ כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם.
וְלֹא יִקְשֶׁה לָךְ זֶה, שֶׁהָרִי הֵם וְדַאי רוֹחוֹת
קְדוּשׁוֹת, וּבְשַׁעָה שֶׁיּוֹרְדִים לְעוֹלָם, מִתְלַבְּשִׁים
בְּאֵוִירִים וּבִיסוּדוֹת שֶׁל גְּלָמִים, וְנִרְאִים לְבְנֵי אָדָם
מִמֶּשׁ כְּמִרְאָה דְמוּתָם.

וּבֵּא וּרְאָה, אֲבָרְהָם רָאָה אוֹתָם כְּמִרְאָה בְּנֵי אָדָם,
וְאָף עַל גַּב שְׁהִיָּה כּוֹאֵב מִן הַמִּלָּה, יֵצֵא
וְרִץ אַחֲרֵיהֶם כְּדִי לֹא לִגְרַע [מֵה] שְׁהִיָּה עוֹשֶׂה
מִקְדָּם לְכֵן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּדְאִי שְׂרָאָה אוֹתָם כְּמִרְאָה שֶׁל
מְלָאכִים, מִמֵּה שְׁפָתוֹב וַיֹּאמֶר אֲדָנִי,
בְּאֶלֶף דָּל"ת הַשְּׂכִינָה הִיְתָה בָּאָה, וְאֵלוֹ הָיוּ
עֲמוּדִים שְׁלֵה וְכֹסֵא אֵלֶיהָ, מִשׁוּם שְׁהִם שְׁלֶשֶׁת
הַגְּוֹנִים שְׁתַּחֲתִיָּה. וְרָאָה כְּעַת מִשׁוּם שְׁנַמּוּל מֵה
שְׁלֹא רָאָה מִקְדָּם לָזֶה עַד שְׁלֹא נִמּוּל. בְּתַחֲלָה לֹא
הִיָּה יוֹדֵעַ, אֲלֵא שְׁהִם בְּנֵי אָדָם. אַחַר כֵּךְ יִדַּע
שְׁאוֹתָם מִלְּאָכִים קְדוּשִׁים הֵם וּבָאוּ אֵלָיו
בְּשְׁלִיחוֹת, בְּשַׁעָה שְׁאָמְרוּ לוֹ אֵי"ה שְׂרָה אֲשַׁתְּךָ
וּבְשָׂרוֹ לוֹ בְּשׁוֹרֵת יֵצְחָק.

אֵלָיו – הָאוֹתִיּוֹת נְקוּדוֹת אֵי"ו, וְסִימָן אֵי"ו רִמּוֹז
לְמֵה שְׁלִמְעָלָה, רִמּוֹז לְקַב"ה. וַיֹּאמֶר הִנֵּה
בְּאֵהֶל. כְּתוּב כְּאֵן הִנֵּה בְּאֵהֶל, וְכְתוּב שָׁם (ישעיה
א) אֵהֶל בַּל יֵצְעַן וְגו'. בֵּא רְאָה, כִּיּוֹן שְׁנִקּוּד אֵי"ו,
לְמֵה כְּתוּב אַחַר כֵּךְ אֵי"ה? אֲלֵא מִשׁוּם שְׁחִבּוּר שֶׁל
זְכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד סוּד הָאֲמוּנָה. אַז אָמַר וַיֹּאמֶר
הִנֵּה בְּאֵהֶל. שָׁם הוּא הַקָּשֶׁר שֶׁל הַכֹּל וְשָׁם הוּא
נִמְצָא [וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהֶל]. אֵי"ה וְגו'. וְכִי לֹא יִדְעוּ

המלאכים העליונים ששרה הנה באהל? למה
כתוב איה? אלא שלא יודעים בעולם הזה אלא
מה שנמסר להם לדעת.

בא ראה, (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים אני ה'.
וכי כמה שליחים ומלאכים יש לקב"ה?
אלא משום שהם לא היו יודעים בין טפה של
בכור לאותה שלא של בכור פרט לקב"ה לבדו.

כמו זה (יחזקאל ט) והתוית תו על מצחות
האנשים. ולמה צריכים? אלא משום
שהם לא יודעים אלא רק מה שנמסר להם לדעת
[יודעים], כמו כל הדברים הללו שעתידי הקב"ה
להביא על העולם. ומה הטעם? משום שהקב"ה
מעביר כרוז בכל הרקיעים באותו דבר שעתידי
להביא על העולם.

כגון זה בשעה שהמשחית נמצא בעולם, צריך
בן אדם להסתתר בביתו ולא יהיה נראה
בשוק כדי שלא ישחת, כמו שנאמר (שמות יב)
ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מאלו
שיכול להסתתר כן, אבל מלפני הקב"ה לא [ס"א
יכול] צריך להסתתר. מה כתוב? (ירמיה כג) אם
יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'.

סדר הלימוד ליום ה חשון [יום 35 בשנה]

מדרש הנגלים

אמר רבי חייא אמר רב, אם היינו מסתכלים
 בפרשה הזו – נסתכל בחכמה אם ענין
 הנשמה היא אין ראשה סופה ואין סופה ראשה,
 ואם הענין לפטירת האדם מן העולם היא, נסתר
 את כל הפרשה או נעמיד את הפרשה בזה או
 בזה. מה זה יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם
 וגו', ואקחה פת לחם וגו', וימהר אברהם
 האלה אל שרה וגו', ואל הבקר רץ אברהם
 וגו', ויקח חמאה וחלב וגו'?

בשבא רב דימי, אמר, לא מצאה הנשמה
 תועלת לגוף אלמלא מה שרמז בכאן
 רמז הקרבנות. בטלו הקרבנות – לא בטלה
 התורה. זה שלא מתעסק בקרבנות, שיעסק
 בתורה ויועיל לו יותר. שאמר רבי יוחנן,
 כשפרש הקב"ה הקרבנות, אמר משה: רבוננו של
 עולם, תינח בזמן שיהיו ישראל על אדמתם, כיון
 שיגלו מעל אדמתם מה יעשו? אמר לו: משה,
 יעסקו בתורה, ואני מוחל להם בשבילה יותר
 מכל הקרבנות שבעולם, שנאמר (ויקרא ז) זאת

הַתּוֹרָה לְעֹלָה לְמִנְחָה וְגו'. כְּלוּמַר, זֹאת הַתּוֹרָה
בְּשִׁבִיל עוֹלָה, בְּשִׁבִיל מִנְחָה, בְּשִׁבִיל חֲטָאת,
בְּשִׁבִיל אָשֶׁם.

אָמַר רַבִּי כְרוּסְפָדַי, זֶה מִי שְׁמִזְכִּיר בְּפִיו בְּבִתִּי
כְּנִסְיוֹת וּבְבִתִּי מִדְרָשׁוֹת עֲנִין הַקְרָבָנוֹת
וְתִקְרָבָתָם וַיִּכּוֹן בָּהֶם, בְּרִית כְּרוּתָהּ הִיא שְׂאוֹתָם
הַמְלָאכִים הַמְזִכִּירִים חֲטָאוֹ כְּדִי לְהִרְעֵ לּוֹ, שְׁלֹא
יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ אֲלֵא רַק טוֹב.

וּמִי יוֹכִיחַ? פָּרְשָׁה זֹו תוֹכִיחַ! שְׁפִינֵן שְׂאָמַר וְהִנֵּה
שְׁלֹשָׁה אָנָּשִׁים נֹצְבִים עָלָיו, מֵה זֶה עָלָיו?
לְעִין בְּדִינוֹ. כִּיּוֹן שְׁרוּאָה נִשְׁמַת הַצְּדִיק כֶּךָ, מֵה
כְּתוּב? וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֱהֱלָה וְגו'. מֵה זֶה
הָאֱהֱלָה? בֵּית הַמְדָרֶשׁ. וּמֵהוּ אוֹמֵר? מִהָרִי שְׁלֹשׁ
סָאִים, עֲנִין הַקְרָבָנוֹת, וְהַנְשָׁמָה מִתְכַּוֶּנֶת בָּהֶם.
זֶהוּ שְׁכָתוּב וְאֵל הַבְּקָר רֵץ אַבְרָהָם. וְאִז נוֹחַ לָהֶם
וְלֹא יְכוּלִים לְהִרְעֵ לּוֹ.

רַבִּי פִנְחָס פָּתַח פְּסוּק שְׁכָתוּב (במדבר יז) וְהִנֵּה הַחֵל
הַנֶּגֶף בָּעָם, וְכָתוּב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן
קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגו', וְכָתוּב וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה.
כְּתוּב כְּאֵן מִהַר, וְכָתוּב שֵׁם מִהָרִי שְׁלֹשׁ סָאִים.
מֵה לְהִלֵּן קָרְבָן לְהַנְצִל, אִף כְּאֵן קָרְבָן לְהַנְצִל.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, פְּעַם אַחַת הֵייתִי מֵהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ וּפָגַשְׁתִּי אֶת אֱלֹהֵי. אָמַרְתִּי לוֹ, יֹאמֵר לִי מִר דָּבָר שְׁמוֹעִיל לְבָרִיּוֹת. אָמַר לוֹ, בְּרִית גָּזַר הַקָּב"ה, וְנִכְנְסוּ לְפָנָיו כָּל הַמְּלֹאכִים שְׂמֻמָּיִם לְהִזְכִּיר חֲטָאֵי הָאָדָם, שְׁבֻזְמָן שִׁזְפִּירוּ בְּנֵי אָדָם הַקְּרַבְנוֹת שְׁצוּהָ מִשָּׁה, וּמְכוּן לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ בָּהֶם – שְׁכֻלָם יִזְכִּירוּ אוֹתוֹ לְטוֹב.

וְעוֹד, בְּזִמְן שִׁיאָרַע מוֹת בְּבְנֵי אָדָם, הַבְּרִית נִגְזְרָה, וְהַפְּרוֹז עוֹבֵר עַל כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם, דָּאֵם יַעֲלוּ בְּנָיו בְּאַרְץ בְּבִיתִי כְּנִסְיוֹת וּבְבִיתִי מְדַרְשׁוֹת וַיֹּאמְרוּ בְּרִצּוֹן נֶפֶשׁ וְלֵב עֲנִינִים שֶׁל קְטָרֶת בְּשָׁמַיִם שְׁהִיוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שְׁיִתְבַּטַּל הַמּוֹת מֵהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בָּא רָאָה מָה כָּתוּב, וַיֹּאמֶר מִשָּׁה אֵל אֱהָרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים קְטָרֶת. אָמַר לוֹ אֱהָרֹן, לָמָּה? כִּי יֵצֵא הַקָּצֶף מִלְּפָנָי ה' וְגו'. מָה כָּתוּב? וַיִּרְץ אֵל תוֹךְ הַקֶּהֶל וְהִנֵּה הַחַל הַנִּגָּף בָּעַם. וְכָתוּב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה. וְלֹא יָכַל מִלְּאֹךְ שֶׁל חֲבֵלָה לְשַׁלֵּט וּנְתַבְטַל הַמּוֹת.

רַבִּי אַחָא הֵלֵךְ לְכַפֵּר טַרְשָׁא, בָּא אֶצֶל הַמְּאָרַח שְׁלוֹ. לְחָשׂוּ עָלָיו כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ, אָדָם

גְּדוֹל בָּא לְכָאן, נִלְךְ אֵלָיו. בָּאוּ אֶצְלוֹ. אָמְרוּ לוֹ,
 לֹא חוֹשֵׁשׁ עַל אֲבֹדְתֵינוּ? אָמַר לָהֶם, מָהוּ? אָמְרוּ
 לוֹ שֵׁשׁ שִׁבְעָה יָמִים שֵׁשׁ מֹות בְּעִיר, וְכָל יוֹם
 מִתְחַזֵּק וְלֹא מִתְבַּטֵּל.

אָמַר לָהֶם, נִלְךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּנְבַקֵּשׁ רַחֲמִים
 מִלְפָּנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. עַד שֶׁהָיוּ
 הוֹלְכִים, בָּאוּ וְאָמְרוּ, פְּלוֹנֵי וּפְלוֹנֵי מִתּוֹ, וּפְלוֹנֵי
 וּפְלוֹנֵי נוֹטִים לָמוֹת. אָמַר לָהֶם רַבִּי אַחָא, אֵין
 עֵת לַעֲמֹד כֶּךָ, שֶׁהַשָּׁעָה דְּחֻוְקָה.

אָבִי תְּפָרִישׁוּ מִכֶּם אַרְבָּעִים בְּנֵי אָדָם מֵאֱלוֹ
 הַיּוֹתֵר זִכָּאִים. עֲשֶׂרָה עֲשֶׂרָה לְאַרְבָּעָה
 חֻלְקִים, וְאֲנִי עִמָּכֶם, עֲשֶׂרָה לְקֶצֶה הָעִיר וְעֲשֶׂרָה
 לְקֶצֶה הָעִיר, וְכֵן לְאַרְבַּע קְצוֹת הָעִיר, וְאָמְרוּ
 בְּנִפְשׁ חִפְצָה עֲנִין שֶׁל קְטֹרֶת הַסָּמִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְמֹשֶׁה, וְעֲנִין שֶׁל הַקְּרַבְנוֹת אֲתוֹ.
עָשׂוּ כֶּךָ שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים וְעָבְרוּ בְּכָל הָעִיר לְאַרְבַּע
 קְצוֹת וְהָיוּ אוֹמְרִים כֵּן. לְבִסוּף אָמַר לָהֶם,
 נִלְךְ לְאֵלוֹ שְׁנוּטִים לָמוֹת, וְתְּפָרִישׁוּ מִכֶּם לְבִתְיָהֶם
 וְתֹאמְרוּ כֶּךָ, וְכֹאֲשֶׁר תְּסִימוּ, תֹּאמְרוּ אֵלוֹ
 הַפְּסוּקִים, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמִּחְתָּה
 וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ וְגו', וַיִּקַּח אֱהֲרֹן וְגו', וַיַּעֲמֵד בֵּין
 הַמִּתִּים וְגו'. וְכֵן עָשׂוּ וְהִתְבַּטֵּל מֵהֶם (הַמְּוֵת).

שָׁמְעוּ אוֹתוֹ קוֹל שְׂאוֹמֵר: סוּדֵי הַסּוּדוֹת,
הָרֵאשׁוֹנִים הַנְּחִילוּהָ לְנִצָּחַת, שְׁהָרֵי דִין
הַשָּׁמַיִם לֹא שׁוֹרֵה כָּאֵן, שְׁהָרֵי יוֹדְעִים לְבִטְלוֹ.
חָלַשׁ לְבוֹ שֶׁל רַבִּי אָחָא וַיִּשָּׁן. שָׁמַע שְׂאוֹמְרִים
לוֹ: כְּמוֹ שֶׁעָשִׂיתָ אֶת זֶה – תַּעֲשֶׂה אֶת זֶה. לָךְ אָמַר
לָהֶם שְׂיַחֲזְרוּ בְּתַשׁוּבָה, שְׂרַשְׁעִים הֵם לְפָנַי. קָם
וַהֲחִזִּירָם בְּתַשׁוּבָה שְׁלָמָה, וְקִבְּלוּ עָלֵיהֶם שְׁלֹא
יִתְבַּטְּלוּ מִהַתּוֹרָה לְעוֹלָם, וַהֲחִלִּיפוּ אֶת שֵׁם הָעִיר,
וְקָרְאוּ לָא מְתָא מַחְסִיא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא דִי לָהֶם לְצַדִּיקִים
שֶׁמִּבְטָלִים אֶת הַגְּזֵרָה, אֲלֵא לְאַחַר כֵּן
שֶׁמִּבְרָכִים לָהֶם, תִּדַע לָךְ שֶׁכֵּן הוּא. דְּכִיּוֹן
שֶׁהַנְּשָׂמָה אוֹמֶרֶת לְגוֹף מִהָרֵי שְׁלֹשׁ סְאִים וְגו',
וְכָל אוֹתוֹ הָעֵנָן וּמִבְטָל אֶת הַדִּין – מֵה כְּתוּב?
וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה. הָרֵי בְרָכָה.

כִּיּוֹן שְׂרוּאִים אוֹתָהּ הַמְּלֹאכִים שְׁזָה לְקַח עֲצָה
לְנַפְשׁוֹ – מָה עוֹשִׂים? הוֹלְכִים אֲצֵל
הַרְשָׁעִים לְעֵין בְּדִינָם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט. זֶהוּ
שְׁכָתוּב וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ עַל פְּנֵי
סָדָם, לְמָקוֹם הַרְשָׁעִים, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט. זֶה
הוּא שְׂאֹמֵר רַבִּי יְהוּדָה, כִּף דְרָכּוֹ שֶׁל צַדִּיק: כִּיּוֹן
שְׂרוּאָה שְׁמַעֲיָנִים בְּדִינוֹ, אֵינּוּ מִתְאַחֵר לְשׁוֹב

וְלִהְיֶת פְּלִל וְלִהְיֶת קָרִיב [עַל] חֶלְבּוֹ וְדַמּוֹ לְפָנַי צוּרוֹ,
עַד שְׁמִסְתַּלְקִים בְּעֲלֵי הַדִּין מִמֶּנּוּ.

שְׁבִיבִין שְׁאָמַר וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה
אֲנָשִׁים נֹצְבִים עָלָיו – מֵה פְּתוּב
בְּנִשְׁמָה? וַיִּמְהַר אֲבָרְהָם הָאֵהָלָה אֶל שָׂרָה.
בְּחַפְזוֹן וּבְמַהֲירוֹת בְּלֹא שׁוּם הַעֲכָבָה. מִיָּד
מִמְהָרַת הַנִּשְׁמָה אֶצֶל הַגּוֹף לְהַחְזִירוֹ לְמוֹטָב
וּלְבַקֵּשׁ בְּמָה שְׁיִתְּכַפֵּר לוֹ, עַד שְׁמִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ
בְּעֲלֵי הַדִּין.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מֵהוּ שְׁאָמַר וַאֲבָרְהָם וְשָׂרָה
זְקֵנִים בָּאִים בְּיָמִים חֲדָל לְהִיּוֹת לְשָׂרָה אֶרֶח
כֹּנָשִׁים? אֵלָּא, כִּיּוֹן שֶׁהַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בְּמַעֲלָתָהּ,
וְהַגּוֹף נִשְׁאָר בְּאֶרֶץ מִכְמָה שָׁנִים, בָּאִים בְּיָמִים
שָׁנִים וַיָּמִים הַרְבֵּה וְחֲדָל לְצִאֵת וּלְבֹא וּלְעִבֹר
אֶרֶח כְּשֶׁאֵר כָּל אָדָם. נִתְבַּשֵּׁר לְהַחְיֹת הַגּוֹף.

מֵהוּ אוֹמֵר אַחֲרֵי בְלוּתִי הֵיטָה לִי עֲדָנָה? אַחֲרֵי
בְלוּתִי בְּעֶפֶר מֵהַיּוֹם כִּמָּה שָׁנִים, הֵיטָה לִי
עֲדָנָה וְחֲדוּשׁ. וְאֲדַנִּי זְקֵן, שֶׁהַיּוֹם כִּמָּה שָׁנִים
שְׁיִצְאֵת מִמֶּנּוּ וְלֹא הַפְּקִידֵנִי. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אָמַר, הֵיפֹלֵא מֵה' דָּבָר לְמוֹעֵד. מֵהוּ לְמוֹעֵד?
אוֹתוֹ הַיְדוּעַ אֶצְלֵי לְהַחְיֹת מֵתִים. וּלְשָׂרָה בֵּן,
מִלְמַד שְׁיִתְּחַדֵּשׁ כְּכֵן שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי סִימוֹן, כִּיּוֹן שֶׁהִנְשָׂמָה
 נְזוּנִית מְזִיזָה שֶׁל מַעֲלָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אוֹמֵר לְאוֹתוֹ הַמְּלֶאךָ הַנִּקְרָא דוּמָ"ה: לָךְ
 וּבִשְׂרָ לְגוֹף פְּלוֹנִי שְׁאֲנִי עֲתִיד לְהַחֲיוֹתוֹ לְמוֹעֵד
 שְׁאֲנִי אֲחִיָּה אֶת הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא. וְהוּא
 מְשִׁיב: אַחֲרֵי בְלוֹתֵי הַיְתָה לִי עֲדָנָה? אַחֲרֵי בְלוֹתֵי
 בְּעַפָּר וְשִׁכְנַתִּי בְּאֲדָמָה, וְאֶכֶל בְּשָׂרֵי רֶמָה וְגוֹשׁ
 עַפָּר, תִּהְיֶה לִי חֲדוּשׁ?

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְנִשְׁמָה: זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָהָם וְגו' הַיִּפְלֵא מֵה'
 דְּבַר?! לְמוֹעֵד הַיְדוּעַ אֲצִלִּי לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים
 אֲשׁוּב אֵלֶיךָ אוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁהוּא קְדוּשׁ מְחֻדָּשׁ
 כְּבָרָא שׁוֹנָה לְהַיּוֹתְכֶם מִלְּאָכִים קְדוּשִׁים, וְאוֹתוֹ
 הַיּוֹם עֲתִיד לְפָנֵי לְשִׂמְחָ בָּהֶם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (תהלים
 קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. (ע"כ

מדרש הנעלם)

זוהר:

אֵיחָה שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ, שְׁלֵא רְצוֹ לֹמַר לְפָנֶיהָ. כִּיּוֹן
 שְׁאֲמַר הִנֵּה בְּאֵהָל, מִיָּד - וַיֹּאמֶר שׁוּב
 אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ וְגו'
 בֹּא רְאֵה דְרָךְ אֶרֶץ, שְׁעַד שְׁלֵא הַזְּמִין אַבְרָהָם
 לְפָנֶיהֶם לְאָכֵל, לֹא אָמְרוּ לוֹ דְּבַר, כְּדֵי שְׁלֵא יִרְאֶה

שְׁמֹשׁוּם אוֹתָהּ בְּשׁוֹרָה הַזְּמִין אוֹתָם לְאָכֹל. אַחַר
שִׁכְתוֹב וַיֹּאכְלוּ, אַז אָמְרוּ לוֹ אוֹתָהּ בְּשׁוֹרָה.

וַיֹּאכְלוּ?! וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׂמֵלֵאכִים
עֲלִיוֹנִים אוֹכְלִים? אֵלָא בְּשִׁבִיל
כְּבוֹדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם נִרְאָה כֵּן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
וַיֹּאכְלוּ וַדַּאי, מִשׁוּם שֶׁהֵם אִשׁ אוֹכְלֵת אִשׁ וְלֹא
נִרְאִים, וְכֹל מֵה שֶׁנִּתֵּן לָהֶם אַבְרָהָם אָכְלוּ, מִשׁוּם
שֶׁמֶצַד אַבְרָהָם אוֹכְלִים לְמַעַלָּה [שְׂאוֹכְלִים
מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁלְּמַעַלָּה].

בֵּא רְאֵה, כָּל מֵה שֶׁאָכַל אַבְרָהָם, הוּא אָכַל
בְּטַהֲרָה, וְלִכֵּן הִקְרִיב לְפָנֶיהֶם וְאָכְלוּ,
וְאַבְרָהָם שָׁמַר בְּבֵיתוֹ טְמֵאָה וְטַהֲרָה שֶׁאֶפְלוּ בֶּן
אָדָם שֶׁהוּא טְמֵא [לֹא יָכַל לְהִתְקַרֵּב לְבֵיתוֹ. אַז
יָדַע אַבְרָהָם שֶׁזֶה טְמֵא הוּא, וַעֲשֵׂה] [לֹא הָיָה
מִשְׁמֵשׁ בְּבֵיתוֹ, עַד שֶׁעֲשֵׂה] לוֹ טְבִילָה, אוֹ עֲשֵׂה
לוֹ לְשֹׁמֵר שְׁבַעַה יָמִים כְּרָאוּי לוֹ בְּבֵיתוֹ, וְכֵן
זֶה בּוֹדַאי.

בֵּא רְאֵה, כְּתוּב (דְּבָרִים כג) אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה
טָהוֹר מִקְרָה לְיִלָּה וְגו'. מֵה תִקְנַתּוֹ? וְהָיָה
לְפָנוֹת עָרֵב יֶרֶחַ בְּמַיִם. אֲרַעָה בּוֹ טְמֵאָה אַחֲרַת,
כְּמוֹ זִיבָה [טְמֵאָת צָרַעַת אוֹ נִדָּה] אוֹ טְמֵאָת נִדָּה

שְׁהִיוּ שְׁתֵּי טְמָאוֹת, לֹא מִסְפִּיק לוֹ בְּאוֹתָהּ טְבִילָה
[מִשּׁוּם] בֵּין שְׂאֲרֵע לֹו קָרִי קֹדֶם שְׁקִבֵּל טְמָאָה
אַחֲרַת [מִשּׁוּם] בֵּין שְׂאֲרֵע לֹו אַחַר כֶּף.

וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה הָיוּ מִתְקַנִּים טְבִילָה לְכֻלָּם, הוּא
לְגַבְרִים וְהִיא לְנָשִׁים. מָה הַטַּעַם עִסַּק
אַבְרָהָם לְטַהַר בְּנֵי אָדָם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא טָהוֹר
וְנִקְרָא טָהוֹר, שְׁכָתוּב (אִיּוֹב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטְמֵא
לֹא אַחַד. טָהוֹר – זֶה אַבְרָהָם שִׁצָּא מִתְּרַח.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת אוֹתָהּ הַדְּרָגָה
שֶׁל אַבְרָהָם, וּמַהִי? מִי"ם (תּוֹסֵף). לְכֵן הִתְקִין
לְטַהַר בְּנֵי הָעוֹלָם בְּמֵים. וּבְשַׁעָה שֶׁהִזְמִין אֶת
הַמַּלְאָכִים, בְּרֵאשִׁית דְּבָרָיו מָה כָּתוּב? יִקַּח נָא
מִעֵט מִים, כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק בְּאוֹתָהּ דְּרָגָה שֶׁהַמֵּים
שְׂרוּיִים בָּהּ, וּמִשּׁוּם כֶּף הָיָה מְטַהַר אֶת כָּל בְּנֵי
הָאָדָם מֵהַכֹּל. מְטַהַר אוֹתָם מִצַּד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה,
וּמְטַהַר אוֹתָם מִצַּד הַטְּמָאָה. וּכְמוֹ שֶׁהוּא מְטַהַר
אֶת הָאֲנָשִׁים, כֶּף גַּם שָׂרָה מְטַהַרְת אֶת הַנָּשִׁים,
וְנִמְצָא שְׁכָל מִי שֶׁבָּא אֲלֵיהֶם טְהוּרִים מֵהַכֹּל.

בֵּא רָאָה שְׂאֲבָרָהָם נָטַע אֵילָן בְּכָל מְקוֹם שֶׁדִּיּוּרוֹ
שָׁם, וְלֹא הָיָה עוֹלָה בְּכָל מְקוֹם כְּרֵאוּי, פָּרַט
לְשַׁעָה שֶׁדִּיּוּרוֹ הָיָה בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, וּבְאוֹתוֹ אֵילָן

הָיָה יוֹדֵעַ מִי שֶׁנֶּאֱחָז בְּקַבָּ"ה וּמִי שֶׁנֶּאֱחָז
בְּעִבּוּדָה זָרָה.

מִי שֶׁנֶּאֱחָז בְּקַבָּ"ה, הָיָה הָאֵילָן פּוֹרֵשׁ עֲנָפָיו
וּמְכַסֶּה עַל רֵאשׁוֹ וְעוֹשֶׂה עָלָיו צֶל נֶאֱחָה. וּמִי
שֶׁנֶּאֱחָז בְּצֶל שֶׁל עִבּוּדָה זָרָה, אוֹתוֹ הָאֵילָן הָיָה
מִתְעַלֶּה, וְעֲנָפָיו הָיוּ עוֹלִים לְמַעְלָה. אִזְ הָיָה יוֹדֵעַ
אֲבָרָהֶם וּמְזַהֵר אוֹתוֹ, וְלֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁנֶּאֱחָז
בְּאֲמוּנַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכִף מִי שֶׁהוּא טָהוֹר
[ד"א כָּף] מְקַבֵּל אוֹתוֹ הָאֵילָן, וּמִי שֶׁהוּא טָמֵא
אֵינוֹ מְקַבֵּל אוֹתוֹ. אִזְ יָדַע אֲבָרָהֶם וְהָיָה מְטַהֵר
אוֹתָם בְּמַיִם.

וּמֵעַיִן מַיִם הָיָה תַּחַת אוֹתוֹ אֵילָן, וּמִי שֶׁצָּרִיף
טְבִילָה מִיַּד הַמַּיִם עוֹלִים אֵלָיו, וְעוֹלִים
עֲנָפֵי הָאֵילָן, אִזְ יָדַע אֲבָרָהֶם שֶׁהוּא טָמֵא וְצָרִיף
מִיַּד טְבִילָה. וְאִם לֹא, יִבְשׁוּ הַמַּיִם, וְאִזְ יָדַע
שֶׁרוּצָה לְהַטְמִיא וּלְהַשְׁמֵר שְׁבָעָה יָמִים.

וּבֹא וּרְאֵה, שֶׁאֶפְלוּ בְּשָׁעָה שֶׁהַזְּמִין אֶת
הַמַּלְאָכִים אָמַר לָהֶם וְהַשְׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ
כְּדֵי לְרִאוֹת וּלְבַדֵּק אוֹתָם, וּבְאוֹתוֹ אֵילָן הָיָה
בוֹדֵק אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְהַסּוּד [כַּנְגֻד] מְשׁוּם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא [עֲשֵׂה] אָמַר שֶׁהוּא עֵץ

החיים לכל, ולכן והשענו תחת העץ, ולא תחת
עבודה זרה.

ובא וראה, כשחטא אדם, הוא חטא בעץ הדעת
טוב ורע, שכתוב ומעץ הדעת וגו', והוא
חטא בו וגרם מות לעולם. מה כתוב? ועתה פן
ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים וגו' [וגרם מות
לכל בני העולם]. וכשבא אברהם, התקין את
העולם עם אילן אחר, שהוא עץ החיים, והודיע
את האמונה לכל בני העולם.

ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה. אמר רבי
יצחק, שוב אשוב - שוב ישוב היה
צריך לכתב, שהרי המפתח הזה לפקד העקרונות
הוא ביד הקדוש ברוך הוא ולא ביד שליח אחר,
כמו ששנינו, שלש מפתחות הם שלא נמסרו ביד
שליח: של חיה, ותחית המתים, וגשמים.
והואיל ולא נמסרו ביד שליח, למה כתוב שוב
אשוב? אלא ודאי הקדוש ברוך הוא שהיה עומד
עליהם אמר [לו] הדבר, לכן כתוב ויאמר שוב
אשוב אליך.

ובא וראה, בכל מקום שכתוב ויאמר סתם או
ויקרא סתם, הוא מלאך הברית ולא אחר.

וַיֹּאמֶר – שְׁכַתּוּב (שמות טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמַעַתְּ תִשְׁמַע
 וְגו'. וַיֹּאמֶר, וְלֹא אָמַר מִיָּהוּ. וַיִּקְרָא – שְׁכַתּוּב
 (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וְלֹא אָמַר מִי הָיָה. אָמַר
 – שְׁכַתּוּב (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר וְגו', וְלֹא אָמַר
 מִי הָיָה. [אֵף כֶּף שְׁכַתּוּב שׁוֹב אֲשׁוּב. וַיֹּאמֶר סָתָם,
 וְלֹא אָמַר מִי הָיָה]. אֲלֵא בְּכָל אֵלֶּה מְלֵאךְ שֶׁל
 הַבְּרִית הָיָה, וְהַכֵּל נֹאמַר בְּקַב"ה. וְלִכְּנֵן כְּתוּב
 וַיֹּאמֶר שׁוֹב אֲשׁוּב אֵלַיךְ וְגו', וְהִנֵּה בֵּן וְגו'.

וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ. מָה הִטַּעַם לֹא כְּתוּב
 וְהִנֵּה בֵּן לְךָ? אֲלֵא כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחֲשַׁב
 שֶׁהוּא מִהַגֵּר כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח
 וַאֲמַר, (מלאכי א) בֵּן יִכְבֹּד אָב וְעַבְדֵּי אֲדֹנָיו. בֵּן יִכְבֹּד
 אָב – זֶה יִצְחָק אֶת אַבְרָהָם. מִתִּי כִּבֵּד אוֹתוֹ?
 בְּשַׁעֲהָ שֶׁעֲקַד אוֹתוֹ עַל גְּבִי הַמְּזֻבַּח וְרָצָה
 לְהַקְרִיבוֹ לְקָרְבָּן. וַיִּצְחָק בֵּן שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים
 הָיָה, וְאַבְרָהָם הָיָה זָקֵן, שְׂאֵלוֹ הָיָה בּוֹעֵט [בוֹ]
 בְּרָגֶל אַחַת לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד לְפָנָיו, וְהוּא כִּבֵּד
 אוֹתוֹ אֶת אָבִיו, וְעֲקַד אוֹתוֹ כְּמוֹ תִישׁ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת
 רְצוֹן אָבִיו.

וְעַבְדֵּי אֲדֹנָיו – זֶה אֱלִיעֶזֶר לְאַבְרָהָם, כְּשֶׁשָּׁלַח
 אוֹתוֹ לְחָרֵן וְעָשָׂה כָּל רְצוֹנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם
 וְכִבְדוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (בראשית כד) וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲדֹנָי

וְגו', וְכָתוּב (שם) וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנֹכִי, כְּדֵי לְכַבֵּד אֶת אַבְרָהָם. שְׁהָרִי בֶן אָדָם שְׁהִיָּה מִבִּיא כֶסֶף וְזָהָב וְאַבְנִים יְקָרוֹת וּגְמָלִים, וְהוּא כְּרָאוּי, נֹאָה לְמִרְאָה, לֹא אָמַר שֶׁהוּא אוֹהֵב אַבְרָהָם אוֹ קָרוֹב שְׁלוֹ, אֲלֵא אָמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנֹכִי, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֶת שְׂבַח אַבְרָהָם וּלְכַבְּדוֹ בְּעֵינֵיהֶם.

וַעֲלֵ כֵן בֶּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדַנְיוּ. וְאַתֶּם יִשְׂרָאֵל בְּנֵי, קָלוֹן בְּעֵינֵיכֶם לֹמַר שְׂאֲנִי אֲבִיכֶם אוֹ שְׂאֲתֶם עֶבְדִים שְׁלִי? וְאִם אָב אֲנִי אֵיָה כְבוֹדִי וְגו'. מִשׁוֹם כֶּף וְהִנֵּה בֶן. זֶהוּ בֶן וְדַאי, וְלֹא יִשְׁמַעְאֵל. זֶהוּ בֶן שְׂכַבֵּד אֶת אָבִיו כְּרָאוּי.

וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ. בֶּן לְשָׂרָה - שְׂבַגְלָלוּ מִתָּה, שְׂבַגְלָלוּ כְּאִבָּה נִפְשָׁה עַד שְׂיִצְאָה מִמְּנָה. וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה - לְהַתְּעִלוֹת בְּגִלְלוּ בְּשַׁעָה שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם. שְׂאֲז וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה וְגו', שְׁהָרִי מְזַכִּירִים אֶת שָׂרָה מִשׁוֹם יִצְחָק, וְעַל זֶה הוּא בֶּן לְשָׂרָה [זֶה אָמְרוּ הַמְּלָאכִים]. וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה. [זֶה] שְׁהָרִי הַנִּקְבָּה לֹקַחַת [אֶת] הַבֶּן מִהַזְכָּר.

וְשָׂרָה שְׂמַעַת פְּתַח הָאֵהֶל וְהוּא אַחֲרָיו. מַה זֶה הוּא אַחֲרָיו? וְהִיא אַחֲרָיו צָרִיךְ לוֹ! אֲלֵא

סוד הוא, וְשָׂרָה שִׁמְעַת מֶה שֶׁהָיָה אוֹמֵר [פְּתַח הָאֵהָל, זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהוּא אַחֲרָיו – מִי שֶׁהָיָה אוֹמֵר] פְּתַח הָאֵהָל, זוֹ הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, פְּתַח הָאֲמוּנָה. וְהוּא אַחֲרָיו – [זֶה] שֶׁהוֹדָה לוֹ הַדְּרָגָה הָעֲלִיוֹנָה [נ"א פְּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. פְּתַח הָאֵהָל – זוֹ הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהוּא אַחֲרָיו – זוֹ הַדְּרָגָה הָעֲלִיוֹנָה]. מִיּוֹם שֶׁהִיְתָה שָׂרָה בְּעוֹלָם לֹא שָׁמְעָה דְבַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּרָט לְאוֹתָהּ שְׁעָה.

דְּבַר אַחַר – שֶׁהִיְתָה יוֹשֶׁבֶת שָׂרָה פְּתַח הָאֵהָל כְּדִי לְשָׁמַע הַדְּבָרִים, וְהִיא שָׁמְעָה הַדְּבַר הַזֶּה שֶׁהַתְּבַשׂוּר בּוֹ אֲבָרָהִם. [דְּבַר אַחַר] וְהוּא אַחֲרָיו – אֲבָרָהִם שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב מֵאַחֲוָרֵי הַשְּׂכִינָה. **וְאֲבָרָהִם** וְשָׂרָה זְקֵנִים בָּאִים בְּיָמִים. מֶה זֶה בָּאִים בְּיָמִים? הַשְּׁעוּרִים שֶׁל הַיָּמִים שָׂאוּ נִרְאוּ לָהֶם, הָאֶחָד מֵאָה וְהָאֶחָד תְּשָׁעִים, נִכְנָסוּ בְּיָמִים הַשְּׁעוּר שֶׁל הַיָּמִים כְּרָאוּי. בָּאִים בְּיָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בָא הַיּוֹם, שֶׁהָעָרִיב הַיּוֹם לְהִכָּנֵס. חָדַל לְהִיּוֹת לְשָׂרָה אֶרֶץ כְּנָשִׁים. וְאוֹתָהּ שְׁעָה רָאֲתָה עֲצָמָה בְּעֵדוּן אַחַר, וְלִכְן אָמְרָה וְאֵדְנִי זָקֵן, שֶׁהָרִי הוּא לֹא כְּדָאִי לְהוֹלִיד כִּי הוּא זָקֵן.

רבי יהודה פתח, (משלי לא) **נודע בשערים בעלה**
בשבתו עם זקני ארץ. בא ראה, הקדוש
 ברוך הוא מתעלה בכבודו שהוא גנוז ונסתר
 בעלוי רב. לא היה בעולם ולא היה מהיום
 שנברא העולם שיכול לעמד על חכמתו ולא
 יכול לעמד בו.

משום כי הוא גנוז ונסתר והתעלה למעלה
 למעלה, וכל העליונים והתחתונים לא
 יכולים להתדבק עד שכלם אומרים (יחזקאל א)
 ברוך כבוד ה' ממקומו. התחתונים אומרים
 שהוא למעלה, שכתוב (תהלים קיג) על השמים
 כבודו. העליונים אומרים שהוא למטה, שכתוב
 (שם נז) על כל הארץ כבודך. עד שכלם, עליונים
 ותחתונים, אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, כי
 לא נודע ולא היה מי שיכול לעמד עמו, ואתה
 אומר נודע בשערים בעלה?

אף ודאי נודע בשערים בעלה - זה הקדוש
 ברוך הוא, שהוא נודע ונדבק לפי מה
 שמשער בלבו כל אחד כמה שיכול להדבק
 ברוח של החכמה. ולפי מה שמשער בלבו, כך
 נודע בלבו, ולכן נודע בשערים - באותם

השְׁעָרִים. אֲבָל שְׁנוּדַע כְּרָאוּי אֵין מִי שְׁיָכוּל
לְהִדְבֵּק וּלְדַעַת אוֹתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, נוֹדַע בְּשְׁעָרִים בַּעֲלָהּ, אֵיזָה
שְׁעָרִים? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים כד) שָׂאוּ שְׁעָרִים
רְאִשֵׁיכֶם וְהִנְשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. וּמִשּׁוּם הַשְׁעָרִים
הַלְלוּ, שֶׁהֵם דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, בְּגִלְגָּלָם נוֹדַע הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְאִם לֹא – לֹא יְכוּלִים לְהִתְדַבֵּק בּוֹ.

בא רֵאָה, הֵרִי נִשְׁמַת הָאָדָם אֵין הוּא [אֵין] מִי
שְׁיָכוּל לְדַעַת אוֹתָהּ, אֲלֵא עַל יְדֵי אֲבָרֵי
הַגּוּף, וְהֵם הַדְּרָגוֹת שְׁעוֹשׂוֹת אֲמָנוֹת הַנִּשְׁמָה.
מִשּׁוּם כֶּף נוֹדַע וְלֹא נוֹדַע. כֶּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
נוֹדַע וְלֹא נוֹדַע, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, רוּחַ
לְרוּחַ, גָּנוּז וְטָמִיר מִן הַכֹּל. אֲבָל בְּאוֹתָם
הַשְׁעָרִים, שֶׁהֵם פִּתְחִים לְנִשְׁמָה, נוֹדַע הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

בא רֵאָה, יֵשׁ פֶּתַח לְפֶתַח וְדִרְגָה לְדִרְגָה, וּמֵהֶם
יְדוּעַ כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. פֶּתַח
הָאֵהָל – זֶהוּ פֶּתַח שֶׁל צְדָק, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם קיח)
פֶּתַח"ו ל"י שְׁעַר"י צְדָק וְגו'. זֶהוּ פֶּתַח רֵאשׁוֹן
לְהַכְנִס בּוֹ, וּבִפְתַח הַזֶּה נִרְאִים כָּל שְׂאָר
הַפִּתְחִים הָעֲלִיוֹנִים. מִי שְׁזוֹכָה לָזֶה [לְפֶתַח],

זוֹכָה לְדַעַת אוֹתוֹ וּבְכָל שְׁאֵר הַפְּתָחִים, מְשׁוּם
שְׁכָלָם שׁוֹרִים עָלָיו.

וַעֲבָשׁוּ שְׁפַתְחָא זֶה לֹא נוֹדַע, מְשׁוּם שְׁיִשְׁרָאֵל
בְּגָלוֹת וְכָל הַפְּתָחִים הַסְּתֻלְקוּ מִמֶּנּוּ
וְלֹא יְכוּלִים לְדַעַת וְלְדַבֵּק. אֲבָל בְּזִמְנֵי שְׁיִשְׁרָאֵל
יֵצְאוּ מִן הַגָּלוֹת, עֲתִידוֹת כָּל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
לְשֵׁרוֹת עָלָיו כְּרָאוּי.

וְאִזּוּ יָדְעוּ בְּנֵי הָעוֹלָם חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה נִכְבְּדָה מֵהַ
שָׁלֵא הָיוּ יוֹדְעִים מִקֶּדָם לְזֶה, שְׁכַתּוֹב (ישעיה
יא) וְנִחַה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה
וְגִבּוֹרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת ה'. כָּלֵם עֲתִידִים לְשֵׁרוֹת
עַל הַפְּתָח הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא פֶתַח הָאֱהָל,
וְכָלֵם עֲתִידִים לְשֵׁרוֹת עַל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ כְּדֵי לְדוֹן
הָעוֹלָם, שְׁכַתּוֹב וְשִׁפְט בְּצַדֵּק דְלִים וְגו'.

מִשׁוּם כֵּן, כְּשֶׁהַתְּבַשֵּׁר אֲבָרְהָם, הַדְּרָגָה הַזֹּאת
הִיְתָה אוֹמֶרֶת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר שְׁכַתּוֹב
שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעַת חֲזָה. וַיֹּאמֶר – לֹא כָתוּב מִי
הִיָּה, וְזֶהוּ פֶתַח הָאֱהָל. וְעַל זֶה וְשָׂרָה שִׁמְעַת
דְּרָגָה זוֹ שֶׁהִיְתָה מְדַבֶּרֶת עִמּוֹ מֵהַ שָׁלֵא הִיְתָה
שׁוֹמְעַת מִקֶּדָם לְזֶה, שְׁכַתּוֹב וְשָׂרָה שִׁמְעַת פֶּתַח
הָאֱהָל, שֶׁהִיְתָה מְבַשֶּׁרֶת וְאוֹמֶרֶת שׁוֹב אָשׁוּב
אֵלֶיךָ כְּעַת חֲזָה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ.

בא רֵאָה כְּמָה חֲבִיבוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְאַבְרָהָם, שֶׁהָרִי לֹא יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִצְחָק עַד
 שְׁנַמּוּל. אַחַר שְׁנַמּוּל הַתְּבַשֵּׁר עַל יִצְחָק, מִשּׁוּם
 שֶׁאֵז הוּא זֶרַע קְדוֹשׁ, וְטָרַם שְׁנַמּוּל אֵינוֹ זֶרַע
 קְדוֹשׁ, וְאֵז הוּא כְּמוֹ שִׁפְתוֹב (בראשית א) אֲשֶׁר זֶרְעוֹ
 בּוֹ לְמִינֵהוּ.

ובא וּרְאָה, טָרַם שְׁנַמּוּל אַבְרָהָם זֶרְעוֹ לֹא הָיָה
 קְדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּצֵא מִתּוֹךְ עֶרְלָה וְהַדְּבַק
 בְּעֶרְלָה לְמִטָּה. אַחַר שְׁנַמּוּל, יֵצֵא אוֹתוֹ הַזֶּרַע
 בְּתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, וְנִדְבַק בְּקְדוּשָׁה שְׁלֹמַעְלָה וְהוֹלִיד
 לְמַעְלָה, וְנִדְבַק אַבְרָהָם בְּדַרְגָּתוֹ כְּרֵאוּי. בֹּא רֵאָה,
 כְּשֶׁהוֹלִיד אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק, יֵצֵא קְדוֹשׁ כְּרֵאוּי.
 וְאֵלוֹ [וּדְאִי] הַמִּים שֶׁהָרוּ וְהוֹלִידוּ חֶשֶׁךְ.

רבי אֶלְעָזָר שָׁאֵל יוֹם אֶחָד אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו.
 אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁקָּרָא לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יִצְחָק, שִׁפְתוֹב וְקָרְאֵת אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק, לְמָה?
 שֶׁהָרִי נִרְאָה שְׁעַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְעוֹלָם קָרָא לוֹ
 יִצְחָק? אָמַר לוֹ, הָרִי נֶאֱמַר שֶׁאֵשׁ לוֹקַחַת מִים,
 שֶׁהָרִי הַמִּים בָּאִים מִצַּד שֶׁל הַגְּבוּרָה, וְעוֹד [נ"א
 וְבֹא תִשְׁאֵל מֵהַלּוּיִם] [שָׁאֵל אוֹתוֹ] הַלּוּיִם שֶׁהֵם
 מִשְׁמַחִים לְאוֹתוֹ הַצַּד בְּכָלִי זָמַר וְתִשְׁבַּחוֹת כְּנִגּוּד

הצד הַזֶּה, מְשׁוּם כִּף יִצְחָק הוּא חֲדוּה, מְשׁוּם
שֶׁהוּא בָּא מֵאוֹתוֹ צַד וְנִדְבַק בּוֹ.

בֵּא רֵאָה, יִצְחָק צָחוּק, חֲדוּה שְׂמֵחַלִּיפָה מִיִּם
בָּאֵשׁ וְאֵשׁ בְּמִיִּם, וְעַל זֶה נִקְרָא כִּף. וְלִכֵּן
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ כִּף בְּטָרִם יִצָּא לְעוֹלָם
בְּשֵׁם זֶה וְהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם.

וּבֵא וְרֵאָה, בְּכָל הָאֲחֵרִים הַשְּׂאִיר לָהֶם הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לִקְרָא לָהֶם שְׁמוֹת, וְאֶפְלוּ נָשִׁים
הָיוּ קוֹרְאוֹת לְבִנְיָהֵן שְׁמוֹת, אֲבָל כָּאֵן לֹא הַשְּׂאִיר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִמּוֹ לִקְרָא לוֹ שֵׁם, אֲלֵא
לְאַבְרָהָם, שֶׁכְּתוּב וְקָרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק. אֲתָה
וְלֹא אַחֵר. כִּדִּי לְהַחֲלִיף מִיִּם בָּאֵשׁ וְאֵשׁ בְּמִיִּם
לְהַכְלִילוֹ בְּצִדּוֹ.

כִּיּוֹן שֶׁהַתְּבַשֵּׁר אַבְרָהָם בִּיצְחָק, מַה כְּתוּב?
וַיִּקְמוּ מִשֵּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ עַל פְּנֵי סָדָם.
רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בֵּא רֵאָה כִּמָּה נוֹהֵג הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא טוֹבָה עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְכָל שְׂכֵן לְאוֹתָם
שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְכָּיו, שְׂאֶפְלוּ בְּזִמְן שְׂרוּצָה לְדוֹן אֶת
הָעוֹלָם, הוּא גוֹרֵם לְמִי שְׂאוּהֵב אוֹתוֹ לְזִכּוֹת בְּדָבָר
עַד שֶׁלֹּא יָבֵא אוֹתוֹ הַדִּין לְעוֹלָם.

שְׂשֻׁנִינוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת
הָאָדָם, שׁוֹלַח לוֹ דוֹרוֹן, וּמִיָּהוּ? הָעֲנִי,

כְּדֵי לְזָכוֹת בּוֹ. וְכִיּוֹן שְׁזוֹכָה בּוֹ, הוּא מוֹשֵׁף עָלָיו
 חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁף מֵצַד הַיָּמִין וּפּוֹרֵס עַל
 רֵאשׁוֹ וְרוֹשֵׁם אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁכְּשֵׁיבֵא הַדִּין לְעוֹלָם,
 אוֹתוֹ הַמְשַׁחִית יִזְהַר בּוֹ, וּמְרִים עֵינָיו וְרוֹאֵה אוֹתוֹ
 הַרְשֵׁם, וְאֵז מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְנִזְהָר עָלָיו. מִשׁוּם כֶּף
 מִקְדָּיִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמֵה שְׂיִזְכָּה.

וּבֵא וְרֵאָה, כְּשֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִבְיֵא
 דִּין עַל סֹדֵם, זָכָה קָדָם אֶת אַבְרָהָם וְשִׁלַּח
 לוֹ דוֹרוֹן לְזָכוֹת עִמָּהֶם כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת לוֹט בֶּן
 אָחִיו מִשָּׁם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת
 אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה, וְלֹא
 כָּתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת לוֹט, שֶׁהָרִי בְּזָכוֹת
 אַבְרָהָם נִצַּל. וּמֵה זֶה וַיִּזְכֹּר? שְׁזָכַר אוֹתוֹ מֵה
 שְׁזָכָה קָדָם עִם אוֹתָם שְׁלֶשֶׁת הַמְּלֹאכִים.

כְּמוֹ זֶה, בֶּן אָדָם שְׁזוֹכָה בְּצַדִּיקָה עִם בְּנֵי אָדָם,
 בְּשַׁעַה שְׁדִין שְׁרוּי בְּעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא זוֹכֵר לוֹ אֶת אוֹתָהּ הַצַּדִּיקָה שֶׁעָשָׂה. מִשׁוּם
 שֶׁבְּכָל שַׁעַה שְׁזוֹכָה בֶּן אָדָם, כֶּף נִכְתָּב עָלָיו
 לְמַעְלָה. וְאִפְלוּ בְּשַׁעַה שְׁדִין שׁוֹרָה עָלָיו,
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת אוֹתוֹ הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה
 וְזָכָה עִם בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מְשֵׁלֵי יֵא) וַצַּדִּיקָה

תְּצִיל מִמּוֹת. מִשׁוּם כִּף הַקָּדִים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא לְאַבְרָהָם, כְּדֵי שְׂיִזְכֶּה וַיִּצִיל אֶת לוֹט.

וַיִּשְׁקָפוּ עַל פְּנֵי סָדָם. בֵּא רֵאָה, וַיִּקְמוּ הָאֲנָשִׁים
מִשָּׁם, מֵאוֹתָהּ סְעוּדָה שְׂתַקֵּן לָהֶם
אַבְרָהָם וְזָכָה בָהֶם. אֵף עַל גַּב שְׁהִיוּ מְלֹאכִים,
זָכָה בָהֶם. וְכָל אוֹתוֹ מֵאֲכָל לֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ כְּלוּם,
מִשׁוּם אַבְרָהָם, וּלְזָכוֹתוֹ, שְׁהָרִי כְּתוּב וַיֹּאכְלוּ,
בְּאֵשׁ שְׁלָהֶם נֹאכַל.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי שְׁלָשָׁה מְלֹאכִים הָיוּ? זֶה אִ"שׁ
וְזֶה מִ"ם וְזֶה רִו"ח. אֲלֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד
כָּלוּל בְּחִבְרוֹ, וּמִשׁוּם כִּף וַיֹּאכְלוּ. כְּמוֹ זֶה (שְׁמוֹת כ"ד)
וַיִּחְזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אֲכִילָה וְדֹאִית
הֵם אָכְלוּ, שְׁנֵזוֹנוֹ מִהַשְׂכִּינָה. אֵף כָּאֵן וַיֹּאכְלוּ –
גְּרָמוֹ [נ"א גְּרָמוֹ רָמָז] לְהִזּוֹן [מִמֶּנּוּ] מֵאוֹתוֹ הַצַּד
שְׂאֲבָרָהֶם נִדְבַק בוֹ, וּמִשׁוּם כִּף לֹא הִשְׁאִירוּ כְּלוּם
מִמָּה שְׁנָתַן לָהֶם אַבְרָהָם.

כְּמוֹ כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְשִׁתּוֹת מֵאוֹתָהּ כּוּס שֶׁל
בְּרָכָה כְּדֵי שְׂיִזְכֶּה לְאוֹתָהּ בְּרָכָה שְׁלִמְעָלָה,
אֵף הֵם אָכְלוּ מִמָּה שְׂתַקֵּן לָהֶם אַבְרָהָם כְּדֵי שְׂיִזְכּוּ
לְהִזּוֹן מִהַצַּד שֶׁל אַבְרָהָם, שְׁהָרִי מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצֵא
מִזּוֹן לְכָל הַמְּלֹאכִים הָעֲלִיוֹנִים. וַיִּשְׁקָפוּ,

הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל רַחֲמִים לְהַצִּיל אֶת לוֹט. כְּתוּב כָּאן וַיִּשְׁקֹפוּ, וְכְתוּב שָׁם (דְּבָרִים כו) הַשְּׁקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשֶׁךָ. מַה לְהֵלֵן לְרַחֲמִים – אָף כָּאן לְרַחֲמִים.

וְאַבְרָהָם הֵלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם, לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְוִיָּה. אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִם תֹּאמַר שְׂאֲבָרְהֶם יָדַע שְׁהֵם מְלֹאכִים, לָמָּה עָשָׂה לָהֶם לְוִיָּה? אֵלָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָף עַל גַּב שְׂיַדַּע רַגְלֵי הָיָה לַעֲשׂוֹת לְכָל בְּנֵי הָאָדָם שְׂמֻזְמָנִים עִמּוֹ לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְוִיָּה]. [מַה שְׁהָיָה רַגְלֵי לַעֲשׂוֹת עִם בְּנֵי אָדָם עָשָׂה בָּהֶם וְלוֹהָ אוֹתָם], מִשּׁוּם שְׂכָף צָרִיךְ לְאָדָם לַעֲשׂוֹת לְוִיָּה לְאוֹרְחִים, שְׁהָרִי הַכֹּל תְּלוּי בְּזָה. וּבַעוֹד שֶׁהוּא הָיָה הוֹלֵךְ עִמָּם, הַתְּגַלָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶל אַבְרָהָם, שְׂכְּתוּב וְה' אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה. וְה' – הוּא וּבֵית דִּינּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹלֵךְ עִמָּם.

בֵּא רְאָה, כְּשֶׁבֶן אָדָם עוֹשֶׂה לְוִיָּה [לְאָדָם] לְחֻבְרוֹ, הוּא מוֹשֵׁף אֶת הַשְּׂכִינָה לְהַתְּחַבֵּר עִמּוֹ וְלִלְכֹת עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ לְהַצִּילוֹ, וְלִכְּן צָרִיךְ אָדָם לְלוֹוֹת אֶת הָאוֹרֵחַ כְּדִי לְחַבֵּר עִמּוֹ שְׂכִינָה וּמוֹשֵׁף עָלָיו לְהַתְּחַבֵּר עִמּוֹ.

**מִשׁוּם כֶּךָ, וְהוּא אָמַר הַמְּכֹסָה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה. רַבִּי חֲזִיא פְּתַח, (עמוס ג) כִּי לֹא
יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דְּבַר כִּי אִם גְּלָה סוּדוֹ אֶל עַבְדָּיו
הַנְּבִיאִים. אֲשֶׁרֵיהֶם צְדִיקֵי הָעוֹלָם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם, וְכָל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּרַקִּיעַ
וְעֵתִיד לַעֲשׂוֹת בְּעוֹלָם – עַל יְדֵי הַצְּדִיקִים עוֹשֶׂה
אוֹתוֹ, וְלֹא מְכֹסָה מֵהֶם כְּלוּם לְעוֹלָמִים, כִּי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְשַׁתֵּף עִמּוֹ אֶת
[הַצְּדִיקִים שֶׁלֹא יִהְיֶה פְּתַחוֹן פֶּה לְרָשָׁעִים בְּכָל
מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה.**

בֵּא רְאֵה, הַכֹּל מְגַלֶּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא]
לְצְדִיקִים, מִשׁוּם שֶׁהֵם בָּאִים וּמְזַהֲרִים אֶת
בְּנֵי הָאָדָם לָשׁוּב מִחֻטְאֵיהֶם וְלֹא יַעֲנִשׁוּ מִתּוֹךְ
הַדִּין הָעֲלִיוֹן וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם פְּתַחוֹן פֶּה אֵלָיו.
מִשׁוּם כֶּךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ לָהֶם הַסּוּד
שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בָּהֶם הַדִּין. וְעוֹד, כִּדִּי שֶׁלֹא יֹאמְרוּ
שֶׁהָרִי בְּלִי דִין עֹשֶׂה בָּהֶם דִּין.

**אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹי לְרָשָׁעִים שֶׁלֹא יוֹדְעִים
וְלֹא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים לְהַשְׁמֵר
מִחֻטְאֵיהֶם. וּמָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו
אֶמֶת וּדְרָכָיו דִּין אֵינּוּ עוֹשֶׂה כָּל מָה שֶׁעוֹשֶׂה
בְּעוֹלָם עַד שֶׁמְגַלֶּה לְצְדִיקִים כִּדִּי שֶׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם**

פְּתַחוּן פֶּה לְבַנֵי אָדָם, אֲצֵל בְּנֵי אָדָם לֹא כָל שֶׁכֶן
 שֵׁישׁ לָהֶם לַעֲשׂוֹת דְּבָרֵיהֶם שְׁלֹא יִדְבְּרוּ בְּנֵי אָדָם
 לְשׁוֹן הָרַע בָּהֶם. וְכֵן כְּתוּב (במדבר לב) וְהֵייתֶם
 נִקְיִים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל. וַיֵּשׁ לָהֶם לַעֲשׂוֹת שְׁלֹא
 יִהְיֶה לָהֶם פְּתַחוּן פֶּה לְבַנֵי אָדָם, וַיִּתְּרוּ בָהֶם אִם
 הֵם חוֹטְאִים וְלֹא מְשַׁגִּיחִים לְהַשְׁמֵר, שְׁלֹא תִהְיֶה
 לְמִדַּת הַדִּין שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּתַחוּן פֶּה
 אֵלֵיהֶם, וּבִמָּה? בְּתִשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים כְּשָׂרִים.

בא רֵאָה, וְה' אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן אֶת כָּל
 הָאָרֶץ לְאַבְרָהָם לְהִיּוֹת לוֹ נַחֲלַת יְרֻשָּׁה
 לְעוֹלָמִים, שְׁכָתוּב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִתָּה
 רָאָה לְךָ אֶתְנַנֶּה וְגו', וְכָתוּב שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאָה.
 וְלֹאֲחֵר מִכֵּן הִצְטַרֵּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲקֹר אֶת
 הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּבָר
 נִתְּתִי אֶת הָאָרֶץ לְאַבְרָהָם, וְהוּא אָב לְכָל,
 שְׁכָתוּב כִּי אָב הֵמוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ, וְלֹא נָאָה לִי
 לְמַחֹת בָּנִים בְּלִי לְהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם שֶׁקָּרָאתִי לוֹ
 אַבְרָהָם אֲהַבִּי, וּמִשׁוּם כֵּךְ צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ, מִשׁוּם
 כֵּךְ [אָמַר] וְה' אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר
 אֲנִי עֹשֶׂה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בַּא רְאָה עֲנוּתְנֹתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, שְׂאָף עַל גַּב שְׂאֵמֵר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זַעֲקַת סֹדֶם וְעַמְרָה כִּי רַבָּה, וְעַם כָּל זֶה שֶׁהָאֲרִיף עִמּוֹ וְהוֹדִיעַ לוֹ שְׁרוּצָה לַעֲשׂוֹת דִּין בְּסֹדֶם, לֹא בִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְהַצִּיל אֶת לוֹט וְלֹא יַעֲשֶׂה בּוֹ דִּין. מַה הִטְעַם? בְּשִׁבִיל שְׂלֵא לְתַבַּע שְׂכָר מִמַּעֲשָׂיו.

וַעֲלֵ זֶה שֶׁלַח הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת לוֹט וְהַצִּילוֹ מִשׁוּם אַבְרָהָם, שְׁכַתּוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהִפְכָּה וְגו'. מַה זֶה אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּהֵן לוֹט? הֲרִי נֹאֲמֵר, אֲבָל מִשׁוּם שְׂכָלֶם רְשָׁעִים וְלֹא נִמְצָא [בִּינֵיהֶם] מִכָּלֶם שְׂיִישׁ לוֹ דְבַר זְכוּת פָּרַט לְלוֹט. מִכָּאן לְמִדְנוּ, שְׂבָכָל מְקוּם שְׂדָרִים בּוֹ רְשָׁעִים הוּא חָרֵב.

אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּהֵן לוֹט, וְכִי בְכָלֶם יֵשֵׁב לוֹט? אֵלֵא בְּגָלְלוֹ הָיוּ מִיֹּשְׁבִים וְלֹא חָרְבוּ. וְאִם תֵּאמַר בְּזְכוּתוֹ – לֹא! אֵלֵא בְּזְכוּת אַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בַּא רְאָה שְׂשֵׁמוֹשׁ שְׂאָדָם עוֹשֶׂה לְצַדִּיק, אוֹתוֹ שְׂמוֹשׁ מִגֵּן עָלָיו בְּעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֵלֵא שְׂאָף עַל גַּב שֶׁהוּא רְשָׁע, לוֹמֵד מְדַרְכָּיו וְעוֹשֶׂה אוֹתָם.

בַּא רְאָה, שֶׁהֲרִי מִשׁוּם שֶׁהִתְחַבֵּר לוֹט עִם אַבְרָהָם – אָף עַל גַּב שְׂלֵא לְמַד כָּל

מַעֲשָׂיו, לְמַד לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת כְּמוֹ
שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה אַבְרָהָם, וְזֶהוּ שֶׁהָיָה מֵיִשָּׁב אֶת כָּל
אוֹתָן הָעָרִים כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיוּ מֵיִשְׁבִּים אַחַר
שֶׁנִּכְנַס לוֹט בֵּינֵיהֶם.

סדר הלימוד ליום ו' חשון [יום 36 בשנה]

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה שֶׁשְׂכִינָה לֹא זָזָה
מֵאַבְרָהָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אָמַר לוֹ [בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עָמוּ]. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָרִי שְׂכִינָה הִיָּתָה
מִדְּבַרְת עָמוּ, שֶׁהָרִי [בְּדִרְגָה] זֶה הִתְגַּלָּה אֵלָיו
הִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ו') וְאַרְא אֶל
אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי. אָמַר לוֹ,
כִּף זֶה וְדֹאֵי.

וּבֵא וּרְאֵה מַה כְּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקֵת סֹדִם
וְעַמָּרָה כִּי רַבָּה. בְּהִתְחַלָּה וְה' אָמַר,
וּלְבִסוּף וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקֵת סֹדִם וְעַמָּרָה וְגו'.

זֹהִי הַדִּרְגָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁהִתְגַּלְתָּה לוֹ עַל
הַדִּרְגָה הַתְּחִתּוֹנָה.

מדרש הנעלם

וְה' אָמַר הַמְּכֹסֶה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְגו'. מַה כְּתוּב
לְמַעְלָה? וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ עַל

פְּנֵי סֹדִם, לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים. מֵה כְּתוּב אַחֲרָיו?
הַמִּכְסָּה אָנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַב חֲסָדָא, אֵין
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים עַד שְׁנַמְלֵךְ
בְּנִשְׁמָתָם שֶׁל צְדִיקִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (איוב ד) מִנְשַׁמַּת
אֲלוֹהֵי יֵאבֹדוּ. וְכֵתוּב הַמִּכְסָּה אָנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: כְּלוּם יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת דִּין
בְּרָשָׁעִים עַד שְׁאַמְלֵךְ בְּנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים. וְאוֹמַר
לָהֶם: הֲרָשָׁעִים חָטְאוּ לְפָנַי, אֶעֱשֶׂה בָּהֶם דִּין,
שְׁכָתוּב וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקֵת סֹדִם וַעֲמֹרָה כִּי רַבָּה
וַחֲטָאתָם וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, הַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בְּמִקוּמָהּ, וְהִיא
יִרְאֶה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו וְלוֹמַר לְפָנָיו כְּלוּם,
עַד שִׁיאֲמַר לְמַטְטְרוּ"ן שִׁיגִישָׁנָה לְפָנָיו וְתֹאמַר
מֵה שְׂרָצְתָהּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר
הָאֵף תִּסְפֶּה צְדִיק עִם רָשָׁע וְגו', חֲלִילָה לָךְ וְגו'.

אוֹלַי יֵשׁ חֲמָשִׁים צְדִיקִים וְגו'. הַנִּשְׁמָה פּוֹתַחַת
וְאוֹמֶרֶת: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, שְׁמָא נִתְעַסְקוּ
בְּחֲמָשִׁים פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה, וְאָף עַל פִּי שְׁלֹא
נִתְעַסְקוּ לְשִׁמָּה, שְׁכָר יֵשׁ לָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא וְלֹא
יִכְנָסוּ לְגִיהֵנָם. מֵה כְּתוּב אַחֲרָיו? וַיֹּאמֶר ה' אִם
אֲמָצָא בְּסֹדִם חֲמָשִׁים צְדִיקִים וְגו'.

וְהָרִי [שְׁנִינוּ], אוֹתָן פְּרָשִׁיּוֹת יִתְרוֹת חֲמֻשִׁים
 וְשָׁלֹשׁ הָיוּ. אֲלָא, אָמַר רַבִּי אַבְהוֹ,
 חֲמֻשָּׁה סְפָרִים הֵם בְּתוֹרָה, וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד
 נִכְלָלִים עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת שְׁבָהֶם
 נִבְרָא הָעוֹלָם. חָשַׁב עֲשָׂרָה בְּכָל אֶחָד מֵהֶם –
 הוּא חֲמֻשִׁים.

השלמה מההשמטות (סימן טו)

חֲמֻשִׁים הֵם כְּנֻגַד חֲמֻשִׁים שְׁעָרֵי בִּינָה, וְהֵם
 רְאוּיִים לְהַצִּיל כָּל הָעוֹלָם בְּצַדִּיקְתָּם,
 וְה' הוֹדָה לְדַבְרֶיהָ. וּכְשֶׁרָאֲתָה שְׁלֹא מְצָאָה,
 אָמְרָה (שם יח) אוֹלֵי יַחְסְרוֹן חֲמֻשִׁים הַצְּדִיקִים
 חֲמֻשָּׁה, כְּלוּמַר, אוֹלֵי יֵשׁ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם שְׁעֵסְקוּ
 בִּידְעֵת שְׁמָךְ, שֶׁהוּא הַשֵּׁם בְּמִלּוּאוֹ, שֶׁהוּא
 חֲמֻשָּׁה וְאַרְבָּעִים, יו"ד ה"א וְאו"ו ה"א, כְּמִסְפַּר
 אָדָם, שְׁנַאֲמַר (דברים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ
 שָׂאֵל. וּכְשֶׁלֹּא מְצָאָה, חוֹזֶרֶת לוֹמַר אוֹלֵי יִמְצְאוּן
 שָׁם אַרְבָּעִים (ע"כ מההשמטות).

עוֹד פּוֹתַחַת הַנְּשָׂמָה וְאוֹמְרָת: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,
 אַף עַל פִּי שְׁלֹא נִתְעַסְקוּ בְּתוֹרָה, שְׁמָא קָבְלוּ
 עֲנָשָׁם עַל מַה שֶׁחָטְאוּ בְּבֵית דִּין וְנִתְכַפַּר לָהֶם,
 שְׁנַאֲמַר (דברים כה) אַרְבָּעִים יִכְנוּ לֹא יִסְיָךְ. וּמַמָּה
 שְׁנִתְבַּיְשׁוּ לְפָנֶיהֶם, דִּים לְהִתְכַפַּר [לְפָנֶיהֶם] לָהֶם

שְׁלֵא יִכְנָסוּ לַגִּיהֶנֶם. מֵה כָּתוּב אַחֲרָיו? לֹא אֶעֱשֶׂה
בְּעֵבוֹר הָאֲרָבַעִים.

השלמה מההשמטות (סימן טז)

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אוֹלֵי
יִמְצְאוּן שָׁם שְׁלֵשִׁים, כְּלוּמַר, אוֹלֵי יֵשׁ
בֵּינֵיהֶם צְדִיקִים שְׁעֶסְקוּ וְהִשְׁיִגוּ אוֹתָם הַשְּׁלֵשִׁים
מֵעֲלוֹת הָרְמוּזוֹת בְּנִבּוֹאֹת יַחֲזִקָאֵל בְּפָסוּק וְיִהִי
בְּשְׁלֵשִׁים [שָׁנָה], וְהֵם כְּלוּלִים בְּשְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם
נְתִיבוֹת חֲכָמָה, שֶׁהֵם עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת
וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכֵן אוֹלֵי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם אֲנָשִׁים
צְדִיקִים יַחֲדֵי סְגֻלָּה הַמֵּי־חֲדָיִם שְׁתֵּי פְעָמִים בַּיּוֹם
בְּפָסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שְׁבֹה כְּלוּלִים עֶשֶׂר סְפִירוֹת
בְּמִלַּת אֶחָד. הָאֶלֶף עִם הַחֵי"ת הֵם תְּשַׁעָּה,
וְהַמֶּלֶה א' הָרִי עֲשָׂרָה, וְהַד' אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם עָלֶיךָ (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לֵה' צְדִיקִים
יְבוֹאוּ בוֹ, וְדַל"ת מְלֻשׁוֹן שַׁעַר, וּשְׁתֵּי פְעָמִים בַּיּוֹם
הָרִי עֲשָׂרִים.

וּכְשֵׁאִינָהּ מוֹצָאָה, חוֹזֶרֶת וּפּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת:
רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אוֹלֵי יִמְצְאוּן שָׁם
עֲשָׂרָה, כְּלוּמַר, אוֹלֵי יִמְצְאוּ בֵּינֵיהֶם מִי שְׁעוֹסֵק
בְּעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת וּבְעֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת בְּכָל יוֹם. וְכֵן
אוֹלֵי יִמְצְאוּן בֵּינֵיהֶם עֲשָׂרָה שְׁמֻקְדִּימִים לְבֵית

הַכְּנֶסֶת, שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, כָּל [הַנְּמָצָא] הַנִּמְנָה
 מֵעֲשָׂרָה רֵאשׁוּנִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, נוֹטֵל שָׂכָר כְּנֶגֶד
 כָּל־שָׂבָאִים אַחֲרָיו. מַה כְּתוּב? לֹא אֲשַׁחֲת
 בְּעִבּוֹר הָעֲשָׂרָה.

כָּל זֶה יֵשׁ לְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק לְלַמֵּד סְנִגוּרִיָּה וְזִכּוֹת
 עַל הָרָשָׁעִים, לְהַשְׁקִיט הָאֵף וְהַחֲמָה. וְכִיוּן
 שְׁלֹא מְצָאָה שׁוֹם זִכּוֹת לְלַמֵּד, מַה כְּתוּב? (בְּרֵאשִׁית
 יח) וַיֵּלֶךְ ה' כְּאֲשֶׁר כָּלָה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם
 שָׁב לְמִקְמוֹ. מַהוּ לְמִקְמוֹ? לְמִקּוֹם מַעֲלָתוֹ
 הַיְדוּעָה, וְאִזּוֹ נִסְתַּלַּק הַדִּין וְנִסְתַּלַּק הַסְּנִיגוּר,
 וְהַקְּטָגוֹר מְקַטְרֵג. וְזֶהוּ (שם יט) וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי
 הַמְּלָאכִים סְדָמָה בְּעָרֵב וְגוֹמֵר. וְלוֹט הוּא שְׁטָן,
 הוּא יֵצֵר הָרַע, יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר סְדָם כִּי שָׁם בֵּיתוֹ,
 שְׁכָתוּב לְפֶתַח חֲטָאת רִבְזָן, וּמִתְחַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם
 וּמִטְעָה אוֹתָם עַד שְׁמוֹרִידִם לְבָאֵר שַׁחַת, וְהוּא גַם
 כֵּן עֲמָהֶם נִדוּן עַל שְׁהִטְעָה אוֹתָם, וַיּוֹרֵד עַד
 צַעֲרָה שֶׁל גֵּיהֶנָם, וְזֶהוּ (שם) הִנֵּה נָא הָעִיר הַזֹּאת
 קָרְבָה לְנוֹס שָׁמָּה.

הַרְוֵצָח הוּא עֲשׂוֹ שׁוֹפֵף דְּמִים, וְהוּא מְצַעֵר. וְאֵף
 עַל פִּי שְׁיּוֹרֵד וְנִדוּן שָׁם עַל כָּל זֶה,
 תְּאֻנָּתוֹ וְחֲשָׁקוֹ לְחֹזֵר וּלְהִטְעוֹת לְאַחֲרִים, וְזֶהוּ (שם)
 וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעֵר: (ע"כ מֵהַשְׁמָטוֹת).

עוד פותחת ואומרת: **אולי יש שם שלשים?**
אולי יש ביניהם צדיקים שהשיגו שלשים
מעלות הרמוזים בפסוק (יחזקאל א) **ויהי בשלשים**
שנה, והם כלולים בל"ב נתיבות, שהם כ"ב
אותיות וי' ספירות, לפעמים הם כלולים לשמנה.

עוד פותחת ואומרת: **אולי ימצאון שם**
עשרים, שמא יגדלו בנים לתלמוד תורה
ויש להם שכר לעשרת הדברות שתי פעמים
בכל יום, שאמר רבי יצחק, כל המגדל בנו
לתלמוד תורה ומוליכו לבית רבו בבקר ובערב,
מעלה עליו הכתוב כאלו קיים [עליו] התורה
שתי פעמים בכל יום. מה כתוב? ויאמר לא
אשחית בעבור העשרים.

עוד פותחת ואומרת: **אולי ימצאון שם עשרה.**
אומרת: רבוננו של עולם, שמא היו מאותם
העשרה הראשונים של בית הכנסת שנוטל שכר
כנגד כלם שבאים אחריהם. מה כתוב [בו]?
ויאמר לא אשחית בעבור העשרה.

כ"ז זה יש לנשמת הצדיק לומר על הרשעים.
כיון שלא נמצא בידם כלום, מה כתוב?
וילך ה' כאשר כלה לדבר אל אברהם

וְאַבְרָהָם שָׁב לְמִקְמוֹ. מֵהוּ לְמִקְמוֹ? לְמִקְמוֹ
מֵעֵלְתוֹ הַיְדוּעָה.

אָמַר רַבִּי, מִצְוָה לוֹ לְאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל
הַרְשָׁעִים כְּדֵי שְׂיַחְזְרוּ לְמוֹטָב וְלֹא יִכְנָסוּ
לְגִיהֶנָם, שְׁכָתוֹב (תהלים לה) וְאַנִּי בַּחֲלוֹתֶם לְבוֹשֵׁי
שֶׁק וְגו'. וְאָמַר רַבִּי, אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל
הַרְשָׁעִים שְׂיִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, שְׂאֵלְמָלָא סְלָקוּ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַרַח מִן הָעוֹלָם כְּשֶׁהִיָּה
עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, לֹא בָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ לְעוֹלָם,
וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ, וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד וְהַמֶּלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ, וְהַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה, וְכָל אוֹתָם הַצְּדִיקִים
וְהַחֲסִידִים וְהַנְּבִיאִים לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, כִּיּוֹן שְׂרוּאָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂלֹא
נִמְצָא בְּרָשָׁעִים כְּלוּם מִכָּל אוֹתָם הָעֲנִינִים, מֵה
כָּתוּב? וַיִּבְאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה וְגו'. (עַד כָּאן
מְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם).

זוהר:

אֲרִדָּה נָא וְאֲרֹאָה הַכְּצַעְקָתָה הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ
כְּלָה. לְמִי אָמַר? אִם תֹּאמַר לְאוֹתָם
הַמַּלְאָכִים – מִי רָאָה מְדַבֵּר עִם זֶה וּמְצוּהָ אֶת זֶה?
אֶלָּא לְאַבְרָהָם אָמַר, שְׂבַרְשׁוּתוֹ עוֹמְדִים
הַמְּקוֹמוֹת הַלְלוּ. דְּבַר אַחַר – לְאוֹתָם מַלְאָכִים.

מה שַׁנְאַמַר לְאַבְרָהָם, מָה הַטַּעַם עָשׂוּ? הֲיָה צָרִיף לְכַתֵּב עֲשֵׂה. מָה זֶה עָשׂוּ? [אַלָּא] זֶה אַבְרָהָם וְשָׂכִינָה שְׁלֵא זֹזָה מִמֶּנּוּ. [דְּבַר אַחֲרַי] עָשׂוּ – מָה שַׁנְאַמַר לְמַלְאָכִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵיוּ מְזַמְּנִים לְשָׂם, וְהֵיוּ נִמְצָאִים לַעֲשׂוֹת דִּין, וְעַל זֶה עָשׂוּ.

דְּבַר אַחֲרַי עָשׂוּ – [לַעֲשׂוֹת] כְּתַרְגּוּמוֹ עֲבָדוּ. וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אָמַר אֲרָדָה נָא וְאַרְאֶה, וְהָרִי הַכֹּל גְּלוּי לְפָנָיו? אַלָּא אֲרָדָה נָא מִדְּרַגַּת הַרְחָמִים לְדְרַגַּת הַדִּין, וְהֵינּוּ [זוֹן] יְרִידָה. וְאַרְאֶה – רְאִיָּה זֶה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּאִיזָה דִּין יְדוֹן אוֹתָם.

מְצָאֵנוּ רְאִיָּה לְטוֹב וּמְצָאֵנוּ רְאִיָּה לְרַע. רְאִיָּה לְטוֹב – שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת ב) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּדְעַ. רְאִיָּה לְרַע – שְׁכָתוֹב אֲרָדָה נָא וְאַרְאֶה [נ"א מְצָאֵנוּ יְרִידָה לְטוֹב וּמְצָאֵנוּ יְרִידָה לְרַע. לְטוֹב – שְׁכָתוֹב (שֵׁם יט) וַיֵּרַד ה' עַל הַר סִינַי. (בַּמְדַּבֵּר יא) וַיֵּרַדְתִּי וְדַבַּרְתִּי עִמָּךְ שָׂם. יְרִידָה לְרַע – אֲרָדָה נָא, בְּשִׁבְלִיל לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּדִין, וְעַל זֶה אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם.

וְאַבְרָהָם הָיוּ יְהִיָּה לְגוּי גְּדוֹל וְעֲצוּם. מָה הַטַּעַם הַבְּרָכָה הַזֹּאת כִּי אֵלָּא כְּדִי לְהוֹדִיעַ

שְׁאֵפְלוּ בְּשַׁעַה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל
הָעוֹלָם, לֹא מִשְׁתַּנְּהָ. שֶׁהֵרִי יוֹשֵׁב בְּדִין עַל זֶה
[ד"א וְיוֹשֵׁב] וּבִרְחֻמִּים עַל זֶה, וְהַכֹּל בְּרִגְעַ אֶחָד
וּבְשַׁעַה אַחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהֵרִי כְּתוּב (תהלים סט) וְאֲנִי
תְּפַלְתִּי לָךְ ה' עֵת רְצוֹן. לְפַעֲמִים שֶׁהוּא
עֵת רְצוֹן, וְלְפַעֲמִים שְׂאִינוּ עֵת רְצוֹן. לְפַעֲמִים
שְׂשׁוּמַעַ, וְלְפַעֲמִים שְׁלֹא שׁוּמַעַ. לְפַעֲמִים
שְׁנַמְצָא, וְלְפַעֲמִים שְׁלֹא נַמְצָא, שְׁכָתוּב (ישעיה נה)
דַּרְשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ קִרְאֵהוּ בְּהִיּוֹתוֹ קְרוּב.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּאֵן לִיחִיד, כָּאֵן לְצַבּוּר. כָּאֵן
לְמָקוֹם אֶחָד, וְכָאֵן לְכָל הָעוֹלָם. מִשׁוּם כֶּף
בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם, שֶׁהוּא שָׂקוּל כְּכָל הָעוֹלָם,
שְׁכָתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
בְּהַבְרָאָם, [וְכָתוּב] וְשָׁנִינוּ בְּאַבְרָהָם. יִהְיֶה
בְּגִימַטְרִיא שְׁלֹשִׁים. כֶּף שָׁנִינוּ, שְׁלֹשִׁים צְדִיקִים
מְזַמֵּין הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל דוֹר וְדוֹר לְעוֹלָם,
כְּמוֹ שֶׁהַזְמִין אֶת אַבְרָהָם.

השלמה מההשמטות (סימן יז)

פַּעַם אַחַת יֵצֵא רַבִּי שְׂמַעוֹן וְרָאָה [וְרָאָה]
שֶׁהָעוֹלָם חָשׂוּךְ וְאֵפֶל וְנִסְתָּם אִוְרוֹ. אָמַר

לו רבי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה מָה רוּצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא לַעֲשׂוֹת בְּעוֹלָם. הִלְכוּ וּמְצָאוּ מְלֶאֶךְ אֶחָד
שְׂדוּמָה לְהַר גְּבוּהָ וּמוֹצִיא שְׁלֵשִׁים שְׁלֵהָבוֹת
מִפִּיּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׂמַעוֹן, מָה אַתָּה רוּצָה
לַעֲשׂוֹת? אָמַר לוֹ, רְצוֹנִי לְהַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם,
מִשׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא שְׁלֵשִׁים צְדִיקִים בְּדוֹר, שֶׁכָּךְ
גִּזַּר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בראשית
יח) הִיוּ יְיָהִיָּה, בְּגִימְטְרִיא שְׁלֵשִׁים.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, לֵךְ לִפְנֵי
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לוֹ, בַּר יוֹחָאֵי
מְצוּי בְּאַרְץ. הִלֵּךְ אוֹתוֹ מְלֶאֶךְ לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לוֹ: רַבּוֹן הָעוֹלָם, גְּלוּי וַיְדוּעַ
לִפְנֵיךָ מָה שָׂאֵמַר לִי בַר יוֹחָאֵי? אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: לֵךְ תַּחְרִיב אֶת הָעוֹלָם וְאַל תִּשְׁגִּיחַ
בְּבַר יוֹחָאֵי.

כְּשֶׁבֵּא, רְאֵה רַבִּי שְׂמַעוֹן אֶת הַמְּלֶאֶךְ. אָמַר לוֹ:
אִם לֹא תֵלֵךְ, גּוֹזְרִנִי עָלֶיךָ שֶׁלֹּא תִכְנַס
לְשָׂמַיִם, וְתִהְיֶה בְּמָקוֹם שֶׁל עֵזָא וְעֵזָאֵל,
וְכִשְׁתִּכְנַס לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָמַר לוֹ, אִם
אֵין שְׁלֵשִׁים צְדִיקִים בְּעוֹלָם – שִׁיְהִיו עֶשְׂרִים,
שֶׁכָּךְ כָּתוּב: (בראשית יח) לֹא אֲשַׁחֵת בְּעֵבֹר
הָעֶשְׂרִים. וְאִם אֵין עֶשְׂרִים – שִׁיְהִיו עֶשְׂרֵה, שֶׁכָּךְ

כְּתוּב: לֹא אֲשַׁחֲת בְּעֵבוֹר הָעֲשָׂרָה, וְאִם אֵין
עֲשָׂרָה – שִׁיְהִיוּ שְׁנַיִם, שֶׁהֵם אֲנִי וּכְנִי, שְׁכַף
כְּתוּב: (דברים יט) עַל פִּי שְׁנַיִם שְׁנֵי עֵדִים יָקוּם דְּבַר,
וְאֵין דְּבַר אֶלָּא עוֹלָם, שְׁכַתּוּב (תהלים לג) בְּדַבַּר ה'
שָׁמַיִם נִעְשׂוּ, וְאִם אֵין שְׁנַיִם – הֲרִי יֵשׁ אֶחָד, וְאֲנִי
הוּא, שְׁכַתּוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יֵצֵא קוֹל מְשָׁמַיִם וְאָמַר: אֲשֶׁרִי
חֲלָקָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
גּוֹזֵר לְמַעַלָּה – וְאַתָּה מְבַטֵּל לְמַטָּה. בּוֹדְאֵי עֲלִיף
נֹאמַר (שם קמה) רְצוֹן יִרְאוּ יַעֲשֶׂה: (ע"כ מההשטמות).

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל-ב כג) מִן הַשְּׁלֵשִׁים [הַכִּי]
נִכְבָּד וְאֵל הַשְּׁלֵשָׁה לֹא בָּא וְגו'. מִן
הַשְּׁלֵשִׁים [הַכִּי] נִכְבָּד – אֵלוֹ הֵם שְׁלֵשִׁים צַדִּיקִים
שְׁמִזְמִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וְלֹא יִבְטֵל
אוֹתָם מִמֶּנּוּ. וּבְנִיָּהּ בֶּן יְהוּדָע כְּתוּב בּוֹ מִן
הַשְּׁלֵשִׁים [הַכִּי] נִכְבָּד, הוּא אֶחָד מֵהֶם.

וְאֵל הַשְּׁלֵשָׁה לֹא בָּא – שְׁלֹא שְׁקוּל לְשֵׁלֶשֶׁת
הָאַחֵרִים שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. וְאֵל
הַשְּׁלֵשָׁה לֹא בָּא – לְהִיּוֹת בְּמַגִּין כְּאֶחָד מֵהֶם. עַם
אוֹתָם שְׁלֵשִׁים צַדִּיקִים זָכָה לְהַכְּנִס בְּחֻשְׁבוֹן, אֲבָל
וְאֵל הַשְּׁלֵשָׁה לֹא בָּא, שְׁלֹא זָכָה לְהִתְחַבֵּר עִמָּם

וְלִהְיוֹת עִמָּהֶם בְּחֶלֶק אֶחָד. יִהְיֶיָהּ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ
שְׁלֹשִׁים הוּא, וְלִכֵּן הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּרְךְ אוֹתוֹ
עִם אוֹתָם שְׁלֹשִׁים צְדִיקִים.

בא ראה, אָמַר לוֹ הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם,
זַעֲקַת סֶדֶם וְעַמָּרָה כִּי רָבָה, שֶׁהָרִי עָלְתָה
לְפָנַי מֵה שֶׁהֵם עוֹשִׂים לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁכָּל הָעוֹלָם
מוֹנְעִים רַגְלֵיהֶם שֶׁלֹא לְהִכָּנַס לְסֶדֶם וְעַמָּרָה,
שֶׁכָּתוּב (איוב כח) פָּרֵץ נַחַל מֵעַם גֵּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי
רָגַל דִּלּוֹ מֵאַנּוּשׁ נָעוּ. פָּרֵץ נַחַל מֵעַם גֵּר – פָּרָצָה
הָיָה פּוֹרֵץ הַנַּחַל לְאוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁנִּכְנָסוּ
לָשֵׁם. שֶׁכָּל מִי שֶׁרָאָה אֶת מִי שֶׁהָיָה נוֹתֵן לְאָכַל
וְלִשְׁתּוֹת לְאָדָם אַחֵר, זוֹרְקִים אוֹתוֹ לְעַמֵּק הַנְּהַר
[בְּנִקְבֵי הַנְּקֻרוֹת], וּמִי שֶׁלוֹקַח אוֹתוֹ גַּם כֵּן.

ויעל זֶה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ נִשְׁכָּחִים מִנִּי רָגַל,
שֶׁמוֹנְעִים רַגְלֵיהֶם שֶׁלֹא לְהִכָּנַס לָשֵׁם. וּמִי
שֶׁנִּכְנָס – דִּלּוֹ מֵאַנּוּשׁ נָעוּ, שֶׁהָיוּ מְדַלְדְּלִים אֶת
הַגּוֹף בְּרָעַב וְלֹא הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ לְאָכַל וְלִשְׁתּוֹת,
וּמִשְׁתַּנָּה דְיוֹקְנוֹ מִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב דִּלּוֹ
מֵאַנּוּשׁ, נָעוּ. כָּתוּב כֶּאֱנָן נָעוּ, וְכָתוּב שֵׁם (משלי ה)
נָעוּ מֵעֲגֻלְתִּיהָ. כֵּךְ גַּם הָיוּ סוֹטִים מֵעֲגֻלִים וּדְרָכִים
כְּדִי לֹא לְהִכָּנַס לָשֵׁם, וְאֶפְלוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם הָיוּ
מוֹנְעִים מִלְּהִכָּנַס לָשֵׁם, שֶׁכָּתוּב (איוב כח) נְתִיב לֹא

יָדְעוּ עֵיט וְגו'. וְלִכֵּן כָּל הָעוֹלָם הָיוּ צוֹוָחִים עַל
סָדָם וְעַל עֲמֻרָה וְעַל כָּל הַקְּרִיּוֹת, שְׁכָלָם כְּמוֹ גֹן
אֶחָד הָיוּ.

זַעֲקַת סָדָם וְעֲמֻרָה כִּי רָבָה. אָמַר לוֹ אַבְרָהָם,
לְמָה? אָמַר לוֹ, וַחֲטֵאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד.
מִשׁוּם כִּף אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה הַכְּצַעֲקֻתָהּ. הָיָה צָרִיף
לְכַתֵּב הַכְּצַעֲקֻתָם, שֶׁהָרִי כָּתוּב זַעֲקַת סָדָם
וְעֲמֻרָה, וּשְׁתֵּי עָרִים הָיוּ, אִזּוֹ לְמָה הַכְּצַעֲקֻתָהּ?
אֲלֵא הָרִי פְּרֻשׁוּהָ.

בֵּא רֵאָה, בְּצַד שְׁמַתַּחַת אֶבֶן הַבְּרֵד עוֹלָיִם
עֲשָׂנִים בְּכַתְּף, מִתְּכַנְסִים בְּטַפָּה אַחַת
וְנִכְנְסִים לְתוֹךְ נִקְבֵי תְהוֹם רָבָה וְנַעֲשִׂים חֲמֻשָּׁה
בְּאֶחָד. אֶחָד הוּא כְּאֲשֶׁר [הַקּוֹלוֹת צְלוּלִים] יֵשׁ
קוֹלוֹת צְלוּלִים שְׁכָלָם נַעֲשִׂים אֶחָד. הַקּוֹל שֶׁעוֹלָה
מִלְמָטָה נִכְנָס בֵּינֵיהֶם וְנִמְשָׁכִים כְּאֶחָד. וְאוֹתוֹ
הַקּוֹל עוֹלָה וְיוֹרֵד וְתוֹבֵעַ דִּין לְהִמְשֵׁךְ לְמָטָה.
כְּשֶׁקוֹל זֶה עוֹלָה לְתַבְעַ דִּין, אִזּוֹ מִתְּגַלֶּה הַקְּדוּשׁ
כְּרוּף הוּא לְהִשְׁגִּיחַ בְּדִין.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכְּצַעֲקֻתָהּ, מִי הַכְּצַעֲקֻתָהּ? זוֹ
גִּזְרַת הַדִּין שֶׁתוֹבֵעַת דִּין כָּל יוֹם. שְׁכָף
שְׁנֵינּוּ, כְּמָה שְׁנַיִם עוֹמְדֵת גִּזְרַת דִּין וְתוֹבֵעַת

מִלְפָּנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל שְׂאֵחֵי יוֹסֵף מְכָרוּ
אֶת יוֹסֵף, מִשׁוּם שְׂגֹזֶרֶת הַדִּין צוּנַחַת עַל הַדִּין,
וְעַל זֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי.

מִה זֶה הַבָּאָה אֵלַי? זֶהוּ סוּד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר
ב) בְּעָרֵב הָיָא בָּאָה וּבִבְקָר הָיָא שָׁבָה. וְזֶהוּ
הַבָּאָה אֵלַי, תְּמִיד. כְּמוֹ זֶה קֵץ כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנַי,
וְהָרִי נִתְבָּאָר. עָשׂוּ כְּלָה, הָרִי נִתְבָּאָר.

וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲאֵף תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם רָשָׁע.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי רָאָה אֵב הַרְחָמִים כְּמוֹ
אַבְרָהָם. בָּא רָאָה, בְּנִחַ כְּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנִחַ
קֵץ כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגו', עָשָׂה לָךְ תְּבַת עֲצִי
גִפּוּר. וְשִׁתַּק וְלֹא אָמַר לוֹ דְּבַר וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים.
אַבְל אַבְרָהָם, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
זַעֲקַת סֹדֶם וְעַמּוּרָה כִּי רַבָּה, אֲרַדָּה נָא וְאֲרָאָה –
מִיָּד כְּתוּב וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲאֵף תִּסְפֶּה צַדִּיק
עִם רָשָׁע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵף אַבְרָהָם לֹא עָשָׂה
בְּשִׁלְמוֹת כְּרֵאוּי. נִחַ לֹא עָשָׂה דְּבַר, לֹא
זֶה וְלֹא זֶה. אַבְרָהָם בִּקֵּשׁ דִּין כְּרֵאוּי שְׁלֵא יָמוּת
צַדִּיק עִם רָשָׁע, וְהִתְחִיל מַחְמָשִׁים עַד עֲשָׂרָה.
עָשָׂה וְלֹא הִשְׁלִים, שְׁלֵא בִקֵּשׁ רַחֲמִים בֵּין כָּךְ

וּבֵין כֶּן, שְׁאָמַר אַבְרָהָם שְׁלֹא רוּצָה לְחַבֵּעַ
שְׂכַר מַעֲשָׂיו.

אַבְרָ מִי עָשָׂה בְּשִׁלְמוֹת כְּרֵאוֹי? זֶה מֹשֶׁה. שְׂפִיוֹן
שְׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (שְׁמוֹת ל"ב) סָרוּ מֵהַר
מִן הַדֶּרֶךְ וְגו', עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ
– מִיָּד כְּתוּב וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו וְגו',
עַד שְׁאָמַר וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מִחְנִי
נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ. וְאָף עַל גַּב שְׂכָלָם חָטְאוּ,
לֹא זָז מִשֵּׁם עַד שְׁאָמַר לוֹ סִלַּחְתִּי כְּדַבְּרֶךָ. אֲבָל
אַבְרָהָם לֹא הִשְׁגִּיחַ אֲלָא אִם נִמְצָא בָהֶם צְדִיק,
וְאִם לֹא – לֹא. עַל זֶה לֹא הָיָה בְּעוֹלָם בֶּן אָדָם
שְׂיִגֵן עַל דּוֹרוֹ כְּמוֹ מֹשֶׁה שֶׁהוּא רוּעָה נְאֻמָּן.

וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר, הֲתִקִּין עֲצָמוֹ לְבַקֵּשׁ אֶת זֶה.
אוּלַי יִמְצָאוּ שֵׁם חַמְשִׁים. הֲתַחִיל מִחַמְשִׁים
שֶׁהוּא רֵאשִׁית לְדַעַת, עַד עֲשָׂרָה, שֶׁהוּא עֲשִׂירִי,
סוּף כָּל הַדְּרָגוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד עֲשָׂרָה, אֵלּוּ עֲשָׂרָה יָמִים
שְׁבִין רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכַּפּוֹרִים, מִשּׁוֹם
כֶּן הֲתַחִיל מִחַמְשִׁים עַד עֲשָׂרָה.

השלמה מההשמטות (סימן יח)

שֶׁהוּא רֵאשִׁית עַד עֲשָׂרָה, שֶׁהוּא עֲשָׂרָה סוּף
הַדְּרָגוֹת. וְכִיוֹן שְׂמַגִּיעַ עַד עֲשָׂרָה אָמַר:

מִכָּאן וּלְמַטָּה אֵין מְקוּם לְעַמֵּד בְּתִשְׁבּוּבָה. וְשָׁב
 וְאָמַר אַרְבָּעִים כְּדֵי שְׁיִנְצָלוּ אַרְבַּע קְרִיּוֹת, וְשָׁב
 וְאָמַר שְׁלֹשִׁים כְּדֵי שְׁיִנְצָלוּ שְׁלֹשׁ קְרִיּוֹת, וְשָׁב
 וְאָמַר עֶשְׂרִים כְּדֵי שְׁיִנְצָלוּ שְׁתֵּי קְרִיּוֹת, וְשָׁב וְאָמַר
 עֶשְׂרָה כְּדֵי שְׁתַּנְּצַל קְרִיָּה אַחַת מֵאוֹתָן הַחֲמִשׁ,
 מִשּׁוּם כֶּף לֹא יֵרֵד לְמַטָּה מִן עֶשְׂרָה: (ע"כ מההשמטות).

וְכִיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְעֶשְׂרָה, אָמַר, מִכָּאן וּלְמַטָּה אֵינוֹ
 מְקוּם שְׁעוּמָד בְּתִשְׁבּוּבָה. מִשּׁוּם כֶּף לֹא יֵרֵד
 מִתַּחַת לְעֶשְׂרָה.

וַיֵּבְאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה בְּעָרֵב וְגו'. אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי, בֵּא רְאֵה מָה כְּתוּב לְמַעַלָּה,
 וַיֵּלֶךְ ה' כְּאֲשֶׁר כָּלָה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם. שְׁהָרִי כִּיּוֹן
 שֶׁנִּפְרְדָּה שְׁכִינָה מֵאַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לְמִקְוֹמוֹ,
 אַז וַיֵּבְאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה בְּעָרֵב, שְׁהָרִי אַחַד
 הַסִּתְּלָק עִם הַשְּׁכִינָה, וְנִשְׁאַרוּ אוֹתָם שְׁנַיִם.

כִּיּוֹן שֶׁרְאָה אוֹתָם לוֹט, רִץ אַחֲרֵיהֶם. מָה הִטְעַם?
 וְכִי כָּל אוֹתָם שְׁהָיוּ בָּאִים הוּא הַכְּנִיס לְבֵיתוֹ
 וְנָתַן לָהֶם לֶאֱכֹל וּלְשִׁתּוֹת? וּבְנֵי הָעִיר אֵיךְ לֹא
 הָרְגוּ אוֹתוֹ, שְׁהָרִי לְבַתּוֹ עָשׂוּ דִין, וּמָה הוּא?
 שֶׁבַת לוֹט נִתְּנָה פֶת לָחֶם לְעַנֵּי אַחַד, יָדְעוּ בְּזֵה,
 וּמָרְחוּ אוֹתָהּ בְּדַבְּשׁ וְהוֹשִׁיבוּהָ בְּרֹאשׁ הַגֵּג עַד

שְׁהַצְרָעוֹת אֶכְלוּ אוֹתָהּ. אֲלֵא מִשּׁוּם שְׁזָה הָיָה
 בְּלִילָהּ, חָשַׁב שְׁלֵא יִסְתַּכְּלוּ בְּנֵי הָעִיר עָלָיו. וְעַם
 כָּל זֶה, פִּיּוֹן שְׁנַכְנָסוּ לַבַּיִת, הִתְכַּנְּסוּ כָּלֵם וְהִקִּיפוּ
 אֶת הַבַּיִת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה רָץ לוֹט אַחֲרֵיהֶם, [אֲלֵא
מִשּׁוּם] שְׁפָתוֹב וַיֵּרָא לוֹט וַיֵּרֶץ לַקְּרֹאֲתָם?
 רַבִּי חֲזַקְיָה וְרַבִּי יִיסָא. אָחַד אָמַר, דְּמִוֹת אַבְרָהָם
 רָאָה עִמָּם. וְאָחַד אָמַר, שְׁכִינָה בָּאָה עִמָּהֶם. כְּתוּב
 כָּאֵן וַיֵּרָא לוֹט וַיֵּרֶץ לַקְּרֹאֲתָם, וְכְתוּב שָׁם וַיֵּרֶץ
 לַקְּרֹאֲתָם מִפְּתַח הָאֵהֶל. מַה לְהֵלֵן רָאָה שְׁכִינָה,
 אֵף כָּאֵן רָאָה שְׁכִינָה.

וַיֵּרָא לוֹט וַיֵּרֶץ לַקְּרֹאֲתָם, וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא אֲדַנִּי,
בְּאֵלֶיךָ דְּלִ"ת נוּ"ן יו"ד. סוּרוּ נָא, הָיָה
צָרִיךְ לְכַתֵּב גָּשׁוּ נָא, מַה זֶה סוּרוּ נָא? אֲלֵא
לְהַחֲזִירָם סָבִיב הַבַּיִת כְּדֵי שְׁלֵא יֵרְאוּ אוֹתָם בְּנֵי
הָעִיר וְלֹא יִכְנָסוּ בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל הַבַּיְתָה, וּמִשּׁוּם כֶּף
סוּרוּ נָא.

רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח, (אִיּוֹב כח) כִּי הוּא לְקַצּוֹת הָאָרֶץ
יֵבִיט תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה. כִּמָּה יֵשׁ לָהֶם
לְבַנֵּי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְלִהְשֵׁתִדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, שְׁכָל מִי

שִׁמְשֵׁתִּדֵּל בַּתּוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח בּו
 לְמַעַלָּה וּמִשְׁתַּבַּח בּו לְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא
 עֵץ חַיִּים לְכָל אוֹתָם הָעוֹסְקִים בָּהּ לְתַתּ לָהֶם חַיִּים
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּלְתַתּ לָהֶם חַיִּים בְּעוֹלָם הַבָּא.

בא רָאָה, כִּי הוּא לְקַצּוֹת הָאָרֶץ יִבִּיט, לְתַתּ לָהֶם
 מִזוֹן וּלְסַפֵּק אוֹתָם מִכָּל מֵה שֶׁהַצֵּטָרְכוֹ,
 מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשְׁגִּיחַ בָּהּ תָּמִיד, שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים י"א)
 תָּמִיד עֵינַי ה' אֶלְהֵיךָ בָּהּ מִרְשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד
 אַחֲרִית שָׁנָה. מִשּׁוּם שֶׁאָרֶץ זוֹ מֵה כָּתוּב בָּהּ? (מִשְׁלִי
 לא) מִמְּרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה. אַחַר כֵּן הִיא נוֹתְנַת
 מִזוֹן וְטָרֵף לְכָל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, שְׁכַתּוּב (שם) וְתַקֵּם
 בְּעוֹד לַיְלָה וְתַתֵּן טָרֵף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרֹתֶיהָ.

ויעל זֶה כִּי הוּא לְקַצּוֹת הָאָרֶץ יִבִּיט תַּחַת כָּל
 הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה, אֵת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לְתַתּ לָהֶם
 מִזוֹן וְסַפּוּק לְכָל מֵה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד,
 שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים קמ"ה) פּוֹתַח אֵת יָדָךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי
 רְצוֹן. דְּבַר אַחַר כִּי הוּא לְקַצּוֹת הָאָרֶץ יִבִּיט,
 לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשֵׂי בֶן הָאָדָם וּלְהַשְׁגִּיחַ בְּכָל מֵה
 שֶׁעוֹשִׂים בּו בְּנֵי אָדָם בְּעוֹלָם. תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם
 יִרְאֶה, מִסְתַּכֵּל וְרוֹאֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

בא רָאָה, כִּי הוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲשֵׂי
 סֹדִם וְעַמְרָה, שֶׁלַח לָהֶם אוֹתָם הַמְּלֹאכִים

לְהַשְׁחִית אֶת סֹדֶם. מֵה כְּתוּב? וַיֵּרָא לוֹט. רָאָה אֶת
הַשְּׂכִינָה. וְכִי מִי יִכּוֹל לְרֹאוֹת שְׂכִינָה? אֵלָא רָאָה
זֶהר אֶחָד שְׁמַאִיר וְעוֹלָה עַל רְאִישֵׁיהֶם. וְאָז, וַיֹּאמֶר
הֲנָה נָא אֲדֹנִי, בְּאֶל־דָּל"ת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וּבְגִלְל
הַשְּׂכִינָה אוֹתוֹ הָאֹר שְׁהָאִיר הוּא אָמַר סוּרוּ נָא
אֶת בֵּית עֶבְדְּכֶם וְלִינוּ וּרְחֲצוּ רַגְלֵיכֶם.

לא עֲשֵׂה כֶּךָ אַבְרָהָם, אֵלָא בִּתְחִלָּה אָמַר וּרְחֲצוּ
רַגְלֵיכֶם, וְאַחַר כֶּךָ וְאֶקְחָה פֶת לֶחֶם וְגו'.
אָבֵל לוֹט אָמַר סוּרוּ נָא אֶל בֵּית עֶבְדְּכֶם וְלִינוּ,
וְאַחַר כֶּךָ וּרְחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהַשְׁכַּמְתֶּם וְהִלְכְתֶּם
לְדַרְכְּכֶם, כִּדִּי שְׁלֵא יֵדְעוּ בְהֶם בְּנֵי הָאָדָם.

וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בְּרַחוּב גְּלִין. מִשּׁוֹם שְׁכָךְ הָיוּ
עוֹשִׂים: אוֹרְחִים שְׁנִכְנְסִים לְשֵׁם, לֹא
הָיָה בֶן אָדָם שִׁיכְנִיסֶם לְבֵית. וְעַל זֶה אָמְרוּ, לֹא
כִי בְּרַחוּב גְּלִין. מֵה כְּתוּב? וַיִּפְצַר בָּם מָאֵד וְגו'.
בֵּא רָאָה, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּעוֹלָם,
שְׁלִיחַ אֶחָד עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, וְכָעֵת רָאִינוּ שְׁנֵי
שְׁלִיחִים, לָמָּה? וְכִי לֹא מִסְפִּיק בְּאֶחָד? אֵלָא אֶחָד
הָיָה, וּמָה שְׁאָמַר שְׁנַיִם [כֶּךָ זֶה וְדָא, מִשּׁוֹם
שְׁאֶחָד] – אֶחָד הָיָה לְהוֹצִיא אֶת לוֹט וּלְהַצִּילוֹ,
וְאֶחָד לְהַפִּיךְ אֶת הָעִיר וּלְהַשְׁחִית אֶת הָאָרֶץ, וּלְכַךְ
נִשְׂאָר אֶחָד.

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

רַבִּי פֶּתַח בְּפִסּוּק זֶה, (שופטים ג) וְאַלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
הִנִּיחַ ה' לְנַסּוֹת בָּם אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי,
רְאִיתִי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, [וְאֵין הָעוֹלָם] עוֹמֵד [וְאֵין
מַעֲלָה] אֲלֵא בְּאוֹתָם שְׁשׁוּלְטִים עַל רְצוֹן לְבָם,
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פא) יְעֻדוֹת בִּיהוֹסֵף שָׁמוּ וְגו'. אָמַר
רַב יְהוּדָה, לָמָּה זָכָה יוֹסֵף לְאוֹתָהּ הַמַּעֲלָה
וְהַמְּלָכוֹת? בְּשִׁבִיל שְׁכַבְשׁ יִצְרוּ. שֶׁשְּׁנִינוּ, כֹּל
הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, מַחִיל עָלָיו אֶת מְלָכוֹת הַשָּׁמַיִם.
שֶׁאָמַר רַב אֲחָא, לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַיִּצָּר הָרַע אֲלֵא לְנַסּוֹת בּוֹ בְּנֵי אָדָם.
וְהֵאֵם רוּצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַסּוֹת בְּנֵי אָדָם?
כֵּן. שֶׁאָמַר רַב אֲחָא, מִנֵּין לָנוּ? מִשְׁכָּתוֹב (דברים יג)
כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא וְגו' וּבֹא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת
וְגו', כִּי מִנְסָה ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'. וְלָמָּה צָרִיף
נִסְיוֹן, שֶׁהָרִי כֹל מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם גְּלוּיִים לְפָנָיו?
אֲלֵא שְׁלֵא לְתַן פְּתַחוֹן פֶּה לְבְנֵי אָדָם. רְאֵה מָה
כְּתוּב? וְלוֹט יֵשֵׁב בְּשַׁעַר סֹדֶם, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב
לְנַסּוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים
כִּים נִגְרָשׁ וְגו'? אֲפֹלוּ בְּשַׁעַת דִּינּוֹ שֶׁל רִשָּׁע
הוּא מַעֲז פָּנָיו, וְאִזִּי הוּא בְּרִשָּׁעֲתוֹ קִים. רְאֵה מָה

כְּתוּב, טָרַם יִשְׁכְּבוּ וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּשֶׁם שְׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גֵן עֵדֶן בְּאַרְץ - כֶּף בְּרָא גִיּהֲנָם בְּאַרְץ. וְכָשֶׁם שְׁבָרָא גֵן עֵדֶן לְמַעְלָה - כֶּף בְּרָא גִיּהֲנָם לְמַעְלָה.

גֵן עֵדֶן בְּאַרְץ, שְׁכָתוּב (בראשית ב) וַיִּטַע ה' אֱלֹהִים גֵן בְּעֵדֶן וְגו'. גִּיּהֲנָם בְּאַרְץ, שְׁכָתוּב (איוב י) אַרְץ עֵיפֶתָה כְּמוֹ אֶפֶל וְגו'. גֵן עֵדֶן לְמַעְלָה, שְׁכָתוּב (שמואל-א-א כה) וְהִיטָה נֶפֶשׁ אֲדָנִי צְרוּרָה בְּצִרּוֹר הַחַיִּים אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתוּב (קהלת יב) וְהַרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה.

גִּיּהֲנָם לְמַעְלָה, שְׁכָתוּב וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כֶּף הַקָּלַע. גֵן עֵדֶן לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ. גֵן עֵדֶן לְמַעְלָה לְנִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים לְהִיּוֹת נְזוּנִים מֵאוֹר הַגְּדוֹל שֶׁל מַעְלָה. גִּיּהֲנָם לְמַטָּה לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים [שֶׁל יִשְׂרָאֵל] שֶׁלֹּא קִבְּלוּ בְּרִית מִיָּלָה וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּקַב"ה וְדָתוֹ וְלֹא שָׁמְרוּ שִׁבְתָּ, וְאֵלוֹ הֵם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת שְׂנֵאוֹנִים בָּאֵשׁ, שְׂנֵאָמַר (יחזקאל טו) מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְגו', וְכָתוּב (ישעיה טו) וַיֵּצְאוּ וְרָאוּ בְּפָגְרֵי הָאֲנָשִׁים וְגו'.

גִּיּהֲנָם לְמַעְלָה לְאוֹתָם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא חָזְרוּ בְּתִשׁוּבָה,

שְׂדוּחִים אוֹתָם לְחוּץ עַד שֵׁיקְבְּלוּ עֲנָשָׁם,
 וְהוֹלְכִים וְסוֹבְבִים כָּל הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יב)
 סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכוּן. וְשֵׁם נְדוּנִים שְׁנַיִם עָשָׂר
 חֲדָשׁ. לְאַחַר כֵּן מְדוֹרָם עִם אוֹתָם שֶׁקְבְּלוּ עֲנָשָׁם
 בְּמוֹתָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַמָּקוֹם הָרְאוּי לוֹ.
 וְהִרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזְלוֹת נְדוּנִים
 תָּמִיד בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם וְשׁוֹב אֵינָם
 עוֹלִים, שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵשׁ לֹא תִכְבֶּה. מִשְׁפֵּט
 הָרְשָׁעִים בְּגִיהֶנָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְה' הַמְטִיר עַל
 סֹדֶם וְעַל עַמּוּרָה גְפָרִית וְאֵשׁ וְגו', וְשׁוֹב אֵינָם
 עוֹלִים, וְלֹא יִקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כט)
 אֲשֶׁר הִפֵּךְ ה' בְּאִפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ. בְּאִפּוֹ – בְּעוֹלָם
 הַזֶּה. וּבַחֲמָתוֹ – בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּמוֹ זֶה יֵשׁ גַּן עֵדֶן לְמַעְלָה וַיֵּשׁ
 גַּן עֵדֶן לְמַטָּה. יֵשׁ גִּיהֶנָם לְמַטָּה וַיֵּשׁ גִּיהֶנָם
 לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, הָרְשָׁעִים שֶׁקְלָקְלוּ בְרִית
 מִלָּה שֶׁבָּהֶם וְחָלְלוּ שַׁבָּת בְּפִרְהוּסָיָהּ וְחָלְלוּ אֶת
 הַמוֹעֲדוֹת וְשִׁכְפְּרוּ בַתּוֹרָה וְשִׁכְפְּרוּ בַתְּחִית
 הַמֵּתִים וְכִדּוּמָה לָהֶם, יוֹרְדִים לְגִיהֶנָם שֶׁלְמַטָּה
 וְנְדוּנִים שָׁם, וְשׁוֹב אֵינָם עוֹלִים.

אָבֵל יִקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין וַיִּקוּמוּ לְתַחֲתֵת הַמֵּתִים,
 וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיְשָׁנֵי אֲדַמַּת

עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְגוֹ', וְעַלֵּיהֶם נֹאמֵר
 (ישעיה סו) וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל בֶּשָׂר. מֵהוּ דְרָאוֹן? דִּי
 רָאוֹן, שֶׁהַכֹּל יֹאמְרוּ דִּי בְרָאִיתָם. וְעַל הַצְּדִיקִים
 שְׂבִי שְׂרָאֵל נֹאמֵר (שם ס) וְעַמְךָ כָּלֵם צְדִיקִים וְגוֹ'.
 (ע"כ מדרש הנעלם).

וְהוּ' הַמְטִיר עַל סֹדֵם וְעַל עַמְרָה וְגוֹ'. רַבִּי חֵיִיא
 פִּתַח, (ישעיה יג) הִנֵּה יוֹם ה' בָּא אֶכְזָרִי וְגוֹ'.
 הִנֵּה יוֹם ה' בָּא – זֶה בֵּית דִּין שְׁלֵמָטָה. בָּא –
 כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ. מִשׁוּם שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה
 דִּין עַד שֶׁנִּכְנָס וְנוֹטֵל רְשׁוּת. כְּמוֹ זֶה קֵץ כָּל בֶּשָׂר
 בָּא לְפָנָי.

דְּבַר אַחַר הִנֵּה יוֹם ה' בָּא – זֶהוּ הַמְשָׁחִית
 שְׁלֵמָטָה כְּשֶׁנוֹטֵל אֶת הַנְּשָׁמָה, מִשׁוּם כֶּף
 אֶכְזָרִי וְעִבְרָה. לְשׁוּם הָאָרֶץ לְשָׁמָה – זוֹ סֹדֵם
 וְעַמְרָה. וְחֻטְאֵיהֶּ יִשְׁמִיד מִמֶּנָּה – אֵלּוּ יוֹשְׁבֵי
 הָאָרֶץ. מֵה כְּתוּב אַחֲרָיו? כִּי כוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
 וְכִסְיֵיהֶם וְגוֹ'. שֶׁהָרִי מֵהַשָּׁמַיִם הַמְטִיר עֲלֵיהֶם
 אֵשׁ וְהַעֲבִירָם מֵהָעוֹלָם. אַחַר כֶּף מֵה כְּתוּב?
 אוֹקִיר אָנוּשׁ מִפֹּז וְגוֹ'. זֶה אֶבְרָהֶם שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הָעֵלָה אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

רַבִּי יְהוּדָה הֵקִים אֶת הַפְּסוּקִים הַלְלוּ בַּיּוֹם
 שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם חֲשָׁכוּ

עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְחָשְׁכוּ שָׁמַיִם וְכוֹכָבִים. רַבִּי
 אֶלְעָזָר מְבַאֵר אֶת הַפְּסוּקִים הַלְלוּ בַּיּוֹם שִׁיקִים
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִהָעֶפֶר,
 וְאוֹתוֹ יוֹם נוֹדַע לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שְׁכָתוֹב (זְכוּרִיה יד)
 וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִנְדַע לָהּ. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא
 יוֹם נִקְמָה, שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַקֵּם
 מִשָּׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת.

וּכְשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה נִקְמוֹת בְּשָׂאֵר
 הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת,
 אֲזִי אוֹקִיר אֲנוֹשׁ מִפּוֹ – זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ שִׁיתְעַלֶּה
 וַיִּתְכַּבֵּד עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם
 יַעֲבֹדוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנָיו, שְׁכָתוֹב (תְּהִלִּים עב) לְפָנָיו
 יִכְרְעוּ צִיִּים וְגו'. מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְגו'. בֵּא רְאֵה,
 אֵף עַל גֵּב שְׁנִבּוֹאָה זֹו נֶאֱמָרָה עַל בָּבֶל – בְּכַל
 זֶה נֶאֱמַר. שֶׁהָרִי רָאִינוּ בְּפָרְשָׁה זֹו שְׁכָתוֹב כִּי
 יִרְחַם ה' אֶת יַעֲקֹב, וְכָתוֹב וּלְקַחוּם עַמִּים
 וְהִבְיֵאוּם אֶל מְקוֹמָם.

וְה' הַמְטִיר עַל סֹדֶם – זֹו הַדְּרָגָה שֶׁל בֵּית דִּין
 שְׁלִמְטָה שְׁנוּטֵל רְשׁוֹת מִלְּמַעְלָה. רַבִּי יִצְחָק
 אָמַר, שְׁעוֹשֶׂה הַדִּין בְּרַחֲמִים, שְׁכָתוֹב מֵאֵת ה' מִן
 הַשָּׁמַיִם, כְּדֵי לְהַמְצִיא דִּין עִם רַחֲמִים. וְאִם תֹּאמַר
 מָה הַרְחַמִּים כָּאֵן? שְׁכָתוֹב וַיְהִי בְּשַׁחַת אֱלֹהִים

אֶת עָרֵי הַכֶּכֶר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וְגו'.
 וְאַחַר כֵּן יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי אֲמוֹת שְׁלֵמוֹת וְזָכָה
 שְׂיֵצֵא מִמֶּנּוּ דָוִד וְשְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ.

רֵאָה מַה כְּתוּב? וַיְהִי כִהְיוּצִיֵּאִם אַתֶּם הַחוּצָה
 וַיֹּאמֶר בֹּא רֵאָה, בְּשַׁעַה שְׁהַדִּין שׁוֹרָה
 בְּעוֹלָם, הָרִי לְמִדְנּוֹ שְׁלֵא צָרִיךְ לְבַנֵּי אָדָם לְהַמְצֵא
 בְּשׁוֹק, בְּגִלְל שְׁמִכִּיּוֹן שְׁשׁוֹרָה דִּין, לֹא מִבְּחִין בֵּין
 זְכָאֵי לְחֵיב, וְלֹא צָרִיךְ לְהַמְצֵא שֵׁם. וְהָרִי לְמִדְנּוֹ
 שְׁבִסְבַּת זֶה נִסְגָּר נַח בַּתְּבָה וְלֹא נִמְצָא בְּעוֹלָם
 בְּשַׁעַה שְׁהַדִּין נַעֲשֶׂה, וְכָתוּב (שְׁמוֹת יב) וְאַתֶּם לֹא
 תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בְּקָר, עַד שְׂיַעֲשֶׂה
 הַדִּין. וּמִפְּנֵי כֵן, וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶט עַל נַפְשֶׁךָ אֵל
 תְּבִיט אַחֲרֶיךָ וְגו'.

סדר הלימוד ליום ז חשון [יום 37 בשנה]

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, הַדִּין שְׁעֲשֶׂה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַבּוּל וְהַדִּין שֶׁל סָדָם,
 שְׁנֵיהֶם דִּינֵי הַגִּיּוֹנָם הָיוּ, כִּי רָשָׁעֵי הַגִּיּוֹנָם
 נִדְוָנִים בְּאֵשׁ וּבַמֵּיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סָדָם נִדְוָנָה בְּדִין הַגִּיּוֹנָם,
 שְׁכָתוּב וְה' הִמְטִיר עַל סָדָם וְעַל עַמְרָה

גְּפִרִית וְאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. זֶה מִצַּד שֶׁל מַיִם
וְזֶה מִצַּד שֶׁל אֵשׁ. זֶה וְזֶה הוּא דִין הַגִּיהֶנֶם, וְרִשְׁעֵי
הַגִּיהֶנֶם נִדוּנִים בְּשְׁנֵי הַדִּינִים הַלָּלוּ.

אָמַר לוֹ, הַדִּין שֶׁל רִשְׁעֵי הַגִּיהֶנֶם שְׁנַיִם עֶשֶׂר
חֳדָשִׁים, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלֶה אוֹתָם
מֵהַגִּיהֶנֶם, וְשֵׁם מִתְּלַבְּנִים וְיוֹשְׁבֵים לְשַׁעַר
הַגִּיהֶנֶם, וְרוֹאִים אוֹתָם רִשְׁעִים שֶׁנִּכְנְסוּ וְדָנִים
אוֹתָם שָׁם, וְהֵם מְבַקְּשִׁים עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְאַחַר
כֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם וּמְכַנֵּס אוֹתָם
בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לָהֶם. מֵאוֹתוֹ יוֹם וְהִלָּאָה הַגּוֹף
שׁוֹכֵךְ בְּעַפְרָה וְהַנְּשָׁמָה יוֹרֶשֶׁת מְקוֹמָהּ כְּרֹאזֵי לָהּ.

בֵּא רָאֵה, שֶׁהָרִי נֹאמַר שֶׁאֶפְלוּ אוֹתָם בְּנֵי הַמַּבּוּל
לֹא נִדוּנוּ אֶלָּא בְּאֵשׁ וּמַיִם. מֵיִם קָרִירִים יִרְדּוּ
מִלְמַעְלָה, וּמַיִם רוֹתְחִים עָלוּ מִלְמַטָּה כְּאֵשׁ.
וְנִדוּנוּ בְּשְׁנֵי דִינִים, מִשּׁוּם שְׁדִיִן שֶׁל מַעְלָה כֵּף
הוּא, וְלִכְן בְּסֵדֶם גְּפִרִית וְאֵשׁ.

אָמַר לוֹ, הֲאֵם יְקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין? אָמַר לוֹ, הָרִי
נִתְבָּאָר, אֲבָל אֵלּוּ שֶׁל סֵדֶם וְעַמְרָה לֹא
יְקוּמוּ, וְהַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כ"ט) גְּפִרִית
וּמִלַּח שֶׁרְפָה כָּל אֲרָצָה לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְגו',
אֲשֶׁר הִפְךָ ה' בְּאִפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ. אֲשֶׁר הִפְךָ ה' –

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתִּפְּנֶן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלּוֹ אֲמָרֵם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקֻדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרָאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשּׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמְשֵׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדוֹד שֶׁאֵמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קִדְּם זְמַנְנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפְּן שְׂנוּכָל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יִגַּן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אַפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנִנּוּ כְּדַכְתִּיב וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחַן
 וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי נִזְכָּה לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמֵן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יַחֲוֹד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינָתָה בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵי עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכֹל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרְנוּ וּלְכֹל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבְפֶרֶט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חֲכָמָה רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְחָס שֶׁגָּלָה תַקּוּן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ גְּרִנָּה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזֹּ « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אִמְרַת
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ, אֲדַנִּי אֶתָּה, טוֹבֵתִי בַל־עֲלִיד:

ג לקדושים אשר-בארץ הַמָּה, ואדירי, כָּל-חֲפָצֵי-בָם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מִדָּם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יְהוָה יאהדונהי
 מִנֶּת-חֲלָקֵי וְכוּסֵי, אֶתְּה תוֹמִיךְ גּוֹרְלִי: ו חבלים נִפְלוּ-לִי
 בנעמים, אֶף-נִחַלְת שִׁפְרָה עָלַי: ז אֶבְרַךְ אֶת-יְהוָה
 יאהדונהי אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי, אֶף-לֵילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתַי: ח שׁוֹיְתִי
 יְהוָה יאהדונהי לְנַגְדֵי תָמִיד, כִּי מִיְמִינִי בַל-אֲמוּט: ט לָכֵן
 שָׂמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי, אֶף-בְּשָׂרֵי יִשְׁכֵּן לְבַטַּח: י כִּי
 לֹא-תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא-תִתֵּן חֲסִידֶךָ חֲסִידֶיךָ כִּי לְרֵאוֹת
 שָׁחַת: יא תוֹדִיעֵנִי אֵרַח חַיִּים, שִׁבַּע שְׁמֹחוֹת אֶת-פְּנִיךָ,
 נַעֲמוֹת בִּימִינֶךָ נָצַח:

לב « לְדוֹד מִשְׁכִּיל, אֲשֶׁרִי נְשׁוּי-פֶשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה:
 ב אֲשֶׁרִי-אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב יְהוָה יאהדונהי לוֹ עוֹן,
 ואין בְּרוּחוֹ רַמְיָה: ג כִּי-הִחַרְשֵׁתִי בָּלוּ עֲצָמַי, בְּשִׂאֲגַתִּי
 כָּל-הַיּוֹם: ד כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדָה, נִהַפְּךָ
 לְשָׂדֵי, בְּחֲרַבְנִי קִיץ סְלָה: ה חֲטָאֲתִי אֹדִיעֶךָ, וְעוֹנִי
 לֹא-כִסִּיתִי, אִמְרַתִּי אֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה יאהדונהי,
 וְאַתָּה נִשְׂאֵת עוֹן חֲטָאֲתִי סְלָה: ו עַל-זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כָּל-חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לְעֵת מִצָּא, רַק לְשִׁטְף מַיִם רַבִּים אֵלָיו
 לֹא יִגְיעוּ: ז אֶתְּה סִתֵּר לִי, מִצָּר תִּצְרַנִּי, רַנִּי פִלְט
 תְּסוּבְבֵנִי סְלָה: ח אֲשַׁכִּילֶךָ, וְאוֹרֶךָ בְּדַרְדָּרוֹ תִּלְךָ,

אִיעֲצָה עָלַיךְ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ חֶסֶד
 יִסּוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ: ג יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהוּ יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כ' בְּאַרְצָךְ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבּוֹ: ד יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ יִסְעֲדֶנּוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּה בְּחַלְיוֹ: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהוּ חֲנֻנִי, רַפְּאָה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מִתִּי יָמוּת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שָׂוֵא
 יְדַבֵּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׁוּ כָּל-שֹׁנְאָי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעַל
 יֵצוּק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יִוְסֵף לָקוּם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוּמִי
 אֲשֶׁר-בָּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יָרִיעַ אוֹיְבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכַּתָּ בִּי, וְתִצְיִבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמַנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי-קָרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל-אֲפִיקֵי-מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאַרְאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְהָלִי דְמַעְתִּי לְחַם יוֹמָם וְלַיְלָה,
 בְּאִמְרַי אֵלִי כָּל-הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֵיךָ: ה אֵלָה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשֵׁי, כִּי אֶעְכַּר בְּסַף, אֲדַדְּם עַד-בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל-רְנָה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגְגִי: ו מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נַפְשֵׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוַדְּנוּ
 יִשׁוּעוֹת פְּנִי: ז אֵלָהִי, עָלַי נַפְשֵׁי תִשְׁתַּוְּחָח, עַל-בֵּן
 אֲזַכְּרָךְ מֵאַרְצֵי יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצָעַר: ח תַּהוּם-
 אֶל-תַּהוּם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל-מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי
 עָבְרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאָדְוָנִי חֶסֶדּוֹ, וּבְלִילָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲמַרְהָ לְאֵל סְלַעִי,
 לָמָּה שָׁכַחְתָּנִי, לָמָּה-קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֹיִב: יא בְּרַצַּח
 בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוֹרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלִי כָּל-הַיּוֹם אֵיזָה
 אֱלֹהֵיךָ: יב מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשֵׁי, וּמַה-תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוַדְּנוּ יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלָהִי:

נבז « לְמַנְצַח אֶל-תִּשְׁחַח, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: ב הַצִּילְנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
 מִמַּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הַצִּילְנִי מִפְּעֲלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשֵׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעֵי וְלֹא-חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ: ה בְּלִי-עֹן
 יִרְצֹן וַיִּכְוֶנֶנּוּ, עֹנֶה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֶנּוּ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תֶּחֱזַן כָּל-בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיעוֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ
 תִשְׁחַק-לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזֹז אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֶי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תִּהְרָגֶם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלֹהִים וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעוֹן יִנְעוֹן כ, לְאָכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי-הִיִּית מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזֵי אֱלֹהֶיךָ
 אֲזַמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֶי:

עז « לְמַנְצַח עַל-יְדוּתוֹן יִדִיתוֹן כ, לְאַסְף מְזִמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי:
 ג בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָה הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וּתְתַעַפֵּף רוּחִי סְלָה: ה אַחֲזַתְּ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנוּת אֵל,
אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סְלָה: יא וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שָׁנוֹת
יָמַי עֲלִיוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מֵעַלְלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
פְּלִאָה: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבְעַלְלוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
יד אֱלֹהִים בִּקְדֹשׁ דְּרָכָהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵאָה, הוֹדַעְתָּ בְּעַמּוּם עֲזָה: טז גְּאֵלְתָּ בּוֹרוּעַ
עַמָּהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיִּוְסַף סְלָה: יז רְאוּהָ מַיִם אֱלֹהִים, רְאוּהָ
מַיִם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תִהְמוֹת: יח זָרְמוּ מַיִם עֲבוֹת, קוֹל
נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצְיָהּ יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָהּ בַּגְּלָגֶל,
הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בָּיָם דְּרָכָהּ,
וַשְׁבִּילָהּ וַשְׁבִּילֶיהָ כ' בְּמַיִם רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְּעוּ:
כא נַחֲתִת כְּצֹאן עַמָּהּ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

כב תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: כ בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲלוּל
אָרֶץ וַתִּבְל, וַיִּמְעוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוֹשׁ
עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
בְּעֵינֶיהָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאֶפֶד, ובחמתך
 נבהלנו: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתֵינוּ לְנִגְדֶךָ, עלמנו למאור
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרֶתְךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הָגָה: י יְמֵי־שָׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, ואם בגבורת
 שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרֵהֶבֶם עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אֶפֶד, וְכִירְאַתְךָ עִבְרֶתְךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוֹבָה יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי
 עֲד־מָתִי, וְהִנָּחֵם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדְךָ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמָחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׁמַחְנוּ בַּיְמֹת עֲנִיתְנוּ,
 שָׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהִדְרֶךָ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קח א הודו ליהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי קראו בשמו, הודיעו
 בעמים עלילותיו: ב שִׁירֹו־לוֹ זְמֵרו־לוֹ, שיחו
 בְּכָל־נְפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מְבַקְשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוּ פָּנָיו תָּמִיד: ה זְכְרוּ נְפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפְּתֵיו
 וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו: ו זֶרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפְּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר פָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֶבְל נַחֲלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מִתִּי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמִשְׁחִי, וּלְנִבְיָאֵי אֶל-תִּרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְּהַלְּחֵם שָׁבֵר: יז שְׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדְּ נִמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַּכֶּבֶל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדָבְרוּ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפַּתְהוּ: כ שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירְהוּ, מִשְׁלַ עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוּ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשְׁלַ בְּכָל-קִנְיָנוּ: כב לְאָסֹר שָׂרְיוֹ
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִנָיו יַחֲבִם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְּרֹ אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֹׂנְאֵי עַמּוֹ, לְהַתְנַכֵּל בְּעַבְדָּיו: כו שְׁלַח
 מִטְּהַ עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בָּחַר-בוֹ: כז שָׁמוּ-בְכֶם דְּבָרֵי
 אֹתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שְׁלַח חֲשֹׁךְ וַיַּחֲשֹׁךְ,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דְּבָרוֹ דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דֹּגְתָם: ל שְׂרָץ אֶרֶץ אֲרָצִים צִפְרֻדָּעִים, בְּחַדְרֵי
 מְלִכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, בָּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גְּשָׁמֵיהֶם בָּרֶד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרְצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֱנָתָם, וַיִּשְׁפַּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיִּלֶק, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל
 פְּרֵי אֲדָמָתָם: לו וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל-
 אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
 לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
 לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלָה: מ שָׂאֵל וַיִּבֵּא
 שְׁלֹו שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִּיעַם: מא פָּתַח צוֹר, וַיּוֹזְבוּ
 מוֹם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
 אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
 אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֲמִים
 יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז א על נְהוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ
 אֶת-צִיּוֹן: ב עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנֹרוֹתֵינוּ:
 ג כִּי שָׁם שְׂאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵנוּ שְׂמֻחָה,
 שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר-יְהוָה־
 יֵהוּדוֹנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם,
 תִּשְׁפַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכֶּי,
 אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
 יְהוָה־ יֵהוּדוֹנְהִי לְבִנְי אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֲמָרִים
 עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֵל הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
 שִׁישְׁלֵם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלֵת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
 וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ « הַלְלוּהָ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבְל וּכְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּ
 וּמְחֹל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאֱהַרְוֵהוּ
 שְׁבוֹת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאֱהַרְוֵהוּ יֵאֱהַרְוֵהוּ מְעֹזִים בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאֱהַרְוֵהוּ וַיַּפְלְטֵם וַיַּפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנונו שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוֹת, אֲנִתָּ
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מִחֻשְׁבָּה תְּפִיסָא כְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בְּמִקּוּם שְׁאֲנִי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדִרְךָ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מִבְּחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבִלִי לְחֻשָּׁב בְּמִחְשַׁבְתִּי שׁוּם מִחֻשְׁבַּת חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלוי אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שְׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתִדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחְזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵי־נָיִם:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַמַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרַי בְּנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּחַנֶּךָ: יֵשֵׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶךָ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלִהְבִּיאֶךָ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכַּנְתִּי:

הַמְּלֵאךָ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵם
 וַיִּצְחַק, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכָל הישועות.
 כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׁאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֹל מִה שְׁאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כִּמָּה שְׁאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֹּל מוֹמֵךְ, הַכֹּל נִתְּתָ לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבֵּי רַבּוֹת פְּעֻמִּים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי, תְּמוֹכֶת בֵּי,
 הוֹשַׁעַת אוֹתִי הַצֵּלְתָּ אוֹתִי, שְׁמַחְתָּ אוֹתִי רִיפַאת אוֹתִי,
 שְׁמַרְתָּ עָלַי, עוֹדַדְתָּ אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֵתָה אֶתִּי תְּמוּדָה.

תּוֹדָה שְׂאֵתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעֻמִּים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֵתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וּגְשִׁימָה שְׁאֲנִי נוֹשֵׁם/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודעת שכל מה
שמגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודעת להעריך
את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

קדיש על ישראל:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא
 כְּרַעוּתָהּ וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ וְיִצְמַח פְּרָקְנָהּ
 וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ. (אמן) בְּחַיִּיכוּן וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
 יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאָמְרוּ אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁמָהּ
 רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעֵלְמֵי עֵלְמָיָא יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח
 וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
 שְׁמָהּ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. (אמן) לְעֵלָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא
 שִׁירְתָּא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאִמְרִין בְּעֶלְמָא וְאָמְרוּ
 אָמֵן: (אמן) עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל
 תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן דְעַסְקִין בְּאוֹרֵיתָא קְדֻשָּׁתָא. דִּי
 בְּאַתְרָא הֲדִין וְדִי בְּכָל אֶתְר וְאַתְר, יְהֵא לְנָא וְלֵהוֹן וְלְכוּן
 חֲנָא וְחַסְדָּא וְרַחֲמֵי מִן קַדָּם מְאִרֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאָמְרוּ
 אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא, חַיִּים וְשָׁבַע
 וְיִשׁוּעָה וְנַחֲמָה וְשִׁיזְבָּא וְרַפּוּיָּא וְגַאֲלָה וְסְלִיחָה וְכַפָּרָה,
 וְרוּחַ וְהַצְּלָה לְנוּ וְלְכָל עַמּוּ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: (אמן)
 עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ
 וְעַל כָּל עַמּוּ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: (אמן)

השכבה לאיש:

אֲשֶׁרֵי אִישׁ יֵרָא אֶת יְהוָה בְּמִצּוֹתָיו חֲפִיץ מְאֹד: הַמְרַחֵם עַל כָּל
 בְּרִיּוֹתָיו הוּא יְחוּם וְיַחְמוֹל וְיִרְחַם עַל גַּפְּשׁ, רוּחַ וְגִשְׁמָה שֶׁל (פכ"ב).
 רוּחַ יְהוָה תְּנִיחֵנוּ בְּגַן עֵדֶן: דְּאַתְפָּטֵר מִן עֵלְמָא הֲדִין כְּרַעוּת
 אֱלֹהָא מְאִרִיָּה שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. מְלַךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו יִרְחַם

עָלְיוֹ וַיְחֹס וַיַּחְמוֹל עָלָיו. מִלֶּךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים בְּרַחֲמָיו יִסְתִּירֵהוּ
בְּצֶל כְּנָפָיו וּבִסְתֵר אֲהָלוֹ לְחֹזֶת בְּנוֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהִיבְלוֹ. וְלִקְוֶן
הַיָּמִין יַעֲמִידֵהוּ. וּמִנְחַל עֲדָנָיו יִשְׁקֵהוּ. וַיִּצְרֹר בְּצִרְוֹר הַחַיִּים
נִשְׁמָתוֹ. וַיִּשִׁים כְּבוֹד מְנוּחָתוֹ. יְהוָה הוּא נִחְלָתוֹ. וַיִּלְוֶה אֵלָיו
הַשְּׁלוֹם וְעַל מִשְׁכְּבוֹ יִהְיֶה שְׁלוֹם. כְּדַכְתִּיב: יְבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל
מִשְׁכְּבוֹתָם. הַלֵּךְ נִכְחוֹ. הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹכְבִים עִמּוֹ בְּכֻלָּל
הַרְחָמִים וְהַסְּלִיחוֹת. וְכֵן יְהִי רְצוֹן וְנֹאמֵר אָמֵן:

השכבה לאשה:

אִשֶּׁת חֵיל מִי יִמְצֵא, וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְכַרְהָ: שֶׁקֶר תַּחַן וְהַבֵּל הַיָּפִי,
אִשָּׁה יִרְאֵת יְהוָה הִיא תִתְהַלֵּל: תִּנּוּ לָהּ מִפְּרֵי יָדֶיהָ, וַיְהַלְלוּהָ
בְּשַׁעֲרִים מַעֲשֵׂיהָ: הַמְּרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו הוּא יְחֹס וַיַּחְמוֹל
וַיִּרְחַם עַל נַפְשׁוֹ, רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁל (פב"פ). רוּחַ יְהוָה תְּנִיחָנָהּ בְּגֵן
עֵדֶן: דְּאִתְּפַטְרַת מִן עֲלֵמָא הַדִּין כְּרַעוּת אֱלֹהָא מְרִיחָ שְׁמֵיָא
וְאַרְעָא. הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יְחֹס וַיַּחְמוֹל עָלֶיהָ. וַיִּלְוֶה אֵלֶיהָ הַשְּׁלוֹם
וְעַל מִשְׁכְּבָהּ יִהְיֶה שְׁלוֹם. כְּדַכְתִּיב: יְבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל
מִשְׁכְּבוֹתָם. הַלֵּךְ נִכְחוֹ. הוּא וְכָל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹכְבוֹת עִמָּהּ
בְּכֻלָּל הַרְחָמִים וְהַסְּלִיחוֹת. וְכֵן יְהִי רְצוֹן וְנֹאמֵר אָמֵן:

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"

מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם

מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם

ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשבן את הזכות הגדולה שיכולים

לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות

לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר

היומי, ספרים ועלוני בחינם: 0527-651911

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׁמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְּדִיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵו. וְעַל יְדֵי זֶה תַתְקִיִים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלָךְ
עָלוּי הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הֵייתָ מַחְסֵה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֵךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסִתֵּר
כְּנִפְיָךְ סְלָה. וְאִזְכָּה שְׁבִלִימוּדֵינוּ זֶה יִהְיוּ שְׁפָתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקָבֶר, לְמַעַן שָׁמוּ בְּאֶהְבָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סִפְרָא סִפְרָא
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עֲבָדֶיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָהוּ, וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוֹן הָעוֹלָמִים וְאֲדֹנֵי הָאָדוֹנִים. אָב הַרְחָמִים
 וְהַסְּלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה
 יֵאֱהוּדֵנוּ וְאֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּקִדְהָ וּבְהַשְׁתַּחֲוֶיָה,
 שֶׁקָּרַבְתָּנוּ לְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוּדָתְךָ עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתָּ לָנוּ
 חֵלֶק בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה. מַה אָנוּ, מַה חַיֵּינוּ,
 אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל כְּזֶה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מִפִּילִים
 תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ שֶׁתִּמְחַל וְתִסְלַח לְכָל חַטָּאתֵינוּ
 וְעוֹנוֹתֵינוּ. וְאֵל יְהִיוּ עוֹנוֹתֵינוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵינוּ לְבֵינֶךָ.
 וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדֵנוּ וְאֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּכַוֵּן אֶת לִבְבָנוּ לְיִרְאָתְךָ וְאֶהְבְּתָךָ,
 וְתִקְשִׁיב אֲזַנְךָ לְדַבְרֵינוּ אֱלֹהִי, וְתִפְתַּח לִבְבָנוּ הָעֶרֶל
 בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ. וְיִהְיֶה לְמוֹדֵנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לְפָנֶי כִּסֵּא
 כְּבוֹדְךָ כְּרִיחַ נִיחוֹת. וְתֵאָצִּיל עָלֵינוּ אוֹר מְקוֹר נְשֻׁמָּתֵנוּ
 בְּכָל בְּחִינוֹתֵינוּ. וְשִׁיתְנוּצְצוּ נִיצוּצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים
 אֲשֶׁר עַל יָדָם גְּלִיתָ דְבָרֶיךָ אֱלֹהִים בְּעוֹלָם. וּזְכוֹתָם וּזְכוֹת
 אֲבוֹתָם וּזְכוֹת תּוֹרָתָם וְתַמִּימוֹתָם וְקִדְשָׁתָם יַעֲמִד לָנוּ
 לְכָל גַּפְשָׁל בְּדַבְרִים אֵלֹהִים. וּבְזְכוֹתָם תִּאִיר עֵינֵינוּ בְּמַה
 שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים. כְּמֵאֲמַר נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּל עֵינֵי
 וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ. יְהִיוּ לְרְצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהַגִּיזוֹן
 לְפִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה יֵאֱהוּדֵנוּ צוּרֵי וְגֹאֲלֵי. כִּי יְהוָה

יֵאֱהוּדֵנוּ יִתֵּן חֲכָמָה, מִפִּיו דַּעַת וְתִבְנוּנָה:

רבוֹן עֲלְמוֹן, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתַּרְתָּא
 וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קְדָמְךָ לְאַסְפְּרֵא
 מְלִין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכֵתוּב, וְאַנְכִי
 אֶהְיֶה עִם פִּידָּ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
 בְּכִסּוּפֵא קְדָמְךָ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלָאִין דְּאוּרִיתָא
 מְפּוּמָּא דְרִישָׁא דְמִתִּיבְתָא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
 אָמֵן, סְלָה:

וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה
 לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים: וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
 הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
 וְאַבְיֹטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הַרְיִנִי מְקַבֵּל עָלַי מְצוֹת עֲשֵׂה נָשָׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ
 כְּמוֹךָ, וְהַרְיִנִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּנַפְשֵׁי וּמַאֲדֵי, וְהַרְיִנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזוֹהַר
 הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פב"פ (וְכַאֵן יִפְרַט בַּקְּשָׁתוֹ) [לְרַפּוּאֹת...]
 [יְשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַיֵּשֶׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יִחְזַקְהוּ
 [וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאֹת הַנְּפֶשׁ וּרְפּוּאֹת הַגּוּף בְּרַמ"ח אֲבָרָיו
 וַיִּשְׁמַח גִּידָיו בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאֲרִיךְ יָמָיו
 וּשְׁנוֹתָיו בְּנִעְיָמִים] [וַיּוֹשִׁיעֵהוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה
 וּרְחֻמִּים ...] אָמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצֵי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְּׂכִינָה
 הַקְּדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹור הַלְּבָנָה בְּאֹור הַחֲמָה וְאֹור הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹור שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁבִי
 הַקְּדוּשׁ וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתָם בְּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לְנֹו
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוּפֹו בְּרַצוֹנֹו וּכְרַצוֹן
 יֵרָאִיו. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תַצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׂכִינַת עוֹזְנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּים בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור", וַיִּזְרַח עֲלֵינוּ אֹור יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵו הַקְּדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂזַבִּיתָנִי לְלָמוּד וּלְהַגוֹת בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשׁ
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֵילָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנָאִים הַקְּדוּשִׁים שְׁלַמְדֵנוּ
 תּוֹרָתָם יַעֲמוּד לְנֹו וּלְזוֹרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשְׁעַי בֵּיעַקֵּב נְאֻם
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא
 יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעֶךָ וּמִפִּי זֶרַע זִרְעֶךָ אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה
 נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי כְּפִיתֶיךָ לְנִטְע
 שָׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְת
 מִשָּׁה רַעִיא מְהִימָנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֲנֵנוּ וְאִין עֲמוּ אַל נִכְר, יִרְאוּ עֵינֵינוּ
 וְיִשְׂמַח לְבַנּוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִישׁוּעַתְךָ בְּאֵמַת בְּאֵמֹר לְצִיּוֹן
 מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
 (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ
 טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
 [עָלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגַלְל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנְךָ.
 בְּנָה בֵיתְךָ כְּבִתְחִלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ.
 וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחֵנוּ בְּתַקוּנוֹ. וְהִשְׁבֵּנוּ שְׂכִינְתְךָ
 לְתוֹכוֹ, וְהִשְׁבֵּנוּ כְּהַנִּים לְעַבּוֹדָתָם וְלוֹוִיִּם לְדוֹכְנָם
 לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהִשְׁבֵּנוּ יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמְלֵאָה
 הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהַבָּה
 אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן.
 (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמִטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אָז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכַךְ מִי שֶׁגוֹרֵם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֵלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרֵם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׂאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדֵאֵי
 כְּבָלוֹ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבָלוֹ הַחֲזוֹר
 הַעוֹלָם לְתַהוּ וּבְהוּ, וְגוֹרֵם עֲנֵי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרְיָן דְּרָשׁא וְכוּ' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֲבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמיתו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורבייה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורבייה, באלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תֵּר"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּר"א שֶׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמַר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִתּוֹנָה. "לְדַרְתֶּם", מֵהוּ
 לְדַרְתֶּם? אֵלָּא זָכַאי הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמִתְפַּנֵּה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיֵּהֶם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי כְּלָיוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹר, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרָ יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ וַיֵּשׁ נִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נִהְרָ פְּלִגְיוֹ,
 וַיֵּשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵינִן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָּד", זֶה הַנִּהְרָ
 הוּא אֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאֵמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שָׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגִנָּה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכָאִי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבַּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵּב
 שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֶאֱמָר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּיק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אַרְבָּעִים
 מְלָאכוֹת חֲסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מְלָקִיּוֹת חֲסֵר
 אַחַת בְּשַׁבַּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעָלֵי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לֹקִין בְּשַׁבַּת, שְׂאֵלוֹ הַמְּלָאכוֹת הֵן נְחֻשְׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבֵת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מְחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעֵקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעְעֲקְרוּ מֵאַרְצָן יִשְׂרָאֵל
 וּגְלוּ לְאַרְצָן נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּיבִים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמַעְבִּיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שַׁבְּתָא"י הוּא טַחּוּל, חַמָּ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שַׁבְּתָא"י עָלְיוֹ נֶאֱמָר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נְחֻשִׁים וְעֲקֵרִיבִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבֵרָהּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבַרְתִּי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ", נֵעַל מִטְּנָף שֶׁל טְפָה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁמֵתִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רִגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנַפִּים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלְבוּשִׁים, בְּנִיר וּבִמְאֻכָּלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שיעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רְבוּז הָעוֹלָמִים שְׁאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נִעְלָם מֵעַל כָּל נַעְלָמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה או תְּפִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוּצָאת וְגַלִּיתָ עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׁאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מִתְּכַסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׁאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׁמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נַחֲשָׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׁמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׁמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׁמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכִמְה גּוֹפִים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׁנִקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלִפִי הַלְבוּשִׁים שְׁמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׁמָאל. תְּפָאֶרֶת כְּנָגֵד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוּד כְּנָגֵד שְׁנֵי רִגְלָיִם. יְסוּד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מְלָכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׁבַפְּנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מְבִין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסֻתְרוֹת לְה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתָר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתָר מְלָכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מִגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואמרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לדרף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הכה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הכה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקיים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

